

VAS-G.

Nevestink.

84.933

405
Oct. 12th
OSZK

National Széchényi Library

16,303.
Oct. 26th.
P. o. hung.

1515. le.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

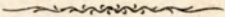
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Handwritten text at the bottom of the page, likely a library stamp or note.

OSZK 84.9

NEVESSÜNK !

EREDETI ADOMÁK GYÜJTEMÉNYE

A

MAGYAR ÉLETBŐL.

ÖSSZEGYÜJTÉ

V A S G E R E B E N .

PEST, 1855.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

ORSZÁGOS SZÉCHENYI KÖNYVTÁR
Atengedett főlépeldány

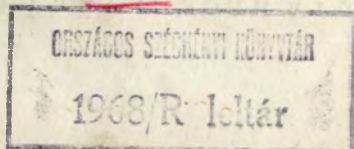
(R
2)

8975

~~84.933~~

~~194775~~

84.933

HUSZÁROK.

„Ha már annyira van‘ — mondja a baka a huszár-nak — ,hogy úgy föltartja kend magát bátyám, hadd tudom én is, hogy mi különbség van a huszár és a baka között?’

„Hallgass ide baka“ — mondja rá a huszár — „ha akarod tudni, hát tudd meg, hogy az első a huszár; itt aztán megállsz egy jó darabig, ... értetted? azután jön *egyszer* semmi, azután *másodszor* is semmi, meg *harmadszor* is semmi; azután messze, de igen messze egy szörnyüses nagy semmi, azután jön egy határ rongyos csizma, azután jön a baka.“

„Nagyot ugrik-e ez a ló, bátyám?’ — kérdi megint a baka a huszárt.

„No még pedig mekkorát — szörnyűködék a huszár — mikor Mailandból kimasiroztunk, tudod öcsém, abból a szép tündérországból, a mint a végső utcán men-nénk, látom hogy az első kondignációból egy rút vén

asszony néz ki, hanem a kezében egy gyönyörű virág-bokréta van. Megsarkantyuzom a fakót, ezt, a mellyet most látsz, fölugratok az első kondignációig, kikapom a vén asszony kezéből a bokrétát, elnyargalok, s ime látom, hogy a szomszédház második kondignációjából egy gyönyörű szép angyal néz ki, ... megugratom a fakót, a mellyet most látsz, föl a második kondignációig, megcsókolom mind a két orcáját, neki adom a bokrétát; *szerbusz kincsem!* mondtam neki, s ez a fakó, a mellyet most látsz, nyargalást ment odább.“

Bámultatta magát a huszár egy debreczeni atyánkfiaival, ki már alig győzte a sok kérdezkedést, míg a huszár csak úgy kurtán felelgetett neki, pedig amaz még a lova patkóját is kikérdezgette már.

-Hová tette huszár uram azt a jó lovat?

„Megettük!“ mond egykedvűen amaz.

„Hol?“

„Egy várban, hol bennszorultunk.“

„Szenvedtek sokat, tudom.“

„Meghiszem,“ mondja rá a huszár.

„Koplaltak is?“

„Azt is meghiszem.“

„Aztán lóhust ettek.“

„A míg benn tartott.“

„Aztán mit ettek?“ szörnyűködék a debreczeni.

„Mit-e? kapott a szóba a huszár — *egeret* ettünk.“

„*Egeret?* aztán megették?“

„Megám csak lett volna elég; de utóbb abból is úgy kifogytunk, hogy tizenkét ember kapott *egy egeret*.“

Végig nézi valaki a huszárnak a táborozás alatt megviselkedett ruháját :

„Bizony, huszár uram, — az ellenség katonája ugyan-csak tiszta ám.“

„Tiszta lehet az ebugatta, — mondja a huszár — fél-csztendeje, hogy folyvást *pucczováljuk*.“

„Vágták-e az ellenséget, bácsi? kérdi egy paraszt legény a huszárt.“

„De vágtuk ám, — szólt jóízűen a huszár — úgy vágtuk, hogy az ütközet után két álló óráig meg nem tudták a felcserek állítani a kezemet, még akkor is *mindig vágott*.“

„Pajtás! — szól az egyik huszár a másikhoz — alig vágok ennek a francziának a fejéhez, mindjárt szét-mállik.“

„Bizony *komisz* az ilyenadtának a feje, mintha csak a magazinból *faszolta* volna ki.“

Volt valaha egy kancsal szemű élelmezési tiszt, midőn ő kelme a huszároknak zabot adna ki, mérés közben ide s tova nézegetett, nehogy a huszárok itt-ott

zsákra szedjék a zabot. Azon közben két huszár régen leste az alkalmat, hogy mégis lophasson, midőn utóbb az egyik elunván a dolgot, a másikat biztatni kezdé.

„Lopjál már, a ki irgalma van.“

„Lopnék ám — szól a másik — de hogy verné meg az isten azt a banzsaszemű tisztet, mikor nem tudom igazán, hogy mikor néz rám.“

Kvártélyozkodtak a huszárok, az utcán egy tiszt várakozék legényére, ki bement a házba, hogy alkalmas helyet találjon; utóbb kijő nagy haraggal:

„Itt is van már valaki!“

„Miféle vad állat?“ kérdi a tiszt.

„Nem tudom én vitéz kapitány uram a nevét, csak azt, hogy ez az, a ki a *prófuntokat komendirozza*.“

Valahol egy dragonyos lovat kapott el a huszár, és próbaképen ráülvén, irgalmatlanul kezdé sarkantyuzni a jámbort.

„Mit csinál atyafi azzal a lóval?“ kérdi egy bámuló.

„Járni tanítom a gyámoltalant — mondja a huszár, — hisz a helyett, hogy a két *hátsó* lábán járna, a két *első*n jár.“

Áll a verbung, rí a hegedű a czigány markában, körül néz a verbungos, meglát egypár diákot a bámulók között, . . . oldalt taszigálja a parasztokat:

„Czoki paraszt, — mondja nagy hetykén — félre az utamból, most már *tiszt urakat* verbuválunk — mondja a diákok felé — ifiuram, álljon be hadnagynak.“

Más alkalommal boros fővel lévén egy kissé a *verbungos*, még könnyebben eljárt a szája, s meglátván egy szénas szekeret, melly még az utjaból is kitért a *verbungos*nak :

„Ne kerülj! ne kerülj! lármáz a *verbungos*, — hadd ugrom át azt a *kis talyigát*;‘ pedig a négy ökörnek is kidagad a szeme, míg a szekeret odább mozdithatja.

Neki készül a *verbungos*, hogy átugorja; bámul a népség, némellyik szinte rösteli, hogy majd belesül a huszár, s azonközben, míg a huszár készülődik, odább megy a szekér, s nem marad egyéb előtte, mint egy *kis pocsolya*, mellyben alig van tán tiz itcze viz; elkáromkodja magát a huszár, oda rug a pocsolyához :

„Czoki tenger, — félre az utamból!“ A *talyigának* keresztelt szénas szekeret nem tudván átugorni, segít magán, s a pocsolyára ráfogja, hogy tenger.

Huszár, huszár, jaj be sok eszed van!

„Ott lettetek volna — mondja az obsitos huszár a bámuló parasztokhoz — A hol én jártam.“

„Törökországban is?“ kérdék a sarokból.

„Ott is!“ volt a kurta válasz.

„Hát Tatárországban?“

„Ott is voltam! — mondja az obsitos, de hogy töb-

bet ne kérdezhessenek tőle, dagadt képpel mondja: hát *Itáliában!*

„Itáliában-é?” volt a megcsudálás — tehát olyan nevű falu is van?” kérdezé valaki.

„Falu-é? no csak az kéne még? mikor az még nem is város, hanem egy egész ország, az is pedig millyen? Ollyan az az Itália, hogy az egész országban nem talál nál egyetlen egy kályhát, még ha magnak keresnéd is; mert ollyan meleg van ott télen, nyáron, hogy az emberek csak éjel járnak ki; — magam is csak úgy éltem ott, hogy naphosszat aludtam, s míg azt meg nem szoktam, magam eluntából egy kis vékony ágra szalonnát böktem föl, kitartottam az ablakon, s alig egy pár szempillantás alatt pörkölve huztam be!”

Ennyit mondott az obsitos előljáróbeszédképen, az alatt hozták a bort:

„Mózses gazda! — kiált egyik hallgató — hadd jöjön az a bor, *hadd folyjon annyi, mint a tenger.*“

„Tenger? szólt vissza az obsitos — öcsém! nagy víz ám az a tenger!”

„Nagy-e?” mondá meghökkenve amaz.

„De mekkora! — lön ismét a válasz — se hossza, se vége, de feneke sincsen!” tódá még hozzája, s a ki még a *hosszán* vagy a *szélességén* el nem szörnyüködött, annak ismét elég bajlódni valója akadt azzal, hogy a tengernek még *feneke* sincsen.

„Aztán csupa víz volna az a szörnyüségese tenger?” kérdezé a másik.

„A hol víz, ott egy csöppig víz; — volt a magyará-

zat, hanem a kelőközepén olyan egy város van, keresztülátul tizenkét mértföldnyi!”

„Talán valami sziklás helyen épült az a város?”

„Nincsen ott egy talpalatnyi föld is, sem egy morzsányi kő, — mégis ott áll a város a tengernek kelőközepében.”

„Valljon, hogyan építették mégis?”

„Csak úgy — mondja nagy könnyen az obsitos — mikor befagyott a tenger, addig hordták a jégre a szalmát, meg a fagyra addig öntözgettek újra vizet, hogy a jég úgy megvastagodott immár, hogy akármi nagy házat könnyen elbirhatott.

„Teringettét!” — bámula valamennyi, mig aztán valamellyiknek az jutott eszébe :

„Huszár bácsi! hol is van az a tenger?”

„Nem mondtam előbb, hogy Itáliában?”

„Ejnye, ejnye! — okoskodék amaz — hisz imint mondá kelmed, hogy Itáliában olly szörnyű meleg van télen, nyáron, hogy a szalonnát is meg lehet pörkölni a nap melegénél; mikép lehet, hogy ott mégis befagyhat a tenger?”

„Azt gondolod öcsém! — mond hetykén a huszár — hogy ez mind addig történt, mig én neked ezt elbeszéltem! nojsz tudsz is te a világ járásához: — hisz akkor még a hetvenhetedik öregapád sem élt, mikor ez meg történt; pedig mi miattunk fagyhatott eleget. Ne is higgyed öcsém, hogy azelőtt ilyen volt a világ! száz esztendő mulva, mi miattunk újra megint fagyhat.”

„Biz igaz ám!” — mondják a többiek, s az obsitos nagyot huzott hívőinek egészségére.

„Nagy-e ott a torony?“ kérdé megint az egyik hallgató.

Nem maradt adós a felelettel a huszár, s aligha mondta kisebbre, mint a mekkora lehetett a Babilon tornya, s míg azon is bámultak a többiek, rákezdé a hazudságot a huszár, mondván :

„Akkora ott a templom, hogy a pap a mestert, mester a papot nem látja, hanem a pap háta mögött van két huszár lóháton, s mikor a pap azt mondja : *Dominus vobiscum* — hátra nyargal az egyik, s fölint a mesternek, hogy, no most mondja az : *etkumspirituvát*. A templom lámpása pedig akkora, hogy két ember lakdikon evez az olajban, s úgy gyújtja meg a harmadik a lámpának belét.“

Ennél kisebb hazudságba nem is kap a huszár.

István bácsi, — mond az egyik huszár a másiknak — most hallom, hogy azt a szegény Ferkó gyereket reggel az előörsön egy golyó találta, ott is halt ám szegény; pedig tegnap este, milyen sokat nevetgélünk vele.

Elbusulta magát István bácsi, utóbb nagyot káromkodott, s azzal végzé a feleletet :

„Bestimmung (Bestimmung) az egész!“

Kend nem borotválkozott; — riadt a káplár a köz-huszárra, ki az éjet elkorhelykedvén tán, nem ért rá megborotválkozni. Tüstint jön kend raportra a kapi-

tány urhoz ‘ Ezzel megindult a káplár, utána a közvitéz végig gyalogolván egy alföldi városnak hosszan elnyújtózkodott utczáját.

„Jelentem, vitéz kapitány uram — mondja a káplár a kapitánynak — hogy ez az ember nem borotválkozott.”
 Őda néz a kapitány, s nagy bámulására a káplárnak azt mondja :

Káplár uram, dörgölje ki a szemét jobban, hisz ez az ember olyan tisztára meg van borotválva, mintha most jött volna ki a borbélyműhelyből.

Elállt szeme, szája a káplárnak, persze azt nem is gyanította, hogy míg a hosszú utcán végig jöttek, addig a huszár menetközt *megborotválkozott*.

Az is furcsa kis historia, mikor a huszártrombitás ellenséget lopott.

Egy táborozás alkalmával délután beszélgetnek a huszárok, s az egyik azt mondja :

„Azt hiszem, megint nem lesz ma ütközet.”

„Én is azt hiszem,” mondja egy másik.

„Mit csinálunk egész éjel?” — búsul az első — „csak már egy foglyunk volna, majd csak elbolondoznánk vele.”

„Hozok én egyet,” mondja a trombitás.

„Hozol a patvart,” mondja megint az első.

„Istenszentháromságugyse hozok,” bizonykolá a trombitás.

„Honnét hoznál?” kérdi amaz.

„Ne kérdezd, csakhogy hozok.”

„Elevent?” kérdezik újra.

„Elevent bizony, a ki irgalma van.“

„Eredj hát,“ biztaták valamennyien.

„Megyek is,“ felele a trombitás, és lóravetvén magát, szörnyű széles kukoriczatablák mellett elmegy végre egy patakig, mellynek szélén fűzfák voltak, s innét már az ellenséges előörsöket is könnyen megláthatta.

Leszáll a lóról, a fűzfák egyikéhez köti a lovat, maga pedig visszamegyen a maga tábora felé, s a kukoriczaszélből leselkedve nézte a lovát.

A másíkáak később észrevették a lovat, s az egyik óvatosan oda kullogván, hosszú leskelődés után leoldja a lovat, fölül rá, de ekkor a trombitás is előveszi a trombitát, s a mint kifért tüdejéből, retirádót fuj, mire a ló a kétségbeesett foglyot sebes nyargalást hozta a tábor felé, s a trombitás trombitaszóval szépen a táborba kísérte.

És ez történtdolog.

Kiteríté a huszárkapitány Europa térképét a köz-husár előtt.

„Jancsi — mondja neki — itt van a sok mindenféle ország, jer ide, választhatsz egyet, mellyik kell?“

„Éz a zöld, — vitéz kapitány uram, — ez jó széna termő föld lehet.“

Elég az hozzá, hogy a huszárnak mindene a lova.

Kapkodta a fejét a rekruta, mikor a gólyok sivitottak a füle mellett ;

„Ne kapkodd a fejedet, öcsém! — szólt az öreg huszár a rekrutához, — mert úgy jársz, hogy a fejedet a golyóbishoz ütöd.

„Mit visz nénémasszony?“ kiált a huszár egy öreg asszony után, ki egy korsó pálinkát vitt valahová eladóba.

„Pálinkát viszek, édes öcsémuram.“

„Adjon egy garas árát?“

„Adnék, édes vérem; de nincsen garasos mértékem.“

„Sohase busuljon azon, nénémasszony, az én toromba úgy sem fér több egy garasárúnál.

„Igyék hát öcsémuram,“ mondja jó szívvvel az öreg, mire a huszár szájhoz kapván a korsót, talán fenékgig issza, ha utóbb az öreg mérgesen le nem kapná ezen szóval :

„Sz én a kelmed garasos mértékébe.“

Hát még az öreg Tima? az volt ám a legény, a mit róla emlékezeteset tudunk, sorban elmondandjuk.

Szolgált pedig Olaszországban tizennyolcz eszten-deig egyfolytában, megis tanulta az olasz nyelvet úgy, hogy mikor az öreg Cs val, akkori kapitányával kijött s Muraközbe értek, hol tudnivalóképen horvátok laknak, s a kirendelt forspontos a befogással sokáig szuszogna, azt mondja neki Cs

„Miért nem parancsol kend annak a kocsisnak?“

„Hogyan parancsoljak, vitéz kapitány uram, mondja Tima, — az isten tagadná meg azt az *olaszt*, mikor *nem értem a nyelvét*.

Hazaérték a kapitány jószágára, minthogy a lakás nem a legtágasabb, könnyen elgondolható, hogy az inaszoba sem lehetett igen nagy, e szerint a butorzat a körülményekhez képest volt alkalmazva. Ágy nem volt a szobában, hanem Cs . . . rámutat egy fönnálló szekrényre: „Kend meg itt alszik,“ mondja Timának, mire az megcsóválgatta fejét.

Negyed nap múlva beállit Tima Cs hoz :

„Jelentem, vitéz kapitány uram, berukkulok a regementhez.“

„A mennydörgös mennyköbe rukkol kend, hát sétálni hoztam ki kendet?“

„Már csak berukkulok, tisztölöm átossan.“

„Hát mi baja van kendnek? nincs enni?“

„Több is van mint kellene, vitéz kapitányom.“

„Tán pénze nincs kendnek?“

„El sem tudnám költeni.“

„Hát a cselédek bántják kendet?“

„Nem is hagynám, vitéz kapitány uram.“

„Hát mi a patvar a baja kendnek?“

„Már ha meg kell mondanom, vitéz kapitány uram, minthogy azt mondta, hogy abban a fönnálló szekrényben kell alunnom, próbáltam uram három napig; de én *álva nem tudok alunni.*

Más alkalommal látogatóba akart menni Cs, mondja Timának :

„Adj a kend ide a csizmámat?“

„Mellyiket?“ kérdi Tima.

„Az ujat!“ volt reá a válasz.
 „Itt van!“ mondja Tima, a sok közül fölkapván egy darab csizmát, odadja urának.
 „Hát a másik hol van?“
 „Nincs!“ volt a kurta válasz.
 „Hogy ne volna?“ mondja az ur.
 „De nem is volt,“ okoskodék Tima.
 „Meg kell lenni,“ ordított haraggal Cs. . . .
 „Itt van ni! — mondja Tima — így tesz ám én velem vitéz kapitány uram, hogy a csizmájának nem csináltat párját, aztán én rajtam keresi.“

„Volt-e valaki vendég?“ kérdi egykor Timát a haza jövő kapitány.
 „Igenis volt,“ felele Tima.
 „Adott-e kendtek neki enni?“
 „Nem adtunk mi, vitéz kapitány uram,“ mondja Tima — „pedig kért ám.“
 „Hát kendtek miért nem adtak neki?“
 „Hát minden ember azért jön ide, kapitány uram, hogy *itt egyék?*“

Nézegeti Cs. . . az ezüst kanalakat, szörnyű feketék voltak, szemközt áll Timának :

„Ezek a kanalak napról napra feketébbek lesznek, Tima?“

„Nem tudom én milelte őket, pedig elhiheti vitéz kapitány uram, hogy fél esztendeje nem győzöm őket *vasporral.*“

Látogatóba mentek, . . . nem messze lakott a mai napig is kitünő vendégszerető H th uraság, s épen ekkor is temérdek volt a vendég a háznál, s így a főnnjáró cselédek kevesen valának. Timának szinte szolgálania kellett az asztalnál, hanem a mint illik, leginkább a maga urának szolgált, s ugyanannak a háta mögött állva maradt.

Észreveszi Cs. . . . , hogy Timának a dolmánya nincsen begombolva, hátra sugja neki :

„Gombolja kend be a dolmányát.”

„Nem!” mondja keményen Tima.

A kapitány nem érté a tréfát, valamivel hangosabban mondja :

„Gombolja kend be a dolmányát.”

„Nem!” Szólt még keményebben amaz.

„Tüstént gombolja kend be,” ugrék föl a tűzbe jött kapitány.

„Azért sem!” dörmögé amaz.

„Hát mért nem?” lármázott Cs

„Azért nem” — mondja Tima a szabadság alatt meghizott hasára mutatva, — *mert nem lehet.*”

Sz. T ostrománál egy, ágyufödözésre kirendelt huszár megunván a hosszas nyeregben ülést, lábát kengyeléből kivette, s magasra fölemelve nyújtóztatá. Különös szerencséjére egy ágyugolyó épen akkor hordta el lova hasának szőrével együtt azon kengyelt, melyből lábát kiemelte. A huszár hidegen vette a dolgot, de egy pár percz múlva iszonyuan kezdett káromkodni.

„Miért haragszol fiam, — szóla neki tisztje — hisz még örülnöd kellene, hogy lábodat nem hordta el a golyó.“ — „Mit ér az nekem, a ki pontziussa és pilátussa van, ha már most nincs hova tennem az egyik lábamat!“

Egy huszár négy, általa elfogott és lefegyverzett horvátot hajtván maga előtt, a mint ezt Somogy megye egyik falujának népe észreveszi, vasvillára és kapára kapott, s a foglyokat agyon akará verni. A huszár megboszankodva azon, hogy az ő fáradságának gyümölcseit illy könnyű szerével akarják megsemmisíteni, e szavakkal riasztá vissza a felbőszült népet: „Megállj, a ki i—e van a parasztjának, ne merd az én jószágomat bántani; fogj magadnak horvátot, ha agyon akarsz verni!“

Orbán káplártól kérdé egykor a tábori orvos: miképp mentette meg vezérét a haláltól? — „Hát a mestervágással!“ — válaszolt ő. — „De mi az a mestervágás!“ — „Az uram furcsa dolog, huszártempó; kardomat visszásan suhintom meg, s a gégénél kezdve úgy vágom el az ellenség nyakát, hogy egy kicsit fel is ugorjék. Ha az ellenségnek a nyakacsigájánál vágom el a fejét, — ezt csak akkor teszem, mikor már kifáradt a karom — s ezt mi huszárosan parasztvágásnak nevezzük.“

Négy huszár a francia táborból 80 chevauxlegerst akart az előörsön megtámadni. Azonban óvakodó tiszt-

jök nem akará ezt megengedni. „Mit gondoltok 4—80 ellen! elment az eszetek!? — Fordultok mingyárt vissza!“ — — „No bizony“ — szóla az elszomorodott vitézek közül egyik, ki e dologban semmi különöst és rendkívülit nem látott — „mindig azt mondta nekem katonaviselt apám: fiam, ha már ellenség elé kerülsz, ne gondoldj vele, egy-e vagy száz az, a kivel meg kell verekedned, csak vágj közé bátran, elszántan — s úgy segéljen, győzni fogsz!“

A l i ütközet alkalmával a huszár összecsapott egy hosszú dzsidással. Ez leszurta amannak lovát. — Meglátván ezt pajtási, segítségére siettek a huszárnak, ki azonban így kiálta a közelgőkhöz: „Ide ne jöj-jön a kinek kedves az élete, mert ha édes apám volna is, leszurnám; — majd végzek én magam vele!“ — Erre pajtásai megálltak s a gyalog huszár megtámadá az uhlánt: mindenek előtt dzsidáját kiütötte kezéből, aztán kardra kerülván a dolog, ellenét csakhamar levágta lováról.

Dohányzott-e már ma vitéz ur? — kérde a p i ostromból megtért huszárt egy honnmaradt rekruta! — Még nem! — felelt a huszár — hanem, ha oda jöttél volna a öcsém, a hol én voltam ma, pipa nélkül is annyi füstöt nyelhetettél volna, hogy, úgy segéljen, köpni sem győznél utánna.“

18 . . april 26-kán Pesten a váczi utczában egy bájos, előkelő hölgy megállított egy vágató huszár közvitézt, és igen finom kendőben egy koszorút és hat fényes huszast adott neki. — A huszár meglátván a kendő tartalmát, azt mondá : köszönöm édes asszony-ság, a kendőt és koszorút hálásan fogadom el, de a pénz nem kell; pénzem van elég, de helyette más valamit volnék bátor kérni.

Mit? kérdi nyájasan a hölgy.

Egy csókot, felelt mosolygva a huszár.

És a hölgy félreveté fátyolát, a huszár közvitéz pedig lehajlott, és száz meg száz ember szeme láttára a derék hölgy megcsókolá a huszárt. A nézők nevettek, de szemeik telvék valának könnyekkel, a hölgy pedig édes pirtól lángoló arczczal távozott. Hony soít, qui mal y pense !!

L. kapitány huszárjaival Sz. T. ostrománál ágyufödözetre levén kirendelve, csudálattal nézé azon hidegvérüséget, mellyel legénysége az ellenség tüzelését fogadá. Valahányszor egy ágyugolyó röpült el fejük fölött, éljent kiáltottak neki, s gunyolódva mondák egymásközt : „Látod pajtás : *ennek sincs magva.*“

A s ki véres csata alkalmával egy olasz vasas őrnagy rendbe kívánván szaladó szétbomlott csapatját szedni, egy magyar huszár neki ugrat egymaga, s az őrnagyot utolérván, lovának farára egy mély vágást ej-

tett, a ló erre sem elé sem hátra nem akarván többé menni, hánykolódott fájdalmában, míg az őrnagy észreveszi a bajt, a huszár egy második vágással ötet magát vágta nyakszirt; erre az őrnagy is kardot emelt a huszárra, de ereje fogyván, a huszár leszurta őt lováról, a lovat pedig vezetéken elvivé magával; midőn bajtársaihoz visszatérne, egy magyar törzs huszártiszt meglátja a vezetéken hozott szép lovat, kérdé: „Hol szerzed ezt fiam?“ „Amott, a gazdáját most küldém el róla.“ „Nem adnád-e el? Adnék érte 300 pftot.“ „Nem eladó uram“ felele a huszár. „De mégis, hátha 400 ftot adnék érte?“ „Nem adom el uram“ mormoga a huszár. „Ej látom csak nyerekedni akarsz, jól van hát no, adok 500 pengőt érte — s ezzel pénztárczáját elővevé a tiszt, a huszárt kifizetendő; mire a huszár, bár a pénz látására sóhajta, így szólt: „Nem adom el uram! egy vitéz bajtársam ma neveztetett közlegényből tisztté, úgy sincs szegénynek se sok pénze, se lova, neki adom ajándékba. Az alkudozó tiszt megveregetvén a szép jellemű huszárnak vállát, könytelt szemekkel távoza tőle, s az eseményt a fővezérnek följelentvén, huszárunk néhány napra tiszt lett, s egy hasonló szép lovat kapott ő is ajándékba.

Hiában sürgették pajtásai a huszárt, hogy botlásában megsántult lovát elhagyva, igyekezzék legalább magát megmenteni a távolban már mutatkozó számos ellenség elől. Laczi sehogy sem bírta elhagyni kedves Betyárját, melly őt szerencsésen hordozta eddig, s olly vitézül ragadta ki minden veszélyből, midőn Prá-

gától Magyarország határáig egyedül száguldó jó lovára volt bízva élete szerencséje.

De a pajtások csak ketten voltak; a mutatkozó ellenséges lovasság pedig 20—30 látszott.

Laczi kérte pajtásait, hogy ne tegyék ki magokat a nyilvános veszélynek; s midőn őt meg nem menthetik, ne áldozzák fel magokat is hasztalanul.

A huszárok nem akarták pajtásukat elhagyni. — Laczi káromkodott. Végre sikerült neki távozásra bírni őket; miután rövid vázlatban előadta pajtásainak a tervet, miáltal lovát és magát megszabadítani reményli.

A huszárok leugráltak lovaikról, segíttek a terv megkezdésében azzal, hogy a nagyon kifáradt, eléhezett sánta lovat a földre ledöntötték, a lószerszámot, mentét, tarsolyt, karabint felrakták nyergeikbe; kezet fogtak Laczival s elvágattak.

Laczi munkához fogott. A Betyáron néhány könnyű vágást tett, a vérrel sarat csinált, ezzel lovát elundokította, elnyomoritotta, a bőségben ott hagyott szénát lova alá csömöszölte, s maga 10—12 lépésnyire lovától a földre leheveredett.

Pihelve nyult el a fáradt éhes sánta ló; hortyogott Laczi.

Csakhamar ott termettek az ellenséges lovasok; vizsgálgatták a lovat és huszárt. Egyik kilötte fegyverét; a huszár nem mozdult. Közelebb mentek, fölrázták.

Laczi föl akar ugorni, de elbukott; újra feltápászkodott, s tántorogva ment neki egy lovasnak.

— Isten hozott Gyu—gyu—gyurka! van-e meleg hu—hu—hurka.

Egyik lovas eltaszitotta s Laczi elbukott ; fölugortában azonban kardjához kapott, — de azok körülfogták, elvették kardját, s közre vevén, fogolyul viték, — lovát silánynak, döglőfélben levőnek találván, ott hagyták.

Tántorogva ment Laczi köztük, figyelmesen megjegyzett magának minden szót, mit azok beszéltek, s nem szólt volna egy arany sarkantyúért sem, egy drága szót.

C—a érve a vezérnek bemutattatik Laczi, mint fogoly, de földrészegnek tettetvén magát, semmit sem felelt helyesen a kérdésre, csak káromkodott huszárosan és bort parancsolt.

A vezér pancsolta embereinek, hogy ezen részeg huszárt vessék az istállóba ; s majd ha kijózanodik hozzák elé; hadd tudhasson ki tőle valamit.

A huszár mindent hallott, s örült magában. Szerepéhez hiven azonban elkezdí tátott szájjal énekelni :

„Örsikém galambom!
Öleld meg a nyakam.“

Sietve hurczolták a legközelebbi istállóba.

Éjszaka, mikor már minden csendes lett, s a tivornyázó lovászok is távol voltak. Laczi az égő mécses világánál kiszemeli a legszebb lovat.

A gyönyörű telivért kivezeti csendesen a kiskapu elé; felpattan rá, s illaberek nád a kert Cs. város keritetlen határából.

Száguldtában sem feledte el kedves Betyárját. Arra tartott. Már csak hült helyét találta. Kipihenvén magát, s egész nap vendégeskedvén Betyár az alája csö-

möszölt szénából, a sötétség beálltával elég erős volt elmehetni az érette jött pajtások lovaival.

Megöriült Laczi, s néhány percz alatt otthonn volt, pajtásai közt, — és ittak nagy áldomást.

A szép lovat, miután Betyárja egészen helyreállott, kedves kapitányának adta a huszár.

Az L — i táborban, három fiatal huszár üzőbe vett néhány ellenséget. Utközben egy mély kuthoz érnek a mezőn, mellynek összedőlt kávája közül tompa lubuczkolás s nyöszörgő női hang hallatszott. Huszáraink a kuthoz menvén, beletekintenek, s látnak annak mélységében egy gyönyörű leányt félig a kut vizében állva, s kétségbeesetten dideregve. — Semmi kétség, hogy a szerencsétlen nő hadaink elöl ijedtében ugrott a kutba, de le nem merülhetvén, élve várta be borzasztó sorsát, elmarjult s megsebesült tagjaival. E látvány huszárainkat ellágyította, s nem üzvén tovább amazokat, leszállottak lovaikról, hogy a nőt megszabadithassák s kihuzzák a kutból. Nem levén nálok kötél, kantárszijaikat bocsáták le, mellyet a nő látván, mintegy új életet s bizalmat nyerve, örömmel ragadott meg mind két kezeivel. Azonban alig huzatott fel egy ölnyire, kezei el levén marjulva, a kantárt fogni nem birta s visszabukott. Szerencsére talpra esett. Ekkor a mi huszáraink egy saraglyát hoztak elő, s erre kötőfékeket kötven, bocsáták le a kutba. Ezen saraglyára rá állván a leány, a kötőféket kezei s fogai közé szorította. De ekkor mintegy fél utban elszédülvén, lábai roskadni kezdet-

tek, kezei a kötőféket elbocsáták, s még csak fogai tartották; azonban fogai a nagy súly alatt kitörtek, s ő ismét a kut mélységébe hanyatlott fővel. Szerencsére egyik lába a saraglya közé szorulván, nem bukhatott el fenekére. Huszáraink nem confundálván magokat, felhuzák a leányt, s szépen megmosván, a nyert zsákmányból csinosan felöltözteték, megajándékozásként elbocsáták. A leány könnyes szemek közt esküdött meg, hogy csak huszárhoz menend férjhez.

Az a. i táborozásban lötték az ellenséget jóféle kartácsal, pedig lovas volt az isten adta.

Szemközt a magyar huszár morogva szóla kapitányához.

„Kapitány uram, legyék embersége, ne hagyja löni azt a szegény népet. Eresszen minket rá.“

„Nem szabad.“

Megint vár a huszár, nem állhatja, megint felszólal.

„Kapitány uram, nézze hogyan lövik a szegényeket, bizony szégyent vallunk velök, ha elszaladnak.“

„Majd később.“

Utoljára csakugyan megfordultak amazok az ágyutüz elől s elszaladtak.

„Nem megmondtam a ki lelke van, hogy elmegy,“ szólt a huszár és káromkodott, de sokkal szebben és sokkal czifrábban, mintsem azt tollal le lehetne pingálni, s messziről fenyegetett át ökleivel tüzeinkhez: „Várj gyerek! elkergetted előlünk az ellenséget!“

Egy csárdában nem messze T.....től — ivott egy huszár magában.

„Vitéz uram! fusson az istenért, — rohant be a ré-
mült kocsmáros — jön az ellenség, mindjárt elfogják.

A huszár nem is figyelt. . . . bort parancsolt, kiitta borát, . . . kinéz az ablakon . . . látja a lovasokat alig kétszáz lépésre a csárdától, fel akar állni, de a bor nagyon marasztja. . . .

„Hozzák el lovamat — szólott — s tegyenek fel rá.“
Ugy történt, a tántorgó test nagy nehezen megüllepedett nyergében s futásnak eredt, ki a faluból, észrevevén ezt amazok, utána hárman.

Mikor a faluból kiért, megállt a sikon, bevárta üldözőit, s röviden huszárosan végezvén velök, csendesen tovább ment.

Két huszár hét francziát addig nyaggatott, míg megcsipte; egyett közülök levágván. „Jelentem alásan hadnagy uram, hét francziát fogtunk;“ a hadnagy csak hatot látott, meg egy lovat; „hol a hetedik“ — kérdé. „Jelentem alásan, a hetedik megboldogult“ — felelt a huszár káplár.

Megvolt tiltva a rablás. A huszár az előörsön egy tévelygő kost a nyeregkápába kapott s az őrnagytól hirtelen meglepetvén, huzta vontá rá a rövid mentét, de a birka vége kilátszott, osztán még bögött is. „Mi ez megint“ dörgé a szigorú őrnagy. „Jelentem alásan őrnagy uram, hogy ez az izé nem tudta a tábori jelszót, s elfogtam.“

P.... fran. tiszt, K.....nál körülfogatván, egy magyar gyalogos neki szegzi szuronyát s már átdöfi, ha oda nem ugrat Takács nevű huszár, s olly hatalmasan parirozza a szuronyt, hogy az agyánál ketté törik. A közel álló magyartiszt is elérkezik, s egész lovagias humanitással fejezi ki sajnálatát a veszély felett, melyben forgott a fogoly tiszt, s kérdi kívánatát. A fogoly tiszt: „Engedje meg ön — szól — hogy e becsületes huszár foglya legyenek, s ő kíséren T....ig.“ Ez meg is történt s ott gyűrűjét adta emlékül a huszárnak.

Sz.....nál egy ellenséges főtszt neje hintón menekült ki a csatatuzból, s midőn a magyar huszárok körülvevék, ijedten szedte elő óráját, gyűrűit, karpereceit, s kinyújtotta a hadfiaknak, könyörögve, hogy csak életének kegyelmezzenek.

„Csak tartsa meg az asszony drágaságait, felelé egyik huszár, mi csak azért megyünk a hintaja mellett, hogy azokat más valaki el ne találja venni.“

S ezzel elkisérték odáig, honnan a másik táborba eljuthatott férjéhez.

Igy bánik a huszár az asszonyokkal.

Ült a vendéglőben a vén huszárkáplár egy kancsó bor mellett, hosszu két bajusza lóg kétfelől, mintha varjut nyelt volna le, s a két szárnya ki maradt volna száján.

A szomszéd asztalnál aranyos tiszt urak ültek,

hegyke, tejképi uracsok, s beszélnek a mások viselt dolgairól.

A vén huszárkáplár kétszer felemeli a poharat, s ráköszönti a jó tiszt urakra, azok nem is konyitanak reá, s még egyszer akkora hátat fordítanak neki, mint *azelőtt*.

Harmadszor is felveszi poharát a vén huszárkáplár s oda megy az ékes tiszt urak asztalához s rájuk köszönti jó szívvvel még egyszer a poharat.

— Mit jön ide kend? riadnak rá, menjen hátra, a másik asztalhoz.

— Ejnye, ugymond a huszár nagy haraggal: a harczban mindig előre küldözgetnek az urak, itt meg hátra küldnek, miért van az?

— Nézd csak, micsoda confidens egy paraszt ez a káplár.

— Hallják önök, jó uraim, igaz: hogy 20 esztendeje, a mióta káplár vagyok, de most én sem vagyok rosszabb tiszt maguknál.

— Káplár ruhában?

— Nojszen a ruha nem ember. Nézzék az urak ezt az írást, — s ezzel a sok zsiros firka közül előkeres a huszár egy szép finom papirost s odanyomja az asztalra a tiszt urak elé. Olvassák!

„Varga István, huszárkáplár, azon érdemeért, miszerint a k. i csatánál 200 ezer p.ftot személyes vitézsége által megmentett, továbbá Sz nál egy maga 13 könnyűlovast s 12 nehéz vasast szétvert, ezenel hadnagygyá kineveztetik. N. N.“

Elállt a szeme szája erre a szép tiszt uraknak; s ki

előbb gorombán elutasítá őt asztalától, most nyájaszkodva nyujtá neki barátságos jobbját.

Képzелhetni, hogy a mit a huszár erre mondott, azt nem szokás papirosra írni; megfordult, félre törülte a bajszát, s ott hagyta a megszegyenült leventéket.

A hadjárat mindig bir annyi, változatossággal, hogy egypár furfangos dolog is odaférjen a nagy események közé. Hasonló dolog történt meg az e....i hadjáratban, mit egy szemtanu ekkép beszélt el nekem.

,Déltájban volt, egy oláh faluba értem kocsin, messziről látom, hogy temérdek nép, körülbelöl az egész falunak népsége a templom előtt áll, s a mint közelebb érek, — erős jajgatást hallok, minőt a deresen fekvő ember szokott maga jóvoltáért elmondani.

Leszálok, — a tömegbe vegyülve látom hosszabb szemlélődés után, hogy a tömeg közepén egy üres tér van, abban egy deres, a deresen egy oláh, mellette pedig egy másik oláh áll, ki a deresen fekvőt addig veri, mig egy huszár, a ki az egészet vezényelni látszik, szünetet nem parancsol. Ekkor a jajgató oláh fölkel, lefekszik a másik, s ismét amaz kezdi rá a verést; s ez a philanthropicus mulatság akkint változik, hogy az oláhok páronkint verik egymást.

Ez a dolog egymásután így ment, hogy kettő-kettő, mintha adósságot számolt volna, egymáson nézte ki a huszonötöt.

Mint az egésznek elnöke, középen állt egy huszár, kitől a jött vendég kérdi :

„Mit csinálnak ezek a nyomorultak?”

„Látja az ur, hogy egymást verik.”

„Talán tettek valamit?”

„Nem biz uram, hanem reggel eluntam magamat a falun kívül, . . . benyargaltam, s most unalomból vá-
gatom őket.”

„De huszáruraimék többen is vannak.”

„Magam vagyok uram.”

Nem fél egymaga ennyi oláhtól?”

„Hát nem látja, hogy a bolond egymást veri.”

Ütközet után bemegy a huszár a városba, s a mi neki zsákmányul esett, két darab százas bankót, egyegy gombostővel a dolmányára két felől kitűzte.

Bekiállt a korcsmaajtón :

„Korcsmáros !” mire az illető rögtön kiszaladt, kér-
dezőn :

„Mit tetszik parancsolni?”

A huszár saját mellére nézvén, honnét a két százas bankót lengette a szellő, mintegy a százasokhoz alkal-
mazva mondja :

„Egy akó bort.”

Elöregedett a huszár, végre invalidussá lett, és mint ollyant beakarták osztani a rokkantak közé.

Előhozzák a frakkot, — a mit akkor viseltek a rok-
kantak — de a huszár nem akarta fölvenni.

Iparkodtak mindenkép rábeszélni, de csak nem huzta föl. Utóbb aztán maga kérte a kapitányt :

,Vitéz kapitány ur, már látom így nem megy, hanem kérem átossággal, vágasson rám vagy ötvenet, *talán majd rám veszem akkor.*

Nyugtatlankodott a ló a huszár alatt, — persze hogy nem hagyott neki békét, utóbb a ló megunta a sokat, s egy bárányugrással kiszökött a huszár alól, mire az a sárba pottyant. Egy arra menő menyecske nagyot nevetett a dolgon, mire a fölkelő huszár azt mondja.

,Sohase nevéssen hugomasszony; mert az már szokása ennek az ebhordtának, hogy valahányszor k . . . át lát, mindig levét.

A pesti kórházban 1809. két porosz huszár mellett egy würtemberghuszár feküdt; kérdi egy vizsgáló tiszt: „Miféle katonák ezek?”

„Három huszár fekszik itt,” mondja az orvos.

„Nem úgy van, szól közbe a huszár — én csak magam vagyok itt huszár, — a másik kettő csak — *hajdu.*

A csatatéren sebesülten maradt el a huszár, az ellenség fölszedte, s a kórházba vitte.

Észrevette a huszár, hogy a kórházban csak ellenséges katonák vannak, — „*hogyan ártsak nekik?*” gondolá magában! e közben fölkel, s az orvosságos üveget mind *összecserélte.*

Megehült a huszár, azonban nem igen ért rá, hogy eleséget vadásszon, hanem használta az időt, a mint lehetett, tudniillik egy kövér disznót meglátván, mint-hogy azt sem elevenen, sem amugy el nem vihetett, leugrik lováról, éles kardjával lecsap a hizóból egy darabot, s azzal fölugrik a lóra, — toldalékul pedig leszól a hizóhoz : „Na, siska! így aztán mind a ketten *megélünk!*“

„Meszsze járt-e, huszár uram?“ kérdi a paraszt a huszárt.

„De messze ám, — el sem hinné kend, ha mondanám, hol jártam!“

„Talán a világ végén is volt?“

„Ott is voltam.“

„Ugyan mit csinált ott?“

„Leültem a világ szélére, aztán a sémmebe lelogattam a lábam.“

Sajátságos az, hogy a vén huszár a rekrutát minden lépten nyomon piszkolja, szidja, korholja, mint valami kelletlen szerszámot; de ha csatában támadásra viszi, mint a tyuk a csibét úgy őrzi. „*Tartsd föl a kezedet!*“ biztatja ilyenkor, hogy a fiut föltüzelve, és rendesen a rekruta előtt vág be, hogy az védve legyen; s ilyenkor aztán már a fiu is tűzbe jő, kivált mikor az ellensorok megszakadoznak, s a vén huszár kikapegyvet a tömegből, — a rekruta szinte esenkedve kéri :

„András bácsi! hadd vágjam én is!”

„No csak vágd!” mondja az öreg, mikor annyira megfaragta az ellenséget, hogy már magától is ledül; de jól gondolja az öreg, hogy a fiu rákap a jó munkára azon hitben, hogy ő is tett valamit.

B . . . ostromakor az ellenkező parton bámulta a népség a harczot, köztük volt egy huszár is, ki magát eluntából azt mondja a körülállóknak :

„Menjenek innét félre, — mert ha engem meglát az ellenség, ide lő. Engem ugyan nem talál, hanem ezt a sok ártatlan cselédet sajnálom.

Az öreg örmestert körülfogták a tisztek, örömmel hallgatták a kedélyes tréfákat, mellyekkel őket mulattatá. Utóbb más tárgyra tért a beszéd, s az egyik csudálkozék, hogy még eddig tiszté nem lett.

„Megvagyok én így is!” mondja az öreg.

„Na, de lássa, bátyám, mondja az egyik fiatal — hisz az ezredben egy leány is van, s ez már hadnagy,”

„Hüm!” mondja az öreg — „ha én *mamzel* vagyok, *generalis* lennék.

Régen történt az igaz, de azért megjárja.

Valaha elfogott az ellenség egy huszárt, s miután kikérdezték mindenféleképen, azt mondja neki az ellenséges vezér, hogy visszamehet, de mondja meg a ve-

zérnek, hogy jobb lesz, adja meg magát, különben olyan vérontást viszen végbe rajtuk, hogy még annak a gyermeknek sem kegyelmez meg, melly az az anyja hasában van; értette?

„Értettem uram!” mondja a huszár még mindig egy állóhelyben.

„Akar talán valamit mondani?” kérdi a vezér.

„Igen is! akarok, — mondja a huszár — még pedig azt, hogy a táborunkban egy katona sem terhes!”

Egy másik huszárt szinte elfogott az ellenség, s mikor azt kérdenek tőle :

„Milyen erővel vagytok?” Azt mondja egykedvűen a huszár.

„Ki milyen? — uram, — egy akó bort azonban a leghitványabbik is elbir.

KATONAI JELLEMZÉSEK.

A milly kegyetlen a magyar katona a harcztéren az ellenség iránt, épen olly jószívü és nemeslelkü a magukat védeni nem tudó lealázott hadi foglyok irányában; míg más vad népek a legdühösebb kegyetlenségeket viszik végbe a lefegyverzett védtelen hadi foglyokon.

Miután N. tábornok hada elfogaték, a foglyokat a s.....i önkénytesek kísérek hazájukba.

Egy ezek közül a pihenési állomásnál elővevé kobakját, s ebből kis üvegébe reggelire pálinkát töltött. A szép sárga szeszes italra iszonyu szívfájdalommal tekintettek az elcsigázott foglyok. Észrevevén ezt egyik magyar önkénytes, megesett rajtuk a szive, s a hozzá legközelebb állt kérödzöhez így szólt : Ej, hordjon el a szél! szeretnél ugy-e egy kis pálinkát inni? — Ne no, igyál! — A fogoly alig merte hinni, hogy az ellenség részéről illy nagy gráciában részesüljön, s félve, levett kalappal nyelé le a neki nyújtott kedves italt. Ekkor a többi fogoly még keservesebb képet vágva pillantgatott a másodszor megtöltött üvegcsére a szánakozó szívü önkénytes némi gúnytréfás szavak közt ezen adagot is egy másik fogoly boldogítására áldozá

fel. Tölt harmadszor, s bár iszonyuan káromkodik, de ekkor sem állhatja meg, hogy egy szegény fogolylyal, kit a bájitalért majdhogy ki nem tört a hideg, meg ne ossza pálinkáját.

Tölt negyedszer is, de a kobak már üres. Észrevévén, hogy bökezése miatt magát fosztá meg a reggelitől: egész egykedvűséggel így szólalt meg: „Ejnye a ki lelke van, most látom, hogy magamnak semmi sem maradt! Se baj no, majd ad az isten!”

Az tábor egyik csapata egy, ellenségtől megtisztított faluba érkezvén, az őrnagy szigorúan megtiltá, a falu lakosaitól vizet, kenyeret s hust elvenni, mivel, mint hallá, azok meg vannak mérgezve; ígérte azonban, hogy rögtön ölet le sörtéseket. Szavait végezve, a csapat egyik hőse, egy izraelita, ki áll a sorból, s alázatos hangon kérdi az őrnagytól: „Hát khérem, asz eleven *libák* is meg vannak mérgezve?”

Ejnye te kölyök be tompán, beh rekedten hangzik most a dobod, — mi a manót csináltál vele? — szól az alvidéki táborban egy suhancz doboshoz az őrmester, épen midőn egy faluból kiindult a magyarcsapat. — Bizony magam sem tudom, mi a baja, — felele a dobos. Mutasd csak, mutasd! — A dobos először szabadkozott, de később kénytelen volt romlott hangszerét vizsgálat alá adni, miből kisült, hogy a dobba egy iszonyu nagy kanpulyka volt bele szorítva, mellyet a dobos valahol a faluban amugy katonásan szerze magának.

Mikor Sz..... ostrománál B... tábornok az egyik Csiki székely zászlóaljat rohamra vezényelvén, maga az arczvonaltól ment, egy közkatona így szólt hozzá: „Generalis uram! azt mondom én magának, ne menjen ott elől; magának még kardja siínes, aztán ha közülünk ezeret lelőnek, jó helyettünk ket ezer ees, mert van otthon eléég; de maga csak egy vaan s ha lelővik, nem tudom ki a f... e ad nekünk máást.“ A hős vezér elmosolyodott az eredeti székely egyszerűsége s megveregetvén a figyelmeztető vállát, az arczvonaltól mögé vonult.

Sz..... székely ujonczokat vittek. Gyakorlat alkalmával egy ujonczot többi közt arra oktató hadnagya, hogy töltéskor hány tempóban eressze be és ismét hányban huzza ki a vesszőt a csőből. „Vigyázz! egy, kettő, három.“ „Ej, hadnagya uram!“ jegyzé meg a rai-sonirozás tilalmával még meg nem ismerkedett komé, minek az a sok ceremonia? Beteszem én s ki es veszen egybe es; volt mig nekem puska a kezemben s a mig maga ceremoniázik, én tizet es lelővőök.“

Jön a k... i nemzetőrség! szóla egy önkénytes a táborban nagy örömhajjal! — Nem őrsereg az, — hanem børsereg! — jegyzé meg egy gránátos. — Hát ugyan már miért volna az børsereg? — csak azért, mert háboruban nagyon félti a bőrét.

E állomásozott egy kis magyar csapatot H őrnagy nagyobb erővel megtámadván, az onnan kivonulni kényszerítettetett. Azonban Zsurmay magyar huszárőrnagy H . . . t másnap onnan kikergette. Egyszersmind a falubeliekre a H tiszteletére tett világitásért 2000 p. ftot adót rótt. — H nem sokára megint megakarván szállni a helységet 300-ból álló kis csapatjával, a Stadthan elébe ment és circumspectus modorban így szólt hozzá: *ha el akarja foglalni a helységet, jöjjön nagyobb erővel, mert a medyyesieknek nincs kedvök mindennap 2000 p. ftot fizetni, s azért ezt a 300 emberét be sem eresztik a faluba.*“

1849. majus 28-án Pesten a nemzeti színházban egy magyartiszt mellett ülék.

Bár igen keveset tudott magyarul, L . . né szavalatát kimondhatlan részvétellel hallgatta.

Midőn vége volt, felém fordult s kérdi: „Mit monda a 71-ik zászlóaljról?“

Elmondám neki.

E perczben szemébe könnyek tolultak, kezemet megszorítá s büszkén mond: „én is a 71-ik zászlóaljban vagyok!“

Anch' io sono pittore!

A b ostrom alkalmával néhány magyar egy ház kapuját betörvén, egyikök egy közel levő tisztre rivalt: — Le a fegyverével!

A tisztijedten kiejté a kardot kezéből, s kért pardont.

— Miből se tartson ön, mond a magyar a kardot felvéve. Gyujtsunk szivarra!

Egy szabolcsi önkénytes Pestre érkezvén, nem győzte eléggé bámulni a főváros szépségeit, s a mint a nagy Dunát és Budavárát megpillantá, így kiáltott fel: Én csak egy évre csaptam fel katonának; de már is annyit láttam és tapasztaltam, hogy egy év helyett, ugyseféljen, háromig fogok szolgálni.

A sept. 29-ki (18..) csata alkalmával a borsodi önkénytesektől vörösruhás cigánybandájuk jó tova állott, de azért az ágyuzást ők is jó közlelről hallották. Másnap a nagy fergeteg után a banda egyik tagja így szólt a parancsnokhoz: „Csókolom kezsit lábát, nagyságos oberster ur, a mi bandánk már nem maradhat; mi nekünk törík-szakad hazsa kell mennünk; mert a tegnapi háborukor minden ágyu csak felink volt irányozva, ebben azs átkozsott veres ruhában azs ellenség egyegy generalisnak nízsett benninket, azstán ugy hullott ránk a sok ágyugolyóbis, mint a zsápor-eső. Mi hát hazsa megyünk.“ Azonban a parancsnok nem engedé a retirálást.

Az e.....i táborozás kezdetén egyik seregbeli őrnagyot zászlóaljával X* faluba küldé.

Az őrnagy megjelent parancsait venni.

„Mi lesz ott teendőm?“ kérdé az őrnagy a tábornoktól.

„Megtudja ön, ha oda érkezik“ lön a válasz.

„Mégis szeretném tudni, mihez tartsam magamat?“
mondá a haditanácshoz szokott örnagy.

„Ön tervemet akarja tudni — válaszolá B . . s bizalmasan tevé hozzá — tud-e ön hallgatni?“

„Bizonyára“ felelé az örnagy.

„Én is“ válaszolá az okos hadvezér, s utnak ereszté az örnagyot.

Midön B . . Nagybányára ért, behoznak hozzá egy erdélyi örményt, ki épen Dézs tájáról érkezett, s tőle körülményesen kikérdezé az ottani dolgokat.

Hazudott az örmény irgalmatlanul.

„Fizetessen ön szóla segédéhez — tüstént 100 pftot ezen becsületes embernek.“

„Hisz ez csupa hazudság, mit mondott“ veté közbe sugva a melléte álló örnagy.

Jól tudom én, — válaszolá B . . — hogy most hazudságokat mond, de majd mondand igazat is jó pénzért! ugye?“

„Igenis“ felele az örmény.

És a bámuló örmény megkapta a jutalmat s elküldetett Kolosvárra bizonyos kérdésekre, mik neki nagy díj mellett kitűzettek, megfejtést hozni. Az örmény híven járt el, s lön egyik leghasználhatóbb kéme a tábornoknak.

B.... megszállotta hadával K..... A katonai kormányhoz szokott postahivatalnok kérdést intézett

hozzá : parancsolja-e felbontani s beküldeni az érkező magánleveleket is?

„Pfuj Teufel — válaszolta a tábornok — ha én titkokat akarok megtudni, mellyek czélomra fontosak, van pénzem, mivel azt megszerezsem, családi titkokba betolakodni nem szokásom.

Az e.....i csatázás egyikében a másikkak közel jutottak B. . vezérkarához egy dragonyostiszt H. . kilencz dragonyossal ugratott be ahhoz, s már B. . maga is a legnagyobb veszélyben vala. A körölte levő tisztek azonban a dragonyostisztet keményen megvagdalák, s már halálfia, ha B. . őt e szavakkal : „elég, illy katonatiszteket sokat szeretnék! meg nem menti.

Az a.....i táborozás alkalmával a merre csak jártak a magyar seregek, a tisztek mindenütt tánczvigalmakat rendeztek.

Soha vigabb mulatságok nem voltak a világon.

Egy ilyen vigalom közepett jön a hír, hogy az ellenség közel van.

A társaság elnémul, csupán a derék S. őrnagy kiált föl. — Pompás! hisz épen vártuk őket, előre uraim! hadd mulassanak addig a hölgyek, mi is rögtön sietünk vissza.

És úgy tett, a miként beszéle, lóra ült, s végezvén az ellenséggel s visszament a bálba tánczolni.

„Mit strázsál kend ott az ajtó előtt bátya?’ kérdik a fiuk Sz....nél a gazdaembert, ki vasvillával állt ki ajtajába a csata alatt.

„Hát mit strázsálnék egyebet, mint foglyot. Hatával bujt el itt a padláson. Örzöm őket, hogy el ne lopják.“
S csakugyan ott találták mind a hatot.

FÉRFIAK.

Gróf Festetics György.

Ritka jeles ember, nevezetes hazafi, kitünő gazda, s igen igen egyszerűnek mutatkozó, s annál élesebb eszű ember. Temérdek adoma maradván utána, a közölhetők közül néhány itt következik.

Az öregnek jó szokása volt, hogy minden embert egy czimmel mindig fölebb tisztelt meg.

Jön egy káplány tisztelegni, mire az öreg ur, szaporá beszédjével ekkép fogadja.

„Isten hozta plébános urat, isten hozta.”

„Csak káplány vagyok, mélgos ur,” mondja a káplány.

„Régen megérdemlette volna a plébániát” vigasztalá a gróf a káplányt — „régen megérdemlette volna.”

„Épen ezért bátorkodtam mélgos uram tisztelkedni,” ezzel kihuzta folyamodását, mellyben az öreg urat egy megürösedt helyért kérte, a mit megis kapott.

Berzsenyinek egy ó d á-ért 2000 váltóforintot küldött a keszthelyi kasznár által.

Visszajött a kasznár a pénzzel, mondván hogy Berzsenyi ur érdemetlennek találván magát, kéri a kétezer

forintot a Georgiconban valami jutalomkérdésre kitűzetni.

,Igenis, igenis! — mondá szokott szapora szójárásával a gróf, — igenis, tudtam, hogy én megint olyan szamár voltam, igen is, hogy keveset küldtem annak a tisztelt férfiunak, igen is; hanem tüstént menjen vissza kasznáruram igen is, és vigyen a kétezer helyett tizet, igen is, és mondja meg a tekintetes urnak, hogy ne haragudjék, . . . majd azonkívül teszek ki jutalmat is, igen is! A kasznár ur pedig haza ne jöjön a pénzzel, igen is, hanem ha másképp nem lehet, hát az asztalon is ott hagyja igen is; mert különben a kasznár urat csapom el, igen is.

Illyen volt az öreg ur.

A keszthelyi gazdasági intézetben legnagyobb gyönyörűsége lévén, sok ifjut tartott saját költségén, s egy különös épületben adott nekik szállást.

Néha rajtuk hajtott, s megtörtént, hogy a nemes ifjuság hét-nyolcz óra tájban is a párna alatt nyujtózkodott.

Belép az öreg, az első diák mindjárt ugrik ki az ágyból, de a gróf lefogja :

,Kérem alázatosan — mondja a gróf — az istenért ne tessék fölkelni, . . . meghüthetné magát. Engedjenek meg az ifju urak, hogy itt zavarom álmukat, igen is; mert az illyen vén bolond, mint én, igen is, nem tud aludni, igen is, — aztán unalomból az ifju urakat itt a jó álomból költögeti, igen is!

Egyik ispánra nem szünt meg valaki árulkodni, hogy nem lát a gazdaság után, mindig későn kel; a mi azonban nem volt igaz.

Utána lesett a gróf maga, s minthogy akárhányszor kiment, mindig a munkásoknál lelte; de meg a váddal ellenkező viseletéről mások által meggyőzetett, bement az ispánhoz és dohányt kért, pedig az öreg soha sem dohányzott.

Adott az ispán dohányt olyant, a millyen volt, nem rosztat épen, hanem a grófnak nyelvét nagyon csipte a szokatlan munka. Erre háromszáz forintot adott az ispánnak, vegyen, ugymond — jobb dohányt, hogyha ő ide jő, jobb dohányt találjon.

Igy jutalmazott az öreg.

A gazdasági heti ülésekben rendszeren résztvett, és illyenkor a kormányzó mellett ült.

A gazdasági ülés azzal kezdődött, hogy a mult héti rendeléseknek mikinti teljesítése jött szóba pontról pontra, a mint a jegyzőkönyvben volt.

Néha ő maga is rendelt valamit, és a gazdaság körül intézkedéseket tett. Ellenvetés természetesen ritkán történt, hanem ha valami ügyetlent mondott, a kormányzó a jegyzőkönyvben áthuzta egy tollvonással, s az annyit tett, hogy figyelembe sem kell venni.

Egyszer a többek közt valami rendelete az öregnek épen ezen sorsra jutott; mert a kormányzó valami goromba tollal szörnyű vastagon kitörölte. Ezen munka szemébe ötlött az öregnek, nem is hagyta szó nélkül.

Igen is — kezdé rá az öreg — igen is, tudom én, hogy vén számár vagyok, igen is, hanem azért kár volt annyi ténzt pazarolni az én ostobaságom kitörlésére, igen is, talán vékonyabb húzás is elég lett volna, igen is!

Nem is kétlem, hogy a kormányzó megértette, mit akart mondani az öreg ur.

A főnebbinek egyikével kapcsolatban megjegyzendő, hogy az esküdtet szolgabírónak czimezte. Ezen szokást úgy eltanulta az esküdt, hogy ő is illő helyen mindjárt alkalmazta, s ő is minden embert egy ranggal följebb szólóztatott.

Történt hogy egy agg kisasszonyt teins asszonynak czimezván, a kisasszony nagyon szabódott a teins asszony czim elől, mondván, hogy ő még nem asszony.

Erre elég ügyetlenül azt mondja az esküdt.

„Nem tesz semmit : *régen megérdemlette volna.*“

F. pörös dolgai miatt Pestre menvén, szokása szerint korán is kelvén, jókor a personalis előszobájában volt.

Az ugynevezett „palotás“ vagy is hetes juratus tiszte szerint kardosan és magyar ruhában ült a teremben, és az öreget valami kétségbeesett tekintetes urnak nézván, le sem ültette.

Az öreg viszont nagyon is megemberlé az urfit, és minden második szóra megtekintetes urazta.

Az öregnek szokatlan modora azon gondolatra vitte a juratust, hogy itt valami fél bolonddal van dolga, de vaj beszéd közben kérdi tőle, tudja-e hogy miképen lehet legkönnyebben vadréczéket fogni?

„Igen is, nem tudom“ válaszolt együgyűen az öreg.

„Majd én megtanítom magát“ mondja rá a juratus.

„Nagyon megköszönöm a tekintetes urnak.“

„Na- hát jól vigyázzon; — kezdé meg a kópé — vájon ki egy érett tököt, a mekkora tudniillik a fejére illik.“

„Igen is, tekintetes ur, akkora tököt, melly a fejemre illik, igen is.“

„Aztán furjon rajt két lyukat szeme táján, hogy lásson.“

„Igen is, úgy lesz.“

„Ezután bemegy a vízbe, egyenesen a réczék felé, és úgy alkalmazza magát, hogy nyakig áll a vízben és az egész emberből csak a tökfej látszik.“

„Igen is, — mondja Festetics — hogy csak az én tökfejem látszik.“

„Na, . . . jól megjegyzi látom — hanem aztán szép csöndesen a réczék közé megyen, azok t. i.: maga helyett csak a tököt vélik, s így maga kényelmesen összefogja közölök a legkövérebbeket.“

„Köszönöm alázatosan,“ — hálálkodék az öreg.

„Na, még másra is megtanítom, . . . ennek is hasznát veheti, s ha megtanulja, foghat tuzokot, a mennyi tetszik.“

„Ha megmondja a tekintetes ur, . . . talán azokat is tökfejjel kell fogni.“

„Dehogy ugy, . . . hanem egy ökörbört kitöm, s ugy alkalmazza magára, hogy a tuzokok mikor maga megyen, csak az ökörfejet lássák, — mikor aztán közel megyen könnyen rájuk löhet.“

„Köszönöm alázatosan, — hálálkodék az öreg, — majd megpróbálom mind a kettőt, igen is.“

„Van ott viz, — a hol lakik?“ kérdi a juratus.“

„Igen is, van magamnak is egy kis tavacskám, igen is.“

„Na, ugy földje is van talán, . . .?“ kérdi a juratus.“

„Van igen is, néhány hold földescském is.“

„Talán erdeje is van?“

„Az is van igen is“ . . . Bakonyerdöcském, meg Balatontavacskám, meg egy pár uradalmacskám, igen is.“ Mire a juratus elkékül, de midőn épen a personalis kijöne, s Festeticset meglátva mondaná :

„S excellentiad itt?“

Ekkor már a juratus el is zöldült; az öreg ur pedig mégegyszer meghajtá magát a juratusnak, köszönvén neki a tanítást, mit otthon bizonyosan használni fog.

Festeticsnek szokásai közül megemlitendő, hogy a keszthelyi vendéglősnek rendes fizetése járt minden vendégért, hanem tartozott rögtön bejelenteni a grófnál, . . ki a világért el nem eresztette volna a vendéget ebéd nélkül, sőt volt példa, hogy a ki másképen nem ment, hajduval is odavitette.

Herczeg Batthyáni Lajos, a Festeticsféle korban egyike volt azon mágnásainknak, kik átlátván, hogy a hazán kívül élni folytonosan annyit tesz, mint kevés és mégis drága élvezettel tönkre menni; de még fölül reá a hazának is a legroszabb szolgálatot teszi az ember; ott hagyá a külföldet, s hazajött jószágaira, élvén olyan boldog életet, minőt ritka más.

Körmend, Német-Ujvár, Enying, mind megannyi hatalmas uradalomnak székhelye, bucsujáró helye volt a szíves barátságnak, hol a vidám kedélyü herczeg temérdek boldog órát élt.

Szombathelyre, mint főispán sokszor bejárt és igen nagy szenvedélylyel vett részt a megyegyűlésekben. Ő mint ezredese a Veliteseknek, volt az, ki a Lajtán túl menni nem akaró cigányt rendbe hozta.

A cigány t. i.: egy nemes ember helyett állván föl, ragaszkodva ahhoz, hogy a határon túl menni nem köteles, nagy hegykén leveti lábhoz a puskát a Lajta mellett, azt mondja :

„Itt a Lajta.“

A tulsó parton levő ágyuk csatakeszen állván, a herczeg fölolvastatá a parancsot, hogy ha a harmadik vezényszóra nem indul meg a vonat; beléjük lövet.

Ezrede elejbe ugratván, harsany hangon kiáltja :

„Indulj !“

Megis indultak az atyafiak, és pedig legelőször a cigány, a ki hamarjában olyan ötven botot kapott, hogy százért sem adta volna.

Uradalmaiban a tisztek egyszabásu magyarruhában tartoztak megjelenni a tisztiséken, mellynek, ha jelen volt, maga volt előülője.

Valóságos katonai pontossággal lépett kiki helyéhez, s ő maga elfoglalván helyét, kalpagját levette, s az asztalra helyezte.

Vele szemközt asztalvégen ült a várnagy, kinek az volt egyedüli foglalatossága, hogy a tisztekre vigyázott, valljon nincs-e kigombolva valamellyiknek mentéje, mi a herczeg előtt türhetetlen volt. És ha a várnagy helyett maga a herczeg látta meg, boszuságának jeleül, jobb hüvelykével az orrát dörgölte. S ha a várnagy még ekkör sem látta meg; maga fölkelte és nyitva feledt mentét maga gombolta be.

Tavaszi napokon Enyingen az a szokása volt, hogy iskola után a gyermekeket a kastély elejbe rendeltette. Ekkor a helybeli sütő két zsákravaló pogácsát elkészített, mit a herczeg kocsijába helyeztek. Maga a herczeg az uradalmi számtartóval a kocsiba ült, s utnak indult Mező-Komárom felé, s koronkint a koci mellett szaladgáló gyermekeknek pogácsát dobált, a számtartó pedig közben-közben aprópénzt.

Igy tartott ez Komáromig. Onnét aztán sebesen visszahajtatott, megnézvén utban itt ott a munkásokat, végre haza érvén, a kastély ablakból nézte egyenkint haza kullogó gyerekeket.

Enying akkoriban valóságos fészek volt, széthányt házai sehol sem álltak rendben. Ezen segitendő a főutca vonalát a mérnökkel kijegyezte, s tudva, hogy a jobbágyakat nehéz lesz ujitásra venni, hosszú türelemmel ezt lassankint eszközölte.

A mint tudniillik valamelly a vonalon belül eső házat újra akartak építeni, elment maga, beszédbe eredt a jobbágygyal, s órákig elméregette vele, hogy ez így, meg így volna jó.

„Ugy ám! — mond a jobbágy — meglehetne az mind főméltóságú herczeg, ha fám, vagy téglám volna!

„Hát olyan sok kellene hozzá?“ mondja a herczeg, mintha maga is hinné, hogy a fa miatt majd elmarad a terv.

Illyenkor a jobbágy nem is gondolva arra, hogy ingyen is kapna, . . . együgyüen elmondá, hogy ennyi, meg ennyi kellene.

„Irja föl, számtartó uram, szól a herczeg — te meg édes fiam elmégysz a számtartó urhoz, ki neked mind ezt kezedbe adatja; de ha te — édes fiam — ezt az épületet úgy nem épited aztán, a mint együtt kicsináltuk; és azt valakinek megmered mondani, hogy én adtam hozzá valamit, — azt is írja föl számtartó ur, hogy ez az ember akkor *száz botot kap*.

Ez az alku aztán meg is lett tartva.

Bejelentik a herczegnek, hogy a helybeli zsidó azt mondja, hogy megbukott, és a jobbágyok ez által na-

gyon károsodtak; mert gabonájukat és más mindenfélét hitelben adtak neki; a mi több még az utolsó napokban is temérdek gabonát beszedett, de eladta, és most alig van valamije.

Világos volt a csalás, — a sok jobbágy sirva-ríva szaladt a herczeghez, ki még apróbb ügyekben is szívesen bírószkodott, a mit ő, mint katonaeMBER sokszor igen kurtán tudott elvégezni.

Berendeltette a zsidót.

„Hát megbuktál édes fiam?“ kérdi nyájasan a herczeg.

„Igen is, kegyelmes uram, nekem semmim sincsen.“
Erre megrémült a sok károsult ember.

„Na ne féljeteK édes fiaim, — mondja a herczeg — majd azért rajtatok segíték én.... Meg nem ölethetem ezt a szegény zsidót, hanem adok neki dolgot, hogy le tudja szolgálni.“

A zsidófészkelődni kezdett.

„Szám tartó ur — mondja tovább — fizesse ki ezen embereket mind, mivel ez a szegény zsidó nekik tartozik.“

Azután az irnokhoz fordul.

„Te meg ird meg a németujvári uradalmi tisztségnek, hogy ez a zsidó az ottani köbányában ötven krajczár napibér mellett követ fog fejteni. Élelmére naponkint tizenöt krajczár fog fordítatni, — a többi pedig bevételbe utasítatik mindaddig, míg az általam kifizetett adósság ki nem telik. Ezt harmad nap múlva elküldöd póstán, ha tudniillik a zsidó addig ki nem fizeti.“

Persze, hogy kifizette még az nap.

Egyetlen egy ember volt, ki a herczeggel egészen bizalmas lábon állt; ez pedig volt egy fővadász a németujvári uradalomban, ki valaha inasa volt a herczegnek.

Még a fekete bankó idejében ennek az embernek harmincz forint volt minden fizetése; hanem ő ezért legkevesbbé sem jött zavarba; mert a hol csak lehetett, mindenből kivette a vámot.

Egyszer bemegyén a herczeghez, kérvén, hogy venné tekintetbe, miszerint harmincz forintért most már egypár csizmát sem lehet kapni.

Elneveti magát a herczeg:

„Te kópé! — mondja neki — azt ugy is tudom, hogy lopsz, hát még fizesselek is?“

Veszprémből Enyingre jó négy jobbágylovon ment a herczeg; mert ilyenkor alkalma esett beszélgetni jobbágyaival, s egyetmást ilyenkor szívesen meghallgatott.

Fiatal legény volt a kocsis, hajtotta pedig az apja lovát, s mind a négy ló mutatta a jó módot, a minőre azon időben is rájutott a jobbágy, ha olyan ura volt, mint általában a Batthyányiak, különösen a herczeg.

Hosszu beszélgetés után kérdi a herczeg:

„Na, fiam, — mit csinálnál, ha te most herczeg volnál?“

Elmosolyodott a gyerek, s tudva, hogy a herczeget meg nem bántja, azt mondja:

„Ha herczeg volnék, hát zöld selyem-

gatyában járnék, aztán elvenném a tiszteletes ur lányát.“

Nagyot nevetett a herczeg, s később ugy intézé a dolgot, hogy tiszteletes uram lányát a tisztartónál csakugyan meglátta, mire azt mondá a herczeg :

„Nem roszul szolt az a gyerek, ... én herczeglétemre sem igen sok gondolkoznivalót találnék, ha *feleségem* nem volna.“

Gróf Széchényi Istvánról annyi adoma maradt, hogy idővel egy kis könyv lesz. Addig is néhányat ide irok, mellyeket nagyon kevés ember tudhat.

1848-iki majusban magához hivat, kezében tartván lapomnak egyik számát, mellyben M..... herczegről szólék.

„Te nem is hiszed — mondja, hogy az milyen jó ember volt, miért bántod te azt?“

„Megenged a gróf ur, lehetetlen elkerülnöm ; mert lapomban elkerülhetetlenül szólnom kelle az urbéri megváltásról, s annak eddigi akadályairól. Már pedig hasztalan mondom a népnek, hogy egy rendszer, vagy egy idea, vagy más ilyenféle volt az ok; a mi akadályul szolgált; azt pedig lekevesbbé mondhatom, hogy pártok álltak szemközt, mellyek közül az egyik ellene volt. Mert ha szólok a pártról, elkerülhetetlenül annak embereiről is szólnom kell, s végre ott leszünk, hogy biz azok urak voltak, s minthogy a jobbágyság ugy is mindig az urakat okozta, — ugy járhatunk, hogy sub

titulo ur, még engem is agyonvernek, meg a gróf urat is. Azért felhasználom a körülményeket, s minthogy M. nek neve most minden szájon forog, én is azt kapom elő, ... s azt mondom: *atyámfia! eredj utána, fogd meg!*

Elnevette magát és igazat adott.

Nagyon meggyült az első ministerium baja, az ellenzék hangosan szólt, s a többek közül Sz nagy vitába ereszkedik Széchényivel az erkélyben.

„Tehát, mit tegyünk?” kérdi Széchényi.

„Mondjon le a ministerium,” pattogott a másik.

„Jó! — felel Széchényi — legyen az ur minister.”

„Én nem akarok lenni,” szabódék amaz.

„Furcsa, — kiált föl a gróf, elővevén éles gunyorát, — az ur épen úgy tesz, mint a bulldog.”

Elvörösödik Sz, mérgében lángol az arcz, Széchényi szelidebben veszi a dolgot :

„Sohase tessék aprehendálni — mondja — ez a faj igen nemes állat.”

„Nekem is van,” mondja amaz.

„Annál jobb,” folytatja a gróf, ki elemében volt, látván, hogy ellenfele félig a nevetséges térre szorult — mert úgy tudni fogja ön, hogy a bulldog ebnek az a természete, hogy ha szerit teheti, mindjárt a szénába veszi magát.”

„Az enyim épen azt teszi,” szól közbe a másik.

„Annál jobb,” mósolyga a gróf — tehát a mint mondom, a bulldog a szénán heverészvén, midőn a házi

állatok jó étvágygyal a széna felé közelednek, azoknak sem hágy enni a szénából, pedig *maga sem eszi meg!* Fiat applicatio !“

Széchényi megörült, s a közönség nagy része levertten hallá a hirt. Azonban mint mindig, akadtak kételkedők, s hol itt, hol ott, kérdeztek, hiszed-e? nem hiszed-e?

Deák Ferencz egy körben állva beszélgetett a szomorú eseményről, s P M . . hevesen kérde Deáktól :

„Aztán Ferkó, hiszed azt, hogy ez az ember megbolondult.“

Az öreg némi sértődéssel, de mind a mellett szokott kedélyességével feleli :

„Ílyenek vagytok ti, édes jó barátim! — mig ennek az embernek megvolt az esze, azt mondtátok róla, hogy *ez bolond*; s most mikor megörült : *nem hiszitek*.

Nagyon is meggyőző volt az igazság, — többé senki sem kételkedett.

Egy ministeri ülés alkalmával a nevezett esemény előtt Széchényi már meg lehetős zavart volt.

Nagyon izgatott kedélylyel Deákot kiviszi a szomszéd terembe, és szemközt állván Deáknak, mondja :

„És ilyen körülmények között ön nem lövi magát fejbe?“

„Miért? — mondja Deák, látván, hogy a gróf szenvedő állapotban van — miért löje az ember fejbe maga

magát, mikor elég rácz van, ki ezt most más móddal megteszi.“

„Igaza van önnek,“ mondja a gróf, s némileg megnyugodva odább ment.

Deseffy Aurél hosszasan beszélgetett Deákkal, s utóbb a hivatalnokokról jött elő a szó.

„Miért választatok mindféle embert hivatalnoknak?“ mondja Deák.

„Nem akarnál te hivatalt vállalni?“ Kérdi Desseffy.

„Semmi esetre sem!“ mondja Deák.

„Lásd barátom, — mondja a conservatív gróf — ha választottabb ember nem vállal hivatalt, gyengébbeket is kell alkalmaznunk.

Ha nem csalódom, 1841-ben Deák Vesselényivel Pesten volt, s az ifjuság őket fáklyás zenével kíváná megtisztelni, s külön mindeniket szónoklattal.

Megtudták azonban, hogy a szónokok egyike kemény szavakban akar a kormány ellen kitörni.

Az idők olyanok voltak, hogy ellenzék a kormánnyal inkább békülni, mint ellene törni akart, ez okból senki sem örvendett olyannak, mi a közeledést megnehezíthesse.

És most jön egy megbántó szó.

Tehát épen a legalkalmatlanabb időben érkezett volna egy nyilvános demonstratio, mellyben néhány meggondolatlan szó tán tapsokkal találkozván, csak kellemetlenséget okozhatott volna.

Mindenekelőtt azon kelle tehát iparkodni, hogy a szónoklat tartalmát megtudhassák, és ha lehet, az ifju szónokot a keményebb helyek kihagyására beszélhessék.

Gy ajánlkozáék, hogy a beszédet megszerzi, a mint megis szerezte; de az ifjut sehogysem birták a kijegyzett helyek kitörlésére.

Cselhez folyamodának, s ekkép lön, hogy B János a beszédet szórul szóra megtanulta, s maga mellé vevén vagy harmincz jó torku legényt, nem említvén, hogy saját torka, mint tudjuk — mindig fölért ötven kortesnek hangjával, — ezen készülettel körülvették a szónokot, s midön B a megtanult beszédből már tudná, hogy mikor következik a mérgesebb mondat, . . egy intésre olly irtóztató éljent rögtönzött, hogy a zajban egy szó sem hallatszék a szónok dühösködéseiből.

Ekkép kísérte B végig a szónokot, kinek beszéde a pusztában elhangozék vala.

Máshol is elmondattott már ugyan, de szűkebb helyen, a mit Deákról itt elmondani akarunk.

A ministeriumban meghasonlának a vélemények, s nagyon könnyü megítélni, hogy a kormányzat egységének mennyit árt a kormányzók véleményének megoszlása.

Deák erélyesen sürgölé a vélemények tisztázását, igen világosan megmondván, hogy az ő véleménye kisebbségben lévén, ő a tárczától szabadulni akar; mert a szakadatlanul ellenkező vélemények leghamarabb előidézik azt a bajt, melytől voltaképen szabadulni kellene.

K. nem akart Deáktól a különböző vélemények dacára sem megválni.

Deák maradt a logicánál, s utóbb kedélyesen elbeszélé az alábbi történetet.

„Én — ugymond — kocsikázni mentem I... K.....-ral, ki, mint köztudomásu dolog, igen ügyes, de vakmerő kocsis volt.

Nagyon göröngyös utra tértünk, s a négy ló neki tüzesedvén, sebesen kezdé ragadni a kis járművet, melly minden pillanatban fölfordulandó vala. Ösztönszerűleg a gyeplőkhöz kaptam, mire I.... K..... azt mondja: „Bátyám, ha bele nem kap a gyeplőbe, tán megmenekszünk; de ha bele kapkod, *okretetlenül elveszünk.*“

„Barátom — folytatá aztán Deák — a mi helyeztünk éppen ilyen, *én megyek : szerencsés utat!*

Deák Vörösmartyval Vesselényinek látogatására menvén, hosszú utjukban barátaiknál is időztek; ez alkalommal vadásztak is, hol Mihály bácsi szokatlan erővel tiz lövés közöl alig talált egyszer. Alkalmilag pedig éppen úgy esett ki, hogy a tizedik lövésre lőtt le egy szarkát.

Vadászat után a helybeli ref. paphoz tértek be, ki elővén albumát, kéri vendégeit, sziveskednének néhány sort emlékül beírni.

A jó tisztelendő ur bizonyosan jó hiszemben volt, hogy Deák valami political phrasist, Vörösmarty pedig egy tündöklő hexametert fog kipöndöríteni, azonban Deák szokott kedélyével ezt írja :

„Alólirt ezennel bizonyítom, hogy Vörösmarty Mi-

hály barátom a mai vadászaton tiz lövés közül csak egyszer talált, és pedig egy szarkát.' Kelt, és a t. Deák Ferencz m. k.

Vörösmarty pedig oda írta : Hogy a föntebbi sorok valót mondanak, magam is megösmérem. Kelt, s a t. Vörösmarty Mihály m. k.

A Balaton mellékén utazott más alkalommal Deák és Vesselényi; lovaik elfáradván, a tó mellékén egy zsidókorcsmában szálltak meg.

Vesselényi tüstint az ágybelit mustrálta ki, s a bámuló szolgálnak mondja :

„Leány, — mond meg gazdádnek, — ágynemű helyett küldjön be nekem szénát.’

Elmegyen a lány az izenettel, s rövid időn a feleletet is meghozta, melly nagyon is kurtán volt mondva, az az, hogy :

„A zsidó nem ad!’

„Küld be a zsidót“ parancsolá emelkedettebb hangon Vesselényi, úgy hogy a lány megriadt az erősbülő hangtól.

Bejö a zsidó, Vesselényi szemközt áll neki, . . . s míg a zsidó megijedt az eddig nem látott óriásvendégtől, Vesselényi egész mellerővel kiált rá :

„Háj her!’

Ijedten rohant ki a zsidó, s egy öl szénával megrakodva tért vissza.

Ugyancsak Festetics Györggyel történt meg, hogy 1816-ban drágaság levén, Ruszek apáthoz bement, s az

akkori szükségéről nagyon keservesen panaszkodott.

Ruszeknek azonban sokkal több panaszkodnivalója lett volna; mert mint keszthelyi plébános sok kárt vallott, mit akkor nagyon megérzett.

„Mit csinálunk?“ kérdi Festetics Ruszeket, — „mit eszünk, ha kenyérünk nem lesz?“

„Zsemlyét eszünk méltóságos uram!“ mondja Ruszek a grófnak, ki midőn hazament, meggondolva, hogy Ruszeknek több oka lett volna panaszzkodni; mint neki, — küldött Ruszeknek ötszáz forintot, ezen fölirással: *Zsemlyére*.

Nem messze Keszthelyhez van Bük nevű falu, hol egykor valami Vida nevezetű közbirtokos volt, ki még József idejében szakadt oda a tótságból.

Festetics ösmerte minden szomszédját, s minthogy magának főszenvédélye volt a gazdaszat, mindenkit törekedett rávenni, hogy gazdálkodjék.

„Kennyi ázt mondani, — mondja Vida — hogy gazdalkodjunk; a grufnak vagyum sok urodálum, — hanem gyíjjon *Bikba* (Bükbe) gazdalkodni; majd elmegyum az kedve.“

Széchenyi Istvánról általjában tudott dolog, hogy midőn a magyar tudós társaság fölállításáról volt a szó, s ugyan arra egy egész évi jövedelmét fölajánlotta, azt kérdi tőle valaki:

„Hát addig miből él a gróf?“

„Barátaim eltartanak!“ felele a nemes szivű férfiu.

P A P O K.

Az öreg Szluha, sexárdi plébánus, prépost, egyzsersmind igen eredeti ember volt. Történt egyszer, hogy az öreg ur jó idején fekünni ment, s meghagyá, hogy senki ne háborgassa.

Az alatt a káplányok jó társaságban saját szobájukban tarokkoztak, és éppen a java mulatság közt bekopogategy ember, hogy a felesége beteg és papot kíván.

Nagyon rosszkor talált jöni az ember, mert a társaságot végkép elrontja, ha az egyik elmegy, a minthogy a hetes készülődött is már.

„Roszul van nagyon az asszony?“ kérdi a káplán.

„Nincs éppen rossz, tisztelendő uram, csakhogy mégis meg kívánna gyónni “

Ezen közben a többiek így diákra fordítván a beszédet, elhatározzák, hogy az öreg urat kell elküldeni; mire az egyik világi vendég azt mondja :

„Atyafi! menjen be az öreg urhoz, s mondja neki, hogy a betegnek éppen az öregben van bizodalma ; értett-e?“

„Igenis értettem,“ szól amaz, s elment az öreghez.

Csakugyan föl is kelt az öreg mély álmából, minthogy a bizodalom ellen nem tehetett, hanem közbe közbe magában csak elmondá : „*mit is mondjak a bizodalmanak.*“

Elment az öreg ur a beteghez, megis gyóntatá.

Nagyon köszönte a beteg, hogy ilyen késő éjszákán maga ide fáradt, holott a káplán ur is eljöhetett volna.

„Na, — mondja az öreg — de ha épen engem kívántál édes lányom.”

„Nem mondtam, kedves nagyságos ur; nem is mertem volna ide fárasztani, hanem a káplányokhoz küldtem az uramat.”

Észrevette az öreg, hogy őt megsétáltatták, a mint hazaért beszél a káplányokhoz, s azt mondja a hetesnek, ki még akkor is játszott.

„Édes uramöcsém, — itthonn felejtettem az ostyát — menjen csak *áldoztassa meg a beteget*.

Pázmádon volt plébános „Árpád” szerzője Horváth Endre, mindenkor igen tréfás ember, de még végrendeletében is az.

Végrendeletében egyes helyeken ekkép szól.

1-ör. A győri Karmelitáknak hagyok ötven forintot egy hordó somlai borra, hogy ha böcsületes ember lesz a vendégük, adjanak neki abból, mert a mostani boruk igen rosz.

2-ör. Tisztelendő N. urnak szinte ötven forintot dohányra, ugy is elég vén, a mig él, elég lesz; vénségére legalább kóstolja meg a jót is. Végre :

3-szor. D kanonok urnak öt pengő forintot egy uj kalapra azon rosz helyett, mellyet most a fején hordoz.

Ugyan ezen környéken lakott egy plébános, ki a püspöknek nagyon sok alkalmatlanságot csinált.

Nagyon kifáradt vele a püspök, s egyszer hírét hozzák, hogy meghalt:

„Requiescat in pace! — mondja a püspök — legalább most már nekem is békét hagy.”

Ekkor mondják neki, hogy mindenét a püspöknek hagyta.

Ezen annyira ellágyult az öreg, hogy még a könyvei is kicsordultak:

„Ecce: mondja, halála után teszi jóvá, hogy éltében annyit boszontott.

Összeiratik a vagyón, azonban minden oldalról annyi adósság jött elő, hogy még utóbb is a püspök fizetett rá.

„Ime — panaszlá a püspök — még holta után sem hágy békeségben.

Batthyani cardinalis igen gyakran megfordult Rohonczon, saját családi jószágán, s ilyenkor özönlött hozzá boldog boldogtalan, ösmerős levén jó szivéről, adakozásáról, de némileg arról is, hogy a tréfának nagy kedvelője volt. Azért a ki mit tudott, vagy mutathatott, sietett Rohoncra.

A közel eső faluk egyikéből hetivásárra ment be egy csizmadia s a mint Rohonc közelében járna téli időben, a város közelében levő tó befagyván, a jég hátán egy eleven rókát látott a csizmadia, s bár mennyire közeledett, a róka nem ment el.

Körülnézett a jámbor, hogy nincsen-e valamivadász ember közel, hogy a rókát kézre kapná, — de nem volt.

Mit csináljon már? most alig volt a rókához tíz lépésnyire, mégsem szaladt el. Ekkor közelebb menvén megint, látja, hogy a róka orra a vízben van, de egy nagy csuka fogja ő kelmét éles fogaival.

Nem okoskodik soká, hanem lévén nála egy üres zsák, mellyben burgonyát akart hazavinni a hetivásárról, — leveszi válláról, s a rókát farkánál fogva halastól a zsákba dugja; mert a czivakodók nem tudának egymástól szabadulni.

Bekötvén zsákját Rohoncra ment, épen a cardinalis lakához.

Kéri a kapust, eresztené be, hogy ezt a tréfát a cardinalisnak megmutassa. A kapus nem ereszti be; mire a csizmadia addig rimánkodott, hogy a kapus azon föltétellel mégis bebocsátja, ha negyedrészt odadja annak, a mit ezért a cardinálístól kap.

Fölmegy a lépcsőzeten, ott meg az inas állja utját, de utóbb az is alkura vette dolgát, s egy negyedrészt az ajándékból kialkudt magának.

De most jött még csak a kammerdiener, az még alávalóbb volt, — tudván, hogy ajándék nélkül ki nem ereszti a cardinalis, tehát kialkudja az ajándéknak felét.

Bemegy a csizmadia, s a cardinalis vendégeivel jól mulatott a róka histórián, s jó kedvében lévén, kéri a csizmadiát, mit kíván?

„Száz botot,“ kéri kereken a csizmadia.

„Elment fiam az eszed?“ kérdik tőle mindannyian.

De csak addig erőszakoskodott, hogy utóbb a cardinalis beléegyezett gondolván, hogy ebből újabb tréfa kerekedik talán. Ugy is lett; mert a mint a derest ki-

tették, minthogy ez a szerszám abban az időben közönséges „asztali eszköz“ volt, — s két hajdu pedig készen várná a jó munkát; ekkor szólamlík meg a csizmadia, hogy 25 darab ebből, alku szerint a kapusé, 25 az inasé, s végre 50 a harmadiké.

Látván a cardinalis, hogy milyen cselédei vannak, s mikép zsarolják a szegényeket, nagyon keveset törp-
renkedett, hanem a száz botot az illetőknek egytől egyig kiosztatta mindjárt.

Széchényi cardinalis szintén a legeredetibb ember vala, főleg pedig nagy hazafi, kit a maga idejebeli dolgok nagyon aggódtatván, a haza sorsa annyira elfoglalá lelkét, hogy misézés közben megállva fölkiáltott: „Boldog isten! mire jutánk!“

„Bizony rútul vagyunk“ szól bele a huszárja, ki neki a mise alatti szolgálatot tette.

„Szamár — szól vissza a nagy ember — ki bizta rád az ország dolgait?“

Szepessy — az elfelejthetlen pécsi püspök, — egyike a legnagyobb hazafiaknak, — és jótékonyságáról, szép alapítványairól ismeretes, egyszersmind igen tiszta lelkű ember volt.

Egyszer felső Nyékre menvén, az akkor még ott levő templomromokat nézván, környezetéből valaki aggódva nézett a csorba falakra, s figyelmezteté a püspököt: „Méltóságos uram, — mondja — itt még életünk is veszélyben forog.“

Hátra néz a püspök, s erős lelki nyugalommal mondja :

„A jó lelkiismeret sehol sem fél.“

A győri ostrom alatt 1809-ben a papoknak is kellett az ostrom védelmére állni, s a mi több, fegyverrel védeni a várat.

Rájuk nézve e dolog nem a leggyengédebb lévén, annyit mennyit segitendők saját lelkiismeretükön, a puska elsütésekor mindig félrenéztek, s azon gondolatban, hogy egy embert meggyilkoltak, fölkiáltának :
„Requiescat in pace.“

Az egyszeri papnak beszédét nem igen hallgatták a fárabeliek; ezért kihirdette, hogy az ördögnek különféle praktikáiról fog legközelebb beszélni, mire a következő vasárnapon annyi ember tódult a templomba, hogy alig férnének be.

Ekkor azt mondja tisztelendő ur :

„Illyenek vagytok ti! mikor az isten igéjét hirdetem, üres a templom; hanem mikor az ördög cselekedeteiről akarok beszélni, mennyien tódultok ide.

Megszégyenelte magát a nép és fogott rajtuk a szó.

Ozorán Tüzkő Mihály volt egykor plébánus. Fölkeresi egyike hiveinek, és pedig egy öregasszony, hogy harmincz kéve kenderét valaki ellopta; most már mi tévő legyen?

Legközelebbi vasárnapon a szent beszéd után elmondja plébános ur a szegény asszony baját, egyszers-

mind figyelmezteté a bünöst, a ki ugymond jelen van, hogy ne várja be, míg annak idejében megnevezze; hanem szánván, bánván tettét, ha már épen nem akar pironkodni, hát valamellyik éjjel dobja be a plébánia udvarába.

Másnap reggel már kitilolva vetették be a kendert.

Mikor a francziák Györött voltak, nagy sarczot vetettek a városra, s a rögtöni fizetés egész szomorúsággal eszközöltetett.

Jelentik azonban a térparancsnoknak, hogy egy kanonok a rávetett kétezer forintot nem akarja megfizetni.

A kitett rendszabályokat az illető térparancsnok nem akarván egész szigorúsággal alkalmazni, sokáig gondolkozott, mit csináljon hát a főtisztelendő urral?

Végre pontosan kikérdezi, minő alakja van azon háznak, mellyben a kanonok lakik? S midőn megtudná, hogy egy szűk udvaru, mindenfelől beépített két emeletes házban laknék; megparancsolja, hogy huszonnégy dobos az udvarban becsukott kapunál mindaddig dobol, míg a kétezer forint meg nem lesz.

A parancs teljesítve lön.

A megriadt kanonok nem tudá mire vélni a dolgot, kérdi : ,meddig fog ez a dobolás tartani?'

Mire válaszul nyeré : míg meg nem fizeti a kétezer forintot.

Egy óránál tovább nem állhatván ki a zajt, lefizette a sarczot.

DIÁKOK.

Eljött a próbatét, kiállítják a diákot a közére, s a tanító föladja a kérdést.

A diák elröhögi magát, s egy szót sem szól.

„Na, számár, — mondja a tanító — mit vigyorogsz? talán nem tudod a kérdést?”

„De igenis tudom, — rebegé örömtől ragyogó arccal a diák.”

„Nohát mondd mit tudsz?”

„Tudom igenis — mondja tovább a diák — éppen ezt az egyetlenegy kérdést tudom, hanem most örömben nem tudom elmondani.

„Sugjatok ám!” — biztatá társait egy másik, egyike levén azoknak, kik ijedtükben mindent utána mondanak a sugónak.

„Mikor állapítá föl Mária Theresia a magyar gárdát?” — kérdi a tanár.

A mint sugták, úgy rámondta a diák, hogy :

„A maga idejében.”

„Mennyi lehetett, mit gondol ön?” — kérdi a tanár, s a diák a mint sugták, megint rámondá :

„Akármennyi!”

Három csintalandiák az országuton kószáltában lát egy alvó parasztot, szamaras kordéja mellett aludni.

Az egyik rögtön készen volt egy diákgazsággal, s míg a gazda aludt, a szamarat kifogván, a szerszámot magára szedé, s míg a másik kettő a szá márral odább állt, nagy szomorun várta gazdájának fölédredését.

„Hát téged mellyik ördög hozott ide!“ riadt föl a gazda.

„Dehogy az ördög — kedves gazdám — hanem az apám, ki búbájos einber levén, megharagudván rám, szá márrá változtatott; s minthogy most kitelett az időm, várom, kedves gazdám, hogy mit teend velem?“

„Mit tegyek hát?... vigasztalá a szá maras — menj isten hírével haza, hanem azt megmondom, hogy apáddal megférj, mert megint szá márrá változtat.“

Ezzel elment a diák.

Másnap a másik kettő a vásáron árulgatta a szamarat, a paraszt is szá már után indulván, meglátja a magáét.

„Hát megint összevesztél az apáddal? — mondja a jámbor fülesnek, — ne félj, nem veszlek meg többször.“

„Mit nyer az ember a bér málás szentség által?“ kérdeztetik egy kis diák, kinek az esze épen azon járt, hogy mit kap a kereszt apjától?

„Ki két huszast, ki három huszast,“ mondja örömmel a gyerek.

„Hol van az egyszarvunak a szarva? mond meg édes fiam!“

Nagyot néz a diák a rectorra, ki a gyereket segíni

akarván a homlokára mutat; mire a diák fontos képpel mondja :

„Rek'tram homlokán.“

Megállt az utazó egy falusi vendéglő előtt, hol a korcsmáros épen azon jó munkába volt, hogy egy kis diákféle gyereket puhított egy kézbe kapott fával.

A gyerek nem kimélte a hangot, s a maga jóvóltaért iszonyuan ordított.

„Micsoda gyerek ez?, kérdi a vendég a korcsmárost.“

„A sógoromnak a fia a városból — mondja a kérdezt, — ide jött hozzám vakátzióra — *mulatni*.“

Jó mulatást.

K hires professor volt mig élt, csakhogy a diákok nagyon sokat kötekedtek vele.

Nagyon a lelkire köti tanítványainak, el ne feledjék hogy 20 millió lud van az országban.

No nem is feledték el; mert a mint a délutáni leczkén egy vásott ficzkótól kérdené, hány millió lud van az országban? az felelé :

„Mindössze van tizenkilencz millio kilenczszáz kilenczvenkilencz ezer kilenczszáz kilenczvenkilencz.“

„Egy hja van!“ ordított dühösen a professor, — ,hol van az az egy?“

„Azt az egyet ma délben ettük meg“ felele a diák.

Megharagudott ezért a professor, s mérgesen mondja, hogy :

„Az urat a harmadik osztályba teszem.“

„Nem törődöm vele,“ — kötekedék a diák.

„Nem törődik?“ — mérgelődék amaz.

„Nem ám, mert akkor megrepetálom az oskolát.“

„Micsoda, — még egy évig akar engem kinozni? — inkább elsőnek teszem, csak vigye az ördög.“

Három diák utazni ment. Közköltségen voltak ugyan, hanem azon lényeges különbséggel, hogy ketőnek volt pénze, de a harmadiknak nem.

Háltak, a hol hálhattak; de minthogy lassankint hidegült az idő, a kettő vett egy pokróczot, s mind a hárman azzal takaróztak, nagyobb igazság okáért pedig úgy, hogy a pénzesek egyformán osztozkodjanak, ezért ők szélről feküdtek, a harmadik, mint a ki semmit sem adott az egészhez, az középen.

Biz a pokrócz szűk lett háromnak, s ezért a két szélső minduntalan rángatta; mire nagy keservesen fölszólamlik a középső :

„Én nem adtam hozzá semmit, nem is rángathatom.“

Két diák üres erszénynyel ment a korcsmába, s a mi beléjük fért, mégis nyakig laktak vele.

Mielőtt fizetésre került a dolog, az egyik nagy beszélgetésbe keveredett a vendégekkel, a másik pedig falnak vetve fejét, aludt.

Körül néz egyszer a másik is, félbehagyja a beszélgetést, a mint a pajtást alunni látja :

„Várjanak csak!” mondja a vendégeknek, — „teszek én ezzel tréfát, alva kicsalom ezt az álmost az utca közepére.

Nagy kedviük kerekedett még korcsmároséknak is, kivált mikor látták, hogy az alvó csakugyan emelkedik, s a mi több utána megy a másik diáknak.

Alig tudták a nevetést tartani; mert már a diák az utca közepéig ment, — hanem ekkor a két diák utnak ered, még az is, a ki aludt és vacsorástól, gyertyástól, tartóstól odább álltak.

„Mi volt a paradicsom?” kérdi apró diákjait az elemi tanító.

Hallgat a sok gyerek.

„Na! — senki sem tudja?” kérdi megint.

„De igenis — visít egy igen picziny — én tudom!”

„Nos hát, fiam, mond meg, mi volt a paradicsom?”

„Szósz,” felele a gyerek a hus mellé gondolván.

Azt tartom, nem fogják önök rossz néven venni, ha Kmettiről még néhányat elmondok és pedig diákul, a mint ő azt beszélni szokta; csak azt sajnálom, hogy az ő gyönyörű tót dialectusát le nem írhatom.

Kmetti mellé kell emlitenem Latkóczy barátomat, ki valóságos peniczilusa volt Kmettinek, s mind a mellett annyira elválhatlanok, hogy mindig kinozták egymást.

„Domine Látkóczy (értsd : Latkóczy) dicat mihi limites Hungariae?”

„Limites Hungariae sunt : praeter glires , mures et vespertiones , lacus Balaton et Fertő.“

„Auferat se , domine — lármázott Kmetti — ipse habet iterum tres tertias , 1-o quia nihil scit , 2-o quia crudus est , 3-o ipse est etiam petulans.

Azonban délután megint elővették egymást.

„Domine *Látkoczy* , bene sibi notet , — modo dabo ipsi *facillimam quaestionem* ex integra statistica : enumeret mihi domine , quot sunt officiales in *integra Europa* incipiendo a primo ministro , usque ad ultimum *hajdonem*.

Ezt Kmetti könnyű kérdésnek mondta , Latkóczy pedig egy szót sem felelt rá.

Domine Látkoczy , bene sibi notet , dicat mihi ; Quis est *finis* civitatis?

Latkóczy hallgat.

Kmetti azt gondolja , hogy nem tudja , pedig amaz most is kópéságon töri az eszt.

„Nonne , domine *Látkoczy* , nescit.“

„Scio domine spectabilis.“

„Probemus ergo : Quisnam sit *finis* civitatis.“

„*Ultima* domus , domine spectabilis.“

„Auferat se , iterum habet tres tertias.“

Áj , domini — panaszkodik aztán Kmetti — hic sunt quidem aliqui veri nominis juristae , sed nonnulli

tantum numerum constituunt, — ego nolo dicere quis ?
intertio scamno ultimus a dextris.

Ez épen Latkóczy volt.

Áj, domini! Franciscus ille *Déák* (értsd : Deák.)
quondam meus discipulus; . . . videtur, quod fuerit
meus discipulus, — ille scivit meum studium; ille at-
tendit, et quando tamen aliquis me turbavit, statim sur-
rexit, et dixit : Domine N. N. ipse est turbator, exeat.

Nem kellett ennél több, alig mozdult valaki, Lat-
kóczy már fölkelt, rákiáltván : „Domine! ipse est tur-
bator, statim exeat.”

Negyed óra alatt felét a hallgatóknak kikergette.

Jó kedve duzzant az öregnek, s elbeszélé, hogy:

„Domini! bene sibi notent — quando ego huc Jau-
rinum ad concursum veni, — bene sibi notent, — *Solus*
et *unicus* fui, tamen me *susceperunt*.”

„Et quando domini ego poeta fui.”

„Et simul curator,” kiált közbe Latkóczy.

„Hoc intra parenthesim,” igazolá magát Kmetti.

Bene sibi notent domini, fluvius Tibiscus in Hun-
garia est *piscosissimus*.

Ez már az ő dictionariumából való szó.

Fényesre nagyon haragudott; mert magyarul írta a statisticát, magyarul pedig ő nem tudott.

„Bene sibi notent domini haec nomina : Schlöczorius, Acheuvallius, Zizius et Hungarorum Schvartnerius fuerant bene meriti circa scientiam Statisticae?”

„Ubi mansit Fényesius?” kérdi Latkóczy.

„Ille est magnus a...us, . . . dühödék az öreg — ille neque latine scit.”

Minden iskolai évnek elején dicsekedett a tanároknak, millyen jó tanulói vannak, kiket ő olyan kordába szedett, hogy mint maga mondá :

„Credant mihi, rogo, — ego accurate audio, quando mus fugit.”

Levelet írt a diák kedves édes apjának, ki azonban az urfival nagyon kevéssé elégedett meg, azért következtetést írt vissza :

Te gaz kölyök!

Ha az ütlegetek levélben el lehetne küldeni, ugy ezen levelet most a hátaddal olvasnád el.

Egy másik diák pedig igen dicsekedett, hogy ő ilyen meg amollyan volt, hogy még a tanárok is azt mondták róla, mikor eleresztették, hogy :

„*Illyen diákot aztán édes-örömet elereszt az ember a keze alól.*”

Harmadik oskolára mentek föl a gyerekek, a tanár már egy hónapig vesződik velök, s akkor veszi észre, hogy az urfiak jó formán szüken szedtek föl a diákságból.

„Mit tudtok ti? sült szamarak vagytok valamennyien, — mit is veszödöm veletek? mikor még declinálni, conjugálni sem tudtok. Itt van föladatnak: *Lepus, leporis* : nyul.‘ S ezzel kiment bosszusan a tanár.

Egy tót diák volt a többi között, s magyarul nem tudván, hozzá még gyenge eszü is lévén, sehogy sem tudá, hogy a *lepus*-sal mit csináljon?

Végre azt határozá, hogy *conjugálni* fogja, s a parancsoló módban ekkép vitte ki a dolgot :

„Leporito tu, vel nyulabis, nyulabit ille.“

Megverte gazdáját a diák, miért az oskolai igazgató szemre hivatta a tetteit.

„Mit tettél?“ kérdi az igazgató.

„Nyakonütöttem a gazdámat.“

„Azt már tudom; hanem azt kérdem : hogy merted ezt tenni!“

„Mert *tenek* szólitott, — felel a diák — a miért a herkópátért is nyakon ütöm.“

„Ez már, más — mond az igazgató, látván dühösen forgó szemeit a diáknak — most már elmehet *ön*.“

Megint megéheztek a diákok, és üres erszénnyel elmentek kocsmázni.

A vacsora jó volt, s a fiatal kocsmárosné szívesen sürgött, forgott vendégei körül.

Egyszer elkiáltja magát az egyik :

„Fizetek!” mire a kocsmárosné már készen áll.

„Az volna még a szép, ha te fizetnél,— mondja a másik — ide jön galambom kocsmárosné, én fizetek;” mire azt mondja az asszony :

„Nekem az mindegy, akárki fizet.“

„Ha mindegy, akkor én fizetek — lármázott a negyedik — én mindig veletek eszem és sohasem hagyok fizetnem.“

Erre majdnem czivakodás kezdődött a fizetési nemes verseny miatt.

„Ha úgy van, — szól az első — hogy mindenik fizetni akar, nincs más mód, kérjük meg a kocsmárosnét, kösse be szemét, s a kit megfog, az fizessen.

A kocsmárosnénak tetszett a mulatság, az egyik diák beköti szemeit, s elkezdődött a mulatság.

Ekkor azonban a diákok az ajtót csendesesen kinyiták, s egyenkint szöktek el a fizetés elől.

A kocsmárosné ide, s tova kapkodván az ajtón belépő férjét megkapja.

„Ez fizet!” mondja.

Fizetett is, az igaz, csakhogy a kocsmárosné ezt keservesen megbánta a diákok helyett.

1844-ben Karácsonykor Pápa környékén töltöttem el az ünnepeket egy jó barátom családjánál, hol jó számmal lévén, az egész éjt zajgásban töltöttük el. Ve-

lünk mulatott egy legatus diák is, ki ünnepi szónoklatokra jött ki a vidékbe.

Mennyire lehetett jó kedvünk, el lehet gondolni; mert a legatust reggeli négy órakor két béres vitte haza.

„Na! teszen ez papolást, holnap, az az ma! — gondolám, s alunni mentem.

Korán fölkergettek, s a házi urnak még azon parancsa várt reánk, hogy valamennyien menjünk el meghallgatni a tegnapi legatust, mit tud?

Nekem kevés kedvem volt ezen mulatságra, mert őszintén hittem, hogy a boldogtalan diák kudarczot vall, azon kívül pedig meglehetősen tartottam, hogy míg ránk vall egész nyilvánossággal.

De nem használt a szó, el kellett mennünk, s épen a szószékkal szemközt helyezkedénk el.

Látom a legatusnak mámortól csillogó szemeit, s mint a tolvajnak büntársa a vádlottak padján, ültem én is a széken, azon gondolattal: ha ez a szerencsétlen bevallja baját, hogy részeg, — és még ránk is mutat.

Végre megindul a szószékre, sőt már ott is van.

„Végem van!“ gondolám, midőn bevégzé a megszólítást: „Keresztény hallgatók!“ — s ezen fölül éles hangon mondja:

„Részeg vagyok!“

Soha czifrább gyalázatot, mint ez! — vélém, véghetetlenül sajnálám, hogy előérzetem daczára eljöttem; mire újra ismétli:

„*Részeg vagyok* az örömtől, hogy..... sat.“ mire olly sikerült beszédet tartott, hogy különb embertül sem igen vártam volna.

Utaztak a diákok gyalog, egy őszi estén a falu végén lévő hajdani templomromokba huzódtak, s diótöréssel mulatták magukat, míg egyik társuk a faluba ment, hogy a kocsmáros udvarán szaladgáló fekete bárányt ellopja.

Jön azouban a harangozó, estére harangozni, s minél közelebb jő a romokhoz, annál inkább rémitette a diótörés zörgése, míg végre ijedten szaladt a mesterhez mondván :

„Me.... me.... mest—ram! a lelkek ébren vannak a romok között.“

A mester nevette a dolgot, de a harangozó utóbb hívta a mestert, hogy nézze meg maga.

„Csak már a lábam ne fájna!“ szabódék a rémülni kezdő mester.

„Üljön föl a hátamra mestram — mondja a harangozó — elviszem én, csak jöjön.“

Mit volt tenni,— fölült a mester, s ekkép lassan a romokig érnek. Már hallatszék a zörej, s a mestert mindinkább elfogja a félelem, a diákok pedig a közben elunják várni a pajtást a fekete báránnyal,— az egyik kinéz, valljon jön-e már?

Épen akkor jött a harangozó, hozván a mestert, meglátván a diák a jövéket, azon véleményben, hogy a pajtás a fekete bárányt hozza, oda kiált :

„Hozod-e?“

„Hozom!“ mondja ijedten a harangozó.

„Csak siess, aztán öljük meg mindjárt.“

Erre a mester ijedten ugrott le a harangozóról, ki a fájos lábu mestert hazáig nem érhetne utól.

Három tanuló kikocsizott a városból, utközben egy silány öltözetű legényt találtak elő, s minthogy visszamenőben voltak, a kocsira fölvették.

Nevét tudakozták, mire ő alázattal mondja, hogy *Péntek*-nek hívják.

A *péntek* név azon tréfára adott nekik alkalmat, hogy a kapunál mindenik más nevet vett föl a hétnek napjaiból.

„Hogy hívják önt?” kérdi az ör.

„*Kedd*,” viszonzá a kérdett, a nélkül, hogy az örnek föltűnt volna a dolog.

„Hogy hívják önt?” kérdi a másikat.

„*Szerda*,” viszonzá a második, mit az ör furcsállani kezdett.

„Hát önnek mi a neve?” kérdi némi bosszúsággal.

„*Csütörtök*,” felelt a harmadik, mire az ör már kigyult.

„Uraim! az ilyen tréfát kikérem magamnak!” s azzal a szerencsétlen gyalogosra nézván, kit már ugyanis bántott a félelem.

„Hát téged hogy hívnak?”

„Engem, uram, — mondja a jámbor isten úgy se-géljen *Péntek*nek hívnak.”

„Dejsz, — gazember, engem teszesz bolonddá — mondja az ör, — a diákoknak csak eltűröm, mert azoknak szokott csinjuk az ilyen dévajság, de te nem fogsz engem ingyen bolondítani, — kóterba veled.”

Szegény *Péntek*nek kellett *Kedd*, *Szerda*, *Csütörtök*kért lakolni, azonban az ifju urak, jól megajándéko-zák a kinszenvedett *Pénteket*.

Gyónt a diák.

„Kártyáztál-e?” kérdi a gyóntató.

„Igenis!” mondja búsan a diák.

„Hát belátod-e, hogy az milyen idővesztegetés?”

„De milyen — mondja a diák — kivált az az átkozott hosszú *kártyakeverés*.”

Ócska ruhákat akarván eladni a diák, az utczáról bekiáltott egy házaló zsidót, — ki az asztalon ujságot látván heverni, kérdi a diákot :

„Ifi uram, mi van az ujságban?”

„Szomorú hír — mondja a kópé diák — Angliában minden zsidót és szamarat egy fára akasztanak.”

„De nagy szerencse, kedves ifi ur — nevetett a zsidó — hogy mi nem lakunk Angolországban.

Oskoláit végezte a diák, s hazamenet valamelly ut-melletti fogadóban szörnyen hegykélkedett, — mindent ide s tőva szórt, — semmi sem tetszék neki, végre nagy dirdurral azt mondja a kocsmárosnak :

„Micsoda szolgálat ez? — nem látja maga, hogy én kvalifikált ember vagyok? — Ugy nézzen rám, hogy én két akademiát is végeztem.”

„Uram, felele a kocsmáros — nekem is volt egy bornyum, — két tehén alatt szopott, mégis mennél többet szopott, annál nagyobb bornyu lett.”

Urabátyját akarta igazgatni a diák :

„Urambátyám! — mondja — miért nem rakat kisebb gombokat attillájára, — hisz ezek a nagy gombok kimentek már módiból.“

„Divatlanabbak a nagy fülek — felel boszusan az öreg — aztán mégis mennyien hordjátok?“

Későn jött oskolába a diák.

„Hol voltál?“ kérdi a tanár.

„Sikos volt az ut — felel a diák — nem tudtam jöni; mert ha egyet léptem előre, kettőt hátracsusztam.“

„Hát hogyan értél ide?“

„Aztán megfordultam, tanító ur, — mintha haza akartam volna menni, — úgy értem ide.“

Megvolt tiltva a növeldebeli tanítványoknak a dohányzás, de azért a hol hozzáférhettek, mindjárt fejükbe dugták a pipaszárt, s erre leginkább a hálótermet használták, mert azt szellőztetni lehetett.

Az igazgatónak besugta valamellyik kis áruló a dolgot, s az igazgatónak sikerült tetten kapni az engedetlenekeket.

„Mért dohányzik ön?“ kérdi az egyiket.

„Nekem főfájás ellen javasolták az iskolában.“

„Hát ön mit tud mondani?“ került a sor a másodikon.

„Én tolvaj hideget éreztem, igazgató ur — ki akartam melegenni.“

„És ön?“ riad föl tovább az igazgató.

„Mellszorulást éreztem, igazgató ur!“

„Hát te idétlen kölyök?” szolt egy ökölnyi gyerekekhez.

„Én.... én.... én — höbögött a kis fiu — ne.... kem.... tyukszemem van.”

„Milly sületlen kifogás az” mondja a boszus igazgató.

„Bocsánat! — kapott szóba a kis ügyetlen — társaim a java hazudságot már elkapkodták előlem, nekem csak ez maradt.”

Hirtelen benyitotta az ajtót a rektor, s a lármázó gyerekek nyakrafőre rohantak helyeikre, de az utolsók közül egyre rárivall:

„Ki teremtette a világot, te?”

„Én nem!” mondja a megijedt gyerek.

„Még ezt mered mondani?” pattogott a rektor botját emelvén föl.

„Jaj! rektram! hát, én! — ordított a gyerek — de nem teszem többet.”

Fát vitt hón alatt a diák, s minduntalan beszélgette a járókelőknek, hogy ne érjenek hozzá; mert eltörik a hegedűjét.

Minden elővigyázat mellett elpottyantott egy hasáb fát, mire egyike az elmenőknek utána kiált:

„Ifi uram! — elveszett az egyik hegedűhur.”

Néhány tanuló összetalálkozván egy szegény aszszonynyal, ki szamarakat hajtott, kérdik tőle a pajkosok:

„Hová megyen kend, szamarak anyja?”

„A városba, édes fiam,” vága vissza az asszony.

Egy diák következő levelet irt atyjának :

Kedves Atyám!

Én ma hétfőn írom ezen levelet, mellyet holnap, azaz kedden postára adok úgy, hogy szerdán azt meg fogja kapni. A szükség azt kívánja, kedves atyám, hogy nekem pénzt küldjön; mert ha pénteken pénzt nem kapok, szombaton magam megyek haza, hogy a pénzt vasárnap kezeimhez vegyem.

Erre az apa következőleg válaszolt :

Mult hétfőn irt leveledet, mellyet kedden postára adtál, szerdán reggel megkaptam. Ma csütörtökön felelek neked és tudtadra adom, hogy pénteken nem fogsz pénzt kapni. Ha pedig szombaton hazajönél, magam fogom átadni a szükséges ütlegeket.

Pénzért kunyárolt apjánál a diák, szörnyen panaszkodván levelében, hogy nincsen pénze; mire az apa azt írja :

Kedves fiam!

Nagyon örülök, hogy egy pajtásra akadok, ki velem ugyanazon bajban szenved, mert — *nekem sincs pénzem.*

Szünnapokra mentek a diákok, megálltak egy utmelléki csárdánál, s bort adattak maguknak.

Egy igen csinos paraszt lány hozta ki a kívánt italt, s egyike a diákoknak mondja :

„Gyönyörű galambom, hogy adod a csókot?”

„Hogy adom? — — viszont kérdé a lány — *böcsületes ember ingyen kapja.*

Valahol egy diák hitelezőjével éppen akkor találkozott, mikor a kocsmából részegen jött ki.

„Ugy! — mondja a hitelező, — engem nem akar az ur kielégíteni, hanem a borért fizetni tud?”

„Roszul lát az ur — okoskodék a diák — azt ugyan látja ön, hogy bort ittam; de hogy kifizettem, azt nem hiszem, hogy látta volna az ur.”

IRÓK.

Kölcsey utazván egy parasztszekeren, utközben kérdi a kocsistól :

„Miféle viz az, atyafi?“

„A Karaszna,“ szól a kocsis.

„Dehogy Karaszna.“

„Hát mi?“ mondja a kocsis.

„Kraszna,“ igazítja ki Kölcsey.

Mennek odább, s midőn a Berettyóhoz érnek, kérdi Kölcsey :

„Hát ez miféle viz?“

„Ez meg a Brettyó,“ szól a kocsis.

„Dehogy Brettyó,“ jegyzé meg Kölcsey.

„Hát ez meg mi? — okoskodék a kocsis — ha az ur jobban tud mindent, mint én; talán csak tudom, hogy ez a Brettyó.“

„Mondom, nem Brettyó, hanem Berettyó.“

„Üsse meg a kö — boszankodék a paraszt — amott a Karaszna nem tetszett, itt meg a Brettyó, . . . tudom is hát, mi lesz jó az urnak?“

Kölcsey megszólítja egy társaságban Helmeczyt, ki abban az időben csinálta a legtöbb új szót :

„Te Miska! . . . ugymond — hallom csináltál ismét egy vad szót?“

Helmeczy rábámul.

„Igen, igen — folytatja Kölcsey — hallom, hogy a trotoirt elnevezted — *tiprattyúnak*.“

Helmeczy elkomorodván, hogy a kifaragott szó nem talált elismerésre, harmadik esztendőre talált egy másikat, . . . s ekkor született a : *járda*.

Az öreg Helmeczy a hol csak lehetett, nagyon gazdálkodott, és mindenféleképp forgatta a dolgot, hogy hasznára essék ki.

1847-ben Jókai juliusban átvette az Életképek szerkesztését, s helyette én lettem a szerencsés, hogy Helmeczy bizalmát megnyerjem.

Magához hivatott.

Meg kell jegyeznem, hogy éppen akkor olly nagy drágaság volt, hogy a közönséges kenyérnek darabja 3 ft is volt, és ezzel egy arányban más élelem-cikk is megdrágult úgy, hogy vendéglőkben alig ment az ember jól lakni.

„Uramöcsém — mondja nekem az öreg — Jókaynak havonkint 35 pftot adtam.“

„Én sem teszem meg alább,“ jegyzém meg.

„Jól van uramöcsém, hanem hallgasson meg — én szívesen adnék rendes kosztot, s azt a fizetésbe számolnám, s így adnék készpénzben 25 ft pengőt és ebédet.“

Rögtön beleegyeztem; mert akkor valék éppen 24 éves és éppen tetőpontján az én mindedig romlatlan étvágyamnak.

Szegény öreg, ezt nem is gyanította.

Az első ebéd előtt keservesen panaszolkodott, hogy a kenyér irtóztató drága; s ez az én kenyeres étvágyamnak annyi volt, mintha álmából ébresztettek volna.

Leülünk, — hírből tudtam, hogy az öreg igen jó asztalt tart, a mi igaz is volt, hanem a kenyeret igen apróra szelték. Két inas szolgálván, változatosság kedvéért hol egyiknek, hol másiknak integettem kenyérért: „János! . . . József! . . .“

Ez a szolongatás annyira ment, hogy utóbb az asszony azt mondja:

„János! vigye oda Gerben urnak a kenyeret, majd vág magának annyit, a mennyit akar!“

Helmeczy elhült; mert a mellékételnél a kilenczedik szeletet ettem meg.

Az asztalnál sohasem beszélt, kivévn, ha valami nyelvhibát vett észre. Az én dunántulias beszédem tartotta leginkább ébren, különben elaludt volna. Legtöbbször fölkiáltott, ha *kanál* helyett *kanalat* mondék.

Mindjárt előállt, hogy ez a *gyökér*, ez meg a *ragaszték*.

A többek közt arról volt szó, hogy mit adnak a színházban? s az asszony elvétvén a szót e helyett; a *királyné csatárai*, azt mondja: a *királyné csajtárai*.

Dühödten kiált föl az öreg, és volt mit hallani a szószármaztatásról; elkezdé ott, hogy *csat*, *csatlog*, *csata*, *csatár*, és így tovább más ötven *gyökeret* és ugyanannyi *ragasztékot* előhordott.

Ebéd után hazamenet egy új czimiratot látok, és pedig :

„Itten kaphatni *krumpli*-kenyeret.“

A legközelebbi újdonságban megírom, hogy mennyire halad fővárosunk a magyarságban, íme már *krumplikenyeret* is magyarul írják ki; mert „*krumpli*“ mindenesetre magyarszó: *krum* a gyökér, *pli* a ragaszték.

Az öreg úgy megharagudott, hogy két hétig alig birtam elhitetni, hogy nem őt, hanem a czimirat készítőjét akartam kigúnyolni.

Helmeczy a Trattner-Károlyi házban lakott, ugyan az én időmben építék rá a harmadik emeletet. Károlynak az a kényelme volt, hogy a Jelenkorban mindig kész dicsérőre akadt.

Egyszer megyünk ketten az öreggel haza, s az állásokról egy darab kis tégl a lábujjára esett.

Nagyot kiált az öreg, s minthogy épen a lába előtt volt egy egész darab tégl, oda néz az öreg.

Ijedtében kérdi: „mi volt ez uramöcsém?“

„Semmi mint épen ezen egész darab tégl, melly kicsiny hja, hogy a spectabilist agyon nem vágta.“

Majdnem elszédült az öreg; mert elhitte.

Károlyit megrótam az újdonságban, csak hogy ennek a szedő itta meg levét; mert Károlyi fölkapja a még szét nem szedett bötücsomót, és a szedő fejéhez vágta, mert azt mondja, azt csak nem türheti, *hogy őt épen saját bötüivel rója meg valaki.*

Sokszori tapasztalás után okulva nagyon vigyázott, hogy valamiről előbb ne szóljanak a naplóírók, mint a dolog megtörténik; mert az egyik naplóíró elfeledvén színházba menni, csak a czédulát nézte, s látván, hogy opera van, Schodelnéról szólván, azt mondta, hogy: *rekedt*; pedig annyira nem énekelt, hogy szinte a „Párisi naplopó-“t adták.

Azonban a minek meg kellett történni, az megtörtént.

Oroszhegyi lévén napló író, minthogy a lap kétszer jelent meg hetenkint, egyszer t. i. : csütörtökön, tehát szerdán kelle az ujdonságot megírni.

Megis irta Oroszhegyi, de nem volt benne köszönet. Reggel irtóztatón esik az eső, — a kész lapot beviszik Helmeczynek, ki véletlenségből nem nézte át a lapot. Olvasni kezdi a naplót :

„Százegy ágyudurranás ébreszté föl a főváros lakóit,“

„János! — mondja Helmeczy az inasnak, — hallottál ma ágyuzni.“

„Hallott a teins ur? kérdi vissza amaz.

„Én nem hallottam.“

„De még én sem, mondja János — pedig hajnal óta kinn voltam a lapokat kihordani.“

Esett tudniillik az eső annyira, hogy majdnem a várfalat lemosta, és Helmeczynek kimondhatatlan bosszúságára *egy pisztoly sem sült el*.

Egykor Kazinczi Gáborral jövünk a császárfürdőből, midőn a kiszállónál elválnánk, mellém szegődik egy pesti ügyvéd.

„Ugyan kérem önt — mondja — ki volt ezen ur?”

„Kazinczy Gábor,” felelék.

„Az az *irnok*?” mondja ő.

„Az!” válaszolék a tekintetes urnak, ki még annyit sem tud, hogy az író és az *irnok* között mi különbség van?

Lauka Guszti 1847-ben lábát törte ki, s e száanalomra méltó állapotban kinlódván, még azon baja is volt, hogy inasa a legnagyobb filkó volt, minden inas között.

Ezen időben meg „Hazánk” is megvolt Győrben, tudniillik az ujság-lap, mellynek tiszteletpéldánya Gusztinak is járt.

„Te, Jankó — szól az inasnak — elmégysz a postára, s megkérdezed, hogy Lauka urnak van-e ujsága? s ha van, elhozod.”

„Igen is,” válaszolt Jankó.

„Tudod-e, hol van a posta?”

„Nem,” . . . felele őszintén az inas.

„Jól vigyázz tehát az uriutczában van egy *silbak*, ott van a posta.”

Ezzel elmegyén Jankó urfi, s vagy negyed óra múlva megjő; bemondván, hogy nincsen ujság.

„Hogyan kérdezted te?” boszonkodék Guszti.

„Azt kérдем — igazolá magát amaz — van e tekintetes Lauka Gusztáv urnak ujsága?”

„S mit mondtak rá?”

„Azt mondták uram : Nix da.”

„Kitől kérdezted?”

„A *silbaktól*.”

Szinte 1847-ben Jókaival ugyanazon egy inast tartottuk, a híres Györgyöt, ki tőlünk Petőfihez került. Az italt nagyon szerette, azon kívül azonban nagyon böcsületes és hü ember volt.

Husvéti ünnepekre mindketten elmentünk szülőinket látogatni, csakhogy Jókai előbb elment, mint én.

György elkisért a gözhajóig, s utközben mondja: „Teins uram, hozzon ám nekem valamit; mert Jókai ur is megigérte, hogy hoz egy bárányt.”

„Bizonyosan megis hozza; mert ő nagyon jó ember.”
 „Én is azt hiszem — mondja György egész megnyugvással — az igaz, hogy *kálomista* ember, hanem azért böcsületes ember.

Volt nekünk szép historiánk 1846-ban, mert még újdonságírói füllentés olly sok tintába nem igen került, mint a következő történet.

Frankenbúrggal jöttünk Budáról Pestre az akkori hajóhídon. Beszélgetés közben megállapodván néztük a lánczhidat, melly körül egy árva napszámos nem mutatkozott.

Meg kell jegyezmem, ha valahol, ugy Magyarországon azt akarják, hogy mindent hamar fölfújjanak, mint a hólyagot, s legkivált a lánczhid volt azon tárgy, mellyhez minden ember hozzá köszörülte kését.

Ezen időben hozzájárult az a körülmény, hogy hosszabb idő óta, majdnem hónapokig nem láthatott az ember munkást, és a napisajtó is bár mennyire szölongatta azilletöket, fölvilágositást sehol sem lehetett kapni.

Ennek végét vetendők beszélgettünk Frankenburggal, mikép lehetne csellel az illetők szólótehetségéhez férni.

Bezzeg el is találtuk a bibit.

„Meg kell őket róni,“ mondtam én.

„Mit használ?“ kérdi Frankenburg, — nem is bilentének rá.

„Elhiszem, ha csak úgy legyezgetjük őket; hanem fogjunk rájuk olytat, a mit magunk sem hiszünk, — ekkor majd kijönek az igazsággal.“

„Például?“ kérdi Frankenburg.

„Elég annyit füllenteni, hogy Clarknak Angliában nem sikerült egy hasonló vállalata, s most már kételkedik, hogy a budapesti hid sikerüljön, — ezért nem halad a munka.“

Mindketten az a jó vér vagyunk, hogy egy tréfát nem adunk akármért, ekkép lett, hogy ezen kacsza az Életképek legközelebb megjelent számában szárnyra kelt.

Megemlitendő, hogy azon időben az ujdonságoknak igen nagy szüke volt, s az akkori lapok némi eredetiség után kapkodva, más lapokból lopott minden ujdonságot uj lével eresztének föl, — így közlé a *Pressburger Pannonia* a dolgot, de kivált az *Ungar*, melly még nagyobb hazudott; hozzá tódván, hogy ő a legbizonyosabb kutforrások után tudja.

Erre aztán megszólamlott a lánczhid, és a Budapesti Híradóban egy hosszú vita keletkezett az Életképek, Pannonia, főleg, és utóbb egyedül csak az Ungar ellen, melly hazudságának még a biztos kutforrás tekintélyét is adja.

Megmondák aztán az okot is, hogy miért nem lát-
szik a munka; az az : a pesti oszlop vízszinig készülvén
már el, a budai oszlopnak még az alapjával sincsenek
készén. S ha már most a pestit elkészítik, míg a budai
fölépül, addig a pestibe fektetett tőke egészen kamat
nélkül hever; tehát megvárják a budai oszlop fölemel-
kedését, s akkor egyszerre készül mind a kettő.

Ez aztán helyes ok volt, hanem azért az Ungart
verték mindaddig, míg utóbb kinjában meg nem vallá,
hogy :

„Es ist tausendmal besser eine *öffentliche* journali-
stische Lüge, als hundert versteckte Darleihen.

De még nincs vége a tréfának.

A vita után közvetlen Füredre mentem, s a mint
este az étteremben helyet foglalnék, szomszédom egy
jó kinézésű birtokos volt, és átellenben neki, egy ha-
sonló példány ült.

Elkezdí az egyik :

„Mondtam én azt amice, hogy így járunk mi az
anglussal; denem hitték, hogy bolonddá tesz bennünket.“

A másik nem tudott ellenmondani, mire bátrabban
folytatá amaz :

„Per amorem dei, — most már mikép hordják el
azt a sok követ, a mit hiában a Dunába építettek?“

„Szabad tudnom — kérdém — miféle kövek azok?“

„Na, a lánczhid-oszlopok!“ kiálta föl a beszélő.

„S minek kellene széthordani őket.““

„Nem is hagyjuk ám ott csufnak és országgyalázat-
nak, ha az ilyen, meg amollyan szedtevedte bolonddá
tett, hogy most már nem tudja fölépíteni az az anglus.“

„Tévedésben tetszik lenni,“ mondám én.

„Engedelmet kérek — erőlködék az öreg — én ezt a legjobb kutforrásból tudom, hogy ez az angol otthonn is fölsült, és itt is ; azért félben áll a munka.‘

„Talán ujságból méltóztatott olvasni ?“

„Patvarnak kell az ujsága, nem veszödöm én azokkal az ujságokkal, a mit tele irnak hazudsággal azok az ujságírók.‘

„Uram ! én is ujságíró vagyok.“

Nagyot néz az öreg.

„S ezt a dolgot, mellyről beszélni méltóztatik, igen szükséges oknál fogva — *én hazudtam!* és megenged spectabilis, ha a magam hazudságát legalább magam nem *hiszem el.*“

JURATUSOK.

1846-ban fölszalad egy juratus a Beneféleházba, hol akkor Szerencsy, az akkori személynök lakott, .. s épen a lépcsőn magával Szerencsyvel találkozik.

„Ugyan kérem, — mondja a juratus — nem tudná nekem megmondani, hogy itthon van-e a personalis expeditora?”

„Igen, itthon van, — mondja Szerencsy — mit akar vele?”

„Meg akarnám kérdezni, hogy itthon van-e a personalis.”

„Ugy! — mondja rá a personalis — és mit akar vele?”

„Censurálni akarok.”

„Hogy hívják?” kérdi a personalis; mire amaz a nevét megmondja.

„Csak menjen haza, majd én megmondom a nevét.”

Ezzel elment a juratus és harmadnapra már a táblán volt a neve, hogy a personalis előtt fog censurálni; de majd eldült az ifiúr, mikor a personalisban megösmerte azt, kivel a lépcsőn beszélgetett.

„Lássák uraim, — szól Szerencsy a küldöttség tagjaihoz — én ugyan nem tartom magamat valami nagy nevezetességnek, de annyit mégis hittem, hogy ha más nem, a juratusok csak ösmernek, s im ezen fiatal

ember nem ismer. — Ekkor feléje fordulván, kérdi :
mióta juratus ?“

„Már hatodik terminusom van,“ felelt amaz.

„Na, édes öcsém, maradjon Pesten még egy terminuson, járjon el a táblai ülésekre, legalább — *ösmerkedjünk* meg; most elmehet.“

Ugyancsak Szerencsyvel történt, hogy expeditorával Bécsbe ment, és pedig az akkori körülményeknek ezen kényelmével, az az utlevél nélkül.

Megérkezvén a bécsi vonalnál, kérdi a rendőr Szerencsytől :

„Ver sind si?“

„Ich bin der Personal.“

„Dumme rede, ... mondja amaz — jeder hat sein Personal, — mit vem reisen si?“

„Mit den Herrn!“ mondja Szerencsy juratusára mutatva, kit igazabban *királyi táblai hites jegyzőnek* neveztek.

„Ver sind si?“ kérdi amazt is a rendőr.

„Ich bin beeideter Notär beim königlichen Tafel,“ fordítá németre a juratus magyar titulását, — mit a rendőr nagyon is megrespectálván, tisztelettel kérdi :

„Stehen eur Gnaden gut, für den Alten?“

„Ja!“ mondja a juratus.

„Passirt!“

Censurázott már félig a juratus, csak az írásbeli próba hiányzott még, de az ífi urnak rémitő kinosan esett, mert a földott tárgy annyira bonyolodott volt, hogy sehogysem tudott kiigazodni.

Végre elfáradt, s hogy rövidebben véget vessen a dolognak, ráírta :

„A felek kiegyeztek.“

Ez ugyan nem rosszul volt kigondolva, hanem a boldogtalan elföcsögte a pajtások között, és még igen korán a personalis fülébe jutott.

Az öreg ur is olyan ember volt, hogy ha tromfja volt, nagy hamar kiadta, — ő meg tehát azt írta a juratus iratára :

„Minthogy a felek kiegyeztek, prókátorra nincs szükség.“

Az urfit visszavetették.

Az öreg K.... vasmegyéből leküldé juratus unokáját Pestre censurára, meghagyván, hogy becsületet hozzon neki haza.

A gyerek mindenkép vigyázott magára, tanult, takarékos volt, s ekképen Szerencsésen bevégezvén pályáját, hazament, magával vivén egy ruhával jól megtömött szekrényt és minden ágybelijét.

A mint az udvarra ért, kijött az öreg, s midőn látná a szekrényt és ágyruhát, kérdi öcscsét :

„Mi ez?“

„Ruháim és ágynemüim,“ mondja a gyerek.

„Hát ilyen, meg amollyan kölyke,“ — rivallt rá az

öreg, hát ilyen gyalázatot hozol te az én fejemre, s az egész családra?’

„Miért, édes urambátyám?’

„Miért? haragvék az öreg odább — lánczhordta, hát külön ember akarsz te lenni, mint én, vagy apád, vagy öreg apád? a ki mind volt juratus, és még egyik sem gyalázta meg úgy a familiát, hogy a ruháját vagy az ágybeliét haza hozta volna, mint te, elvetemedett kölyök.’

Még mikor diákul censurálták a fiatal embert, valamellyik táblai ülnök azt mondja a juratusnak :

„Incipiat, domine, — notam (infidelitatis) Rákóczyanam.’

„Nem merem,” mondja magát megszegyenelve a fiu.

„No csak kezdje el,” utasítá odább az elnök.

Vérszemet kapott a gyerek, csipire tette a kezét, s elkezdé füttyölni.

„Elment az esze? hát mi az?’

„Nagyságos uram — igazolá magát a juratus — ez a *Rákóczy nóta*.“

Általános szokás volt, hogy a juratusnak bizonyítványaira, ha sokat nem is, de egy pár forintot mégis adtak; történt, hogy az 1844-iki országgyűlésen a fiatalság a katonasággal összeütközésbe keveredett, minek az lett következménye, hogy néhány ifjút a királyi tábla maga elejbe idézett.

Ezen idézési bizonyítvány a szokott tenyérnyi pöcséttel volt ellátva, az idézettek egyike, B..... Pesten keresztül utaztában szépen befont egy zsidót. Fölmutatta neki az idéző-levelet, mellyben ezen kifejezés lévén, hogy :

„Ezen idéző-levél mellett a királyi tábla előtt (ekkor s ekkor) megjelenni el ne mulassza.“

Addig magyarázta a zsidónak, hogy ő igen kedvező dologban ezen levél nélkül úgy sem jelenhetik meg, tehát három napra kölcsönözzön háromszáz pengő ftot.

A zsidó megadta a kölcsönt, de a juratus nem jött; utóbb elment a személynökhöz és kérdést tett, hogy a kitűzött időre megjelent B..... a királyi táblán?

„Igen!“ válaszolt kurtán az öreg.

„Hiszen, kegyelmes uram, a levele nálam van még most is,“ okoskodék a zsidó.

Addig magyarázta neki Szerencsy a dolgot, hogy a háromszáz forintot elvitte az ördög.

Censurára ment a juratus, kérdi tőle az egyik ülnök :

„Meg tudná-e mondani az ur, midőn a királyi táblán halálos ítéletet hoznak, milyen színű posztóval van beterítve az asztal?“

A juratus keveset vagy épen sohasem járván el az ülésekre, .. komolyan vette a kérdést, és azt mondja : „Feketével.“

CZIGÁNYOK.

Mondják a parasztok a cigánynak, ki az utmellékről nézte az izzadókat :

„Gyere cigány aratni!”

„Ha elszórtad, ebatta, majd felseded.”

„Egy kis szalnáért esedezsem nágy urám, jó urám!” mondja a cigány.

„Dejsz cigány — volt a felelet — nagy szeme van a szaljának.”

„A mi seme volt nágy urám — válaszolt rá — azt már rigen kicsépték.”

„Kapitány uram! — szólítá meg a cigány épen a legnagyobb ágyutüzben — mutássá meg nekem, melylyik az ín ellensigem.”

„Mit akarsz vele?” kérdi a kapitány.

„Nagyon seretnik vele kibékélni.”

Henyélésben kapta az ur a kaszásokat.

„Na, gazemberek! — mondja az ur — gyönyörűen dolgoztok, hanem mellyik a leglustább közöletek? annak egy huszast adok.”

Mind fölugrott, csak egy cigány maradt az árnyékban fekve :

„Nagy uram! — mondja aztán, — nem csusztatná ide a zsebembe azst a husast? — restellek fíkelni.“
Az-é lett a huszas.

Tanította a pap a cigányt a „Hiszek egy-re, de csak nem tudta a cigányba beszélni.

„Mit csináljak már veled?“ busula a pap.

„Soha se vesédjik tistelendé uram, — fityilje el a nótáját annak a *Hisek egynek*, egyszerre *elhegedílem*.“

Házasodni akart a cigány, de a móringlevélen sehogysen tudtak megegyezni, mert a leány apja ötszáz forintot kért, a vőlegény pedig öt forint hiját akart lealkudni. Utóbb azt kérdi a leány apjától :

„Hát azstán, mikor kellene nekem azt az etszásat megfizsetni?“

„Majd ha meghalsz,“ — mondja az apa.

„Sohase ketekedjünk akkor, — ha tetczik, irjanak bele hatszásat.

„Hibás ennek a lónak a jobbik lába,“ mondja a paraszt a cigánynak a lóvásáron.

„Nem csuda, hisen azson jár azs eblelke.“

Megcsipték a cigányt a lóvásárban épen midőn a lopott ló hátán nyargalászott.

„Loptad azt a lovat czigány,“ kiáltják rá, megfogván a lovat.

„Micsoda? lármázott a czigány . . . lopott lú? . . . ezs? No megálljon kendtek, hadd sállok le! tüstint idehozsom hajánál fogva azt a gazsembert, a kitől vettem.“

Ezzel utnak indult, s a bámész nép most is várja, hogy a czigány hajánál fogva vezeti ide azt, a kitől vette. Csakhogy elmehetett.

Czigány fuvarosa volt két urnak, — egy nagy vízhez érvén, kérdi az urakat :

„Tudnak azs urak diákul?“

„Csak úgy, mint magyarul,“ válaszolák azok.

„Na, úgy se báj,“ nyugvék meg a czigány, s neki hajt a víznek.“

Nagy szerencse, hogy a vízbe nem fultak, . . . s midőn nagy kinnal a vizparton voltak, lármázott a két ur:

„Gaz ember, miért vittél bennünket a víznek?“

„Hisz azst mondták az urak, hogy tudnak diákul.“

„Persze, hogy tudunk, most is azt mondjuk.“

„Na, pedig én azst hallottam — mondja a czigány — hogy a diáksóval az egisz világon keresztül mehet az ember.“

„Marczi — mondja az ur a czigánynak — most a kettőn van az óra mutató, itthonn leszesz-e, mire az ötre ér.“

„Itthonn bizson nagyságos uram,“ s ezzél utnak eredt.

Hideg, fagyos és havas volt az idő, s mire a cigány visszajött, már a mutató a *haton* is tul volt.

„Na, cigány! látod a mutatót, az már ugyan csak messzire lement.”

„Azs irgalmát nagyságos uram, — *el is sítálhatott itt a meleg sobában.*”

Lopott a cigány a vásárban, s hogy az ütlegek elől valahogy menekülhessen, tág torokkal orditá a bámész nép között :

„Fére azs utból! . . . *fogadásból futok.*”

Sétál a cigány a vásárban, — előtte megyen egy ember, kinek a vállára vetve lóg egy uj nadrág.

A cigány a lelógó nadrágszárat a végénél saját dolmányához varrja, aztán pedig hirtelen lekapja a nadrágot és saját vállára veti.

Nagyot kiált a kárvallott, hogy elvitték nadrágját.

„Meghisem — mondja a cigány — akad elég gazs ember ennyi ember kezsett; . . . azsért varrtam én ide azs enyimet a dolmányhoz, hogy senki le ne kapja.

Aludt a cigány, s álmodott arról a jó kávéról, mi nek ő kelme csak az alját itta, azt is nagy ritkán. Álmában így szólítá meg a pinczér :

„Na, cigány! van ám kávé, iszol-é?”

„Hogy nè innám, csak kapjak.”

„*Hideg* kell, vagy *meleg*?” volt az újabb kérdés.

„De ha akar lenni, hát csak legyen meleg,” vélé a cigány.

„Akkor várnod kell — mondja a pinczér — mert a *hideg* készen van, s most kell még fölmelegíteni.”

„Had melegedjék” okoskodék álmában a cigány, csak hogy mire fölmelegedett a kávé, a cigány *fölébredt*.

Ekkor kezdett még csak káromkodni, hogy milyen bolond volt ő, hogy mindjárt meg nem itta azt a *hideget*.

Valami urnak megtetszett a cigánynak a pofája, rá akarta beszélni a cigányt, hogy hagyja magát lerajzoltatni.

„Tanti! mondja neki az ur — *levetellek* én téged.”

„Semmi sem lesz ábbul, nágyságus ur,” védelmezé magát a cigány.

„Hát láttál már valakit *levenni*?”

„Az akastufárú?” mondja rá a cigány.

A lélek hallhatatlanságáról beszélt a pap a cigánynak, s mikor a tisztelendő ur annyit beszélt, hogy más jóra való ember félannyiból is elhitte volna, kérdi a cigánytól:

„Na fiam, hiszed-e?”

„Hisem, uram, hisem, hanem majd meglássa a tisztelendő ur, hogy mégsem lesen igazs.”

Huzta a cigány a nótát a verbungnak, s a mint egy ur hallgatná, oda fordul az egyik cigány.

„Millyen nótát huzszsak a nagyságus urnak?”

„Olyant — mondja az ur — a mellyiktől magad is katonának állj be.”

„Olyant nem tud,” mondja a czimbalmos.

Sáros uton mászkált rossz lován a cigány, — szemközt jö vele egy négy lovas hintó, s a legharsányabb hangon kiabál feléjük a cigány:

„Térjenek ki azs utból, térjenek ki; mert ugy járnak, mint azs a másik.”

Kitér nagy bajjal a hintó, tudniillik veszedelmet gyanítván a kocsis, hanem midőn a cigányt ugyan azon az uton békén tovább haladni látná, kérdi tőle:

„Hát a másik hogyan járt?”

„Csak ugy — mondja a cigány, hogy nem tért ki, azstán én tértem ki.”

Vasmegyében valaha a megye a szertekóborló cigányokat rendes lakáshoz kívánván szoktatni, az ajánlkozó földesuraknak részenként több családot hajtatott össze betelepítés végett.

Egy ilyen telepen a megyei mérnök kora martiusban, mikor még a varjuk seregesen járnak, méregette a földet a cigányoknak. Mérés közben megszólamlík az egyik cigány a varjukra mutatva:

„Nagyságos uram! micsoda mádarák azsok?”

„Varjuk,“ felelt egykedvűen a mérnök.

„Nem gálámbok azsok?“ kérdezkedik újra.

„De nem ám,“ volt az újabb válasz.

„Nem is lesz azsokból galamb?“

„De nem ám,“ nevetett a mérnök.

„Noakkor, csigányból sem lesen ám párast ‘ Amint-hogy igaz is lett; mert két hét múlva mind megszökött.

Eljött a katonaállitás, a cigányoknak halálos ellen-sége, s Tanti akarva-nemakarva megjelent a faluházán, hol a főbíró kérdi tőle.

„Hány fiad van Tanti?“

„Azsokat is megmondjam, nagyságus vármigye, a kik a temetiben vannak.“

„Azokat elengedjük“ mondja a főbíró.

„Na hála isten, — örüle a cigány — akkor csak egy fiam van,“ mondja a kópé; mert a többit reggel korán mind a temetőbe küldte.

Megverte a cigánygyerek az öreganyját, miért az apja leczkére kapta a kölyket.

„Hogy merted megverni azs én anyámat, selma? kérdi az apa.

„Hát ked, miért verte meg azs én anyámat.“

Nagyon mentegette magát a cigány a lólopásból, elbeszélte tudniillik, hogy a mint egy szűk vágáson

akarna menni, keresztül fekiüdt egy ló, a feje felé akart menni, de ott harapott; a fara felé került, ott meg rugott; azért átakarta lépni, hanem a mint félig átlépné, fölugrik a ló, s elkapta a cigányt.

Már hogy a tekintetes törvényszék mennyit hitt el, azt nem tudom, hanem annyi igaz, hogy nem a lovat verték meg, hanem a cigányt.

Kipublikáltatta a nemes vármegye, hogy ezután meghagyatik, hogy a kóborló cigányok, nem meztele-nül, hanem tisztességes posztóruhában járjanak.

Megvolt a publicatio, a cigányssereg szétment, csak egy kitanult kópé maradt még az udvarban.

„Hát te mit bámészkodol?” kérdi a főbíró.

„Már csak azst gondoltam, — mondja a cigány — hogy valakinek el kell vinni a posztút.”

Fázott a cigány, s a mi szinte nagy baj, fölül reá még éhezett is.

„Na, mit akarsz? — kérdi az ur a konyhaajtóból, enni akarsz, vagy melegedni? válassz.”

„Nagyságos uram, csak egy kis kenyeret akartam pirítani.”

Vétett a cigány, s minthogy otthonn nem birt vele az előljáróság, egy levelet adtak neki, s egy csutora hort, hogy azt a főbíróhoz vigye el.

Megvolt azonban írva a levélben, hogy a levelet

vivő az, a kit meg kell veretni, a bor pedig azé a hajdué lesz, a ki veri.

Élt a gyanuval a cigány, s a mint a főbiróhoz közelednék, megkínál egy fiatal legényt a csutora borral, csak vigye be a levelet a főbiróhoz, mert ő a főbiró kutyáitól nagyon fél.

A legény átveszi a levelet a borral, a cigány pedig a templom oldalából hallgatta, mikor a legényt a borárában jól elfenekelték.

Utazott a cigány, s utaztában észrevette, mikor a tél, nyár, és a szél együtt beszélgettek nem messze az uttól.

„Jó napot tél uram!” köszönté a cigány a szelet.

„Na megállj, kiáltja a nyár, csak jöjön el az én időm, majd rád pörkölok.”

„Csak tél uram fujjon,” mondja a cigány.

„Hátha az én időm eljő, mondja a tél, majd agyon dermesztelek.”

„Csak tél uram ne fujjon!” válaszolt a cigány,

Megharapta a cigányt a mester kutyája, a miért a cigány a vasvillával jól megszurkálta az ebet.

„Hát te gazember — riadt rá a biró — nem tudtad inkább a villa nyelével ütni azt a kutyát.”

„Igen ám, biró uram — ha azs a kutya is a *farkával* akart volna megharapni.

Elment a cigány a tömeggondnokhoz egy kötelevénynyel, kérven alázatosan a nagyságos urat, mondaná meg neki, hogy ő erre mit kap :

„Fungum,“ mondja diákul a teins ur.

„Na! — vigasztalódék a cigány — azs is csak jobb, mint a semmi, — fele legyen az nagyságus úré, fele meg az ispitáé.

Busult a beteg cigány, hogy meg kell halni; a másik nagyon vigasztalá, hogy ugy is meg kell halni *egyszer*.

„Dejsen — azt mondja a cigány — *ha tizenkétszer* kellene meghalni, nem is busulnék most.

Okoskodott a cigány, hogy a negyven napi böjtöt mikint lehetne legkönnyebben huson keresztül legelni. Elment tehát a plébánushoz, engedné el neki felét a böjtnek.

— Hála istennek — mondja a cigány, mikor az engedelmet megkapta — felit a plébános ur engedte, felit meg a káplán.

Egy cigánynak két malacza volt, mellyek miatt igen elbizta magát. Egyik azonban hirtelen eldögölvén, nyuzás közben így szólítja meg valaki :

„Megdöglött a süldő, koma!“

„Annak deglik — kinek van!“ felel büszkén a cigány.

Később, midőn a másiknak is csak a fülével számolt be a kanász, hideg vérrel így szóla a megbukott cigány :

„Se baj! megszűnt a deg.“

Nem tudta megállni a cigány, s az urfinak agarát oldalba lökte. Erre az urfi visszafordult, s ostorával a cigány nyaka közé kapkodott.

„Nem tudod békével hagyni ezt az agarat?“

„Hát ezs *agár* ? nagyságos urfi — menté magát a cigány — biz azst gondoltam, hogy — *kutya*.

A szolgabíró egy bizonyos csiny elkövetéseért a faluban lakó Peti cigányt megakará veretni. Midőn már a derest kihuzatták vele és a hajduk mellé állottak, kéré a cigány a hajdukat, hadd beszélne ő a szolgabíró urral. A hajduk megengedték neki.

Rimánkodott a cigány a szolgabírónak, hogy engedjen meg neki. Miután látta a cigány, hogy minden kérése hasztalan, csak azt kérte a szolgabírótól : hogy engedné meg neki azt, hogy a helyet ő választhassa meg, a hol megverik.

Engede a szolgabíró a cigány kérésének, és a deres alá fekiüdt.

TRÉFÁK.

A somogyi paraszt fejjel összeütödvén a lovával, azt mondja : „Ördög bujjék ebbe a lóba, de megütötte az orcájával a pofámat.

Elakadt a szegény ember az utközépen, — csökönös lóva sehogysem akart odább mozdulni. Elmegy mellette egy másik utas, és vigasztalásképen mondja neki :

„Bátyám! — de *rossz ember* ez a *ked lóva*.

„Mivel tartozom?“ kérdi a paraszt a városi borbélyt, kivel a fogát huzatta ki.

„Egy váltó forinttal,“ válaszol a borbély.

„Ejnye uram, ez már mégis sok,.. hiszen alighogy hozzányult, mindjárt kirántotta, pedig a mi kovácsunk otthonn hajnaltól délig huzkodott végig a műhelyben a fogamnál fogva, mégsem fizettem többet két garasnál.“

„Mit csinált az ur ezzel az emberrel? kérdi a főorvos a borbélyt, kinek a körmei között adta ki lelkét egy beteg.

„Uram — válaszolt a borbély — én megnyirtem,

megborotváltam, megköppölyöztem, fogát kihuztam, eret vágtam rajt, . . . a mit én tudtam, mindent megpróbáltam, ha nem használt, nem tehetek róla.

„A kisasszonynak azt tanácslom : menjen férjhez,“ mondja egy nőtlen orvos egy agg kisasszonynak.

A kisasszony jó alkalmat látván, az orvosnak ajánlkozott.

„Engedelmet kérek — mondja az orvos, — én csak *praescribálni* szoktam az orvosságot, — *de magam nem veszem be.*“

A somogyi ember egy nagy vadászat alkalmával legelőször látván özet, csudálkozással kiálta föl :

„Ejnye, de nagy *nyul* ez!“

„Nem *nyul* ez, — mondják neki — hanem *öz.*“

„Ejnye, — csudálkozik újra — de nagy *nyul* ez az *öz.*“

Az atádi ember hasonlóul mikor legelőször látott ürget, szintén elbámulva mondja :

„Ejnye, de picziny *nyul* ez.“

„Nem *nyul* az atyafi — mondják neki, — hanem *ürge.*“

„Ejnye csudálkozik ez is — de picziny *nyul* ez az *ürge.*“

Hasztalan, a kaputos emberrel is csak megtörténik egy egy tréfa, ha az diákul tud is.

Történt pedig, hogy egy uri embernek ügyes bajos dolgai lévén Pesten, jó ismerőse mindenkép utasítá, hová és merre menjen, főleg ajánla neki egy fiatal embert, ki valamelyik főbb hivatalnál van concipista, lakik itt és ott.

Kapott az ur az ajánláson, ki is komponált hamarjában egy levelet, s előljáróban maga helyett elküldé a mondott szállásra, és hogy egész becsülettel legyen meg a dolog, a concipista helyett oda írta, hogy

„*Tettes Koncz István urnak.*“

Sokáig nézte a falusi atyafi a városi színházban előadott darabot; utóbb vezetője kérdi tőle, mikint tesszik a darab?

„Jó, jó --- mondja — csakhogy hadd jöne már egyszer az a medve.“

A medvéről eszembe jut, hogy mikor Nyári volt a színház igazgató, valami Medve nevezetű színész leugrik Nyárihoz, s mintha ő volna, tudja ki, — elkiáltja magát :

„Uram! én *Medve* vagyok!“ mire Nyári egykedvűen azt mondja :

„Nem tehetek róla.“

Meghalt a szabó, el is temették, az az, hogy csak akarták; mert a mint a temető kapuján be akarnák

vinni, az egyik vivő megbotlik, s elejtették a koporsót, melyből a szabó közbámulatra elevenen kelt ki.

Tudni való az egészben az, hogy ő kelme részeges ember lévén, a torka bedagadt, — halottnak vélvén édes-örömet is a felesége, nagyon örömet elküdte volna a más világra, hanem ime az esésben fölfakadván a torka, fölépiült, azonban a koporsót a sirba tették, a fejfára pedig ezt irták:

*„Rígó János szabómester koporsója itt nyugszik;
maga pedig felesége boszujára bort iszik.“*

Az inas nagy jót akarván kívánni urának, új esztendő napján azt kívánta neki, hogy ebben az új évben tovább éljen, mint a tavaliban.

Egy hamis bankócsináló jó ideig meglehetősen szerencsével vitte ezt a mesterséget, de utóbb saját fia egész ártatlanul elárulta.

Egyszer tudniillik elküldik a gyereket egy új bankóval a boltba, hogy ott váltsa föl.

„Nem jó ez a bankó te gyerek,“ mondja a boltos.

„Már hogy ne volna jó — mondja a gyerek, hisz édes apám csinálta.“

„Hát nem fölséges ital ez?“ kérdi a vendéglős vendégtől.

„Meg kell vallani, mondja a vendég — hogy a ben-

nelevő viz fölötte jó, csak az kár, hogy több bort nem töltött bele az ur.

Egy ösmerős barátunkkal történt az egész, és pedig az, hogy egykor G. városához közel a töltésen későn éjel eltörvén a fuvaros kocsinak kereke, kénytelen volt utját gyalog folytatni a városba.

Megis indult a sártenger hosszában, annyit — mennyit birván, hogy jó sárczipői kiállják az utat.

Ezen boldog hitben bizván, térdig erő ragadós sárba süppedt a lába, s a mint nagy kinnal kihuzá, végkép átnedvesült a láb.

,Persze, hogy a sárczipő benn maradt,‘ gondolá s ezzel tovább indult. Utóbb neki haragudott, — miért czipelné hazáig a másik sárczipőt is, — azt is lehuzza, s az utmellé kivetí.

Haza menvén, kimosatja lábait a sárból, s majd a guta üti meg, mikor észreveszi, hogy a másik *sárczipő megran.*

Igy is jár az ember.

Ösmertem én G . . . városában egy ostoba tanácsost, talán még most is él, azzal történt meg, hogy a panaszos felek közül mikor egyik elmondaná baját, nagy bölcsen azt mondja tanácsos ur :

,Neked igazad van!’

Azonban előáll a másik fél, elmondja a dolgot, mire tanácsos ur ennek is azt mondja :

„Neked is igazad van.”

„De teins uram, — szól közbe a város hajdu — mind a kettőnek mégsem lehet igaza.”

„Neked is igazad van,” mondja a bölcsek tekintetes ura, kinek ha azt mondaná valaki, hogy nagy számár :

„Annak is igaza van!”

„Bizony uram — mondja valaki egy másiknak — az ur sem a legszebb legény a világon.”

„Nem csuda uram — felel a másik — szép gyerek voltam én nagyon, hanem gyerekkoromban — *kicsértek*.”

Nagy pénteken a passiót választott emberek mondták el valami faluban. Szerencsétlenségre azonban az egyik elfeledte mondókáját és pedig ezen szót : *Szomjuhozom!*

Azonban az eszme világosan megmaradt agyában, azért úgy segített magán, hogy elkiáltá, mindezeknek bámulatára :

„Ihatnám!”

Egyéb hiba nem történt.

„Ejnye fiam, — mondja egy csapszéki vendég a korcsmárosfiának — de zavaros a borotok.”

„Tudja bácsi, mért olyan zavaros?” kérdi a gyerek.

„Nem tudom fiam.”

„A biz azért olyan — okoskodék a fiu, — mert édes apám ma nem a kutból töltötte föl a hordót, hanem — a *folyóból*.

Nagyon sirt a zsidógyerek, azért résztvevön kérde a másik zsidó, hogy mért sir?

Keservesen panaszlá erre a gyerek, hogy a rabinus azt prédikálta : „*por voltál és porrá leszel.*“

„Szamár — mondja a vigasztaló — ha por voltál és porrá leszel, ugy semmit sem vesztesz; ha mégis azt mondta volna, hogy előbb arany vagy ezüst voltál.

„Tanulja meg kend — mondja nagy mérgesen valaki egy parasztnak — ha kend *beszélni* akar velem, akkor *hallgasson* kend, mert ha kend azt gondolja, hogy kend olyan, mint én, akkor — *nagy szamár.*“

A másik pedig azt mondá egy fiatal embernek : „Öcsém uram, ha *itt benn* dohányozni akar, menjen *ki.*“

Vizivó vendégétől kérdi a korcsmáros :

„Mért iszik az ur vizet?“

„Most bizonyos vagyok, hogy ebben nincs *bor.*“

Van egy ösmerős barátunk, be sok jó tréfa történt azzal, meg azokkal, a kikkel megtörténtette a dolgot.

Véletlenül belekeveredett a történetbe egy házmester is, kinek a mi jó barátunk egy ezüst huszassal adósa maradt kapunyitásért.

Persze, mivel ezüst huszasról szólék, az esztendő számát is valahol a huszasos világban tessék fölkeresni.

Elég az hozzá, hogy egy ezüst huszassal volt adós jó barátunk a kapusnak, ki rettenetes boszút esküdött, s alig várta, hogy az urfi későn jöjjön haza; mert ő kelmének az a szokása volt, hogy háromnegyed kilenczre már otthonn volt, hogy a kaput nyitva lelje, vagy hogy éppen nem is jött haza.

Éjtel tizenkét óra felé lehetett, a házmester csak egyik fülére aludt, s ime megrándul a csengetyű, mire nagy örömmel ugrik föl a házmester, mert a mint mondja :

Er ist schon da! das ist der rodi Spitzbub“ mint ő kelme kedélyesen megemliteni méltóztatott.

Én csak azt mondom, hogy a mi barátunk volt.

„Sáns si, . . . gnädiger Herr?“ mondja a kapus.

„Én, én, — lármázott emez, csak nyissa ki a kaput, mert megvesz az isten hidegje.“

„Vu ist main Zvanziger?“

„Megmutatom, csak eresz be, ... törjék ki a nyakad.“

„Ender vül i main Zvanz'ger sehn.“

„Majd ha bemegyek,“ okoskodék a külső.

„Steckens mir unter Thor aini, sunst blaib'ns draust'n!“ bölcselkedett a kapus.

Mit tehetett egyebet, egyetlen huszasát nagy keserűséggel a kapu alatt bedugja; mire aztán az ajtót egész reverenciával kinyitja a kapus, meghajtván magát :

„Jetzt sámer vider : Korschamadiener,‘ hajtja meg magát a jámbor, hanem a mi barátunk vállon kapja ő kelmét, s kiveti a fagyra, a kaput pedig bezárja :

„Most meg én akarom, hogy a huszast dugd be a kapu alatt, mert a Jehova tudja, hogy a millyen pőrén állsz ott kinn, ugy is maradsz frater.‘

Az is okoskodott, de a mi barátunk jól tudta szerepét, s addig be nem ereszté, míg a kapu alatt a huszast vissza nem kapta.

Vasmegyében volt várnagy igen sokáig az öreg M, kinek az a jó patriarchalis szokása volt, hogy a melly szürös ember bement a vármegye házára, azt sem kérdezte : Ki vagy? mi vagy? hanem hamarjában lecsipette tiz körméről és legalább huszonötöt elveretett rajta.

Orditva kel föl egy paraszt a deresről, és olyan jajgatást vitt végbe, hogy a megyebeli urak egyike rákiált :

„Miért ordit kend olly nagyon?‘

„Jaj, uram, tekintetes uram — panaszkodik amaz, mikor olly irgalmatlanul megverték.“

„Szja! így jár az, a ki a jó uton nem jár,‘ okoskodék az ur.

„Debzon, kedves teins uram, ártatlan vagyok, mint a mai született gyerek.“

„Hát hogyan került kend a vármegye házához.‘

„*Bizonyságnak* rendelték be tekintetes uram ; — s ime huszonötöt veretett rám a várnagy ur.“

Most már érthető volt a dolog.

Ugyan Szombathelyen van az örök jó kedélyű K... mérnök, kit hat megye ösmer hasonlithatlan jó tréfáiról. Ő még a kit lehetett, megtréfált maga módja szerint.

Egyeste sokáig elültek az urak a „Zöldfánál“; mert K jó kedvében levén, tréfát tréfára hallmozott. Volt a társaságban egy öregebb ur is, ki minduntalan haza készülődött, este van — ugymond — majd nem lát haza menni.

„Sohase busuljon urambátyám, mondja neki K....., majd haza kísérem én, addig pedig a holdvilág is följön.

Ugy lett; még jó sokáig elmulattak, végre szétoszlott a társaság, kiki hazafelé tartott, K pedig az öreg urral ment el.

A mint a nagy templom felé mennének, észreveszi K, hogy a nagy templom tornyának árnyéka az utcán keresztül egy fekete vonalt vágott, furfangos eszével föltalálja magát, s azt mondja az öregnek :

„Jaj, urambátyám, most jut eszembe, hogy ma este én itt egy árkot huzattam, most hogyan megyünk keresztül?“

„Hogy a patvar üsse meg — jegyzé meg az öreg — széles az az árok?“

„Dehogy széles, urambátyám, én tüstint átugrom, a mint hogy át is ugrotta a mérnök biztatván az öregget, hogy könnyen átugorja.

Neki busulja magát az öreg, s előbb körülnézván, hogy nem látja-e meg valaki : egy, kettő három, s az öreg is tul volt az árkon.

Másnap reggel az öreg ismét azon utra talált kerülni, s nagy későn eszébe jut, hogy ott árok van, vissza

akart fordulni, hanem utóbb eszébe jutott, hogy tegnap is átugrotta, miért nem most? azonban keresi az árkot, — sehol sem leli, de még nyomát sem árnyéket.

Nagy későn tudta meg, hogy K az árnyéket ugratta át vele.

K: munkája volt az is, hogy este bemenvén egy udvarba, valakit keresett, s a mint körülnéz, két szemközt levő konyhában a vacsoratüzön kívül semmi eleven nem volt.

Kiváncsiságból a lábasokba néz, s az egyik konyhán töltött káposztát, a másikban sárgarépát melegítettek.

Mi természetesebb, hogy K a lábasokat összecserélgette.

Pápán lakott, míg élt, Bermüller nevű fűszeres, ki a félvárost főleg a zsidókat ölte mindenféle tréfájával.

Ő egyszersmind lotteriás is lévén, megtudta, hogy valami zsidó a nagy sorshuzásra vár; mert egy sorsjegye van, mellynek számát Bermüller jó korán kifürkészte.

Valami barátjával tudatja a dolgot, ki neki Bécsből azt a számot írja főnyertesnek.

A huzás napján már leste a zsidó a számot, s rákövetkező nap kérdi Bermüllert, nem tudná-e megmondani, mellyik szám a főnyertes?

Bermüller előmutatja a levelet, s a zsidót örömében majd megüti a guta, mikor saját számát látja.

Hanem majd nem igazán megütötte, mikor azt tudta meg, hogy egy batkát sem nyert.

Bermüller meglehetősen utánózta a bűvészeket, s a többek közt magam is szemtanu voltam, mikor a huszast a lehető legnagyobb ügyességgel a tojásba lopta.

Hasznát is vette ennek a mesterségnek; mert egyszer a Pápára járó tojás árulónak mintha összebeszéltek volna, nagyon drágára tarták a tojást.

Tele van panaszszal a piaczi népség, Bermüller ezt hallván, kimegy, és egyik asszonytól megvesz vagy tizenkettőt, s egyenkint fölőri előtte, hogy jó-e? . . . s ime az asszony mindig halaványabb lesz, midőn látja, hogy mindenik eladott tojásban egy huszas van.

„Adjon még tizenkettőt” — mondja Bermüller, de az asszony egyet sem ad huszason alól, s inkább elment.

Utána következik a többi asszony, s mindeniktől többet, kevesebbet vett Bermüller, s azonképen valamennyiben talált egy huszast.

De most már lehetetlen volt egy tojást is megkapni; mert az asszonyok fölkerekedtek, s kimentek az ugynevezett „grófutrá”, ott minden tojást fölütögettek azon hitben, hogy huszas lesz bennük; de biz egyet sem leltek.

Megis ígérték ám Bermüllernek, hogy hátára verik a tojást, ha a piacra közibök mer járni.

Szülőföldemen, a dunántuli pusztaságon, lakott egy kovács, ki egy dombnak oldalában levő műhelyéből

mértföldekre láthatott el, s ekkép látta meg rendesen, mikor Dávid a pinczehelyi zsidó pénteken délután hazakullogott.

Levélnek hívták ezt a kovácsot, de nyughatatlanabb vér nem találkozott az egész vidéken, — a ki műhelyébe lépett, az elmondhatta, hogy beállt Levél uram bolondjának; mert szárazon ki nem menekült.

Dávid pénteki rendes vendége volt, és ott szokott megnyugodni egy nagy törzsökön.

Látja Levél, hogy Dávid fél óra múlva a műhelybe ér, hamarjában szurkot önt a törzsökre, fölül reá port hint, a többit aztán hagyván azon ördögére, mellyik Levélnek rendesen legénye vala.

Dávid megérkezik, s a forró melegben elfáradván, szokott helyére, a törzsökre ereszkedik, kopott és bő bársony bugyogójának le sem törülvén a helyet.

Azon közben Levél mulattatta Dávidot, ki a hosszú fáradság után nem is igen kívánczozott az ülésről; minél fogva annál inkább leragadt.

Mig ez így folyna, savanyu képpel jö be egy kis béres, panaszolkodván, hogy a foga hajnal óta kinozza, kéri: huzza ki valahogy, de ha lehet fogó nélkül; mert hátul úgy is könnyen hozzá férhetni.

Levélnek műhelye olyan parasztpatika levén, a mi neki kellett, az megvolt. Kivesz valahonnét egy jó erős hosszú zsineget, a kisbéres fogára köti egyik végét, másikat pedig az ülőbe huzza.

„Na, csak feszesen tartsd, mondja, majd magától is kijő.”

A zsidó mosolygott, gondolván, hogy Levél megint

egy enibert bolonddá tesz; minthogy igaza is volt, azon különbséggel, hogy *egy* helyett *kettő* lett.

Két hosszú vasat bevetett Levél a tűzbe, — s az erős tűzben szertehányta a sziporkákat a két vas. Ekkor kikapja mind a kettőt, s egyiket a kis béres, másikat a zsidó felé lökvén,.... mind a kettő ijedten ugrott odább, azon eredménynyel, hogy a zsidó bugyogójának feneke a szurokban, a kis béres foga pedig a zsineg végén maradt.

Enyingről Fehérvárra ment vásárra egy pásztor, s utközben a helybeli zsidóval került össze, kis gyapjus kocsijairól lemaradván egy hosszan tartott alku miatt, ment a vásárra.

Polgárdi fele útja lehetett Fehérvárnak, s gyalog böcsületes három óra, a mi annál alkalmatlanabb volt, minthogy a nap szüntelen nyakukban volt jó meleg sugaraival, mintha csak ő is pecsenyét sütni Fehérvárra menne.

Polgárdihoz nem messze a pásztor nagyon kezdé érezni, hogy kár volt bundáját is gyalogutra elhozni, de ha már itt van, el nem dobhatja, este pedig szüksége lesz rá.

Jakab! — mondja a zsidónak — nekem itt Polgárdin öt forintnyi adósságom van, — tudod, hogy tinaim a vásárban lesznek, megadom ott a pénzt mindjárt.

A zsidó nem tagadhatta, hogy pénze van, mert valakinek váltván az uton, a pásztor látta; de zálog nélkül, nem igen szívesen akart adni.

,Sohase töprenkedjél — mondja a pásztor — ne, itt a bundám addig is zálogba; ez megér öt annyi leg-alább,‘ s ezzel a zsidó nyakába dobta a bundát, ki az öt forintot kiolvasta a zsebből.

A pásztor előre sietett, s Polgárdinál a kertek alá került, hogy a zsidót megelőzze, a mi ugy is lett; mert a fehérvári vámnál a padon várta be alkonyatkor a zsidót.

Lihegve hozta Jakab a bundát, a pásztor pedig kivette mellényéből ugyanazon öt forintot, mit a bundára kapott.

Nagy későn jutott eszébe a zsidónak, hogy a pásztor csak a bundát akarta Fehérvárig elvitetni vele.

A czezei ember Czechtől Fehérvárig koczogatott kopott tűzszerszámával, de csak nem akart a szikra a taplóba kapni.

Sok csíholás után a fehérvári vámháznál meggyúl a tapló, s midőn épen rá akar gyujtani, akkor kiált rá a vámos :

„Hej, atyafi! itt nem szabad pipázni.“

Bocsor István pápai professornak az apja igen jó módú jobbágy ember, és a környéken általánosan ösmert haszonbérő volt, s vele néha társaságban Bernáth nevű zsidó, kiről általánosan tudott dolog volt, hogy csak azt hallja meg, a mi neki tetszésére volt, az ellenkezőt pedig lármára sem halotta.

Valamelly vállalatban közösek lévén, a fizetéssel

némileg elkéstek, s ez okból az uradalom figyelmeztetni akarván őket, az irodába hivatta őket.

A tisztartó mindenkor igen nagy figyelemmel lévén az öreg Bocsor iránt, csak úgy fölületesen emlegeté a körülményeket; mit az öreg szokott komoly arcczal hallgatott, Bernáth ur pedig mindig löködte.

„Szólj the, Bocsor!”

Megint tovább ment a beszéd, Bernáth érezvén helyzetének kellemetlenségét, megint odaszól:

„Szólj the, Bocsor!”

De még az öreg mindeddig nem szólván, a zsidó harmadszor is meglöki:

„Szólj the, Bocsor!”

Ekkor azonban elhagyta a béketüres az öreget, ki éppen a zsidó miatt jött e kellemetlenségbe! . . . haraggal kitör, s azt mondja:

„Mit szóljak; ebatta, fizess; azt beszélik.”

Enyingen most is gyakran használják, hogy: *Szólj the, Bocsor!*

Haizler doctor Veszprémben a temetőben egy igen csinos kápolnát építtetett, s minthogy előre ki volt tűzve a beszentelési nap, még reggel igen sok apró téglá hevert az épület mellett.

Szájtató volt elég, azért azt mondja az öreg:

„Ugyan, fiaim, hányjátok hamar félre ezt az apró téglát, hogy utban ne legyen.”

Senki sem mozdult.

Az öreg tovább ment, vagy egy negyed óra mulva aztán ismét visszakerülvén mondja:

„A ki széthánygni segít, kap egy huszast.”

Néhány pillanat alatt tiszta volt minden.

„Na, fiaim, mondja — minthogy ezt a kápolnát én az istennek építettem és nem magamnak, hát a ti huszastokat is : *az isten fizesse meg.*”

Györött a piacon diák koromban zöld zsemlyés boltok voltak, melyek ünnepeken kilencz óra után csukva tartattak. Hazamenet látjuk, hogy egy paraszt ember végig koczogatja a bódékát, mi pedig kérdezzük, hogy mit akar?

„Ugyan kérem az ifiurakat, — felel ő — nem tudnák megmondani, hogy mellyikben lakik a Str . . . g fiskárius ur? mert azt mondták, hogy *itt a piacon lakik.*”

Az öreg Köntös, igen sokáig urasági bíró Enyingen, az öreg Bocsornak kortársa és jó barátja azon ritka emberek közzé tartozott, ki gatyás ember léteére mindig hordatott két lapot rendesen, néha hármat is.

Ha a falubeli előljáróság valami dologban megke-reste; mert megjegyzendő, hogy nagy tekintélyénél fogva egyenesen megvárta, hogy az előljáróság ha va-lamit *akar*, hozzá menjen, — mondom ilyenkor szobá-jának ajtajába állt, míg az illetők csak a tornáczon áll-hattak.

Bevégezvén ilyenkor a hivatalos beszédet, mint valami kegyelmes ur ráadásul egyről másról is előho-

zakodott, ha pedig valamellyik kíváncsian kérde, hogy mi van az ujságban? visszautasítólag mondá :

„Ostoba paraszt, minek neked az ujság? — tudod is te, hogy merre esik *Káiró!*“

Hazudozott a bakagyerek, — öreganyja nem győzte elhinni a sok hazudságot.

„Hát még merre jártál, édes fiam?“

„Jártunk a tengeren is öreg anyám.“

„Ugyan mit láttál édes fiam? . . . láttál-e tengeri embert?“

„Hogy ne láttam volna, öreg anyám, . . . egyszer megállítá kapitányunk a hajót; s alig eresztettük le a vasmacskát, följön egy tengeri ember, kéri alázatosan a kapitányt, hogy huzatná odább a vasmacskát; mert épen a konyhaajtó előtt esett le, s minthogy ők is jó keresztyének, vasárnap délután lévén, felesége szeretne litániára menni, de a vasmacskától nem tud kijöni.“

„Lássátok, gyermekeim — mondja az öreg asszony, még ott is vannak jó keresztyének; — hát még mit láttál?“

„Máskor ismét, mikor a vasmacskát felhúztuk, egy hintót kapott föl a macska.“

„Hogyan jöhetett a tengerbe az a hintó?“ — álmélkodék egy a hallgatók közül.

„Ez biz abból az időbőlvaló, mikor Farao népével a vörös tengeren át akart menni, — ott kapta a víz, és beleveszett mindene, — okoskodék a néni, — hát még mit láttál?“

Nagyon kifogyott a hazudságból a gyerek, hogy mégis valami igazat is mondjon :

„Röpülő halat is láttam, öreg anyám.“

„De már hazudsz, rossz kölyök — nevette az öreg asszony — ezt már más bolondnak mond el, ne nekem.“
kelt föl az öreg, ki a nagy hazudságot mind elhitte, csak az igazat nem!

Nyögött a paraszt, fakó színe mutatta, hogy beteg.

„Mi baj, atyafi? kérdi tőle a kaputos.

„Baj ám, uram, csak birjam a betegséget.“

„Orvossággal él-e?“

„Igen is uram, ma reggel ittam meg az utólját; de annak sem vettem észre valami hasznát.“

„Majd az is meglesz, — mondja az ur — csak tegyen ugy, a hogy az orvos parancsolta.“

„Nem beszéltem én egy orvossal is uram.“

„Hát az orvosság honnétvaló.“

„Még taval beteg volt a feleségem, akkorból maradt meg ez orvosság, s minthogy annak akkor használt, hát a maradékot, hogy ne vesszen egészen kárba, most én vettem be.

Egy jó módu paraszt két hétig etetett és itatott egy legényt, ki a fia helyett katonának fogott állni.

Amit csak parasztgustusképen megkívánt, mindent kapott, s utóbb nem tudván mit kívánni, nagyon lár-mázott, hogy neki ugorkát hozzanak.

Parasztembereknél ritkán tesznek el ugorkát télre, így a helybeli, urak egyikétől hoztak neki egy tányérral. Elejbe teszik, . . . s a jóllakott kanász turkálgatott a tálban.

„Ez sem tetszik?” kérdé szomoruan az asszony.

„Nem bizony! — kiált amaz — nekem ne ilyen *egyenest* hozzanak, hanem *görbét*.”

Bizonyos részeges ember, kinek orrán már viritott a borvirág, és szemei gyöngülni kezdenek, kérdezé az orvost, mivel gyógyítsa magát?

„Hadj föl az ivással! különben megvakulsz.” Tanácsolá az orvos.

„Az ivással hagyjak föl? — kérdi csudálkozva az iszákos, — az lehetetlen; inkább az ablakok legyenek oda, mint az egész ház.

„Ej barátom, — szóla egy csufolkodó társához — de jóra való könyvet irhatnék arról, a mit te nem tudsz.”

„Igazad van pajtás — mondja amaz, — de ha bele akarnád irni, a mit tudsz — akkor kapna ám a világ egy ostoba munkát.”

„Gyí te, ne fakó! — szólongatá a göcei ember gebéjét melly a teher alatt majd lerogyott, mert hátán gazdáját is, meg a malomba szállítandó terhet is czipelé.

A ló utóbb mozdulni sem akarván, a gazda saját vállára vette a zsákot, s így biztatá nyergéből a lovat.

„Gyi te, ne fakó — üssön beléd a nyila, mégsem mozdulsz? pedig most már én viszem a zsákot, nem te.“

„Nagyon örülök, — nagyon örülök — szóla emeletes lakó betegéhez az orvos — javulásából látom, hogy rendeléseimet és orvosságaimat követte.“

„Ha azt tettem volna — mondja a másik — úgy régen ki volna törve a nyakam.“

„Hogy, hogy?“ csudálkozik az orvos.

„Csak úgy, hogy orvos ur gyógyszereit kidobáltam az ablakon.“

Sopron városának a vigyázótornya nagyon magas. Egykor egy csalóközi ember sokáig bámulta; végre odafordul egy uri emberhez és kérdezi tőle :

„Ugyan mondja meg az ur, hol csinálták ezt a magas tornyot.“

Egy tudós ember mézet falatozott, — ezt látván egy gyöngé fejű ember, tréfálni akarván, mondja :

„Ej, ej, — aztán a tudósok is megeszik a mézet?“

„Furcsa! — viszonzá a tudós — tehát azt hiszi az ur, hogy az uristen a mézet csak a bolondok számára teremtetten.“

„Édes ügyvéd ur! — panaszkodik egy asszonyság ügyvédének — már ne tudom. mit tegyek cselédeimmel?“

„Miért?“ kérdi az ügyvéd.

„Gondolja csak ön, — egy hordó *söröm* van pinczeimben, s ez a rosz nép mindig azt issza.“

„O, — nagysád — legjobb lesz, ha a sörös hordó mellé *tokajit* tétet, — bizonyos lehet benne, hogy mind abból iszik.“

Egy 70 éves asszony szeretne volna magát fiatalnak tartani, ez okból többek előtt azt mondá : nincs több 40 évesnél.

„Én elhiszem — szól egyik a társaságból — mert előttem már épen 30 esztendeje, hogy ugyanazt mondja.“

Valakinek orrán nagyon kiviritott a borvirág, mit persze a hatalmas ivás okozott.

Barátja tanácslá, igyekeznék azon, hogy orra viszszyanyerje előbbi színét.

„De bolond volnék, — felele amaz — ha kötelezném annak elvesztésére, a mit nagy költséggel szereztem.“

Az udvari bolond látta, hogy fejedelme könnyvet forgat.

„Forgasd, forgasd — biztatá a bolond — és hallgass arra a némára, melly neked több igazad mond, mint udvari embereid, kik az igazság eltakarásában fáradoznak.“

„Tábornok ur! — így irt egy ellenséges vezér — beláthatja, nagyobb erőm van, mint önnek, — adja meg magát; különben nincs semmi irgalom, még az anyja hasában levő gyermeknek sem.

„Vezér ur! — felelt a másik — tudtommal egyik katonám sem *viselő*s.

„Hát Itáliában? — szólt egy katonaviselt ember csapszéki hallgatóihoz — Itáliában még a méh is akkora, mint akár egy bárány.’

„No, képzelem — szóla közbe egy a hallgatókból, — milyen nagy lehet ott egyegy méhkas?’

„Csak épen akkora, mint nálunk’ — monda a baka.

„De hogyan fér bele az a nagy méh?’ kérdezkedék amaz.

„Hogyan-é? . . . viszonzá az obsitos — ahhoz nekem semmi közöm, az már az ő dolga.’

A kecskeméti gyorskocsira föl van írva :

„*Kéretnek az utazók, hogy helyeiket minden állomáson változtassák.*

Egykor ugyan ezen gyorskocsin utazott egy ur, s a mint délben megérkezett, beül a vendéglöbe, hol a vendégek látván, hogy nagyon rosszul néz ki, kérdik tőle : mi baja?’

Mondja aztán, hogy visszafelé ült és rosszul lett.

„Meg azok is udvariatlan emberek lehettek, kikkel ön utazott!’ mondja az egyik.

„De biz csak egyes egyedül voltam.“

„És mégis visszafelé ült ön?“ kérdik.

„Igen, — uraim, . . . kénytelen valék; mert az átkozott kocsira föl van írva: Kéretnek az utazók, hogy helyeiket minden állomásnál változtassák, . . . s így én épen háttal találtam ülni, mikor az utolsó állomásra értünk.“

Mátyást árulva járt egy fiu az utcán. Egy dadogó ur kérdi a fiut :

„Tu . . . tu . . . tud-é a má . . . má . . . mátyás be . be . . . beszélni?“

„Jobban mint az ur — mondja a fiu, . . . mert ha csak úgy tudna beszélni mint az ur : mindjárt kiteker-ném a nyakát.“

Dicsekedék valaki barátja előtt, hogy egy czinegéje van, melly minden ösmerősének fejére száll.

Nem sok idő múlva meglátogatja barátját a kíváncsi, ki különben ösmeretes volt, hogy fejében nemsok van.

Csakugyan a czinege cserben hagyta urát, s az ösmerős fejére nem szállt.

„Barátom! — mondja a vendég — az én fejemre nem száll?“

„Hja barátom, nem tehetek róla — igen okos madár ez, még most sem tudja elfeledni, hogy *tökben* fogták.“

Leczkéztette tanító ur a gyerekeket, azután pedig egyetmást magyarázott, különösen az *igazságot és igaztalanságot*.

„Fiam Peti! — mondja egy pofóknak — ha te a szomszéd gyerektől elvennél egy darab kalácsot, tudod-e mit csinálnál akkor?”

„Igen is tudom.”

„Nos . . . mondja tanító ur — mit tennél?”

„Megenném!” felele a gyerek.

Széles karmájú kalapja volt a gyerekeknek; és épen nem látott ki a kalap alól; mi okból neki ment egyszerű urfinak, ki a szegény gyereket nagyon elvagdalta.

„Hát nem tudsz kitérni, gazember — mondja a verkedő — ha *urat látsz*.”

„Igen is — mond sirva az ártatlan — *ha látnék*.”

Egyszerencsétlen varga inas eltörte a boros üveget. „Uram s én istenem — siráncozék a gyerek — az üveg eltörött volna, . . . *már csak én is megrolnék már verve*.”

Hazudott egy fiatal ember, hogy ő ennyit, meg annyit lött, — sőt a legközelebbi vadászat alkalmával, kerekszámban 200 foglyot lött egy óra alatt.

„Hohó, — barátom! — vágott közbe valaki, — egy óra alatt kétszázszor még megsem töltheted puskádat.”

„Ej, mit — válaszolt hirtelen amaz — mikor olyan tűzben van az ember, nem is tölt, hanem csak lő.“

Egy valakinek éppen hazudó napja volt, s elbeszélte, hogy mikor Olaszországban ezt meg ezt látta, — melly dolgok mind égbekiáltók voltak; mire egy tapasztalt ur végre nagyon megboszankodván, hogy jó módjával hazudságon csipje, — azt mondja neki, midőn egy olasz-honi város hajmeresztő csudáit beszélte.

„Hisz ott egy vár is van!“ kapott szóba az öreg.

„Igen, igen!“ — hagyá helyben a füllentő.

„Ha jól emlékszem, *Tumen* a neve azon várnak,“ mondja ismét az öreg.

„Az az, — *Tumen*!“ igenli amaz.

„S egy folyó is foly alatta.“

„Igen, egy folyó is.“

„Mellynek *Tiris* a neve.“

„Szóról szóra *Tiris*,“ mondja a füllentő, mire ismét tovább magyaráza az öreg, hogy :

„Minő csudálatos, hogy e két név éppen ezen mondatot teszi : *tu mentiris* (te hazudsz.)“

Sétálni ment az anya lányával, utközben mutatja neki :

„Nézd, lányom, ott megyen Vigadi ur jegyesével.“

„Én meg azt hiszem, mondja a lány, hogy egybekeltek titkon; mert minden nap czivakodnak.“

Alig jött meg a férj, s neje a legbarátságatlanabb szemrehányásokat tette neki.

A férj szabadék :

„Édes feleségem — mondja, igaz, hogy Nelli kis-asszonynál voltam, de csak . . .“

„Most csak?“ kapott a szóba a fölmérgedt nő.

„Mindössze is *illendőségből*,‘ mentegeté magát a férj.

„*Illendőségből*?“ mondja gúnyosan a nő.

„Böcsületemre csak *illendőségből*,‘ ismétlé amaz.

„Csak hallgass — mondja az asszony — ösmerem én a te illendőségedet azon időből, mikor még szeretöm voltál.“

Az udvaron játszott a zsidó fiu, s anyja véletlenül egy tál zavaros vizét öntött nyaka közé.

Borzasztón jajgatott a gyerek, hogy leöntötték. Anyja leszaladván, vigasztalá, hogy ő öntötte le.

„Igen, olyan ronda vizzel.“

„Kedves fiam — válaszolt az asszony.“

„Illyen drága időben csak nem kívánod, hogy Cholade-dal öntselek le.“

Az apa fiastól végkép kiéhezetten ért egy vendég-löbe, akarom mondani, valami csárdába, de enni nem kaptak egyebet, mint egy kis sajtot és szalonnát.

A fiu rögtön kihalászta a szalonnát, apjának pedig azt mondja :

„Édes apám válasszon!“

„Mit választanék — mondja az öreg — mikor csak a sajtot hagytad nekem?“

„Igen — okoskodék a fiu — válasszon édes apám, hogy a sajtot megeszi-e, vagy hogy azt is nekem hagyja?“

Az anya pamlagon ülve olvasott, — az apa irkált az íróasztalnál, midőn a fiu belépett :

„Édes apám hivatott?“

„Jer csak közelebb — kezdi az öreg — szép dolgokat hallok rólad, — a helyett, hogy a könyvekbe néznél, a lányok szemébe kacsintgatsz.“

Hallgatott a fiu, nem tudván tagadni a dolgot, mit az öreg hihetőleg jó helyen hallott.

„Mikor én fiatal voltam — dörmögött az apa — csak egyetlenegynek tettem a szépet, Minerva asszonynak, s annál töltöttem éjt és napot, te, hallottad?“

Ekkor meg az asszony ugrott föl, mérgesen a férjhez fordulván :

„Nem hallgatsz förtelmes ember! — nem elég, hogy magad olyan jó madár voltál, hanem még fiad előtt is dicsekszel gyönyörű teteddel?“

„Pajtás! otthonn vagy-e délután?“ kérdi egyik inas a másikat.

„Nincs időm — felel a kérdezt — uram, az őrnagy Párisba megyen, mint futár.“

„Pá. á . . risba?“ bámult el amaz.

„Oda, oda.“

„Az asszonyt is elviszi?“

„Hogyan vinné, hisz a futárnak nem szabad *czakumpakkal* menni.“

Valaki faluról levelet irt egy könyvkereskedőnek, hogy a jegyzékben foglalt könyveknek árát tudakolta; kérvén, hogy azt minél előbb teljesítse.

A könyvárus siet a felelettel, de mikor a czimet föl akarná írni, akkor veszi észre, hogy a megrendelőnek neve olyan firka, mellyet lehetetlen elolvasni. Utóbb azon gondolatra jött, hogy az aláírt nevet kivágta, s a czim után ragasztotta.

Nehéz betegségből gyógyult föl egy ur, de megkopaszult. Ezen nagyon sajnálkoztak a hölgyek.

„Nincs mit sajnálkozni hölgyeim — mondja az illető — a halál megragadá hajamat, azt én markában hagytam, s csak így tudtam megmenteni fejemet.“

Egy ember szünetlenül czivakodott nejével, úgy, hogy a szomszédok gyakran összeszaladtak a nagy lármára.

„Ejnye, ejnye, mondja az egyik, ezen emberek igen roszul élnek.“

„Ne higye, — szomszéduram — ezek olyanok, mint a kártyák, egész nap ütik egymást, éjszaka pedig nyugodtan fekszenek együtt.“

„Hol nincs az isten?“ kérdi a falusi mester a kis diáktól.

„Az apám pinczéjében,“ felele a gyerek.

„Miért?”

„Mert az apámnak nincs pinczéje.“

Kérdi valaki, hogy :

„Ha a tánczterem összedőlne, mikor álarczos vigalom van, — hova jutnak a megholtak.“

„Bizonyosan mennyországba, mert azt mondja az irás : Beati, qui in *domino* moriuntur.“

„Minden vagyonát elpazarolván egy tanuló, végre katonává lett; erre megjegyzé valaki :

„Igy van az, — ha az ember aranyát, ezüstjét elpazarolta, kénytelen vashoz nyulni.“

Kutyatanító jelenté magát egy nagy városban, s egy méltóságos asszony rögtön hívatta a kutyatanárt, hogy saját ölebét kezére adja.

„Mit kíván ön?“ kérdi a mlgos asszony.

„Egy kutyáért hónaponként harmincz aranyat.“

„Ez sok!“ jegyzé meg a mlgos.

„Hát azt gondolja a mlgos asszony, — mondja bántódva amaz — hogy én iskolatanító vagyok, ki mlgod gyermekeit olvasni, írni tanítja?“

Valahol falun a Szt-háromság szobrát állították föl ezen fölrással :

„Teljes Szent - háromság , könyörögj érettünk.“
(De hol?)

„Uristen — tünődék magában a részeg csizmadia,
— én vagyok-e én? s ezzel bekiált saját ablakán.

„Itthon van-e a gazda?“ mire neje nem tudván, hogy férjét mi lelte, boszusan azt feleli.

„Itthonn.“

Ekkor a csizmadia fejét vakarva mondá :

„De már látom, hogy nem én vagyok én,‘ s ezzel megint a kocsmába botorkált.

Valami hitvány ember őseivel dicsekedett, mire valaki azt mondja :

„A ki őseivel dicsekszik, előttem ollyannak tetszik, mint a burgonya, annak is a java föld alatt van.

Holdpatak ur a bolondok házát is megnézte, — a vezető előleges figyelmeztetésül mondja neki :

„Ha valamellyik bolond megszólítja önt, — csak burnóttal kínálja meg; mert ez a legdühösebbet is jó érzésben tartja,‘ mire H. ur előérzetből, vagy gondolván, hogy minden burnótja elfogy, azt mondja :

„Tehát magam is szippantok egyet.“

A „grácziaák“hoz czimzett fogadóban meghalván a házi szolgál, a halottjegyzékben így jelentetett :

„Folyó hó 10-én hirtelen halállal mult ki X. János, a Grácziaák csizmatisztítója.“

Pénzt szedegettek egy megégett falu számára, — s ez alkalommal azt mondja egy fősvény tökepénzes, ki- nek az aláírási ivet átnyujtották :

„Ej mit alkalmatlankodnak, — hát mindig mi *sze- gény* — *gazdagok* álljunk elő.

Bizonyos művész az orgonán bámulta magát, — s midőn az első szakaszt bevégezné, melléje áll az orgona- nyomó, önérzettel mondván :

„Na!... fölségesen végeztük,“ mondja az ember, mire a művész bosszusan utasította el. Azonban újra jel adatik, — s a művész lelkesülten nyul a billentyük- höz, csakhogy bármennyire kaparássza őket, egyik sem ad hangot, mire bosszusan néz az orgonanyomóra. Ek- kor az is megszólamlík ;

„Látja az ur, hogy ketten vagyunk, s ha én nem segítek, az ur semmit sem tud.“

Hajdanában a kanczellárián fordulván meg egy pa- raszt, a kanczellárt mindig kanczellistának szólogatta.

„Nem vagyok én kanczellista, — mosolygá az illető — hanem kanczellár.“

„Se baj — mondja az atyafi — a mi nem volt, az még lehet.“

Számtalan gonoszságát számlálta elő a bíró a rabnak, kérdezvén őt :

„Mond meg hát magad, hogy mit érdemlesz te mindezekért?“

„Ha már szólnom kell — mondja a rab — tekintetes bíró ur, én nem kívánok semmit.“

Két parasztnak, mint bizonyásznak hitet kellett volna tenni, — de a törvényszék előtt csak az egyik jelent meg, hanem az eskütételnél mindkét kezét föl tartotta.

„Mit akar ked mint a két kezével?“ kérdi egyik bíró.

„Tekintetes uram! — mondja a kértett — pajtásom nem jöhetett el, hát megkért, hogy helyette is tegyem le az esküt.“

Egy gazdag földesurnak orrára szállt a légy, s bár mennyiszer elkergette, megint odaült. Ekkor boszusan kiált az ur.

„Vigyen el az ördög, annyi jószágom van, hát nem találsz más helyet, épen az orromra akarsz ülni?“

Utazott egy szerelmes ifju gözösön, s néhány hölgynek elmondá, hogy neki szerelmi viszonya van egy

növel, s nagyobb bizonyosság okáért egy gyűrűt mutat, melly azonban kicsuszván ujjai közül.

Egy asszony szünet nélkül pörölt férjével, ki már megunván a lármát, azt mondja haragjában :

„Bár vinne el egyszer az ördög, de még arra sem vagy méltó.“

„Mit? visított az asszony csipőre rakván kezeit — még arra sem vagyok méltó, hogy az ördög elvigyen?“

„Nohát méltó vagy!“ hagyott alább a férj.

„Köszönd! — mondja az asszony — mert megjártad volna.“

Száz aranyat talált egy szegény ördög, szerencsésének megörülvén, egy aranyon szükséges ruhadarabokat vett.

Azonban a tulajdonos megtudta, ki lelte meg a pénzt; rögtön nála termett.

A szegény ördög könyörgött, hogy az elköltött arany hijával vegye vissza a többbit: de az embertelen ezt nem tette meg, hanem örökért kiáltott, — mire amaz szaladásnak vette a dolgot.

Történetesen egy ember szamarát kergette, hogy hamarabb haza érhessen; a futó segíteni akarván magán, a szamar farkába kapaszkodott, de az erős huzás miatt a szamárnak farkát kirántotta.

Hogy ezen bajból is menekülni tudjon, az első faluban a szélső háznál ki lévén támasztva egy létra,

azon fölkapaszkodott; de még alig volt fele részén, midőn az őrizetből valaki utól érte, s addig rázta a létrát, hogy az ketté törvén, az ember is leesett, és kezét is kitörte.

Végre biróhoz kerültek. A biró látván a sajátságos esetet, így ítélte :

Az első vádló száz aranyat, a második egészséges farku szamarat, a harmadik jó létrát kér. Tehát a száz arany maradjon a vádlottnál mindaddig, míg hija lesz. A szamarat is neki kell adni mindaddig, míg új farka nő. A harmadik vádló pedig menjen föl a létrára, s a vádlott rázza mindaddig, míg a vádló leesvén a keze kitörik.

Egy szolga szamarat vezetvén a hidhoz, a vámpénzt kérték tőle, pedig terhet nem vitt a szamáron.

A vámosok elállták útját, és vitatták, hogy a teher nélküli szamárért csak úgy kell fizetni, mintha teher volna rajta.

„Hát én fizetek-e, ha terhet viszek?“ kérdi a szolga.

„Te nem fizetsz!“

„Jól van! mondja az erős szolga, és a szamarat nyakára vévén, átment a hidon vámfizetés nélkül.

Megszabadított a halál egy embert feleségétől, ki őt mindenféleképpen gyötörte. Nagyon örült az ember, hanem külsőleg megakarván tartani a szokást a temetésnél keservesen sirt, úgy hogy a pap mindenféleképpen vigasztalván, azt mondja neki :

„János, ne sirjon ked, — ne irigyelje boldogságát feleségének, kit a mennyeknek ura magához vett.”

„Magához vette?” kérdi az ember.

„Igen!” válaszolá a pap.

„Na, édes tisztelendő uram, tudom, hogy meg is kinlódik vele.”

K. városban egy arteziai kutat akartak csinálni, de 8000 forintba kerülő munka után sem sikerült céljukat elérni; azonban a költség is elfogyott, s kénytelenek voltak a megásott gödröt betemetni. Vigasztalásul ezen föliratot tették rá :

„Itt nyugszik 8000 ft, a kinek tetszik, ássa föl.”

Mig a talyigás aludt, talyigájából ellopták a lovat. Fölébredvén fölkiálta :

„Jó isten, mit látok : én vagyok-e Jeremiás, vagy nem? ha én vagyok, úgy lovaimat vesztettem el, — de ha nem vagyok, úgy istenugysegéljen egy talyigát találtam.”

Valaki sokat föcsögött a színházban, s kezeivel szüntelen hadarászott.

„Ugyan maradjon ön veszteg, — mondja neki valaki, — ne hadarásson kezével.”

„Igen, de hová tegyem ilyen szorultságban?” kérdi amaz, mire azt feleli az első.

„Tartsa a száján.”

Valami pajkos fiatal ember nagyon fázott, s kinjában az utcán „tűz“-et kiabált.

„Hol van? hol van?“ kérdi minden ember.

„Magam is azt szeretném tudni; mert nagyon fázom,“ felele a fagyos fiatal ember.

Bizonyos hölgy észrevette, hogy férje a szobalányt megölelte.

Hogy ezen tréfának vége legyen, azt mondja a hölgy a szobalánynak:

„Elmehetsz édes lányom, majd elvégzem én helyetted azt, a mit te akarsz.“

Egy uj harang fölszenteltetvén, sok kifogást tönellene egy vén, szüntelen föcsögő dáma, — s többek közt azt mondá a harangöntőnek, hogy a harangnak hangja igen éles, és nem elég dörmögő.

„Az nem tesz semmit — mondja a harangöntő, — majd ha olyan idős lesz, mint az asszony, — elég dörmögő lesz.“

A hitelező megszólítá adósát, hogy fizetne meg neki, az adós pedig nyájasan mondá:

„Néhány hét múlva itt leszen az uj év, akkor ugyis elmegyek önnek gratulálni.“

„Csak fizessen ön meg mindjárt, akkor aztán magam fogok magamnak gratulálni.“

„Ma egy egész pénzgyűjteményt vertek meg az iskolában,“ mondja a fiu, mert *Pénzes Ferit* és *Garas Lajost* vágatta meg a tanár.

Állatjait mutogatta az állatszelistő, utóljára a hiénához érván, azt mondja :

„Uraim! ez borzasztó állat, akarmi ökröt is fölfal — kérem tessék odább állni.“

„Hej, Jancsi, — de csak urrá lettél te,“ mondja egy falusi kocsis, Pesten inasságra kapott pajtásának egy kocsmában, hol az inas emberségéből pecsenyét falt.

„Meghiszem,“ mondja amaz, egy nagy czombról rágván le a csontot.

„Alig ösmer meg az ember — folytatja amaz — minden mozdulatod más.“

„De más ám, — felel az inas az asztal alá dobván a lerágott csibelábat, — itt még az evést is másképp eszi az ember.“

A budai csillagdába mászott föl két urfi, s a csillagász megmutatá nekik a látcsőt, mellyel a váczi tornyon az órát is megnézhatték.

„No látod-e?“ kérdi az egyik.

„Hogy ne látnám? mondja amaz — s épen akkor ütén a budai óra — még az ütését is hallom.“

Megparancsolta az ur együgyü szolgájának, hogy az öt pacsirta utczában keressen meg bizonyos Baloghné nevezetű asszonyt.

Másnap örömmel mondja az inas, hogy megglelte, de nem Baloghnénak hívják, hanem Krónajglinak; nem is az öt pacsirta utczában lakik, hanem a három dob utczában, aztán nem is özvegyasszony, hanem bádogos legény.

Panaszkodott az apa fijának gonoszságain :

„Jaj! — mondja az apa elkeseredetten, — mertem volna én is tenni apámnak, tán agyonütött volna.“

„Gyönyörű apja lehetett kednek? — mondja a fiu.“

„Bizony, nem is olyan kötnivaló, mint a tied.“

Böjti prédikációról jött ki valaki, s a szentegyház ajtajában talál egy siránkozó asszonyt.

„Mit sir, Örzse néni.“

„Jaj, uram, — a mi papunknak a száját meg kellene aranyozni,“ — mondja az asszony.

„Ugyan miért?“ kérdi amaz.

„Édes uram, mindjárt sirnom kell, ha eszembe jut, mikor a tisztelendő ur azt mondta : *O Kaifás! Kaifás!*

A mester inásával börtönbe került.

Este parancsoló hangon mondja a gazda.

„Kölyök, ruhámat add ide,“ mire a gyerek vissza kiáltja :

„Semmi kölyök, — hanem pajtás.“

Ürültében volt egy urnak boros üvege, mikor inasának is akart egy pohárral tölteni; — látván azonban, hogy nem telik meg a pohár, vízzel akarta megszaporítani.

„Sohase bántsa nagyságos uram — mondja az inas, — nem vagyok én urfi; én *tisztán* is megiszom.“

Kocsisával utazott valaki az alföldön, s kénytelenek voltak egy lábosból enni a gulyáshust.

A kocsis csak a hust szedegette, mire az ur meg akará értetni, hogy egyék a léből is, — azért mondja neki :

„Jancsi! — megfőtt ám ennek a leve is.“

„De még a husa is!“ — mondja a kocsis.

„Jó ám ennek a leve is.“

„De még a husa is!“ válaszolá Jancsi.

„Drága volt ám ez a hus,“ boszankodék az ur.

„Isten ugyse megis éri,“ felel az inas.

„Levit nem eszel?“ kérdi végre az ur.

„Nekem husa is jó lesz uram,“ válaszolt nyugottan a kocsis.

Sokáig lakott egy török Bécsben, s itt boszankodva nézte a kalappalvaló köszöntgetést, minthogy ez a török szokással nagyon ellenkezik.

Később megharagvék valakire, s annak a következő átkot mondta :

„Lelkednek ne legyen több nyugalma, mint valami német ember kalapjának Bécsben.“

Egykor valaki pipázva ment el az ör mellett.

„Vegye ki kend a pipát a szájából; mert huszonöt botot kap.“

Valaki ur nem is hunyorit, hanem egykedvűen megyen, míg a másik örhöz nem ér, ki szintén megszólítja :

„Vegye ki kend a pipát a szájából; mert tizenkét botot kap.“

„Dejsz atyámfia, amott már huszonötöt ígérték, mégsem vettem ki — mondja valaki ur — tizenkettőért csakugyan nem veszem ki.“

„Tűz van! — ments meg a mit menthetsz,“ kiált egy ur cselédjének, midőn észrevette, hogy a lángok már a ház födelébe kaptak.

A lány nyakrafőre szaladt a padlásra, s midőn egyetmást leszórt, utóljára, hogy a tüztől megmentse, még a *tojásokat* is ledobálta.

Valamelly faluban igen csinos kocsmárosné volt egy, a szép ludhoz czimzett fogadóban.

Az asszony nagyon hiú lévén, addig nem hagyott békét férjének, míg bele nem egyezett, hogy a kocsmaczimét megváltoztassa, — hogy végre az asszonynak is igaza legyen, meg a férjnek is, ki a régi czimét végkép elhagyni károsnak találta; ekkép tették a változást :

„A szép csaplárnéhez“ előbb „szép ludhoz.“

Valaki azt mondá:

„Millyen furcsa az a szerelem, midőn nőmet elvettem, szerelemben majd megettem; s most nagyon bánom, hogy azt nem cselekedtem.“

Valaki meglátogatta ösmerősét, távozáskor azonban lecsuszott a lépcsőkön.

„Jaj be rettentőn sajnálom, — mondja a házi — hogy ennek épen az én házamban kellett megtörténni.“

„Se baj — mondja a kárvallott — ugy is le kellett volna jönnöm.“

Egy veszekedő feleségétől nagyon meggyötört férj szülőföldre utazott, hol a többek közt egy igen magas torony volt.

Feleségének a szép táját megmutatandó férj egy jó barátjának kíséretében a toronyba ment föl.

„Emlékszel-e barátom — mondja az ösmerős — milly gyakran mászkáltunk itt?“

„Hogy ne emlékezném?“ mondja a férj.

„Tudod — folytatja amaz — mennyi sárkányt eresztettünk itt föl?“

„Persze — mondja az üldözött férj nejére nézve — mintha csak ma is egyet eresztettünk volna föl.“

Egy haszonbérlnök répföldjén a hivatlan vendégek nagyon gazdálkodtak; rákövetkezett évben egy kisebb szakasz mellé táblát állított ezen fölirással:

„Mindenki fölszólittatik, hogy csak ezen szakaszból lopjon.“

Egy asszonynak igen csöndes és szelid férje lévén, azzal mindig igen durván bánt. Egykor ismét igen goromba szókkal illetván a nő a férjét, végre a férj is kifakadt :

„Te csakugyan a leggorombább vagy minden asszony közt,“ mondja az elkeseredett férj.

„Mit? — riadt föl az asszony — hát ilyen gúnybeszéddel illethetsz te engem ?

„Lásd — csudálkozék a férj — milly nehezedre esik neked ez egypár szó, — holott te nekem olly sokszor még gorombábbakat mondtál !“

„Éj! — viszonzá az asszony — te már megszoktad az én gorombaságaimat, de én a tiedet nem.“

Egy kefekötőné kedves férjét nem rég a városon kívül levő fogadóban holt részegen találá, úgy, hogy kénytelen volt talyigán hazatolni.

A város kapujánál levő vámon az örök kérdik tőle :
„Mit visz az asszony ?“

„Egy disznót,“ feleli bosszusan az asszony.

„Mennyit nyomhat ?“ kérdik ujabban.

„Két mázsát bizonyosan,“ felelt az asszony.

A nyilatkozat pontosan leiraték a nő nevével és szállásával, s ekkor terhével odább ballagott, azonban bezzeg csudálkozott, mikor másnap két mázsányi disz-

nóhusnak beviteleért a fogyasztási adójegyet megkapta ; s megkellett fizetnie, bár mennyire szabadott, hogy sötét volt ugyan, de a talyigán részeg férje feküdt.

Miska bérest sokan ismerték mindenféle furcsaságáról, — s különös szavajáról, minthogy azt szokta mondani :

„Adjon isten száz forintot, de egy garas se legyen hija, mert én el nem veszem.”

Egykor saját gazdája is, a kocsmában iddogálván, tisztán hallotta kedves szolgájának szava járását.

„Megállj béres! gondolá magában — majd próbát teszek én veled.” Ezzel előbb hazakullogott, s kilenczvenkilencz forintot csupa rézpénzben Miskának szűrújába dugott, maga pedig a padlásra feküdt föl, várván, mit fog csinálni Miska a pénzzel?

Miska nem sokára hazajött, — ruháját letépvén róla a jó barátok, — azonban az mindegy! Miskának jó kedve volt, s akkor is mormogta saját kedvencz szójárást.

Mécsét gyújt, szürét előkeresi, hogy éjre betakarózzék vele; azonban a pénznek sulya figyelmet gerjeszt, megnézi mi az? S ime, pénz! még pedig a megszámlálás után *kilenczvenkilencz* forint, csak a századik hiányzik.

„Na, hagyján! — mondja Miska — hordja el a patvar azt az egy forintot, annélkül is jó ez.”

Lejött ezen szóra a gazda, s a pénzt visszakövetelte, de Miskától nem tudta visszabeszélni a pénzt, bármennyit okoskodott.

Másnap újra kezdte a lármát a gazda; de Miskán ma is csak annyit fogott, mint tegnap.

„Gyere a főbiróhoz,“ mondja a gazda.

„Mennék ám — szól Miska, — ha le nem tépték volna rólam a ruhát.“

„Az még nem baj — beszél a gazda, — van nekem, huzd föl azt,“ s a mint mondá a gazda, hozott ki ruhát.

Elmentek.

A vád elmondása után kérdi a bíró Miskát, hogy igaz-e a vád?

„Nem igaz az, tekintetes főbíró uram — felel Miska — gazdám egy istentelen fukar, kit már akkor is kilel a hideg, hogyha másét látja; — folytatá odább — sőt hogy jobban higgye a tekintetes ur, még az is kitelik belőle, hogy azt mondja, hogy a rajtamvaló is az övé.“

„Persze, hogy az enyim,“ kiálta kétségbeesetten a gazda.

„Mondtam ugy-e?“ utalá Miska, ki fősvény gazdáján kifogván nevetve ment haza.

Két jó barát egy harmadikat meglátogatván, vizsgáljukat is magukkal vivék.

A harmadiknál épen villanyozógép lévén, azon gondolatra jöttek, hogy a kutyáknak villanyütéseket adjanak; a mi megis történt.

A kutyák az érzékeny ütés után egymásra gyanakodának, s minthogy a villanyütés sűrűbben jött, olyan marakodást tettek, hogy alig birták őket egymástól elválasztani.

Hajdanában történt sorshuzás alkalmával, hogy valaki sorsot huzott fia helyett, egy gyámoltalan legényt akart állítani.

„Illyent nem fogadunk el,” mondja a főbíró.

„Miért nem?” kérdi alázattal az ember.

„Nem látja kend, — mondja amaz — milyen gyámoltalan ez az, istenadta, — hisz ez nem él három hónapig, hát a háboruban mit csinálnak vele?”

„Sz épen odavaló, — mondja a paraszt — agyonlőni ez is jó lesz, tekintetes uram.”

Két ficzkó összejön, s mivel nagyon hideg volt, az egyik szüntelen a tenyerébe fujt.

„Mit csinálsz?” kérdi amaz.

„A tenyeremet melegitem,” felel a kérdezett.

Másnap ismét találkoznak, még pedig úgy, hogy a tegnapi fázót egy tál kásánál lelte a másik, midőn a kását fujta.

„Hát most mit fujsz?” kérdi megint.

„A kását — mondja amaz, — mert nagyon meleg.”

„Vigyen el téged az ördög, mondja az első — hát te ugyan azon lyukból eresztetted a *hideget* is, *meleget* is.

Valamelly társaságban bizonyos fiatal ember azon dévajságot követte el, hogy egy javabeli urnak azt mondja :

„Urambátyám! — én fogadtam, hogy magának nincsen parókája!” — ezzel odakap a fejéhez, s az öreg ur parókáját köznevetségre leveszi.

Azonban az öreg ur sem feledkezett el az elégtétlről, mert az meg azt mondá :

„Uramöcsém! — én meg abban fogadtam, hogy önnek parókája van!” melly szónál az ifur üstökébe kapaszkodott, azt addig ránczigálván, míg ki nem fáradt.

Egy házbirtokos nagyon megharagudott egyik lakójára, ki a házbért nem fizette, s utóbb azt mondja neki:

„Ha az urnak nincsen házbérre pénze, — hát vegyen magának — *házat*.”

Egy kis városban valami Klimits nevezetű ember annyira elhiresedett ostobaságáról, hogy nevét mintegy az ostobaság jellemzéseül említették.

Történt, hogy két fiatal ember kártyáztván, egyik közülök valami ostoba kérést tett; mire azt mondja:

„Na! én valóságos Klimits vagyok.” Klimits épen jelen lévén, bosszusan oda kiált:

„Igazi számár az ur.”

„Igen, igen, — viszonzá a fiatal ember — magam is azt akartam mondani.

Tanácsolták az apának, ne házasítsa még meg a fiát, hisz még nagyon fiatal: hadd érjék még az esze.

„De csak házasodjék most — mondja az apa — mert ha megéri az esze, akkor csakugyan nem házasodik meg.

Sok ollyannak dicsekszik a méltóságos urfi, mije a szegény koldusnak is van, de mi haszna venné számba? Büszke önhittséggel beszél az urfi, hogy ennyi, meg ennyi öreg apja volt.

„Ugyan ugy-e? — mondja Marczi — hát apja hány lehetett a nagyságos urfinak?”

Tudvalévő dolog volt, hogy egy asszony az urát nagyon kéz alá vette, miért azt mondja neki egy másik asszony :

„Szomszédasszony! mégis nem illik, hogy az urát minduntalan a pad alá kergeti, pedig a férfi az asszony-nak feje.”

„Hát kinek mi köze ahhoz — patvarkodott az asszony — ha én a fejemet a falhoz verem is.”

Egy asszonyság bornyulábat vett a mészárszékekben, s utközben a köpeny alól elejtette.

Utána kiált egy almáskofa :

„Teins asszony! elesett a napernyője, vegye föl.”

Mindenkinek megvan a maga mulatsága, így az egyszeri csizmadia is végzetlenül üzte a sorsolást. Arany álmáiból ébredve, mondja feleségének :

„Na, Sári! ha most nyerek, valamennyi rámámat kipalléroztatom; mindennap csak egy órát varrok, hogy mégis kommócióm legyen; műhelyemet teremnek

hivatom, Pista inas *kiadó* lesz, mindennap háromszor gombócnak kell lenni, s két pint bornak.

„Én pedig — szóla az asszony — nagyasszonynak hivatom magamat, reggel kávé iszom, és hétköznapon is selyemviganóban járok.”

„Jaj! kiált föl a gazda — ilyenképen az én költségem is szaporodik; mert hogy cifra viganódat lábszijammal be ne szurkoljam, kénytelen vagyok szijgyártó sógoromtól egy cifra korbácsot venni!”

Oh, aranyálom!

D. falunak volt egy öreg jegyzője, *Ége* István, ki mellett feleséges fia Péter, mint segédjegyző foglalkozott; János fia pedig obsitos katona unalmában csizmaszárán legyeket csapkodott.

Egykor uj rakott kályhájukat nagyon befütvén, a fojtó gőztől reggelig mindannyian megfultak.

A helység előljárói nagyon boszankodtak ezen eseten, s a kántort megbízták, hogy a halottak sirjára szép verset csináljon.

Hosszas elmegyötrés után került ki a következő:

Jó két nótárus volt; — mind a három *Ége*

István, János, Péter és a felesége;

De most már meghaltak, mind a négynek vége.

Csöngén Vasmegyében lélekbuzát szedett az asszonyfai mester. Ősz lévén, az éjszakák is ködösek és sötétek voltak, azonkívül pedig a szegény mester a

sok jó kínálásban el is ázott, hazamenet a falu kutja körül járván, azt hitte, hogy a gyalog utra vezető gyepű mellett van, pedig a kut kávája mellett állt.

„Lépjünk egy nagyot, fiam! — mondja a mester s azon szónál a kutban volt. Kiáltott a gyerek, s kihuzták nagy munkával az öreget, azonban ezt a verset költötték rá a csöngei poéták :

Keskeny vala át az ut,
Tizedfél öles a kut,
De a mester nem hitte,
Beleugrott, megmérte.
De a fia, ötött, kátott,
Huzzátok ki az apámat.
Az asszonyfai mester,
Megmenekült az egyszer.

Egy gazdag borbély, szegény iskolatanító rokonának, ki tőle levélben segedelmet kért, röviden imigy felelt :

„Nekünk tudósoknak tömérdek költségiünk van, millyen boldog uramöcsém, hogy — *ostoba*.“

Egy nagy hazánkfia; (mert meg kell jegyeznem, hogy nálunk megterem az ilyen nagy hazafi, mert a krajezáros nagy lelküséget elég gyalázat, hogy minduntalan megdicsérik; például, hogy ez vagy az a nagyságos ur egy rongyos könyvet megvett; ezt már kürtölik, hanem a drága kutyákat, és más gyönyörű dol-

gokra fecsérlett százezereket nem említi senki,) hát mondom egy nagy hazafi pénzen fogadott ügyvédét megbizni, hogy neki a legközelebbi megyegyűlésre egy czifra beszédet csináljon. Megkészült a beszéd, csak-hogy az nem fért a nagy hazafi fejébe, s midőn a gyűlésben a közepén megakadna, hirtelen odafordul az ügyvédhez ezen kérdéssel:

„Hogyan van?”

„Hála isten — mondja a meglepett ügyvéd — *én igen jól vagyok.*“

Valakit éppen könyvtárában látogatott meg barátja, ki a könyvek között észrevevén egy egész limburgi sajtót, mondja:

„Barátom! nem kölcsönöznéd nekem azt a könyvet?”

„Semmi esetre sem, barátocskám, felel amaz — ez *originalis* munka, s tudod, hogy ezt senki sem ereszti ki kézből.

Megkérdezett valaki egy magtalan menyecskét, mi lehet oka gyermektelenségének.

„Ah, — ez már családi nyavalya nálunk — mondja a kérdett egész együgyűséggel — apámnak sem volt gyermeke.

Az ifju S. gróf B. városba jött, hol L. Bároné semmi módon nem akarta, elfogadt valamiért neheztelni, rá. Midőn minden igyekezete füstbe ment, azt mondja a komornik.

„Én fogadni merek, hogy kicsinálom a bemenetelt.“
Fogadtak.

A komornyik bement a bárónéhoz, elmondván neki, hogy S. gróf B.-nek minden nevezetességét megnézvén, most kénytelen elutazni annélkül, hogy a legszebbet látná, pedig ez nagyon kár.

„És mi volna az?“ kérdi a báróné.

„Még kérdezheti mlgod? — mondja a komornyik — épen mlgod a legszebb — beereszthetem a grófot?“

„Igen!“ mosolyga a báróné, s a komornyik megnyerte a fogadást.

Megrugta a kocsist a ló, — bosszusan mondja a kocsis :

„Ez az átkozott dög azóta mindig haragszik rám, mióta az urnak azt mondtam, hogy adja el.“

Azt mondja valaki egy jiszákosnak, ki homlokán ragaszt viselt :

„Honnan van ez a fölhö homlokodon?“

„A tegnapi ködtől,“ mondja a másik.

Az egész atyafiság lármázott egy kisasszonynyal; mert egy kicsiny és semmitsem jelentő emberhez kívánt nőül menni.

„Az idétlen,“ mondja egyik.

„A mamlasz!“ — beszéli a másik.

„Az isten nyomorultja,“ zajgott a harmadik.

„Valóságos utálat,“ kiált még egy.

„Igazatok van — jegyzé meg a leány — semmi ellenvetésem sincs, hanem — *kerítsek mást!*“

Egy nejével békételenkedő férj azt mondja :

„Nőmmel szeretnék én menni vesztegzárban lenni.“

„Miért?“ kérdi valaki.

„Mert ott a férjet a feleségétől is külön választják.“

Bizonyos orvos igen szívesen kapaszkodott a boros üveghez, s gyakran pityákos állapotban ment a beteghez.

Épen hasonló állapotban hívták egy hideglelőshöz. Elment az orvos, hanem mámorában a betegé helyett saját kezét tapogatta, s utóbb bosszusan löké el magától saját kezét mondván :

„Most már mit csináljak ezen gazemberrel, hisz ezt nem leli a hideg, hanem *részeg.*“

Sebesen menvén egy falusi ember az utcán, a szembe jövő városbirót hasba lökte.

„Te gazember, — ki vagy? hová mégysz?“

Tudom is én,“ mondja a falusi.

E durva feleleten megboszankodott a biró, tüstint örökért kiáltott, parancsolván, hogy tömlöczbe vigyék.

„Hát nem mondtam igazat — panaszkodék a falusi — mikor azt mondtam, hogy nem tudom hová megyek, miker most ime tömlöczbe visznek.“

K. dohánykereskedő hirlapokban jelenté, hogy könnyebb föllelés végett „a koszorúhoz“ czimzett kereskedést ekkép nevezte el : „az amerikai majomhoz.“

Ételt vitt a vargainas és valamellyik utczában meglökvén valaki, az ételt is földhöz vágta.

„Mért nem sietsz — mondja neki egy röhögő pajtás — vár a gazda?“

„Csak jöjön, mondja a kárvallott, — már ki van *tálalva*.“

Dicsérte valaki egy özvegyasszonynak mezei birtokát.

„Mit ér ez? — sopánkodik az asszony — odadnám az uradalmat, ha helyette egy szeretőt kapnék.“

„Nagyságos asszony! — mondja a fülelő szobalány — nekem van egy szeretőm, cseréljünk.“

Levelet kapott a csizmadia, ki azt feleségének adá, hogy olvassa.

„Ne, olvasd, — ott van, hogy fiunknak szomorú állapotja van idegen földön, — igazán *melankolikus* lett.“

„Ugy van az — mondja az asszony — ha a gyerek nem engedelmeskedik, — mondtam én, hogy legyen *csizmadia*; de mit használ, ha a gyerek nem akar az lenni, a mi az apja.“

Veszekedő felesége volt egy férjnek, ki azonban mégis megérte házasságának 25-ik esztendejét.

„Te alkalmasint elfeledted — mondja nyájasan az asszony — hogy huszonöt éves házasságunk, s meg kellene ülnünk az ezüst menyekzöt.”

„De bizony jobb lesz — mondja a férj — ha még ötöt várunk, akkor megülhetjük a *harmincz éves háborut*.”

Szaladt a borbély az utcán; lekiált valaki az emeletből :

„Hallja maga! — van-e ideje.”

„Van, uram!” — felel a borbély, munkát gyanítván.

„Ha van ideje — beszél amaz — ne szaladjon, mint az eszeveszett.”

„Igaz, hogy nekünk nem kell dolgoznunk a mennyországban?” kérdezi egy haldokló paraszt.

„Semmi esetre sem!” vigasztalá a mester.

„Hála istennek — nyugvék meg a haldokló — bizony pedig azt gondoltam, hogy nekünk kell oda föl mennydörgetni.”

Tíz órakor ülés volt a város házában, s a polgármesteren kívül még senki sem volt itt.

Az iroda-szolga lélekszakadva rohant a tanácsosok után, tudósítván őket, hogy :

„Uraim! jöjenek hamar; mert polgármester urunk egy órája, hogy föl s alá járkál, mint valami bolond.”

Sokszor beszélte a hajós kapitány matrózainak, hogy a tengeri víz minden nyavalya ellen legjobb gyógyszer.

Midőn egy szélvészkor a kapitány a vízbe esett, azt mondja egy röhögő matróz :

„A hunn ni ! doktor urunk patikájába esett.“

Fogadott a paraszt, hogy egy mérő burgonyával egyszerre két *mérős* zsákot tölt meg.

Megtartá szavát, mert két zsákot egymásra huzván, úgy töltötte meg.

Vendégségben azt mondja egy szeles urfi :

„Valahányszor valami esztelenséget mondok, mindig magam nevetek legelőször.“

„Ó be szerencsés ön, — mondja rá egy kis dévaj lány — úgy önnek szörnyű vig élete lehet.“

Valakit nagyon kinoztak a bolhák, azért azon sa-játságos gondolatra jött, hogy hirtelen eloltotta a gyer-tyát, s úgy ment ágyba, hogy a bolhák a sötétben meg ne találják.

Két ökröt vezetett a mészáros.

„Hová mentek hárman?“ kérdi valaki.

„A negyedik mellett megyünk el,“ volt az elmés vála sz.

Egy forró-lázban sinlődő beteg fölött okoskodtak az orvosok, s különösen megzavarta őket, hogy a beteg nagyon szomjazott. A beteg hallván tanácskozásait, különösen azt, hogy a szomjuság eloltásán tündödnék, oda szól :

Uraim! csak a lázt távolítsátok el, a szomjuságot magam is eloltom.'

Egy gyakorlatlan orvos a patécsnek előjeleit nem ösmervén, a vörös foltokat bolhacsipéseknek nézte, s midőn betege meghalt, azzal védelmezte magát, hogy betegét agyoncsipték a bolhák.

Valamikor egy idegen ember vetődött az országba és szokás szerint magyarul a világért sem akart megtanulni; azt gondolta : minek? ugysem veszi hasznát.

Történt, hogy egyszer lóháton kóválygott valahol, és a ló ledobta, mire az utmelletti munkások elősiettek, s a jámbort segítették a hogy tudták, és pedig jó magyar szokás szerint azt nézték, hogy nem ficzamosdott-e ki a lába, — s minthogy azt a leesett nagyon összehuzta, ki hol érte, belekapaszzkodtak, és mitsem törödvén irtóztató bögésével, helyre akarták huzni; és csak akkor hagytak neki békét, mikor egy másik utazó megtudta a boldogtalantól, hogy az a lába már a természettől sánta.

S ha tudta volna a jámbor, — hát megtanult volna előbb magyarul.

Finom fekete posztóból frakkot készítettett egy uri ember, hanem a szabó nagyon kiszabta belőle.

„Majsztram! — mondja a szabónak — ebből legalább is egy mellény *esett el*, ugy-e?”

Nem *esett* biz az el, — mondja a szabónak fia, — hanem édes apám nekem *vágott le* belőle egy nadrágot.“

Kérdeztek valakit, hogy leányát taníttatja-e több nyelvre is?

„Nem én — válaszolá a kérdett, egy nyelv egy leánynak untig elég.“

Midőn valakinek mondanák, hogy a háboru a fagyú árát nagyon fölugratta, azt mondja rá:

„Hát a katonák már gyertyavilágnál is hadakoznak?“

Egy hölgy épen akkor végze egy operatőredéket, midőn az udvaron a tehén bögni kezdett; jelen levén a szomszéd faluból egy urfi, hizelegni akarván a hölgynek, nagy sohajtva mondja:

„Milly különböző hangok!“

Valakinek az a rossz szokása volt, hogy minduntalan a fejét kaparta. Hasonló foglalkozásban az étlapot is nézegetvén, a pinczérnek azt mondja fején babrálva:

„Hozzon ilyen bornyufőt.“

Valaki fogadott, hogy tíz darab gombóczot megeszik, ha amaz a bort hozzáfizeti.

Azonban bármint erőlködött, kilencznél többet nem tudott lebirkózni, azért nagy mérgesen nézván a megmaradt gombóczra, azt mondja :

„Hej, ha tudtam volna, hogy te maradsz utóljára, legelőször is téged ettelek volna meg.”

Egy paraszt röst szamarával elakadt a város közepében, — mi okból a szamarat két oldalról biztatni kezdte.

A munka jól meg volt téve: csak hogy a számaron nem igen fogott, sőt egy ur mig fenyegetni kezdi a parasztot, hahogy bántani meri tovább is a szamarat, még őt is megütlegelteti.

Midőn az ur már eltávozott, azt mondja a paraszt :
„Ki hitte volna, hogy ennek a röst számarának ilyen uri barátja legyen?”

Árverelt egy városi hivatalnok. Jegyzékében három ócska kalap volt följegyezve, hanem előtte négy ócska kalap állván, a négyet együtt 8 garasért eldoboltatta, azt gondolván, hogy a negyediket valamelyikbe bedugták a fölírás előtt.

Vége lévén az árverésnek saját kalapját sehol sem leli, akkor veszi észre a boldogtalan ember, hogy saját kalapja is dob alá került.

Valaki egy bőröndöt kért barátjától utra; csakhogylly hálátlan volt, hogy az üres bőröndöt póstán bérmentetlenül küldte vissza, mire a tulajdonos megboszonkodván, egy nagy követ tett bele, s így küldé a hálátlannak szinte póstán és bérmentetlen.

Amaz el nem tudván gondolni, hogy mi lehet a nehéz küldemény, siet kiváltani, de majd megütötte a guta, midőn a bőröndben a köre ragasztva egy papirdarabot, arra pedig ezt találta írva:

„Midőn szerencsés utazásodat meghallám, ekkorakő esett le szivemről.

Lélekszakadva szalad a paraszt a kasznárhoz.

„Nemzetes uram! nemzetes uram!” mondja a paraszt végkép elfuladva.

„Na, mibaj?” kérdi a kasznár.

„Jaj, hol kezdjem?” monda lihegve a paraszt.

„Csak az elején, — aztán hamar,” mondja amaz.

„Oda vagyok, — nemzetes uram.”

„De miért?” kapott a szóba a kasznár.

„Azén tehenem agyon bökte a kasznár uram tehenét.”

„Megis fizeti kend,” riadt föl amaz.

„Elvétettem nemzetes uram — igazítá meg a szót a paraszt, — azt akartam voltaképen mondani, hogy nemzetes uram tehene bökte agyon az enyimet!” mire a kasznár huzódozva mondta:

„Az már más István gazda — ki tehet róla?”

Egy száraz, fonnyadt uri ember föl s alá kujtorgott a tánczteremben, s valami virgonez ifju a lábára lépett.

Mérgesen kiált a sovány ur :

„Nem tud az ur vigyázni, — azt gondolja, hogy lábaimat úgy loptam?“

„A világért sem gondoltam — mondja amaz — mert akkor csak nem lopott volna ilyen két pipaszárt.“

Egy ravasz ember valakitől kölcsön kért száz forintot azon föltétellel, hogy Luczián nap után egy hétre a pénzt visszafizeti.

A kölcsönző sok kérés után sem kaphatván meg a pénzt, — bepanaszolta, de amaz azzal védelmezte magát, hogy Luczián nem lévén benn a naptárban, s fizetni nem tartozik. Azonban a bíró azt ítélte :

Minthogy Luczián külön nincs benn a naptárban, tehát Mindenszentekhez tartozik, s így Mindenszentek napja után egy hétre a tőkét kamatokkal és pörkölt-séggel fizesse meg.

Valamikor az a furcsa kívánsága volt egy haldokló csizmadiának, hogy koporsó helyett egy nagy csizmát csináljanak neki, s abban temessék el. A jelenlevő pap mindenképen törekedett őt lebeszélni, de a boldogtalan annyira szerelmes volt a csizmába, hogy abban akart más világra menni. Végre úgy téríthették meg, hogy valaki azt mondá neki, hogy az ítéletnapon ki huzza le a csizmáját?

Valami ügyes vishjátszó azt állítja, hogy ezen szónak „szerencsétlenség” a vishben nincsen értelme, legfőlebb üres hang.

A vishben, ugymond, nem kell szerencse, hanem csak saját pénzét védelmezni tudó ügyesség, mit következőképen kell tenni :

1-ör. A vishben nem kell haragudni, czivódni és beszélni; mert értelmes emberek játérendszerünket azonnal kitalálják.

2-or. A kártyákat nem kell színök szerint rendezni; mert ez rövid emlékezőtehetségre mutat és az ügyes ellenfél azonnal kitalálja, hogy kezünkben hány van egy szinből.

3-or. Ugy kell tartani a kártyákat, hogy a legélesebb szem se kacsinthasson bele.

4-er. Mindig egyenlő pénzben kell játszani, mert ha egy point mindig öt forintért játszik, rendkívüli esetben pedig ötezer forintba ereszkedik; ezen kárát 2000 évig helyre nem ütheti.

Továbbá ezekre kell figyelmezní :

1-ör. Ha valaki kártyázás közben az asztalt üti, hogy kihívása annál nagyobb erejű legyen, meg lehet győződni, hogy annak vagy apja, vagy nagyapja szálító volt.

2-or. A ki kártyázásközben ujjait nyálazza, az olyan ember kocsisok közé való.

3-or. A ki akkor kér, mikor nem rajt van a kérés, az ilyen emberek mindenbe hanyatthomlok rohannak.

4-er. A ki más ellenében aduttot nem mer hívni,— az olyan ember rendesen fél a haláltól.

„Mit gondolok én az egész világgal, mondja a férj nejének egész szenvedélyességgel.”

A szobalány ezt szóról szóra hallotta a mellékteremben, s midőn az ur később neki is ugyanazt mondaná, szemére vetette az urnak.

„Legyél nyugodt — Lizi, — mondja az ur, — nekem két világom van.

Meggyuladt a falu, s néhány házzal leégett az oskola is :

„Te Ferkó! — mondja egyik a másiknak — leégett ám az oskola.”

„Le-e?” bámult amaz.

„Le ám, — nem maradt belőle egy ajtó sem.”

„A tanító is benn égett?”

„Az nem.”

„Ugy hát hiában örültünk,” vakaródzék a gyerek.

Férjhez akart menni a szolgáló, s gazdasszonya tiz forintot ajándékozott neki.

Az asszony látni kívánta a völegényt, s midőn meglátta, azt mondja később a lánynak :

„Örzse, aztán ilyen nyomorékot kaptál?”

„Tiz forintért csak illyent adnak!” mondja az ajándékra czélozván a lány.

Valamelly művészt ebédre hívott valami dölfös mlgos ur, ki azon jó hitben van, hogy már az kitünő

megtiszteltetés, hogy kotyvadék ételére valakit meghív, — tehát azt mondja neki :

„Hanem elhozza ám ön hangszerét is.” Erre azt feleli a sértett művész :

„Uram ! az én hangszerem nem eszik.”

Egy asszonyság sovány ebédjén annál többet rágalmazták ártatlanok böcsületét.

Végre megunta egy vendég a sokát, és meglehetősen hangosan mondja :

„Valóban szerencse, hogy a kenyér mellett felebarátainkat rághatjuk ; mert különben éhesen maradnánk.”

Valakit egy nagy ur ebédre hívott, s minthogy a háznak nagyon megszokott embere volt, a házi ur azon tréfát tette vele, hogy leveshez kanalat nem adatott neki.

Midőn már az evéshez kezdenének, azt mondja a házi ur :

„Eb a ki a levesét meg nem eszi.”

A jó barát nem jött zavarba, hanem a zsemlyének felét kivájján, villára bökte, s úgy ette meg a levest.

Bevégezvén a munkát azt mondja, — lenyelvén a zsemlyét is :

„Eb a ki kanalát is meg nem eszi.”

Egy ember a bolondok házáat akarta megnézni, s hogy hamarább oda érjen, bérkocsist fogadott :

„Mennyiért visz el a bolondok házáig?” kérdi a bérkocsist, ki szokás szerint viszont kérdi:

„Visszajön az ur vagy ott marad?”

Biró elejbe czitáltak valahol egy embert.

„Igaz-e, — kérdi a bíró, — hogy az a másik azt mondta, hogy sok prókátor gazember, és hogy ezt írásba is adja?”

„Igen is mondta, tekintetes uram.”

„Nos . . . aztán írásban is adta?”

„Azt nem tette uram; mert úgy is elhittük.”

Fát lopott két ember a harmadik határban, de éppen jött az erdőkerülő.

„Na, Kovács István szomszéd uram, most elhazudjuk ám neveinket.”

„Jó lesz biz az Takács Pál, szomszéd uram.”

Jön a kerülő és szemközt állván Takács Pálnak, kérdi:

„Hogy hívják kendet?”

„Kovács István!” mondja vakmerően, a másikra nézván:

„Hát kendet?”

„Takács Pál” felelt amaz visszanézván falopó társaira.

Hát csakugyan ilyen magasan volt az árviz? kérdi a mesterlegény a ház előtt ácsorgó gazdát, — mutatván a házeresz alatt levő vízjegyet.

,Dehogy!... okoskodék amaz, — azok az istentelen kölykek minduntalan levakarták, tehát most föltettem az eresz alá, ott aztán el nem érik.

Veszekedett a varga a sütővel, hogy mellyiknek mestersége áll előbb.

,Minek a sok beszéd — pattant föl a sütő — az én mesterségem mindig előbbre való, mint a vargáé, mert az én süteményem az *asztalon van*, a varga csizmája pedig az asztal alatt.

Megtetszett a kuktának a sok hal a herczegi konyhán, egyet kicsipett, és köpenyeg alá fogván a kastélyból elakarta vinni.

Azonban óvakodó körülnézésével elárulta magát épen a herczeg előtt, ki az ablakon kinézett, s a köpönyeg alól kilóggó halat meglátta.

,Hej urfi! kiált le a kuktára, ha mikor halat akarsz lopni, vagy a hal legyen kurtább, vagy a köpönyeg hosszabb.

Utigazításban foglalkoztak a megyei rabok, s az egyik valamelly átmenővel összekapott.

A feleselésnek gorombaság lett a vége, — mire fölpattan a rab, s oda mondja az utasnak :

,Tudja meg kend, kivel beszél; mert a vármegye rabjával van ám kendnek dolga!'

Valami gazdag ur egy feslett életű tánczosnéba annyira belebolondult, hogy végre elvette.

„A mit én férjemben leginkább szeretek, az, — mondja dicsekedve — hogy olyan szelid, mint egy bárány.”

„Igen, igen — elménczkedék valaki — ő egy ártatlan bárány, ki elvette a világ minden bűnét.”

Egy ostoba nagy ur megunván kedvesét, odahagyta, megírván neki, hogy lovát tartsa meg.

„Megtartom — írta vissza a nő — a kettő kárpótlás lesz egy harmadikért.”

Bizonyos asszonyság szívesen jártatta nyelvét mások böcsületén.

Kifáradván a nyelvelésben egyszer, azt mondja, hogy füle nagyon fáj.

„Talán megharapta, midőn tegnap a színházban öltözetemen kaczagott,” jegyzé meg egy másik.

Szemfüles gyereket hozott az uraság inasnak faluról Pestre. Sokszor hallotta mondogatni, hogy ez vagy amaz bankrótot csinált, de nem tudta mi az? Végre urát kérdezte meg.

„Ez annyit tesz, Jancsi, — midőn valakinek emberiségére biznak valamit, de az azt magának eldugja, s midőn a tulajdonos kéri, nagy szerencse a tulajdonos-

nak, ha felét visszakapja, de néha kevesebbel is mege-
légszik.

Másnap a fiu összeszedi urának minden ruháját,
odább állt vele, egy kis iratot hagyván hátra, hogy ő
bankrótot csinált, és majd megböcsülteti a jószágot,
és a mit ér, annak felét visszaküldi.

Panaszkodik valaki, milly rossz élet van nagy vá-
rosban, széna, zab igen drága, nem úgy mint falun.

„Az igaz, mondja a másik, — én a szomszéd urasá-
gokat is kitartom otthon — *szénával*.”

Néhány ellenséges katona lovagolván az országot
mellett, ugyanott egy paraszt magot vetvén, oda kiált-
ják neki :

„Mit vesződik atyafi, — munkájának gyümölcse
előbb utóbb az enyim lesz.

„Nem bánom uraim — mondja a paraszt egyked-
vűen, — kendermagot vetek.

Egy özvegyasszonynak egyetlen fiát katonának
akarták vinni. Az asszony bement az ezredeshez, és
sirva, ríva rimáncodott, eresztenék haza a fiát.

A tisztek fényes kilátással akarták az özvegyet
rábeszélni, meg akarván tartani a fiut, ki minthogy
deli természetével éppen katonának illett.

„Hát mi nem vagyunk katonák?” mondja az ezredes.

„Elhiszem — válaszolá együgyűen az asszony, — az urak nem tudnak egyéb mesterséget; de az én fiam kitanult csizmadia.“

Valami dévaj ember észrevette, hogy a csapláros két csöbörben vizet vitt le a pinczébe.

Tüstint kiugrott az utcaközepére, tág torokkal orditozván :

„Tűz van! tűz van!“

„Hol a tűz?“ kérdik többen.

„A pinczében, — mondja a kópé — most láttam épen, hogy a csapláros két csöbör vizet vitt le a pinczébe.“

Halat evett egy ember a korcsmában, s egymás után töltögette rá a bort.

„Bort ide, korcsmáros — kiabált — a hal uszni akar!“

Ezt hallván egy másik korhely, ki az asztal végén marhahúst evett, ő is utána kiált a korcsmárosnak :

„Hallja-e? ... még egy itcze bort — az ökör is akar inni.“

Egy falusi vendégség alkalmával valaki a pecsenye földarabolására ajánlkozván, kérdi a gazdát :

„Hol kezdjem meg?“

„A hol tetszik.“

„Akkor édes fiam — mondja mellette üllő fiának — vidd haza ezt a ludat, majd otthonn kezdjük meg.“

Széthuzódtak az oskolás gyermekek. Közibök riadt a tanító :

„Párosan menjetek gazemberek.“

Egyiknek nem akadt.

„Hát te, mit lótsz-futsz, te gazember.“

„Nincs párom.“

„Én vagyok a párod“, mondja a rendet csináló tanár.

Sovány lovon ült egy igen kövér ember. Többen csudálkozva kérdezék, mikint lehetett az, hogy míg a lova olyan sovány, ő maga olyan kövér?

„Szja! magamat magametetem, de a lovamat a kocsis.“

Két pörlekedő megajándékozá a birót. A ki először ment hozzá, az egy csinos kocsit ajándékozott, — az utóbbi pedig egypár szép gyönyörű csikót.

A pört az utóbbi nyerte meg; mi okból a másik szemrehányásokat tett, hogy ő olly szép kocsit adott, mégis vesztett.

„Barátom! — viszonzá a biró — a *szekér* csakugy megyen, mint a *lovak húzzák*.“

Egy gonoszságairól különösen ösmert ember valamelyik előszobában, visszamenet nagyon sietvén, bár, mennyire erőlködött, nem tudta kabátját fölölteni.

Topogott lábaival, végre mérgesen kiáltott :

„Az ördög bujt-e ebbe a kabátba?“

„Még nem — mondja egy ösmerőse — hanem mindjárt belebujik.“

Örzse néni búsan ballagott az uton, szemközt jö vele a lelkész :

„Na, Örzse néni, hogy vagyunk?“

„Nagyon lassan, tisztelendő uram.“

„De hát mi a baj?“

„Minden, ... sok a dolog, nyugodalom kevés, alig bírja az ember, tisztelendő uram — mondja még odább — ha az a mindennapi kis *templomi alvásom* nem volna, én nem tom, hová lennék.“

Elfárad a mesterlegény a gyalogolásban, a duna-parton megszólít egy hajóst, mennyiért vinné fölfelé.

„Ha beleül a hajóba, akkor fizet négy garast, — de ha a parton segíti a hajót huzni, akkor csak két garast fizet.“

Köztudomásu dolog, hogy a parasztmenyecske azon jó hiszemben van, hogy a férje mindaddig nem szereti, míg meg nem veri.

Volt nekem egy fiatal fuvarosom, kérdezém tőle, hogy szereti a feleségét?

Ő már értett engem, mert rögtön azt felelte :

„Még nem vertem meg uram, hanem ma éjjel megverem.“

„Aztán van már elégséges ok.“

„Nem busulok én azon, uram, talállok én mindjárt.“

„De mit?“ — fakgatám tovább is.

„Azt uram, hogy ma későn megyek haza, — ha aztán a kaput csukva találom, megmondom neki, hogy így kell engem haza várni? aztán majd helyén hagyom.“

„Igen — mondtam én — de hátha az már várja kendet, és a kapu nyitva lesz.“

„Nojsz, csak legyen nyitva, még azért verem ám meg, hogy minden bitang ki-be járjon az udvaron.“

Furcsa szeretet.

Lakadalom volt, s a paraszt gyerek keservesen böngött a ház végében.

Nem tudták, mi lelte? mig végre kimegyen az apja s kérdi :

„Mi lelt Istók?“

„Annyi mindenféle étel van még oda benn, de már nem tudok többet enni.“

Egyszer a gályarabok közé menvén egy nagy ur, egész sereg tódult közilök elébe, hogy szabadítsa meg őket.

„Miért jutottál rabságra?“ — kérde az elsőt.

„Kegyelmes uram, soha semmi rosszat nem cselekedtem — felelé a kérdezett, — hanem ellenségeim hamis tanukat fogadtak ellenem.“

„Hát te miért vagy itt?“ kérde a másikat.

„Ah fájdalom — viszonzá ez — rokonaim erőtettek ide, hogy osztozhassanak jószágaimon.“

És a hány csak jött, mind illy hangon beszélt, mind annyi ártatlannak bizonylá magát.

Végre egyet, ki szótlán maradt, megpillantván, magához inté a nagy ur.

„Hát téged mi hozott ide?“

„„Elkövetett rablásaim, mellyekért bitófát érdemlettem““ — felelte őszintén a megszólított.

Ekkor a nagy ur a felügyelőhez fordulván, így szólt:

„Ereszszétek el ezt az utolsót, nehogy a többi *becsületes rabokat* megrontsa jelenlétével.“

Igy maradtak hoppon a hazudók.

Mig az erdön fát vágott, elveszté pányvára csapott szürkéjét a gazda ember. Keresésére indult, s miután sokáig összevissza járt volna, a szemközt jövő lovastól kérdé — „nem látott-e egy szürkét?“

„Nem biz atyafi, — felelé a kérdezett. — Talán elvesztette kelmed? kérdé folytatólag.“

„El biz én uram, és sehutt sem lelem, pedig már mindenütt kerestem.“

„Mindenütt-e? oda fenn a csókafészekben is?“

„Ej mit dévajkodik az ur, — csak nem vihette fészkébe a csóka azt a nagy állatot.“

„Ki tudja? — viszonzá mosolyogva az utas — többször hallhatta kelmed, hogy az elveszett jószág legtöbbsnyire ott van, hol az ember nem is álmodja. Próbálja meg kend, kúszszon fel a csókafészekhez, talán megleli a lovát.“

A káros ember egyet nagyot sóhajtott, s rávette fejét, hogy felmászszon a csókafiakhoz. A mint fölért a fa sudarára, egyszer csak felkiált: „megtaláltam a lovat!”

Természetesen, nem ugyan a csókák között, hanem mivel magasról belátta a határt, hát a szürke is szemébe tünt a messze legelőn.

Lám itt bebizonyult, hogy jó az okos ember a háznál.

A varga legényből lett katona előtt panaszkodék pajtása, hogy a boldogult kapitány helyébe majd egy egészen ismeretlen következik.

„Ismeretlen? hát minek? — viszonzá a varga legény — hiszen ismerjük a feleségét.”

„Mit akarsz azzal?”

„Hát csak úgy gondoltam, hogy mikor az én egyszeri gazdám meghalt, a felesége folytatta mesterségét, s mi tovább is dolgoztunk a műhelyben, mintha semmi se történt volna. Így lesz most kompaniánkkal is a dolog, az özvegy folytatja a kapitányságot is, és mi tovább strázsálunk, mintha semmi se változott volna meg.”

Két jó barát szóról szóra úgy összezőrrent, hogy az egyik indulatosan felkiálta:

„De már látom, ha ez ösvényről le nem térsz, egyenest a bolondok házába jutsz.”

„Épen az a szándokom — válaszolt egész hidegen a másik — hogy ott neked szállást rendeljek.”

Kérdeztetvén egyszer egy bizonyos tudós, mért van olly sok bátor az apró emberekben? feleletül adá :

„Mert kevesebbet kell védelmeznie egy kis embernek, mint a nagynak.“

Az öreg és fiatal ugyanegy szüzet kértek meg. A hetyke ficsór megorrolván az öreg vakmerőségét, csufolkodva kérdé :

„Hány telet ért már az a kopasz fő?“

„Azt ugyan egész bizonyossággal meg nem mondhatom; de annyit tudok — viszonzá jó izüen az öreg — hogy egy hatvanas embernél mindig vénebb a husz esztendő számar.“

Az udvari bolond egykor a mezőn köveket szórt szét.

„Mit mivelsz?“ rivalt reá ura.

„Köház magot vetek,“ — viszonzá a bolond.

„Vess inkább — mondá a fejedelem — olly magot, miből bölcs emberek teremnek.“

„Uram! — felelé a bolond — ez a föld azokat nem termi meg.“

A nagyon megszorongatott város két követet küldött az ellenséges hadvezérhez, hogy kegyelmet kérjenek.

A követek egyikének haja ősz volt, szakállá pedig koromfekete. A másik épen megforditva, t. i. : feje egészen fekete még, holott állán a szőr már őszbe esapott.

„Jól van — ugymond a dévaj hadvezér — ha talpra esett magyarázatát adjátok annak, miért van olly furcsa különbség hajatok és szakállatok között, akkor megkegyelmezek a városnak.

„Kegyelmes ur! — mondá az egyik — szakállam azért őszült meg, míg fejem barna maradt, mert szájam többet járt, mint fejem gondolkozott. Innen a különbség.“

A vezér helyeselte az elmés magyarázatot.

„Hát te? — kérdé mosolygva a másikat — hogyan magyarázod ki magadat?“

„Csak úgy uram — felelé az — hogy nem csoda, ha fejem megőszült, míg szakállam barna maradt, mert hiszen hajamnál husz évvel fiatalabb a szakállam.“

Tetszett a vezérnek a felelet: azért megkegyelmezt a városnak.

Egy furfangos udvariember dicsekvék, hogy még éltében soha igazat nem mondott.

„Tehát most legelőször egyet még is mond.“ Jegyzé meg egy elmés fő.

Alig löttek egyet-kettőt, már feladta X. ur a kezére bizott várat.

Midőn a vár uj birtokosa parancsnokot nevezne, keserűen panaszkodék a vár átadója, hogy nem neki adják a parancsnokságot.

„Barátom — felelé a vár megvevője — én e várba védelmezőt akarok tenni, nem pedig árulót.

Bizonyos üres fejű ur többször kérdezgetett egy béna tudóst, hová lett a karja?

A tudós megunván az izetlen kérdezkedést, így válaszolt :

„Jaj uram, a természet nem mindenkinek ad meg mindent. Némellyiktől megtagadja a kezét, mástól a lábat, sőt van olyan, kitől megtagadta az egész *velőt* is.

A bűnös azzal mentekezett, hogy *akaratlanul vétkezék*.

„Tehát — ugymond a bíró — *viseld akaratlanul a büntetést is*.

Bizonyos fejedelem pénz dolgában megszorult : tanácsosai ajánlák, vetne adót a kutakra; ez megtölténé kincses kamaráját.

„Barátim — felelé a fejedelem — azt magának tartotta az ur isten, hogy a vizet borrá, vagy arannyá változtassa.

Egy bölcsét kérdeztek :

„Mennyire esik az igazság a hazudságtól?”

A bölcs így felelt :

„Mennyire a szem a fültől.”

Bizonyos hetyke urfi egykor azt mondá a töle kéregetőnek :

„Ha nem tisztulsz előlem, azonnal *pokolba* küldelek.“

„Jól van Tekintetes uram — válaszolá jámboran a kéregető — akkor legalább elmondom ura atyjának ott, hogy miként fecserlé el az urfi minden apai jussát.“

Egy nagy ur a fiát bolondnak hitte, és a háznál mindenki úgy bánt vele, mint bolonddal szokás.

Ez a bolondnak vélt kis fiu, dobverőjét egyszer a kutba ejté. Tudta, hogy senki sem hozza fel onnan a kedvéért. Kapja magát, egy ezüst kanalat elcsip az asztalról, s bele dobja a kutba.

Szidják a cselédséget, miért nem vigyáznak jobban, orruk előtt is ellopják a kanalat.

Azonban a dolog abban mult, nem sokára elfeledték.

Ekkor meg a fiu ugyanazon kutba egy ezüst tányért dobott.

Már erre felzendült az egész ház, minden cselédet vizsgálat alá vettek, hogy mellyik az a házi tolvaj, ki nek a révén elcsuszik a drágaság? Természetesen szabódott az egész cselédség, és mindenik röstelte a dolgot; azért mindannyi szem-fül lett, hogy kitapogassa, kicsoda azon enyveskező, ki miatt mindannyi gyanuba jött, s azon egyért mindannyi pironkodni kénytelen.

Ezt akarta a bolondnak tartott fiu. Épen midőn legtöbb szem volt az ezüstre, megint elvitt egy tányért és a kutba hajítá.

A mint észrevette egyik inas, tüstént jelenté a dolgot, és egy embert leeresztettek a kutba, hogy hozná fel az ezüst tányért.

Le is ment egy ember, és kotorászása közt felkiáltott :

„A másik tányért is meggleltem, és a kanalat is ; azokat szinte mindjárt fölviszem.”

Erre a bolondos fiu, ki a kutatásnál jelen volt, lekiált :

„Tudod mit ? ha azt akarod, hogy még egyszer le ne menj az ezüstökért ; egyuttal dobverőmet is keresd meg, és hozd fel nekem.”

Igy vették észre, hogy a fiu mégsem olly bolond, mint gondolták.

FÖSVÉNYEK.

Tudok én valahol egy igen fősvény embert, kiről mindenféle tréfák keringenek, — hadd mondok el őket.

Szappanyos ez az istentelen, s olyan gazdag, hogy már évtizedekkel előbb csak Eszterháznál volt neki százezer pengőforintja. Történt, hogy a herczeg nagy ünnepélyt tartván Kis-Martonban, szappanyos ur szinte elment kis Martonba, még pedig magához illőleg — *gyalog*, lógatván kezében egy font mártott gyertyát, melyet a herczegnek ajándékban vitt.

Kis-Martonba érkezvén, rémitő tolongása volt a vendégeknek, s mindenki azon törekedett, hogy az ünnepélyes lakomához meghívást kaphasson; valamint kapott is minden jóra való ember, — de annál kevesbbé a szappanyos.

Azonban addig járt a hercegi tisztek nyakára, hogy utóbb fölmondással fenyegetődött, — mire aztán valamelyik tiszt gyanitván mit akar? adott neki egyet, — a mit a szappanyos jó pénzért oda kinn mindjárt eladott.

G... megyének gyűlése volt, s előhir szerint a szappanosokra valamely keserves rendszabályt akartak hozni.

A mi szappanosunk tünődött, miképen segítsen ma-

gán? míg végre azt tanácsolá neki, hogy másképen nem fog boldogulni, hacsak a megyei szónokok egyikét, le nem kenyerezi.

Majdnem vért izzadt a nyomorult, míg valahára rászánta magát, hogy a tanácsot kövesse; mert a bekövetkezendő kár mégis nagyon csiklándozta.

Elment tehát G... urhoz, kérvén alázatosan, hogy szót emelne a szappanosok mellett, megösmerésül egy papircsomót hagyván az asztalon.

G. megigérte, hogy a szappanosok mellett fog szólni.

Elkövetkezik a gyűlés napja, — hevesen törnek ki a szappanosok ellen, — ott van a mi szappanosunk is, és majd nem a nyavalya töri ki, hogy G... még mindig hallgat.

Azonban G... fölemelkedik, ... szappanosunkat csendes boldogság futja át, tudva, hogy G... szónoklata döntő szokott lenni, s a mi több, köznapi szójárás szerint „zsebébe van már!”

Megszólamlik G...

„Tekintetes karok és rendek! A fönnforgó tárgyban az előttem szólókkal ellenkező véleményben vagyok.”

A terem minden zugából hallatszik a bámulás, az előbbeni szónokok megütödték, nem gyanítván, hogy pártjuk vezérével ellenkezésbe jönnek, s már banni kezdik a szólást; csak a mi szappanosunkból akar kitörni egy hangos éljen, midőn G... újra szóhoz kezd:

„Mondom, tekintetes karok és rendek, — hogy az előbbeni szónokokkal ellenkező véleményben vagyok.”

„Éljen!” kiálta a szappanos.

„Csakhogy — tekintetes karok és rendek — min-

denekelőtt figyelmeztetek, hogy én ez ügyben meg vagyok — *vesztegetve*.

A szappanos elszédült, a terembeliek pedig bámulnak.

„Igen is, — tekintetes karok és rendek — én meg vagyok vesztegetve egy szappanos által (mindenki tudta, hogy ki az?) csakhogy még magam sem tudom, mit kaptam azon szappanostól, ki tegnap azon föltétellel, hogy a szappanosok mellett szólok, ezt hagyta nálam,“ — mondja a szónok, kihuzván a tegnapi ajándokot, — s a gyűlés szemeláttára fölbontván a papírt, száz, meg ezer torok kiáltja, mi van benn?

„„Egy darab szappan.““

Házat vett árverésen a szappanos; a vétel után elment megnézni a házat, s végre a pinczébe ment.

„A pincze fala már dülöfélben van, — mondja a házmester — építeni kell.“

„Az kellene épen — mondja a fősvény, megtapogatván a hajolt falat, — melly irtóztató zuhanással dült le lábai elé.

„De kár, hogy ott nem szoritotta.“

Felesége is volt a fősvénynek, gyermeke is, ki egyszer súlyosan megbetegedett, de a vén szappanos a világért sem hivatott volna orvost.

„Most mindjárt meghal ez a gyerek,“ mondja az

anyja, mire a vén gonosztevő csakugyan elment orvosért, ki lélekszakadva sietett, gondolván, hogy nagy baj lehet, midőn ez a pénzsák megmozdul.

Hazaérnek, — az orvos a betegnek ágyához rohan, a szappanos a boltban várja a kijövő orvost.

„No s, hogyan van a gyerek?“ kérdi a szappanos.

„*Már megszökött*,“ mondja az orvos, megátkozván az apát, ki még csak meg nem hunyorodott.

Egyik házában posztós bolt volt, — elment az aszszony a boltoshoz kérvén, hogy küldjön az urának egy kabátra való finom posztót, mellyért a pénzt leteszi, — hanem úgy küldje neki, mintha ajándékban volna.

Megörült a szappanos az ajándéknak, s azonnal rohant a boltba. Talán megköszönni gondolják önök? — de hogy, azt mondja a boltosnak.

„Minthogy az ur nekem egy kabátravaló posztót ajándékozott, azt hiszem, hogy boltjából jó jövedelmet veszen, tehát a boltbért fölemelem — *száz forinttal*.

Mészáros lakik a szappanos szomszédságában, ki már igen megunta, hogy a szappanos kutyája minden éjel kiugatja szeméből az álmot.

Mit csináljon a mészáros? mindennap jókora csontokat dobál a szappanos udvarába, hogy a kutya dolgot kapván, ne ugasson.

Észrevette ezt a szappanos, a kutyát elpusztította

a háztól a csont miatt, mellynek ő jó hasznát vette; hanem ezentul minden este *maga ugatott*.

A városhoz félórányira fekvő szőlőhegyen volt a szappanosnak szőlője is, hová gyakran kiment; de minthogy restelte a gyalogolást, hol egy, hol más fuvarost kért meg, hogy egy itcze bor áráért vigye ki a szőlőig; csakhogy az alávaló ilyenkor hátul mindig leugrott, s mire a fuvaros észrevette, már elállt az utból.

De már annyiszor próbálta azt a gázságot, hogy hire ment, azon fölül pedig épen olyan ember kocsiára kéredzett, a ki már ösmerte, és leste a vén kópét, s a mint szökni akart, az ostornyélnek boldog végével jól elvervén, még a multkori fuvart is megadatta vele.

Pénzbeli viszonyai miatt sok levelezése volt, — történt, hogy valami fuvarost kért meg valaki, hogy egy levelet vigyen el a szappanosnak.

Azonban a fuvaros nagyon megkésvén dolgával, sáros is volt, és folyton szakadván az erő, nagyon restelt az utczákon végig mászkálni, körül néz s egy piszkos embert megszólít.

„Ugyan — atyámfia! — mondja a fuvaros — nem tudna egy embert, a ki ezt a levelet elvinné annak az ilyen meg amollying fősvény szappanosnak, szívesen adnék neki öt garast.

„Elviszem én, adja ide,“ mondja a kérdett, átvevén a pénzt és levelet.

„De ösmeri-e?“ mondja a paraszt.

„Ösmerem hát!“ kiált amaz, magában dörmögven az utóját — *hisz én magam vagyok az.*“

Egy fukarságáról híres asszony halálos ágyán fekvék. Este volt, ágya mellett lámpa égett egy kis asztalon, melly mellett gondviselője ült.

„Ah! sóhajt a haldokló — végem közelget, de hiszen a meghaláshoz nem kell világosság.“ E szavaknál eloltá a lámpát, s ez volt utolsó lélekezete.

A fösvény rárezzentett inasára :

„Megállj, gazember, — bezárlak.“

„Csak a pénzes ládába ne; mert akkor nem látom többször a napot.“

Gróf Szné hajdan Zalamegyében lakott, s általjában ösmeretes volt fösvényiségéről, főleg pedig arról, hogy szörnyü rosz kenyér volt asztalánál, hogy keveset egyenek; férje pedig minduntalan dicsérte a rosz kenyeret.

Ki nem tudván kerülni, hogy egyszer, vagy más-kor vendége ne legyen, történt, hogy H.... is többet magával ott maradt, ámbár a rosz kenyér miatt igen boszankodott; mert saját háza épen arról volt híres, hogy igen jó kalácscsal és jó kenyérrel tartá vendégeit.

H.... megakarván tréfálni a papucs alatt nyögő

grófot, ki nagyon szívesen szabadult el a háztól, hogy jól lakhassék; H. . . . tehát a grófot más napra magához vendégül kérte.

A gróf a lehető legszívesebben engedett a meghívásnak.

Másnap, midőn már tálaltak, Sz gróf nagy örömmel mondja a házi urnak :

„Ah, barátom, — alig vártam, hogy hozzád jöhessenek, nálad mindig jó kenyeret eszik az ember-“

„Tréfálsz, barátom — mondja a házi ur — bizonyosan tréfálsz, — tegnap is annyira dicsérted saját asztalodon a kenyeret, hogy nem tudtam megállni, s néhány szeletet elhoztam papirban, — ime most teritéken épen saját kenyeredet eheted.“

KATONÁK.

Igen kevés emberrel rendelék a kapitányt egy veszedelmes helyre; ő pedig igen kéré a parancsnokot, hogy legalább felét embereinek vegyék el tőle.

„Mért?” csudálkozék a vezér.

„Mert jobb, ha kevés ember vesz el, mint sok.

Egy katonatisztnek mind a két lábát elszakasztván az ágyugolyó, kinjai közt egész hidegvérűséggel mondá:

„Isten tudja, hogy lelkemet, testemet sokszor ajánlottam az istennek, de lábaim sohasem jutottak eszembe.

Hirtelen parancsot kapott az ezred, hogy kiinduljon. A nagy sietségben egy embert a városon kívüli helyek egyikénél feledték.

Sokáig várt az ember, végre huszonnégy óra mulva a főőrhelyre indult, hol már senkit sem lelt. Nem sokat busult a fiu, hanem fölkereste szeretőjét, s a helyett, hogy az ezred után menne, megházasodott.

Néhány év mulva ijedten szalad a menyecske a mezőre, s urának mondja, hogy éppen azon ezred, melyből elmaradt, még ma megérkezik.

Nem jött zavarba a gazda, hanem emlékül elrakott katonaruháit fölölté, fegyverét kezébe vette, és azon helyre állt, hol őt egykor feledték.

Csudálkozva hallották a tisztek a hirt, hogy **valaki** évek óta ott őrt áll. Utóbb az ezredes megtudván a dolgot, könyörült a siránkozó asszonyon és gyermekein, s a furfangos ficzkót eleresztette.

Hitelezőjével beszélgetett a tiszt, épen akkor végezvén be egy drága kölcsönt, midőn valami halottra harangoztak. A hitelező aggódva pénzeért, azt mondja :
„Hadnagy ur — a harangszó nem jutatja eszébe, hogy ön meghalhat.“

„Azt nem, — hanem gondolok a harang kötelére, millyenen ön egyszer lógni fog.“

Katonaszedés volt, és mindenféleképen iparkodtak a suhanczok megmenekülni.

Az egyik, egy veszprémi zsidófiu tetette magát, hogy nagyot hall; s ez okból lármázhattak neki bár mennyit, a fiu szünet nélkül vigyázott, hogy zavarba ne hozzák. Azonban az őrmester gyanakodván a fiura, cselhez folyamodott, és mintha a fejét tapogatná, hátulról leejt egy ezüst huzast, mellynek csengését hallván a zsidó fiu, rögtön utána kapott, s elárulta magát.

Ugyan Veszprémben egy másik fiu rövidlátónak adta ki magát, s akármelly ökölnagyságu bötüt úgy a szeméhez rántott, mintha a világért sem tudná másképp elolvasni.

Azonban az előbbeni eset által a hadnagy ovatos lett, azért azt mondja az urfinak :

„Jöjön ön holnap, fölmentési bizonyítványát vigye el.”

Eljött másnap az urfi, a hadnagy az előszobában fogadá, nyitva hagyván a mellékszoba ajtaját, mellyen keresztül finom sodrony volt huzva.

„Menjen ön a szobába — mondja a hadnagy — asztalomon fekszik elbocsájtó levele.”

A fiu örömmel megyen az ajtó felé, azonban látva a sodronyt, alatta bujt.

„Tehát ön mégis jól lát?” mondja a hadnagy, s az urfit más ruhába öltöztették.

Egy magas rendű katonai hivatalnok katonai próbatételen volt jelen.

Egy pattantyus nagyon ügyetlenül felelvén, amaz azt gondolta, hogy bizonyosan az ő magas rangja hozza zavarba, bátorítani kezdé :

„Ne féljen kend, mondja neki — gondolja kend mintha én valami szekeresz közlegény volnék; ki azt kérdené kendtől, mennyi löpor kívántatik egy ágyutöltésre, hogy a golyót 800 lépésnyire vesse? — no s mit felelne kend nekem?”

„Azt felelném — mondja amaz — hogy ahhoz mi köze kendnek?“

Ott állt a tótrekruta a tiszttal előtt egy föttal fejelt nádrágban és hasonló kabátban, mellyhez szintén több folt volt varrva, mint a mennyi rá fért. Két órája tanítja a tiszttal, hogy a katona ruhája nem tűri a szennyet, s erre minden katonának büszkének kell lenni.

„Mi vagy?“ kérdi a tiszttal.

„Gatuna vagyum!“ mondja amaz.

„Ha katona vagy — kérdi a tiszttal újra — mit csinálsz?“

„Kevil vágyum!“

„De mire?“ kérdi a tiszttal a tótót, ki előbb végig néz-vén tódozott ruhájára, — önérettel mondja :

„Nadragumra.“

Szintén ujjonczokat tanított a tiszttal, és magyarázta nekik az előörsi szolgálatokat, mondván, ‘hogy az előörs mindenkor föltartóztatja azt, a ki megközelíti, és jelentést tesz róla.’

„Nos! — ki tudná megmondani?“ mondja a tiszttal körülnézvén a fiukon, kik mélyen hallgatának, mig végre egy köpezös kiválik a többi közül és várja a kérdést.

„Tehát mit csinálnál — kapott a szóba a tiszttal, ha előörsön valaki feléd jőne?“

„Föltartóztatnám“ felel a fiu.

„S aztán?“

„Leütném.“

Tanultak a polgárok fegyverben gyakorlani. Mint-hogy az egyiknek irgalmatlan nagy hasa az egész átnézetet csuffá tette, oda megy a tiszt és mondja :

„Mellet ki, a hast be !“

„Jól van, jól, komámuram — mondja amaz, — csak menne!“

„Vigyázzon kend, — mondja a káplár a rekrutának — most megtanítom kendet, hogy mi az a katonaregula. Ha már most, teszem, két magas hegy volna egymás mellett, úgy, hogy az egyik a másiktól alig volna egy ölnyre, közben pedig a mélység száz ölnyi, s azt parancsolnák, hogy átugorják kend, hát kendnek át kellene ugrani; értett-e kend?“

„Értettem,“ felel az együgyü fiu.

„Nohát átugranék-e kend?“

„Nem vesztém meg,“ felelt újra.

„Hát mit csinálna kend?“

„Az egyik oldalon lemennék, a másik oldalon pedig föl.“

A francia hadjárat alkalmával egy huszár szélről kikapott egy tisztet, s mindenképen igyekezett a tisztet elfogni.

A tiszt már mind a két pisztolyát kilödözvén, ártani nem tudott a huszárnak, és utóljára is kénytelen volt megadni magát.

Utóbb megkérdezte a huszárt, hogy miért nem lött, vagy vágott ő is?

„Sajnáltam a lovat és a jó ruhát, hogy többet kapjak érte.“

Egy fiatal, jó kedvű hadnagy valami nyúl szivű urnál ebéden levén, a házi ur azt mondja neki :

„Hadnagy ur, valóban ön olly sovány, mint egy valóságos agár!“

„Na, na! — válaszol a tiszt, — vigyázzon magára, mert az *agarak* igen veszedelmesek a — *nyulaknak*.“

Valaki beszélgetett egy katonával :

„Katona uram, volt-e báboruban?“

„Akárhányszor,“ válaszolt a katona.

„Hát ellenséget is látott?“

„Akárhányat.“

„Ütközetben is volt?“

„Akármennyiben.“

„Sebet is kapott?“

„Akármennyit.“

„De maga is lőtt le eleget?“

„Egyetlenegyet sem.“

„Vagy úgy vágta le?“

„Egyetlenegyet sem.“

„Ugyan katona uram, hogyan tudta megállni.“

„Könnyen.“

„De hogyan?“

„Mert én *dobos* vagyok.“

Beszélgetett a katona a tiszttel :

„Kapitány uram, ezt a lovat kifogja majd?”

„Kend maga.”

„Hát a kardot?”

„Azt is kend, maga.”

„Hát a kardot?”

„Mondtam már, hogy kend maga.”

„Dejsz, — vitéz kapitány uram, — nem egynek való munka ez, hanem háromnak.”

SZINÉSZEK.

Szent Jánosnak a prágai hidróli vízbe dobattatását adták valami kis városban néma ábrázolatban.

Négy ember hintálta a szent Jánosnak öltözködött színészt. Már az utolsó lódintást tették a jámborral, de minthogy a függöny épen elakadt, a fáradt katonák a színészt elszalasztva a szinpadra vetették.

Szegény ördög, az sem várta ám, míg az öt csillag is utána ereszkedik, hanem ordítva kelt föl.

Még a czopfos világban valahol Schiller haramiáit adták, s a személyzetet város hajdukkal szaporították.

Épen azon jelenet van, midőn a haramiák az erdőben heverésznek, s Moor Károly jó nagy lármával :

„Keljetek föl!”

Mind fölugráltnak, csak egy város hajdu nem, ki Károlynak épen utjában nyútozkodván, — a színész rögtönözve rákiált :

„Hát te gazember mért nem kelsz föl?”

„Mert az üstökömre hágott,” felele egykedvűen a hajduharamia.

Más alkalommal egy rémes darabot azzal akartak bevégezni, hogy az ellenséges holtaknak fejeit egy

deszkára sorba rakják; — s ezen célra több kamaszt összehajtván, egy készület úgy alkalmaztaték, hogy a deszkában akkora lyukak valának, melyeken a fejek kifertek, míg a testnek egyéb részei elfödöztetének.

Fölhuzatik a függöny, s már látszik az irtóztató hatás, behunyt szemmel fehérre mázolván lévén ott vagy harmincz fej; hanem annál borzasztóbb röhögés kerekedett, mikor a holt fejek rendre tüsszögének; mert valami kópé jó erős burnóttal hintette be előbb a deszkát.

Kántorné Kolozsvártt „Normát“ adta, s midőn azon jelenésre menne be, hol két kis gyermeke a nyugágyon szendereg, s ezt kellene mondania :

„Itt nyugszik mind a kettő.“

Későn vette észre, hogy az egyik leászott s kiment, énekközben nézván oda, azt mondja :

„Itt nyugszik mind a—z *egyik*.“

Berohant a kezdő színész a szinpadra, s azt akarja mondani, hogy :

„A választó fejedelem a vízbe esett,“ megzavarodik a fiúnak nyelve, s azt mondja :

„A fejedelem a választó vízbe esett.“

Megbetegedett az első énekes, helyette másik vette át rögtön a szerepet, kit azonban a közönség hangos füttyöléssel fogadott.

Legkevesbbé sem zavarta meg a színészt a füttyölés, hanem ő is közbeszóla mondván :

„Furcsa emberek önök, azt akarják, hogy ötszáz forintért nekem is olyan hangom legyen, mint az ötezer forintos színésznek?”

A közönség hangos tapssal üdvözlé az ötletet.

Valamellyik színházban az „Arkadiai tükör” című darabot adták, s gazdaságból fából készült almákat adtak föl. Az egyik alma leesvén nagyot koppant, mire a komikus azt mondja :

„Az alma még igen kemény, egy ideig még jó lesz szalmában tartani.”

Midőn egy darab kifütyöltetett, minden ember fütyölt és csak egyetlen egy tapsolt. Kérdi tőle szomszédja :

„Mért tapsol ön, mikor a többiek fütyölnek?”

„Uram! — felele amaz — én azoknak tapsolok, a kik fütyölnek.”

Egy falusi ur először menvén nagy városba, kérdi tőle valaki, hogy :

„Megyen ön játékszinbe?”

„Nem én, — felele a kérdett, — mert a mint a színlapon olvasom, az egész *falun történik*, — akkora utat már nem tehetek, lovaím igen elfáradtak.”

Mai napig is él egy színész, kit *Fehér-Feketének* hívnak. Ha tudniillik Fehér társaságához szegődik, akkor Feketének, — ha *Feketéhez* megyen, *Fehérnek* hívják.

VIDÉKEK.

Szőlőt vett a debreczeni civis harmincz forintért, — s minthogy a vétel óta még nem látta, kiment a szőlő-
kertekbe. Nem tudván azonban a szokást, hogy a ki az
ajtó helyett a garádon megyen be, öt forintot fizet, mi-
dön átugranék a garádon, megfogta a csösz.

„Fizetik kelmed öt forintot?” mondja a csösz.

„Már miért?” lármázott a civis.

„Átugrott kelmed a garádon, azért pedig jár öt fo-
rint.” Megharagudott a civis az ilyen bolond rende-
letért, neki rugaszkodik, s ide s tova átugrik még ötször.

„Mit csinál kelmed?” kérdi a csösz.

„Átugrottam hatszor — felel a kérdett — ötször
hat harmincz, — annyiért vettem a szőlőt — üsse meg
a kő, legyen a kelmed-é; mert utóbb az is megeshet-
nék, ha sokat kijárnék, hogy többbe kerülne a garádon
való átugrás, mint a hogy én vettem;” s ezzel ott
hagyta a csösz.

Tudja az orvos, hogy a civisnek erős természete
van, azért a hánytató porból egyszerre mindig két ada-
got rendel.

Hasonlóképen tett egyszer egy orvos, maga beadta
a civisnek az orvosságot, két adagot egyszerre, még

pedig jóra való hánytatót, — azon hitben, hogy ez csak megkeresi, mi van a civisben ?

Másnap megint ott van az orvos, kérdi a beteget :
„Nos ! mit mondunk az orvossághoz ?

„Fránya egy szer, mondja a civis, a mint bevettem, alig volt bennem egy negyed óráig, mindjárt ki akart jöni.“

„Aha ! — mondja az orvos nevetve — hát ki akart jöni.“

„Ki ám, — ismétlé amaz — hanem *nem eresztettem*.“

Ha a civis megemberli a diákot, s meghívja ebédre, a meghívás ezen szóval történik :

„Jöjjik el kigyelmed ebédre, barátjaival a jövő vasárnap.“

Ez aztán annyit teszen bevett szokás szerint, hogy harmad magával jöhet, csak hogy úgy kell a dolgot beszoztani, hogy a három közül egyik jó énekes legyen, a második jó beszédes, a harmadik pedig szükségképen jó bibliás legyen.

Ekképen elkészülve mennek el az ebédes házhoz, — és legelőször is a jó beszédes tartja szóval a háznépet, míg utóbb a bibliásra kerül a sor, megkérdezvén a családfőt, hogy volt e már halottja a családnak, s ugyanakkor mi textust használt tiszteletes ur ? Erre aztán megmondja a házfő, hogy mi volt ? a mit fő kötelessége a diáknak igen megdicsérni, toldalékul pedig az idézett helyhez hasonlókat előmondani, minthogy ebben az illető fő gyönyörüségét leli. Ebéd után a

kezdődik a harmadiknak szerepe, ki a házfőnek leányát vagy leányait mulattatja valami keserves gittáron, melyet rendesen maga hoz, ha véletlenül a háznál nem volna.

Ezek után pedig indulni készülnek a diákok, mire a nagyobbik lány *tálczán* hozza el az ifiurak kalapjait, kik a collegium sikátorain szakadnak el.

Debreczeniek szőlőket birnak az Érmelléken, s a szokott időben többen egy kocsira ülven, mennek el megnézni a szőlőt.

Ezen ut hosszában közösen ismertetik egy fa, melly szokatlan vastagságával nagyon is kitűnik, és alig van ember a környékén ki ezt ne ösmerné.

Történik egy időben, hogy négy vagy öt debreczeni egy kocsira rakodva megyen Érmellékre, s a mint a vastag fa mellett elmenne, megszólamlík az egyik :
„Ez aztán vastag !“

„Debz nem az“ tagadja a másik, mire hangos szóváltás, utóbb czivakodás, végre egy olyan ökölcsapás következik, hogy az első szörnyet hal, tudniillik, a mellyik azt állítá, hogy a fa *vastag*.

Nagyon természetes, hogy törvényszék elejbe került a dolog, s a makacs vitázó négy évig ült a börtönben.

Kiállván a büntetést, néhány városi tanácsos mondja neki :

„Már mi tagadás benne, — mondja az egyik — mi is ömerjük azt a fát, s meg kell vallani, hogy biz az *vastag*.“

„Debz nem *vastag*!” vitázik a civis.

„Hát mi az ördög volna?” kiált föl amaz.

„Nem *vas*-tag, mondja a civis, hanem *fa*-tag.

Levelet kellett vinni a rátóti embernek Veszprémbe.

Befogott négy ökröt, a levelet süvege mellé szurta, s maga az ökrök előtt menvén, — gyalog vitte be a leveleket.

Nagy volt az 1830-ki tél, folyamodtak a rátótiak a helytartótanácsához, hogy ezt a telet egybe nem vehetik, hanem legalább is kettőbe számítsák nekik.

Nem igen hiszem, hogy a vasmegyei kiejtés átaljában ösmert legyen, ösmertetésül egy párbeszédet ide írok :

„Micsoda falu ez?”

„Puosfa (Posfa).“

„Nem kapnék egy pár forspontos lovat Szombathelyre?”

„Szombathiere?” kérdi vissza.

„Oda!”

„Bajjua; mert csak e pár paraszt luó van a helsiegeben, azok is mozs vüttiek be a vármegye barbiellát; hanem ha juól megfizet a tejéns ur, ugy beluodietom, mint akarmi parádies luó.“

„Tán maga nemes ember.“

„A vuoniek, ha vouniek; — most is meglátszik a helle, hol az uőriek (őri nemesek) bevertiek a restel-láczión, sat.“

„Meddig tart ez a dülő?“ kérdem a vasi embert.

„A *kükörösztfáig*. (Köböl fakereszt.)“

„Hát ez a major kié?“

„A püspökeje.“

Vadászat volt Csepregben, horvátok voltak a hajtók, egyik észrevevén, hogy egy róka ugrott ki a vadászok közt, de senki sem lőtt rá, odamegy az egyik vadászhoz, s tördelve a magyarságot ekkép szólítja meg :

„Nagyzsákos ur!“

Senkisé felel, mire ismétlé a megszólítást :

„Nagyzsákos ur!“

„Na!...“ szólt egy a többi közül, mire a horvát újra megszólamlík :

„Nagyzsákos uram nem láda? (nem látta)“

„Nem!“

„Azt a rokkát?“

„Nem láttam.“

„Pedig most szaladgy erre, (s fölemelve karját, úgy mutatá, hogy) ekkora varga volt, (értsd : farka.)“

A soproni dobos pedig még iszonyubb nyelvet beszélt. Kiadta a város a parancsolatot, hogy a magyar

utczai lakosok a sörtéseket zárják be, mert ha az utcán kóborolnak, a város hajdu meglövöldözi.

„Jógli“ volt a neve a dobosnak, kinek ez a thema föladatott, el is mondta úgy, hogy akármi magyar ur sem mondhatta volna rondábban.

„Minden emper maka tisztó (itt megáll), az istálló-jába peszárík; mert ha kuborlás megszínálik, szopod a város hajdunak a háduljába (itt megint megállt) meg-líni. Drum, drum!“

ZSIDÓK.

Bilincsbe vert kezekkel kísérték a hajduk egy zsidót. Szemközt jő vele egy másik, s megszólítja a rabot: „Mózsai! — nincs valami eladni valód?”

„Hát mikhur nem vult? — mondja a rab — most is van, gyere, vedd meg, — khész vesztheségre udadom — mondja bilincseire mutatva — vedd meg ezt az egy phár khesztyüt.“

Somogyban volt főbiró Tassy, ki a zsidókat nagyon szigoruan fogta, a miért azok irtóztak feléje is menni, inkább akárhogy megegyeztek.

Egyszer bemegy egy zsidó valami urnak konyhájára, s a szolgától kialkuszik nyolcz garasért egy nyulbört.

Midőn fizetni akarna, veszi észre, hogy kifogyott a pénze. Épen akkor jött be egy másik zsidó, tehát azt szólítja meg.

„Nü mejse! adjál khülesün nucz garast, vettem egy nylbört.“

„Ebád,“ mondja a másik, mire amaz haza szaladt pénzért.

Azalatt azonban a másik megvette szinte nyolcz garasért, és egész elégteliséggel megyen az utcán.

Szemközt jö vele a másik, s látja, hogy mejse már viszi a nyulbört, s a mint nem is tagadta, ugyanazt, mellyet a másik kialkudott.

„Mindjárt elmegyek Thassyhoz, ‘fenyegetődzék amaz.

„Nü!... Thassyhoz mégysz?... Jú helyre thalálsz; the fizetsz egy fhorint,... én fizetek egy fhorint, the khapsz huszunüt,... én khapok huszunüt,... a nyulbür mégis a Thassynál marad.

Egy legényke mondja a zsidónak :

„Mózsí!... azt mondják, hogy egy tehenet loptak el a faluból.”

„Mi khüzöm hozzá?”

„De azt is mondják, hogy te rád gyanakszanak.”

„Mi khüzöd hozzá?”

A körmendi vásárban egy zsidó összeveszett egy cigánnyal, s utóbb biróhoz kerültek.

Addig kapkodott egyik a másik szavába, hogy a birónak semmikép sem sikerült igazságot tenni közöttük. Végre azt határozta a biró, — hogy a cigány a zsidóra, ez pedig a cigányra verjen tizenkettőt.

A cigány feküdt le először, és azt sugja a zsidónak : „Irgálmássán vágjon ked, somsid!”

A zsidó alig merte megérinteni a cigányt, de mikor aztán a cigány kezébe került a bot, és a zsidó nagyon könyörgött, azt mondja a cigány :

„Azs irgalmát, — majd megmutatom, hogyan kell káplárosan vágni,” de megis mutatta.

Arról volt a beszéd, hogy herczegnek az a rendelése, minden lovagnak csak egy sarkantyuja legyen; a mit az illetők igen nevetségesnek találtak, mire egy zsidókupecz azt az észrevételt tette, hogy igen okosan van, — ugymond — mert ha én a lovamat egyik felén megsarkantyuzom, a másik oldala magától is vele fut.

Lovat vett a zsidó a debreczeni vásáron, s midőn éppen fizetni akarná az árát, az eladó méginkább dicserni akarván a lovat azt mondja :

„Olyan ló ez Bernát, — hogy meg sem áll, míg hét mértföldre nem ér egy huzomban.“

„No akkhur nem khüll a ló — mondja a zsidó, — mert én ide csak négy mértföldre lakhum, — messzebb pedig nem akharuk menni.“

Fogadott a katona néhány krajczárban egy zsidóval, hogy ő kardjával elvágja annak hüvelykujján a körme feketéjét a nélkül, hogy ujját megsebzene.

Kiált a zsidó, föltartá ujját, a katona hozzá csap, és a hüvelyk az asztal alá pottyant.

„Váj mir! — ordított Iczik — megnyertem a fogadást.“

MIKINT EREDTEK A KÖZMONDÁSOK.

Szatyor nevezetű kutyája volt egy apáti embernek. A kutyát kivitte kölykezni a szállásra, de ott nem lévén mit ennie, naponkint hazament gazdájával, s midőn jóllakott, úgy sietett vissza kölykeihez.

Ez a sétálás mindaddig tartott, míg kölykei fölnevekedtek. Innét maradt meg az a közmondás: *Jön, mén, mint Apátiban a szatyor.*

Néha az ördögnek is gyertyát kell gyújtani. Ezen közmondás a gyertyatánczból vette eredetét, melyről b. Apor Péter ekkép emlékszik:

Két ifju legény gyertyát vett kezébe, s egymással ekkép tánczoltak, arra vigyázván, hogy egymást forgatás közben meg ne pörkölődjenek. Később a nősze-mélyekhez mentek, fölkérvén őket tánczra, s egyszersmind a gyertyát nekik adták, így körbefogództak azon vigyázattal, mint előbb. Ez akképen folytattaték, hogy néha az egész társaság a tánczba keveredett, még az öregeket sem véve ki, — kik ilyenkor szokták mondani, hogy *az ördögnek is gyertyát kell gyújtani.*

Egy fösvény gazdag ember nagyon féltette pénzét a tolvajoktól; azon kívül a pénzt sem magával hordani,

sem elásni nem merte, hanem elment az erdőre, s egy alkalmas fát lelven, a két ág közt levő oduba tette a pénzeszacskót.

Az erdőhöz nem messze lakott egy elszegényedett ember, ki már az utolsó szükséget is alig nyöghette, — megunván életét, kötelet vitt magával, hogy az erdőben fölkösse magát.

Sokáig keresgélt alkalmas fát, míg egyet kiválasztván, fölászott rá, hogy magának végett vessen, azonban véletlenül épen azon fa levén, hová a fösvény kincsét tette; meglelte a zsákot, benne a kincset, azt elvitte, a kötelet pedig az ágon hagyta.

Jött azonban néhány nap múlva a fösvény, ki pénze helyett egy szál kötelet talált ott, — bujában fölötötte magát. Később arra menvén az emberek, azt mondák: *akasztófa virágból is lesz néha gyümölcs.*

Sok pénze volt egy vak koldusnak, s azt alattomban a mezőre kivitte, elásta. Egy hét után kincséhez menvén a vak koldus, mivel azt helyén nem találta, komájának tolvajságáról nagyon gyanakodott.

Elment tehát komájához, bizalmasan elmondván, hogy e hét alatt száz aranyat koldult, s ezt a nagy kincset nem tudja, hová tegye?

Étvágyat kapott a koma a száz aranyra, s rögtön biztatni kezdé a koldust, hogy csak oda tegye, a hova a többi.

„Igaza van komám uram,“ felel a koldus s aztán hazament. A koma azonban sietett a kincses helyre, a

honnét előbb ellopta a pénzt, — s visszatette az ellopott jószágot, hogy a koldusnak gyanuja ne legyen.

Ez kellett a koldusnak; mert a mint pénzt ott lelte, fölszedte, s elmenvén komájának háza előtt, bekiáltja : *Koma! néha a vak többet lát a szemesnél.*

Mátyás király Kinizsi Pált követségbe akarta küldeni a törökökhöz olyan ügyben, hogy feje is meglehetősen veszedelemben forgott.

Hogy Kinizsinek nagyobb kedve legyen, azzal biztatá Mátyás király :

„Ha a török elütteti a te fejedet, ... tüstént a törökre megyek, s addig nem nyugszom, míg harminczezer töröknek fejét le nem ütöm a tiedért.”

„Jól van, jól, fölséges uram — mondja Kinizsi — de azon harminczezer törökfej közül egyik sem illik Kinizsi Pál nyakára, mint a magáé, mert : *nem illik mindenhez minden.*

Sok cseléd igen gyakran változtatja gazdáját, csak-hogy ebből az a nyereség, hogy egyiknél sem szolgál annyit, hogy elegendő ruhát vehetne. Erre mondják aztán : *Sűrű gazda, ritka gatyá.*

Valamikor egy téklozó magyar uracs, hogy egy vendégségben megjelenhessen, még pedig az akkori

fényüzés szerint igen drága ruhában, kénytelen volt utolsó vagyonát, egy nagy házat, eladni.

Czifra volt a ruha, kövektől ragyogtak a gombok, s a nehéz arannyal gazdagon kivarrott ruházatot alig bírta a tánczban, s midőn már szörnyen melege volna, azt mondja valami fura gyerek :

,Nem csuda, hogy olyan melege van, hisz : *hátán a háza.*

A cigányokat szokták üldözni szóval azért, hogy a döghust megeszik, azonban a cigányok rendesen azzal védik magukat : *Jobb az, a mit az Isten megöl, mint a mit az ember vág.*

Ha az embernek egy vagy több irigye van, jele annak, hogy azon irigységre kitétetett emberben találkozik valami jó; mert a rosztat irigyelni nem szokták; ellenben a ki valakin szánakodik, ezen szánakodásra méltónak szerencsétlennek kell lennie. Azért mondták már régen : *Jobb egy irigy száz szánakodónál.*

Valami nagy urhoz Kecskemét városa egykor követeket küldött. Nem tetszettek ő nagyságának a követek, sőt az ő nyiltságuk miatt meg is boszongkodván, rájuk, azt kérdi :

,Hát Kecskeméten nem akadtak okosabb emberek, kiket hozzám követségbe küldjön a város.'

„Debzon akadt volna okosabb is — mondja az egyik — *de jobb helyre jobb kell, ide ez is jó.*“

Némelly gonosz asszony urának azt kiabálta :
 „Ha meghalok, tudom az ördögnek a hugát is elveszed.“

„Ne félj asszony, hisz nem lehet, hogy egymás után két testvért vehessen el az ember; megelégszem én az-zal, hogy már egyszer az *ördög sógora vagyok.*“

Szuha nevezetű tót falu Hont megyében fekszik. — Történt egyszer, hogy a patakon levő malmot megütötte a mennykő, mit a szomszéd falubeli molnár isten áldásnak nevezett. Azért mondják néha gonosz kívánságból : *Áldja meg az isten, mint a szuhai malmot.*

Valami Fábián nevezetű plébános élt valaha, ki az akkori időben divatozott ördögüzéseket nevetségesnek talált. Azonban akadt mégis egy ember hozzá menvén, nema jelekkel mutatta, hogy őt megszállotta az ördög.

Fábián végére akarván járni a dolognak, úgy tette magát, mintha csakugyan komolyan hinné maga is a dolgot, azért magához rendelvén estére a boldogtalant, erős borral jól tartotta, s mikor már hitte Fábián, hogy a nyelve fölenged, megkérdi :

„Hány esztendeje, hogy kendben lakik ez a néma

ördög?‘ megfélekezvén magáról az ember, azt mondja:

„Már három esztendeje, tisztelendő uram.“

„Nem tesz semmit — mondja Fábián — van nekem egy szentelt botom majd kiverem kendből.‘ S ezzel jól elverte az ördögnek kvártélyt adó házi urat, ki utóbb nagyon is észére jött, s megvallotta, hogy nincs, de nem is volt benne az ördög.

Ezért maradt meg azon közmondás : „*Ördögűző Fábián.*“

Valaha jobban divatozott ezen közmondás : *Tarisznyára rakja a sok fejet*; a mi még a török háborúk alatt birt leginkább értelemmel; mert akkor az volt a szokás, hogy ki mennyi levágott fejet hozott, annyi aranyat kapott. Ez látván egykor egy hadakozó morva, egy kezét hozott a vezérhez, ki azonnal kérdi a morvát.

„Mért nem hoztad el inkább a fejét?“

„Örömet cselekedtem volna, uram, — mondja a morva, de már akkor nem volt feje.“

Mátyás király valami Kompolti nevű embernek egy Nána nevű falut ajándékozott Hevesben; s innét *Nánai Kompoltinak* nevezték. Ezen ajándékkal meggazdagodván, a feleség szörnyen elkevélykedett, miből aztán rajt maradt a csufság, hogy : *rátartja magát, mint a kompolti asszony.*

Nem tudja, hová tegye lábát, — hihetőleg igen régi eredetű; mert még Plátóról beszélnek, hogy midőn szö-

nyegekkal vonná be szobáit, e miatt kevélynek mondaná Diogenes, és jól besározván lábait, Plátó szobáiba menne. Kérdeztetvén Plátótól, mit cselekednék? azt feleli :

„Plátónak hegykeségét tapodom,“ mire azt mondja Plátó :

„Te tán még kevélyebb vagy, mert azt sem tudod, hogy lábad hová tegyed!“

Föltött a lóra ! szokták mondani gyakran. Ennek az volt az eredete :

Egykor egy plébánus paripán szokott lovagolni, a miért egy kevély iródiák azt mondja neki, hogy mért nem teszen úgy, mint Krisztus ; ülne paripa helyett számárra ; mire azt feleli a pap :

„Magam is megelégedném vele, — de hiában kerestem, mert most már minden számár iródiák.“

Méhész Orbán nevezetes falusi bíró volt valaha, parancsolni tudván, utóbb szóval is annyira vitte a dolgot, hogy mindig föltett süveggel beszélt, míg a többi födetlen fővel állt előtte.

Utóbb azonban megirigylették a dolgot, s helyette más bírót választottak, ki Orbán után nagyon kevés böcsületet kapott ; azért nem tudván másképen segíteni, elkérte Orbánnak süvegét, s ezt föltéve jelent meg a gyűlésben. Mondják, hogy ekkor mindenki fejet hajtott neki ; s ekkép maradt nevezetes mondás, hogy : *föltette az Orbán süvegét.*

Nagy Sándor kicsiny ember lévén, meggyőzte Archidámust, Agezilaus vezérnek legvitézebb fiát, kinek magassága az óriások közé számláltatott.

Ezen nem reménylett győzelem után nagyon fölfutalkodott Nagy Sándor, — meghallván ezt Agezilaus — ezt írta Sándornak :

„Hallom, hogy győzelmed után kevélyebb lettél? Ezt ne cselekedd, ha eszed van; mert : *Ma is akkora árnyékok van, mint tegnap.*

Diogenes látván Nagy Sándort maga felé jöni; a temetőnek azon részébe futott, hol a holt emberek koponyái tartattak, s ott rendre hányogatta őket.

Azt kérde tőle Nagy Sándor :

„Mit cselekszel, Diogenes?”

„Apád koponyáját keresem, de nem találom; mert *holta után is minden embernek két orrluka van.*

Egy jó szót sem adok érte! Ezt mondta Markalf, Salamon királynak udvari bolondja, mikor a zimonyi báró ebédre hívta; de ő nem ment.

Okáról kérdeztetvén azt mondá, hogy minapában is ott volt ebédén, mégsem volt a bírónak annyi emberisége, hogy az ő fáradságát megköszönte, az olyan ebédért pedig *egy jó szót sem adok.*

Ember vagy kecske. Egy papnak szónoklata alatt az egyház ajtajában aludt egy asszony, mit a pap nagyon röstelt. Nem messze az asszonytól kívül legelt egy

kecske, melly a mint meglátá, hogy az asszony bólíngat, kedvet kapott az öklelésre, s az asszonyt rövid tünődés után föl is taszította.

Ezt látván a pap, akaratlanul is fölkiálta : *Ember vagy, kecske!*

Madzag, nem kolbász. Kolbászokat látott a róka a kéményben, de minthogy semmiképen sem férhetett oda, azt mondá : *Madzag, nem kolbász!*

Léva városát hajdan Csákiak birták, kik közt tudomás szerint igen jószivűek voltak és adakozók, a parasztok csinyjait könnyen eltűrhatték.

Fő fogásuk mindig abban állt, hogy a buzát feléből nyomtatták el, arra tartván számot, hogy az uraság szokása szerint a szalmát nekik ajándékozná, azt aztán otthonn újra kicsépelve, szép nyereségük volt.

Csáki nemzetségről Eszterháziakra kerülván a jószág, a parasztok az Eszterházyakkal is hasonlóképpen akarván bánni, az az : a kévét csak feléből kicsépelni ; — a tiszttartó azt mondá nekik : *Ez nem a Csáky szalmája.*

Megunta a pap, hogy minden pontossága mellett, a gonosz nyelvek szüntelen böcsületén rágódtak, hosszú tünődés után arra vetette magát, hogy komondorjának farkát elvágatta.

Kérdezvén aztán az embereket, hogy mit beszélnek a faluban? azt kapta feleletül, hogy kutyájának farkáról beszélnek! Mire megjegyzé a pap, hogy *„Kutyafark inkább szájukba, mint az én böcsülem.”*

Láb alól szánakodók. Salamon király bolondja, Markalf, igen szerette a dicséretet; de ha szánakoztak rajt, az is jól esett neki.

Egykor Visegrádon a legnagyobb hidegben pörére vetkőzött állt ki a palota kapujához.

Erre összecsdültek a bundás emberek, s őt nagyon sajnálták. Oda érvén a király, midőn a körülállólóktól megértette, hogy ők Markalfon szánakodnának, azt parancsolja :

„Menjetek el, ha őt igazán szánjátok; mert utánatok ő is eltakarodik.

Inkább számara, mint bírása. Egykor egy városi irnok látván, hogy a városiak a bírót majd minden esztendőben változtatják, azt mondá :

„Inkább számara a városnak, mint bírása, mert amaszt soha, ezt pedig mindig változtatják.

Oda ám, a pokolba. Egy káplár embereit gyakorolván a mint észrevette, hogy egy rekruta mindig az égbe tartja a puskáját, nagy mérgesen rivallt rá :

„Há lősz, a pokolba?”

Egy tanító szindarabot csinálván tanítványainak, az egyiknek ezt kelle mondani : Néma gyereknek az anyja sem érti a szavát.

A fiu közben elandalodván, a mint a mondásra biztatnák, hirtelenében ollyat mondott, a mi maig is megmaradt, hogy :

„A német gyereknek magyar anyja sem érti a szavát.“

Simonides, gazdag ember lévén, egy kis házat építtetett magának. Valaki kérdezvén tőle :

„Miért épít ilyen kicsiny házat?“ azt felelé reá :

„Vajha ezt is megtölthetném igaz barátimmal ; mert :
Sok jó barát fér el parányi helyen !“

Egy szegény vándorló kis diákot ebédre hívtak. Tudván a diák az akkori szokást, az első kínálást megköszönte, s a másik kínálásra várt. De minthogy másodszor nem kínálták, megszólamlott :

„Mit is mondott kigyelmetek?“

„Semmit,“ felelének amazok ; azonban a diák leült az asztalhoz, és enni akar. Elhajították a diák kését, de az egykedvűen fölvette, mondván : „*értem én a tréfát.*“

Egy vétkes közkatona felől azt rendelte a kapitány, hogy a káplár huszonötöt vágjon a hátára, de hogy a dolmányt megkimélje, a dolmányt levettette vele, s az ingre rendelte a vágást.

A katona tréfára vette a dolgot, levetette üngit a káplár elejbe. De a káplár akkint magyarázta a dolgot, hogy *nem az inget kell ütni, hanem az ingre.*

A beregszászi birónak lovára fölkapott a cigány, azonban megösmerte alatta a lovát a biró egy vásárban, s előkapván botját, keservesen veri a cigányt.

Erre a cigány is megszólamlott :

„Nem úgy verik nálunk a cigányt.“

„Hát hogyan?“ kérdi a biró.

„Két kézzsel,“ válaszolt a cigány, s míg a biró neki készült, hogy a cigányt két kézzel veri, — addig a cigány elnyargalt. Ez óta mondják : *Nem így verik nálunk a cigányt.*

Midőn a madarak királyt választottak, mindegyik madár másmás tulajdonságban bizta el magát, — a sas röpülésében, az ökör virgonzágában, a bagoly azonban semmiben; s minthogy feje feje nagy, szemei irtóztatók, azt inditványozta, hogy „*nyakra főre ne tekints.*“

Valamelly ítélőszéknek nem akadván hóhéra, hogy egy cigányt fölakasztasson, azt javaslották a cigánynak, hogy menjen valahova, s akasztassa föl magát.

A cigány tovább látván orránál, azt mondá, adjanak neki vagy hat forintot.

„Miért?“ kérdik tőle.

„*Mert az akasztás nincsen ingyen!*“

Megszegték bőrkéssel a kenyeret. Véletlen vendége érkezett valakinek; látván a házi gazdának fia a vendégnek szép kenyerét, szünet nélkül kiáltozott a kuczkóból, hogy szegje meg neki a kenyeret, s adjon belőle neki is egy szeletet. Megneheztelt fiára a gazda, de semmit sem szólt, hanem miután a vendég kiment, hogy kenyeréhez sódart is hozzon a kocsiról, — míg a vendég kinn volt, a gazda kirántja a nadrágsziját, s a gyermeket irgalmatlanul meghámozta vele.

Nem sokára bejött a vendég, s magához szólítá a fiút, hogy majd megszegi neki a kenyeret; mire azt mondja a fiu :

„*Szegett már nekem kenyeret édes apám — bőrkéssel.*“

Az alföldi lakadalmakban sok kutya gyülekezik össze, hogy az elhányt vetett konczon rágódhassanak.

Marakodásukat elunván a legények, rést csinálnak a nádkerítésen, s ketten egy hosszú ruddal kívül a részen állnak, míg a bennlevők kergetni kezdik a kutyákat.

Midőn aztán a kutya a lyukra ugrik, a kinn levők fölkapják alattuk a rudat, s a levegőbe vetik. Mi okból az ilyen kutya többször nem megyen oda. Ezért mondják : *kivetették ebrudon.*

A husvétutáni legelső pénteken a kutyák rendesen megijednek, azt gondolván, hogy már megint negyven napig tart a böjt. Azért nevezik ezen napot — *elijesztő pénteknek.*

Megültették vele a fa lovat. Hajdanában szokás volt, hogy a lótolvajt a piaczon egy falóra ültették.

Hasonló esetben egy tolvaj nagyon röstelte, hogy nézegetik, és mocskos szókkal akarta elrezegetni a nézőket, mire azt mondja neki valaki :

„Ha nem akarod, hogy nézzenek, — nyargalj odább.”

Két tolvaj lopni indulván, megegyeztek abban, hogy ha valami udvarba mennének, egyik a kapuba álljon; a másik pedig ha valami zsákmányra akadna, füttyöléssel jelentse.

Az udvarban keresgélő tolvaj hamar egy kanpulykára akadt, s füttyöléssel jelt adott a másiknak; mire a kanpulyka szokása szerint elhurukolta magát, s így a tolvajokat kézre kerítette; s ekkép : *megadták a füttyölés árát.*

Hátra van még a fekete leves. Nagy-Váradon történt Szirmay Andrásnak jelenlétében, hogy Tököli Imrét a nagyvárad basa minden zaj nélkül akarván elfogatni, megparancsolta embereinek, hogy elkészítván kötelet és lánczot, Tökölit akkor fogják meg, mikor az asztaltól fölkelnek.

Tököli azonban élt a gyanuval, s a sültet megevén, engedelmet kért a távozásra; de a basa azt mondja :

„Hátra van még a fekete leves, (az az : fekete kávé) várakozzék még egy kissé, a mi megtörténvén, Tökölit Drinápolyba vitték.

Kinban van, mint az undi kutya a kalodában. Undon gyűlést tartván a falusi előljáróság, a bíró erszényét elkapta a kutya, s a fák között a zsiros hólyaggal jól lakván, a pénzt elszórta. A kutyának visszajöttkor azt gondolák az esküdtek, hogy a zsacsκόval a pénzt is lenyelte, — a kutya különben használható levén, nem akarták fölhasítani, hanem azt határozták, hogy addig verik a kalodában, míg a pénzt elő nem adja.

Ákombákom ember. Az emlékezőtehetség megpróbálására sokfélét gondoltak ki a magyarok, a többi közt ezt is :

Hátamon a zsákom,
Zsákomban a mákom,
Mákomban a rákom,
Kirágta a zsákom,
Kihullott a rákom,
Elszélyedt a mákom.

Pápa szemmel is alig láthatni. Egy pápaszemcsináló arra jutott, hogy mesterségéből nem élhetett immár, tehát elment a királyhoz, kérvén, hogy miután mesterségével eddig annyi hasznot tett az országnak, rendeljen neki annyi jövedelmet, hogy legalább élni tudjon.

„Hát miképen mult el ez a szükséges mesterség?” kérdi tőle a király.

„Mert az emberek most már az ujaikon néznek keresztül,” felelt a pápaszemes.

Egy embernek halála most nem igen nagy csorba a világon.

Ez Ádám idejéhez képest mondatik; mert midőn Káin Abelt agyon csapta, az emberiségnek egy negyed része veszett el.

Mikor a magyar fuvarosok legelőször Bécsbe kaptak, látták, hogy mások apró kutyákat jó pénzért adtak el, az egyik fuvaros nem sokára harmincz komondort vitt föl, és egy vendéglőben a nagy teremmet kifogadta nekik.

A komondorok azonban a hosszú éjszakán elunván magukat, szörnyen ugattak, mire a kocsmáros kieresztvén őket, szerteszét szaladtak a városban, hol egytől egyig agyonverték.

Kárát bepanaszolta a magyar, s a korcsmáros drágán megfizette az árt; mire a magyar még egy szállitmányt vitt föl, de azoknak nem kapott szállást, azért midőn végre az előbbi korcsmába menne, azt mondja a gazda : *Csak egyszer van Bécsben kutyavásár.*

A nagy hét kutya gyötteleme; mert Virágvasárnapon félnek a barkavesszőktől, Nagypénteken a Pilatust verik, — Nagy-Szombaton magukat verik az emberek, (a ki veri). Félnek azon kívül a toronyban való kerepeléstől, valamint ha a ráczok husvétja összevág a mienkkel, még jobban félnek a deszkadobolástól. Ezenkívül hust a mészárszékekben nem mérnek, csontot nem kapnak,

tehát ennyi gyötrelem után bevonják magukat egy lyukba, s egy ugatást sem hallani husvétig.

Diáknak neveztek hajdan falun mindazokat, kik diákul tudtak, vagy tanítottak. Egy ilyen tanítónak felesége nagyon böcsületes asszony lévén, nem türhette férjének korhely életét, minthogy az asszony erősebb volt a férjnél, férjét gyakran megugratta, mondogatván neki, hogy : *te vagy az én hetes vászنام, azért gyakran meg kell mosni tót szappannal.*

Ennek hire futamodván, mindenütt gyalázták a diákné vásznát, s a ki hasonló korhely volt, bár mint mentegette magát, azzal utasíták vissza : *Te sem vagy jobb a diákné vásznánál.*

A kuruczjárás alkalmával mindenfelé nyargalászáván a kuruczok, egy szaladó tót után nyargaltak.

Kiabáltak rá már messziről :

„Megállj ember!” mellyre a tót szaladás közben azt felelte :

„Nem vágyum én ember; mert én tót vágyum,” s ezóta mondják, hogy : *a tót nem ember.*

Ezen szót „*étel*,” nagyon ritkán használja a magyar, hanem minden eledelnek saját nevét adja. Ekképen mondja: leves, marhahus, káposzta, pörkölt, thus sat.

csupán egyhez alkalmazza az étel szót : p. o. *turós étel*, legyen az galuska, metélt, vagy csipedett.

Ezért mondják, hogy a magyarnak csak egy étele van; s igen jól mondják ekkor, hogy : *kása nem étel*.

Meg volt tiltva a parasztnak, hogy az uraság erdejében fát vágjanak, — hanem kérjenek az uraság emberétől.

Minden tilalom daczára egy paraszt még is levágott egy szál fát, s midőn a csősz megcsipné, azon kérdésre : „Hogy merte kend az erdőt vágni?” azt felelé :

„Nem bántottam én az erdőt.”

„Hát ez a fa mi?” kérde a csősz.

„No már pedig én mindig hallottam az apámtól — mondja a bűnös : *hogy egy szál fa még nem erdő*.”

Minthogy van egy mezőváros, mellynek neve Hat-ház (Hadház), azt szokták mondani : *hat ház nem falu*.

Valakinek több háza is volt, mellyek közül egy leégvén; szörnyű jó kedve volt, kérdi aztán valaki :

„Mért örvendezik, mikor egy háza leégett?”

„Igen — felele egy leégett, de a többi megmaradt, — hát inkább busuljak azon az egyen, melly megégett, nem jobb nekem inkább azokon örvendezni, mellyek megmaradtak. Ezért mondják : *örül, mint a kinek a háza ég*.

A házi veréb abban különbözik a nádi verébtől, hogy a házi verebet nehéz megfogni, míg a nádi veréb, mindjárt törbe esik, — ezért mondják a buta emberről: *Okos, mint a nádi veréb.*

Néha az asszony is ember, mikor tudniillik olyan messzire van még, hogy nem tudhatni, férfi-e, vagy asszony! hanem azt mondják: amott jön egy *ember!*

Az oláhoknak megvan azon ravaszságuk, hogy alattomban addig mászkál, míg az ellent agyonütheti. Innét van azon szó, mit elég roszul *ólálkodásnak* mondanak, pedig az *oláhkodás*. Innét jött azon mondás is, hogy *nem mind oláh az, a ki oláhkodik.*

Árpád idejében az *oroszok* (vagy az akkori irás szerint *orozok*), igen nagy tolvajok voltak; azért lopva, vagy *orozva* járni, nyelvünk szerint nagyon hasonlót tesz; és a tiz parancsolatban is a helyett: *ne lopj*, azt mondjuk: *ne orozz*. De, mint az előbbeni közmondásnál, ugy ennél is mondják, *nem mind orosz a ki oroszodik.*

Egy szegény, de szép legény elakart venni egy gazdag leányt, azzal hízeltedvén neki, hogy két jószág van az egyik „Jóvolna,” a másik „Havolna.”

Menyekző után kérdi a menyecske, hol van a sok jószág? mire azt feleli a legény, — *Jó volna, ha volna.*

Egy vándorló diák jó ebédre kapván egy vagyonos parasztnál, igen jó ízűn evett.

Elcsudálkozott a gazda, s kérdi tőle, ha régen volna-e illy jó étvágya?

„Betegségem óta,” felel a diák.

„Ugyan mikor volt beteg, diák uram?” kérdi a paraszt.

„Valami tiz esztendeje!”

„Ej, ej! — mondja nevetve a paraszt azt a megmaradt példát: *tehát a diák is volt valaha beteg.*”

Minthogy reggel igen nagy az embernek árnyéka, azt szokták mondani a későn kelőre, hogy nem mer fölkelni, megijedne a maga árnyékától.

Az orráig ért. Egy híres magyar vezérnek egykor azt jelenti a kém, hogy a törökök mindjárt az orrunkig érnek.

„Jól van, — felel a vezér — akkor mi is az orráig érünk.

Erős, mint a víz, ezt mondta valaki; mert a víz a malmot is elhajtja, pedig a bortól ezt még nem látta.

Midőn Kinizsi Pál Kenyérmezőn a törököket megakasztotta, s azon kétségbeesetten még egy rohanást akarnának megkísérteni, — a magyarok közül többen megijedtek, mire Kinizsi azt mondja:

,Nossza, rajta, bajtársaim, ne hagyjuk magunkat; mert ha már mi is így félünk, a kik előbb a törököket úgy megvertük, — hát a megvert törökök mennyire félhetnek.‘ Erre kihuzván kardját, vitézeivel a törökökre rohant, s a győzelem koszoruját csak hamar fejére tehetette.

Ezóta mondják, hogy : *nem félhet a nyertes a megveretett hadtól, ha kevesebb számmal van is.*

Nagyon féltek az egerek a macskától, azért nagy bölcsen elhatározták, hogy a macskára kolompot kell kötni, hogy a zörejét meghallják.

Azt mondja nekik a mezei egér :

,Bölcs a határozat, hanem azt mondjátok meg, hogy *ki köti föl a kolompot?*

Az anyamedve gyakran beszélt az embernek ügyességéről, mellyel a medve erején kifog.

Nagyon vágyakozott a fiatal medve, hogy embert láthasson, és megpróbálkozhassék vele. Sok esedezés után kivitte a vén medve az erdőre, s egy remetét mutatott neki.

Rárohant a fiatal medve a remetére, s csak hamar megölte, szörnyen dicsekedvén, hogy millyen erőtelen az ember.

Máskor ismét engedelmet kapván a kimenésre, egy vak koldust fogott meg, s azon próbálkozott. Ez a mulatság is kényelmes levén neki, már igen fönn hangon beszélt, bármennyire beszélt is neki a vén medve.

Harmadszor is kirándult az ifju ur, s ekkor egy huszárra akadt. Eleget mondta neki a vén medve, hogy annak békét hagyjon, sőt maga el is szaladt, de a fiatal medve a huszárnak rugaszkodott.

A huszár először a karabint sütötte rá, és lelötte fülét; ez nem használván, mind a két pisztolyt rásütötte, meglődözvén farát, nyakát. Még ez sem használván, kirántá kardját, s minden tagját jól megszabdalta, mire az ifju medve véresen anyjához szaladt.

„Beszélj fiam?” mondja az öreg medve.

„Jaj, anyám, sopánkodott az ifju medve, ... a gonosz jószág először tüzet pöködött rám, de ezzel még nem gondoltam, de mikor hátuljából egy nyelvet húzott ki, s azzal engem nyalogatni kezdett, azt már ki nem állhattam, — édes anyám : *ez ám az ember!*“

Aklot ugrik. Nötlen korában a juhász a farkast igen könnyen kiugratta az akolból, sőt maga is utána ugorván egyet legalább a farkasra húzott.

Megházasodván a legény, a farkast ugyan kiugraszottta, hanem elérni mégsem tudta, — ekkor aztán így fenyegette a farkast.

„Megállj farkas, — majd ha megházasodol, te sem ugrod ám át olly könnyen a kerítést, majd elverlek akkor.“

Bujósdit játszottak valaha; Vászón Pál azt mondta, ő ugy el fog bujni, hogy meg nem lelik.

Ugy lett; leereszkedett a kutba, de beleesvén, ott veszett; ezért mondják néha : *elrejtette magát mint Vásson Pál.*

Hetedfél Balázsnak csak egy az esze, — ezt akkor mondták, mikor egy falunak kovácsát az uriszek kötéltre ítélte. Az előljárók hatan, megmentendők a kovácsot, maga mellé vevé annak fiát is, folyamodtak az uriszekhez, hogy ha már másképp nem lehet, hogy csakugyan meg kell valakinek halni, minthogy kovács csak egyetlen egy van, borbély pedig kettő, inkább az egyik borbélyt kössék fel.

Oktondi, hires név, mellyet viselt is egy ember, ki azért lett hires, mert látván, hogy a gabonakereskedők buzájokból néhány magot visznek csak mutatóul, s úgy adják el gabnájokat; ő is elakarván adni házát, egy pár téglát vett ki a falból, az vitte el mutatóul, hogy milyen jó téglából van építve háza.

A munkáról hazajött gazda feleségével jó izüen ette a galuskát, — kis fia pedig tökmagon rágódott a kuczkóban, alig várván, hogy előszólítsák.

De biz azok szépen megfedekezének róla, s csak eddegélték a galuskát.

Nehezen nézhette azegény pára, hogy őt nem hiják,

maguk pedig jó izün fálnak, hogy mégis észrevétesse magát, keserves sóhajtással ekkint szólamlík meg :

„*Nem kell nekem galuska, jó nekem a tökmag is.*“

Nagy lármával kiugrik a molnár a szuhai malomból elkiáltván, hogy a kerekek mind megbolondultak, — kívülről tudniillik megijedtek a lovak, s a kerekeket összetörték a mindénfelévaló rángatásban. A megzavarodott emberre azt mondják tehát: *szuhai malom az esze.*

Szamár fejet árul. Megtörtént egyszer, hogy egy csikós benézett valamelly boltba, pipát akarván venni, — de nem látott sehol.

„Mit árulnak itt?“ mondja a bótoslegénynek.

„Szamárfejet,“ kiáltja ki neki.

„Na! — mondja a csikós — ugyan jó vásárja volt az urnak; mert mind el adta; csak egy maradt.“

Föl nem ér eszével. Csipték, lopták a borát egy ostoba gazdának, utóbb gyanítani kezdé, hogy a cselédek lopják, — ez okból a hordónak száját bepöcsételte.

Mitsem használt; mert a bor azért mégis fogyott. Elpanaszlá baját a szomszédjának, ezután mondja neki :

„Szomszéduram! *érje föl eszével*, hogy a csapon foly el a bor.“

„Az nem lehet, — mondja az ökör mellé való — hisz alól a csapnál mindig van bor, hanem fölül hiányzik.“

Nem ment tovább az „A”-nál. Olvasni akarta taníttatni az anyja a fiát, de az még az a bötiüt sem tanulta meg kimondani.

„Hát mért nem mondod ki az *A*-t? kérdi az anyja.

„Azért, anyám, — mondja a fiu, — mert ha azt kimondom, tudom, nem elégesznek meg vele, hanem akkor meg a *B*-re fognak.

Egy veremben két tömés. Valamelly uri embernek jelentik cselédei, hogy az istállóban sok a trágya, mit csináljanak vele?

„Ássatok egy gödröt, hordjátok oda.”

„Hát a kiásott földet hová tegyük?”

„Ássatok olyan mély gödröt, hogy az is oda férjen.”

Tehenet vágott a mészáros falun, de nem kelvén el a hus, legnagyobb része elromlott, mi okból bejelentette a falusi tanácsnak, hogy ő tovább nem vág.

A tanács tehát tekintetbe vevén a dolgot, azt határozta, hogy a mészáros tartozik ugyan hust vágni, hanem úgy, hogy egyik héten egyik felét vágja le a tehennek, másik héten a másikat.

Rajt maradt a falun, hogy: *fél tehenet sem ér az esze.*

Tokorcson valaha sok vad gyümölcs termett, s ebből a tokorcsiak eczetet készítettek, mit másoknak cse-

rébe adtak el úgy, hogy a mennyi buzát más, ők annyi eczetet adtak.

Látván ezt egy más falubeli ember, azt gondolta, hogy Tokorcsen megörletik a buzát, s eczet lesz belőle; ezért midőn kérdezték hová megy, azt felelte: *Tokorcsra megyek eczetet őrleni.*

Nincsen veleje. Két veszekedő közé állt egy paraszt ember, s végre őt verték meg, még pedig úgy, hogy orvoskézre került.

Az orvos rögtön azt kérdi az asszonytól:

„Nem sértődött-e meg a veleje?”

„Nincs annak veleje,” mondja az asszony.

„Hogyan lehet az?” kérdi az orvos.

„Ha lett volna, uram,— mondja az asszony — nem állt volna két veszekedő közé.

Egy királynak az udvari bolondja szántatlan földbe magot vetett.

Meglátja a király, s kérdi tőle:

„Mit csinálsz, bolond?”

„Magot vetek.”

„De miféle magot?” kérdező ujra.

„Magamfélét.” válaszolá kurtán.

„Mért nem vetsz inkább okosokat?”

„Azok itt meg nem teremnek.”

Egy magas urnak nagyon kevés volt fejében, valaki ezen nagyon csudálkozott.

„Sohase csudálkozzék uram, azon; hisz a legfölső emeletben a nagy uraknál a cselédek laknak és a bolondok.”

Elállott az esze. Meghalván egy jó módu asszony, végrendeletében tiz akó bort hagyott a kántornak és harangozónak együtt. Abban egyezett meg a két ember, hogy eladják a bort, ekképen két felől csapra ütötték a hordót.

Az árban nem tudván megegyezni, a kántor egy garason, a másik egy petákon adta a bort; csakhogyminden ember a kántortól vett, míg a harangozó ingyen üldögélt, sőt elunván magát, s maga borát a petákost, sajnálván, maga is garásával a kántor borát nyelegette.

Kántor uram hamar eladván borát pénzével haza takarodott.

Ekkor nagy örömében a harangozó leült csapja mellé, hogy már most nyolcz krajczáron alól nem adja borát, a szomjas emberek csakugyan gyülekeztek a borvételre; mert máshol nem kaphattak.

Megakarja eresztetni a csapot a harangozó, de bor nem jön, ezen megboszonkodván az emberek, ott hagyták a harangozót, ki harsányan kiálta utánuk: „jöjenek vissza kelmetek, várjanak csak egy kicsit; mert *elállt a borom.*”

„*Elállt a kend esze!*” kiálták vissza a megindult emberek.

Szent Sebestyént a németek *Vásztlinak*, a magyarok *Bászlinak* hívják. Került valaha hozzánk egy külföldi *Bászli*, kinek azon ki nem verhető gondolata kerekedett, hogy minden szemetdombon pénzt lehet találni, ezért minden szemet kihordását magára vállalta, de igen természetes, hogy semmit sem lelt, azért az ilyen emberről maig is azt mondják: *Bászli ember*.

Másodfü, harmadfü, negyedfü, onnét vette eredetét, hogy a méneses gazdák úgy intézik a dolgot, hogy a csikók, mindenkor aprilisre legyenek, hogy az anyának legyen gyenge füve, mellytől legjobban tejel, s ilyenkor a csikó nem is eszik fűvet, mert az anyja tején táplálkozik, — és nem is mondják a csikóról, hogy első fü, — hanem midőn a második aprilist megéri, akkor nevezik másodfünek, s így tovább. Ehhez hasonlólag mondják néha a gyermeket *tizedfünek*.

Biharban van Bedő nevezetű oláhfalu, mellynek határában nagy erdőség van, mellyen néha roppant seregei tanyáznak a varjuknak.

Megijedtek az oláhok egyszer, hogy a varjuk megesszik az erdőt, — levágták; maig is rajtuk maradván az eszteleneken, hogy: *kivágták az erdőt mint a bedői oláhok*.

Kotty bele szilvalé, téged borsolnak. Két fazék ételt főzött az asszony, egyikben maguk számára köleskását, a másikban szilvát a cselédeknek.

Midőn a kitálalt kását borsolná, a forró szilvából átkottyant egy esomó a kására, mire azt mondja az asszony : *Kotty bele szilvalé, tán azt akarnád, hogy téged is borsoljalak.* Vagy másról is mondják, például a közbeszólónak, — hogy : *minden lébe bele kottyán.*

Az övé az utolsó kirelajson. Csufolódva mondják, hogy az asszonyokat azért nem hagyjak ministrálni, mert a kilencz *kirie elaison*-t kérdezvén a pap, a kilenczedik az övé, de az asszony a tizediket is rámondaná.

El nem dll a malma. Kijárt a cselédeknek bér szerint a bor, — azonban elfogyván a bor, a cselédeknek csak a víz maradt italul ; ezért az egyik pörbe állván az ural, utóljára az ur boszusan kérdi :

„Mikor áll el a malmod ?“

„Majd ha vize nem lesz ,“ felelt a cseléd.

Mátyás királyhoz sok tudós törekedett, különösen megemlítendő egy olyan, ki az ékesen szólást akarta nálunk tanítani.

Nevezetessé akarván magát tenni az ember, azt mondá : hogy akármi kicsiny tárgyról igen hosszasan tudna beszélni. Mátyás király boszongodva fordult el, azt mondván körülállóinak magyarul : *Még a csizma-diában sem szeretem, ha kis lábra nagy csizmát varr.*

Izzadsz most Dobozi. Dobozi nevezetű tisztartója volt egy uraságnak, ki a tisztartóval nagyon megelégedett; mert a lusta jobbágyokat nagyon rendbe tudta szedni. Nem szenvedhette ezt egy paraszt, ki a legröstebb volt a faluban, azért egyszer titkon föladta az uraságnak a tisztartót mondván, hogy az a parasztokat zsarolja a maga hasznáért.

A földesur ösmerte a jó madarat, azért irt a tisztartónak, hogy a levélvivőre vágasson huszonötöt. Haza sietett a paraszt nagy örömmel, gondolván, hogy a tisztartó most kapott szidást, s a mint a tisztartó a levelet olvasta, látván annak elkomorodott arcát, kivált mikor a tisztartó haragjában szóval is kitört, azt mondja neki a paraszt.

„Izzadsz most Dobozi, — fordítsd csak a levelet tün-nun is neked szól.“

Nem türheté Dobozi a szemtelenséget, el is hozatta az izasztót, s mikor a paraszt a deresen jajgatna, minden csapásnál azt mondja neki a tisztartó :

„Izzadsz most Dobozi.“

Samu nevű együgyű ember irhás nadrágot csináltatott magának. Midőn egyszer uton nagyon megázott, és elfáradván elálmosodott, behuzódott az erdőbe, hogy ott kialudja magát.

Alvás alatt megszáradt az irhás nadrág, s a mint megindult, a nadrág zörögni kezdett. A gyámoltalan ember azt hívén, hogy valami vadállat törtet utána, sebes futásnak eredt, — a nadrág azonban még jobban

zörögvén, Samu még eszeveszettebben futott, és mire a faluba ért, majd megszakadt, s midőn a történetet elbeszélte, nagyon kinevették, s példabeszédnek maradt:
Fél, mint Samu nadrágjától.

A mohácsi veszedelem után Magyarországon a törökök uralkodván, Szegeden egy keresztény mészáros volt, kinek szerencsáját egy zsidó nagyon megirigyllette, s e miatt elment a basához, árulkodván a mészáros ellen, ki Szeged és Szőreg számára hust vágott, s e jogot maga szeretne volna megnyerni. Azt hazudta a basának, hogy a mészáros rosszul méri a hust, és ezen ravasz-sággal már nagyon meggazdagodott.

A basa meg lévén győződve a keresztény mészáros emberségéről, megparancsolta a zsidónak, hogy állítson egy tanut, ki a mészáros csalfaságát maga tapasztalta volna; megjegyzé egyszersmind, hahogy hazudna a zsidó, hát lehuzatja a bőrét.

Várta a basa a zsidót, de biz az nem jött, nem tudván a mészáros ellen tanut kapni. Kérdezi egyszer a basa, hogy mért szökött el a zsidó? mire azt felelék:
„Félte a bőrét.”

Bertának juhait megtámadván a farkasok, a kutyák a háztetőre szaladtak s onnét ugattak; ezért mondják:
Vitézek, mint Berta kutyái.

Fél, mint a cigány Szent Mihálytól. A cigányok sátor alatt élven, nem igen szeretik a Szent Mihály nap táján kezdődő dért, s azt szokták mondani : *Jobb egy Szent György, mint száz Szent Mihály.*

Magyar Balázst Mátyás király Kosztolán ellen küldvén, hogy a cseheket onnét kiugrassa, — Magyar Balázs fiát hagyta otthonn maga helyett gazdának. Mikor az öreg hazajött, látva, hogy fija nagy kincset gyűjtött fukarkodással, — elszomorodva mondá fiainak : a pazarlás ugyan esztelenség, de a fősvénység alacsony lélekre mutat. *Fiam! a fősvénynek s hizott disznónak csak holta után lehet hasznát venni.*

Valaha utazott egy külföldi Magyarországon egy szolgabíróval, kinek a külföldi utakat dicsérvén, s egyzersmind megemlítvén, hogy minden ember fizet vámot, — midőn végre a magyarországi utak roszaságát hozná föl, azt mondja a szolgabíró : *Jó ez ingyen!* (mert vámot sehol sem fizettek.)

Siet, mint a borbély, hogy későn ne járjon. Egy kényesen nevelt urfi feje bőrét fölkarczolta, s tüstint borbélyért szalasztotta inasát. Elérkezett a borbély, s látván, hogy a karczolás csekély, tetteti magát, hogy a seb mennyire veszedelmes, azért hirtelen visszaküldte

azinast orvosságért; mert az urfi könnyen meghalhatna.

„Jaj de félek a haláltól,“ mondja az urfi.

„Én meg attól, — mondja a borbély lassan — hogy az urfi meggyógyul, — mielőtt az orvosság ideér.“

Kardot kötött. Midőn második Soliman török császár Szigetvárt ostromolni kezdette, basáival tanácskozott, s tudva azt, hogy a várátadásnak az lenne jele, hogy a vezér kardját átküldené, — elhatározzák, hogy a császár levelet írjon Zrinyinek, a mint irt is következőleg :

„Küld el kardodat, ha élni akarsz,“ mire Zrinyi kurtán ezt feleli :

„Gyere magad a kardért, ha halni akarsz.“ Ezután : *fölkötötte a kardot*, sat.

Hallván az ungváriak, hogy a nyulat soha sem szokták a konyhában megölni, mert ha azt cselekednék, éjel vissza jövend, és a tyukokat mind leöldözi; ezért otthonn nevelt nyulaikat nem merték megölni, hanem elevenen megnyuzván, úgy huzzák a nyársra; s ekkép még sokáig pislogott a szegény pára. Ezért mondják, hogy : *Pislog mint az ungvári nyul a nyárson.*

Bernát nevezetű németről mondják, hogy mikor valakire megharagudott, szokása szerint zsebeihez kapkodott, nem volna-e azokban mennykő, hogy ellenségét

megüthesse; de ezekben nem találván, közmondássá vált : *Kapkod, mint Bernát a mennykő után.*

Gyergyón, Erdélyben, lovakat vett egy magyar, s midőn már az ország szélére érne, akkor veszi észre, hogy tovább menni nem akarnak, — sőt a lovak elfáradván, szokás szerint fejeiket a rudra tették.

A gazda azt hitte, hogy összesugnak, hogy ne menjenek tovább.

Erre vonatkozólag mondják, hogy : *összesugnak, mint a gyergyói lovak.*

Valami Préda nevezetű ember új nadrágot csináltatott, de nagy ritkán vette csak magára, hogy el ne piszkolja, azonban egyszer megrészegeedvén, a disznóólban is hentergett vele, rajt is vezett, hogy : *megbőcsüli mint Préda a nadrágját.*

Leesett a somogyi gyerek a padlásról és szörnyet halt. Kijövén az anyja, azt hitte, hogy nyugszik. Ezért mondják : *Nyugszik, mint a somogyi gyerek.*

Lencsét ettek a barátok; ebéd után nagyot nyújtózkodott az egyik barát, s fölkiálta : *vere valet* (valóban jól esett.) Ezt meghallá az inas, azt gondolta, hogy a barát azt mondja, hogy : *vérre vált benne a lencse.*

Fehérmegyében van Csór nevű helység, az odavaló vendégfogadóban nem lehetett csukamájat enni, mert a szakácsné maga fölfalta, elhitette a vendégekkel, hogy a *csóri csukának nincsen mája*.

Az oláh kecskéjének elment a szőre, s mikor áruba bocsájtotta, azt hazudta, hogy a szőre belől vagyon télen, mint a bundának; mert így jobban megtartja a meleget. A kopasz emberről azt mondják azóta: *Belől a haja mint az oláh kecskéjének*.

Zámolyban, Györmegyében, észrevevén a gazda, hogy szénájában a földtől fél ölnyivel lyukat vájtak a marhák, s úgy ették a szénát. E miatt a lyukba egy csaptatót tett, melly a marhának orrát megcsiphetette, el sem eresztette. Másnap reggel látta, hogy egy rugott borju tartja fönn az órát; s mai napig is ösmert azon közmondás: *Föltartja orrát, mint a zámolyi borju*.

Semmi sem lett belőle, mint a tót gyerekből. Keresztelésre vitte fiát a tót a szomszéd faluba csikorgó télben, — a gyereket tarisznyába tette, de biz a gyerek megfagyott, mire a paphoz értek, ott elővette a tót, s látván a megfagyottnak hosszú ujjait, sajnálta, hogy megfagyott, pedig jó dudás vált volna belőle.

Szamar árnyék. Ezen közmondásra még Demosthenes adott okot. Demosthenes tudniillik egy halálra ítélt embernek életét megakarván menteni ékes szólásával, midőn látná, hogy a bírák egymás közt susognak, s reá sem figyelnek, hirtelen megszakasztotta beszédét, mire azok fölébredvén így szólt :

Bírák! Athenából egy fiu szamarat fogadott, hogy terhet szállítson rajt Megarába. Meleg idő levén, megállítá a szamarat, s annak árnyékában ledült. A szamárnak gazdája ezt nem türhetvén, azt mondja: A szamarat ugyan bérbe adtam, de az árnyékát nem. Ezen összevesztek, s a városházhoz panaszra mentek.

Ezt elmondván Demosthenes, leszállt a szószékről s el akart menni, — de a bírák kérték, hogy folytatná beszédét. Erre ismét azt mondja D. :

„Lássa az ember, a szamar árnyékáról millyen örömet hallatok, míg annak a szegény embernek életével mitsem gondoltok.“

Jóllakott az asszony a konyhán, s mikor ura kérdezné az ebédnél, mért nem eszik :

„Jóllaktam ételszaggal.“

„Elhiszem, — mondja az inas, láttam, mikor darabszám huzta ki asszonyom az ételszagot.“

Hazugabb Kis Ilus fiánál. Kis Ilus fiának ezek voltak nevezetesebb hazudságai.

1-ör. Azt állitván előtte valaki, hogy a nyulat fut-

tában eléri; ő tökéletesen hiszi — mondja vissza — mert ő szinte vele fut és közben meg is simogatja a nyulat.

2-or. Azt mondja neki egy huszár, hogy olyan futó lova van, hogy a vihar nem bírja utól érni. Ezt is elhiszem, feleli, — csak azt kérdem, hogy azon a lovon ült-e, mellyet ő tegnap sebes futtában megpatkolt.

Virágvasárnapon hallgatta valaki a Passiót, s midőn a Jézus személyében éneklő mester azt mondaná :

Tudjátok, hogy három nap múlva husvét lesz.

Azt mondja rá valaki :

,A mester még a szent-irásból is hazugságot olvas ; mert virágvasárnaphoz éppen egy hétre esik husvét. Nevezetes is még maig is, hogy : *hazud, mint a szentesi mester a szent-irásból.*

Hazafeküdtek, mint a kajáriak. Arattak a kajáriak, s éjel egymás mellé feküdtek sorban a tarlón. Azonban hűs szél kezdvén fujni, — a szélső fölkel, s alólról feküdt; — utóbb egymás után addig változtatták helyet, hogy a falu alá értek.

Magyar ökör, német kutya, oláh disznó; az az : a magyarnál legjobb ökröt, a németnél legjobb kutyát, az oláhnál legjobb disznót lehet kapni.

A részeges férj addig nyomorgatta hitvesét, hogy utóljára halálnak vált a kinszenvedő asszony. Részeg ura még ekkor sem hágy neki békét, hanem cigányokat viszen nyakára, s ott irtóztató zajt csinál.

Kérte az asszony, hogy hagyja békével meghalni, de a részeges férj azt mondja :

„Édes feleségem! *hegedű szóval kerültünk össze, hegedű szóval váljunk is el.*“

A kancsal mézárósné parancsolja inasának, hogy fogja az ökörnek szarvát, hogy könnyebben leüthesse.

Engedelmeskedett az inas, azonban az asszony kancsal nézésén nem tudván eligazodni, kérdé :

„Asszonyom ! oda üt, a hova néz?“

„Persze, hogy oda,“ felel az asszony.

„No ugy nem fogom az ökröt,“ mondja az inas, minthogy ugy látta, mintha az asszony mindig őt nézte volna. Innét van a közmondás, hogy : *máshova néz, máshova üt.*

Szárazon mozdik. Ezt a ravasz emberekről mondják, kik mézes-mázos beszédekkel élven, kezeiket szüntelen dörzsölik.

Csapja a levet. A régi magyar asszonyok, ha kedves vendéget vártak, olyan levessel szolgáltak, mellyben tojás sárgája is volt, s azt előbb kanállal jól megcsapkodták.

Jöszte kárász, nincs kés. Kárászt fogott a tót gyerek, s mindjárt a vízparton megakarván tisztítani, kicsuszott a hal a vízbe. A tót gyerek ekkor hátra dugván bicskáját, szüntelen mondogatta : *Jöszte kárász, nincs kés.*

Kétfelé sántít. A szárnyas és szárnyatlan állatok között nagy veszekedés támadt, — a *denevér*, vagy máskép *bőregér* a győzteshez szegődött, és pedig úgy, hogy a madarak közt szárnyasnak, a szárnyatlanok közt pedig egérnek.

Midőn aztán a veszekedés után béke következett, mindenik fél megvetette, s azóta nem mer nappal járni. *)

Az anya róka elbucsuzván fiaitól, azzal vigasztalá őket, hogy : *Mégegyszer összejövünk a csárvában!*

Keresztet vetett a korsó fenekére. Egy elhírhedt részeg asszony mielőtt ivott, a korsónak nem fölére, hanem aljára vetett keresztet; mert — azt mondja — ha fölül veti rá a keresztet, akkor az ördög alól megyen ki, s eltöri a korsót, — de ha alól veti, akkor fölül nem teszen kárt, mert a lyukon kimehet.

*) Hallod, nagy száju hős, te nyomorult *bőregér*, de még annál is utálatosabb féreg; állj ki hetvenkedni, te! ki mindenkinek árulod magadat, s nincs hit, mellyet te föl nem vettél és meg ne tagadtál volna!

Vendégei voltak a csizmadiának, ki meghagyta legényének, hogy csak a borra vigyázzon.

Vigyázott is; mert a java bort mindig a gazdának töltögette, a rosztat pedig a vendégeknek, kik ebéd után megis pirongetták a legényt, de ő biz azt felelte : *Gazda kapálja a szőlőt.*

Asszonyfán is elkél néha a bor. Asszonyfának nevezik a csapszékben azt a törzsököt, melyen az asszony ül, mikor bort ereszt; de néha ő is részeges és asszonyfán költi el a bort.

Föltette az Orbán süvegét. Erről már előbb is tettem említést, hanem második esetül ezt hozsom föl :

2-ik Ulászló koronázásakor, a püspökök mindannyian mellette álltak püspöksüvegben, kivéven Dóczi Orbánt, akkori egri püspököt. Ennek süvegét az inas tette föl, részegségében nem tudván mit csinál. Tehát néha a részeges emberről mondjuk azt, sat.

Kereskedő, már ez elég. Némelly gazdag kereskedő szerette a papokat gunyolni, s egynek azt mondja :

,Krisztusnak csak tizenkét papja volt, mégis egyik Judás volt.'

,Az igaz, — mondja rá egy plébánus — hanem Judás is csak azután adta magát a gaz árulásra, mikor kereskedésbe avatkozott.'

Kutya természetü. A kutyákban az a legcsufabb természet, hogy mindannyian arra az ebre támadnak, melyet más kutya meggyőzővén, lába alá fektetett. Nem hogy védelmezné, de segíti összetépni; ellenben a disznó mindig védelmére fut a sikojtó disznónak. Erre czélzott valaki, midőn azt monda hallgató barátainak : ne legyenek olyanok, mint a kutyák, hanem mint a disznók.

Előre a zászlóval. A magyar seregeknél hajdanában legtöbbnyire lovasok levén, egy csomóban száz legény volt, ugyanazért századnak hívták a mostani escadront. Ezen századnak volt valami jele, mellyel a század megkülönböztette magát, — s ezt száz lói lobogónak, későbbben százlónak, végre zászlónak nevezték el.

Röst, mint a kolompos. Midőn egyszer a ménes közé ütött a mennykő, épen a kolompos lovat ütötte agyon.

Sajnálták a jó husban levő lovat, de a csikós azt mondja :

„Ne sajnálják, — úgy kell neki, harang volt a nyakán, mégsem harangozott az ostoba a felhő ellen.”

Beleeresztett, mint Bertók a csíkba. Bertók nevezetű paraszt megirigylé, hogy szomszédja csíkokkal kereskedvén, sok nyereséget kap, — maga is csíkkereskedésre adta magát.

Csíkot szedett egy puttonyravalót, midőn azokkal a folyón átgázolna, egy csik a puttonyból ki ficzkándozott. Lehajolt Bertók a csík után, s így a többit is kiöntötte.

A barátnak ritkán levén pénze, ha valami ajándékot küldenek neki, az ajándékot hozó fiúnak pénz helyett azt mondja : Deo gratias.

Ezt a gyerekek *barátgarasnak* nevezik.

Hajdan nyilvános egyházi ünnepélyeken a szűz Mária képét, mindig a legszebb leány vitte, — azért a szép leányról azt szokták mondani : *kép alá való*.

Tőrül vágott ember. Hogy a levágandó fa szebb is, hosszabb is legyen, a földszinén kívül legalól vágják le. Ezt a hasonlatosságot a szép emberekre alkalmaztatták.

Megette három szégyen nélkül a tojást. Hajdanában ha a legény leánynézőbe ment, tyuktojást főztek neki, s azt három szégyen nélkül kellett megennie.

Az 1-ső szégyen volt, ha el nem találta, hogy a tojás hig vagy kemény?

A 2-ik szégyen volt, ha a tojást megsózta, fölkeverte és valami lefolyt.

A 3-ik szégyen az volt, ha a leszelt kenyér több volt vagy kevesebb, mint a mennyivel a tojást megehetete volna.

Elharapta az egérfejet. Megvan a parasztnál az a babonaság, hogy az egérnek fejét, melyet kikeletkor foggal harapnak el, a hideglelés ellen nyakukba kössék. Valaki elakarván harapni az egérfejet,— az egész egér lecsuszott.

Mindenféleképen szerettek volna rajt segíteni, utóbb egy czigány asszony azt javasolta, hogy eresszenek le a torkán egy macskát, az majd kifogja az egeret.

Néha a hal is igazat mond. Pap bátyjánál ebédet evett egy urfi pénteken. Nem igen tetszett neki a hal, mert aligha régen nem fogták; ezért mintha a hallal beszélne, minduntalan lehajolt hozzá, s mintha a hal felelne, füléhez tartotta a tányérát.

Kérdi aztán a pap, hogy mit csinál? mire azt feleli az urfi:

,Azt kérdeztem tőle, hogy nem látta-e a vízben egy barátomat, ki egy héttel előbb a vízbe esett? — de azt feleli a hal, hogy öt már két héttel előbb fogták.

Egy német, egy barát, csak egy magyar; mert a németnek csak inge, a barátnak pedig csak lábravalója van, a magyarnak pedig mindkettő, tehát azokat csak fél embernek tartja, s ketten tesznek egy egészt.

MAGYARKÁK.

Sümegeen volt valaha egy nyugalmazott tanító, ki rövidlátó volt. A püspökségi jószágigazgató egyszer Sümegegre menvén, az öreg tanító volt, a ki legelőször tisztelkedett nála.

„Na öreg, ki mondta meg, hogy itt vagyok?”

„Magam láttam meg a nagyságos urat; mert épen a réteken sétáltam.”

„Ej, ej, — nem is hittem volna, hogy gyenge szemével megösmérjen.”

„Debzon nagyságos uram, egy akkora objectumot, mint egy ökör, mindenkor meglátok.”

Somogyban minden ember ösmerte a nagykezü T....t, kinek csudálatos nagy kezeihez alkalmas keztyü nem is találkozott.

A kolera idejében elzárták minden felől az utakat, s épen keztyü fogytán lévén T...., egyik cselédjét Kaposvárra küldi egy fél keztyüvel, hogy ahhoz szabjon a keztyüs néhány párt.

Írást elfeledett adni a szolgának, s egyik kolera-vonalon föltartóztatták :

„Hol az irás?”

„Nincs.”

„Kit szolgálsz?”
 „A nagykezü T t.”
 „Hová mégysz?”
 „Kaposvárra!”
 „Mit csinálsz ott?”
 „Uramnak szabatok keztyüt, hát eresszenek.”
 „Hát nem adott semmit az utra veled?”
 „Ezt az egy darab keztyüt,” mutatja elő a szolgál.
 „Most már elmehetsz — mondja neki egy ur —
 mert ekkora keztyüje csak a te gazdádna lehet.”

Hogy ebben az országban még sokféle bolond van, kiki tudja, Józsa Gyuriról történeteket lehetne elbeszélni, — ha tudniillik *el lehetne* beszélni; én azonban egy másikról teszek említést, kit magam is ösmerek, ki maig is él, uralkodik kedves hazánk mély gyalázatára.

Ezen ember roppant vagyonnal bir, ... eszik, iszik, — no de még mennyit iszik, hanem azon kívül, hogy az utca közepéről erőnek erejével betereli a vendéget; — azonkívül mondom, sem istennek, sem hazának, sem embernek jót nem tesz.

Négy évig hagyott vetetlen egy négyszáz holdas táblát, a legjava buzatermő földet, s ha valaki azt mondá :

„Be kár azért a jó földért!” rögtön azt feleli :

„Az én károm.”

Évekig marad a gypju a pinczében, végre megpenészesedik.

„Nagyságos uram, elromlik a gyapju,” mondja a kereskedő.

„Az enyim romlik.”

Na, .. de mondjuk el ő kelme bolondjait sorban.

a) Tíz esztendő előtt be nem fogatja a lovat, — addig ő nála csikó; csikó korában tehát hizlaltatja úgy, hogy kövér lovai közcsudálatot gerjesztenek.

Egyszer egy pár göbolyt hizlaltatott, s mikor már kövérek, ígér a kereskedő :

„Nagyságos uram, adok párjáért ezer forintot.”

„Nem adom ezer kétszázon alól.”

Ott hagyta a kereskedő; később azonban meggondolván a dolgot, azt mondja :

„Nagyságos uram! tehát megadom a tizenkét-százat.”

„Nem adom ezer négyszázan alól,” s így az alku megint elmarad.

Két hét múlva a kereskedő újra fölkeresi :

„Nohát itt vagyok, nagyságos uram, megadom az ezer négyszázat is, pedig nem érik meg.”

„No mivel nem érik meg, — nem adom ezer hatszázan alól, — ha ezt megadod, elviheted.”

A kereskedő szó nélkül elment. Azonban egy idő múlva beszél :

„Nagyságos uram! mikor lesznek eladók azok a göbölők?”

„A mikor az árukat megadod.”

„Nohát üsse meg a patvar — itt az ezerhatszáz.”

„Az ám, ezer nyolczszáz.“

„Annyit nem adok.“

„Alább meg el nem viszed.“ S az alku megint félbe szakadt, de néhány nap múlva a kereskedő azt is megadta volna, de „Istókbácsi“ mint a nagyságos urat nevezik, kétezerig beszél.

Ekkor már a kereskedő is fölmérgedt, s az egész vidék kereskedőségével viszonyban levén, a göbölyöket otthon felejtették; hanem Istók bácsi ezzel sem törődött, zabszalmára fogta a két göbölyt, hogy lesóványkodván még szántathasson rajtuk.

b) Saját lakóháza már a nyakába dül, — gazdasági épületei hasonlóképen, — kocsija szintén mindig bomlófélben van.

Egyszer elmegy Sz.....re vásárra. — Nagyon sáros volt az ut, és az ut közepén összeroppant a kerék.

Épen ezen időben ment a vásárra Istókbácsinak testvére, Sándor uraság, egy józan gazda, ki bátyjának számtalan bolondját régen megunta. Jó négy lovon, födeles kocsiban türhette az esőt. Hátra néz egyszer a kocsis és azt mondja :

„Nagyságos uram, — *István* uraságnak a kocsija vagy mi eltörött; mert látom, hogy fél farával ül a kocsi a sárban, s a nagyságos ur mellette tiptródik a sárban.“

„Ereszd ki az ostort és meg ne állj — ha még ugy kiabál is.“

Szót fogadott a kocsis.

Az alatt amaz is észrevette öcscsének lovait.

„Peti, te!” mondja kocsisának.

„No?” böfönt vissza a kocsis, megszokván azt a kurta beszéd módot.

„Azok az öcsém lovai.”

„De azok ám.”

„Na, csakhogy elmehetek,” dörögé Istókbácsi, és már messziről lebbeget a kocsisnak, hogy álljon meg, de az tudta, mit parancsoltak neki.

„Sándor — kiáltja aztán — eltörött a kerekem.”

„Csináltassál jobbat!” kiáltja amaz, Istókot a sár közepén hagyván.

c) Bemenvén a városba, nem nyittat ám szobát, hanem kocsisával egy pokróczon hál. Másnap elmegy egy kereskedőhöz, valami iránt alkut csinál, hanem utóbb azt vitatja, hogy a zsidó őt megcsalta hat-száz forinttal.

Nem boldogulhatván, abban maradt a dolog. A zsidó sem gondolt a dologra, hanem jártában, keltében bevetődött Istókbácsihoz, kinek keze ügyében esván a zsidó, rázárta az ajtót, s pisztolyt tartván neki, a hat-száz forintot lefizettette vele.

Keservesen esett ez a zsidónak, s egy ügyes ügyvéd V... Józsinnak elpanaszolkodik.

V... jól kifőzte a dolgot, s a hajdani legale testimoniummal kocsira ül, elmegy Istókbácsi falujába, hol ő kelme épen az utközépen pipázott és vendégre lesett. Fölemelt botjával az udvarba verte a lovakat.

Az ebéd készen volt, s mulatták egymást mindenféle mesével, utóbb V... Józsi a zsidókra kezdi a beszédet. Istókbácsi elemében volt, — szidta őket, a mint kitellett, V... Józsi még jobban, s közben azt mondja :

„Ha engem megcsalna egy zsidó — majd kivásárlanám én, tudom ugy, hogy senki jobban.

Istókbácsi tűzbe jő, s minthogy igen szeret hetvenkedni, nagy tüzzel beszéli el, hogy ő miképen fogott ki egyen.

Csak ezt várták; mert mikor a beszédnek vége lett; V... Józsi komolyan mondja, hogy épen ezért jöttek, hogy a nagyságos ur maga bevallja-e?

Busásan fizette meg Istókbácsi a diurnumot.

d) Kutyája van számtalan, — szobás kutya van 16 és két óriás kandur.

Épen déltájban utazok keresztül a falun, Istókbácsi bekerget enni.

Rögtön helyet foglalánk négyen. Én, a helybeli lelkész, az esküdt és ő.

A tizenhat kutya elosztozkodék rajtunk ugy, hogy négynél kevesebb egy sarokra nem jutott. Éhesek valának az ebek, s minduntalan fölugrottak a kenyér után.

„Vigyázzon, vigyázzon, — mondja Istók uraság — mert lekapják a kenyeret.”

Behozzák a hust, mennyi elég lett volna harmincz aratónak, — a mi tőlünk megmaradt, azt a kutyáknak

dobálta. (Boldogságos isten!) Mégis minduntalan kellett kiabálnia :

,Vigyázzon, vigyázzon! lekapnak valamit a kutyák.'

Jött a téstás. Négy óriás rétes kapaszkodott egymás hátára, — s a mint egymásban mind a négy el volt vagdalva, néhány falatot mi ettünk meg, csakhogy folytonos küzdelemben a kutyákkal; mert hol jobbról, hol balról kapott föl valamellyik az asztalra, — mondom a többi rétest mint a kutyáknak szórta.

A pecsenye is beérkezett. Alig voltunk képesek egy két falatot békén megenni, az ebek még a hátunkra is ugráltak; de biztatott is ám Istókbácsi, hogy vigyázzunk, — míg utóbb a pecsenye is kutyamartalék lett.

Ebéd után a jól lakott ebek és macskák az iszonyun befutott szobában a földön át nyujtózkodva aluvák édes álmukat.

Ekkor Istókbácsi nekünk egy kedélyes mulatságot *ansagolt*; levett tudniillik egy főnálló szekrényről egy póstasípot, mellynek repedt ordítására tizenhat álmos kutya vonítása felelt.

Igy mulat Istókbácsi ő nagysága, — és sok más, ki elég lelkiismeretlen tiporni e hazának földét, nem lévén lelkének olyan hite, mellynek áldozni tudna.

Verjen meg benneteket az isten, s ha már illy alávaló módon éltek folytonos kutya- és kártyazajban, legyen bennetek annyi erő, hogy tagadjátok meg e hazát.

Dixi.

Istók bácsitól nem messze lakott egy jámbor filkó, kinek ügyetlenségeivel az egész vidék mutatkozott.

a) Uj hintót csináltatott Sopronban, és csak nagy ünnepélyeken használta. Azonban egyszer két szekér tüskét hozatott kertkerítésnek, s minthogy a gazda nagyon lelkre kötötte, hogy a tuskére vigyázzon, épen olyan hetes eső járván meg a vidéket, hogy majd mindent elrothasztott, nem lévén más helye, a hintót kihuzatta, annak helyét pedig a tüske foglalta el.

b) Nagyon szerette utánozni a nagy urakat, azért a városbani lakására egy valóságos harangot alkalmaztatott, s midőn az ebéd ideje volt, maga kiment, s vagy negyed óráig kolompolt ebédre, pedig a szakácsnén, inasán kívül egymaga volt a háznál.

c) Megtörtént, hogy gyümölcсарuló, vagy tejes asszonyok tévedtek be az ajtón, melly mindig nyitva volt; de ő mindig kivezette őket a haranghoz, azt meghuzatta velök, s ismét ugy eresztette be.

d) Erős tél volt, G... táblabíró (mint nevezték) mezei jószágán volt, és nagyon busult, hogy rétjein két láb vastagságu jég volt.

Végre nagy gondolkodás után összeharancsoltatta az egész falut, s álló két hétig hordatta le a jeget. Senki sem tudta, hogy G... táblabíró mit akar a jéggel, míg végre H.... kamarás kérdi tőle :

„Miért hordatod le a jeget a rétedről?”

„Lásd barátom, — okoskodék ő — lehordatom a jeget, mert majd szénakaszáláskor kiverné a kasza élet.

e) Mind e mellett az a különös, hogy naplót vezetett, s minden bolondját följegyezte.

Kedve kerekedett egyszer, hogy Bécsig tett utazását kinyomassa. Megis tette, és pedig német nyelven, ezen czim alatt :

„Reise eines edelns Ungarns nach Vien.“ Azonban valaki (kinek nevét nem közölhetem) a nyomdába lopódzott, s az *edelns*-ből a *d* betűt egy *s* bötűvel kicserélvén, vagy ötven példány ezen fölírással keringett.

„Reise eine eselns Ungars nach Vien.“

f) Megbetegedett, — illetőleg azt képzelte, hogy beteg, s az orvost éjjel, nappal kinlódttatta minden ok nélkül, és minduntalan kérdezte, hogy neki mi baja?

„Ez már régi baj, mondja az orvos — hanem nem veszélyes!“

„De mégis mi lehet az a baj?“

„A baj a succusok transmigrációja egyik helyről a másikra.“

„Azért fájt hát a fejem.“

„Igen természetesen,— mondja az orvos — a föben levő succusok addig gravitáltak, míg az alsóbb organumokba nyomultak.“

„Tehát azért fájnak lábaim.“

„Tökéletesen ezért.“

Megnyugodván ezen G... táblabíró ur, nagy örömmel szaladt a casinóba, elmondván minden embernek a tudós elemezést, mit aztán úgy értelmezett neki valaki:
„Egy szóval: a mi a fejedben volt, a talpadba szállt.“

Krassómegyében volt valaha Jakabfy nevezetű alispán. Gyakran ment ki Oláhországba, Szerbiába, — s ilyenkor utlevelében csak kurtán így írta be nevét: *Jakabfy viczeispán.*

Czifra megyehuszar lévén kíséretében, azt elgondolták, hogy valami nagyobb rendű hivatalnok, de azt világért sem tudták kitalálni, hogy Jakabfy, vagy Viczeispán a neve? vagy melyik szó teszi a hivatalt.

Utóbb abban egyeztek meg az illető hivatalnokok, hogy bizonyosan *Jakabfy* a hivatal, és *Viczeispán* a neve.

Nem sok idő múlva, ugyanazon utazást teszi Jakabfy Tivadar, az előbbeninek öccse, — az utleveleket vizsgáló tiszt nyájasan mondja neki németül:

„A! ... so jung und schon Jakabfy!!!“

Hajdanában valaki a „Vadászkürt“-nél ebédeztén, asztali szomszédját megkérdi, hová való?

„N... megyébe,“ válaszol amaz barátságosan.

„Ugy?... tehát ott volt ön a legutóbbi gyűlésen, mellyről a lapok annyit beszéltek?“

„Személyesen ott voltam.“

„Ösmeri ön az administratort?“

„Nagyon közélről.“

„Tetszik önnek az az ember?“

„Nekem? Igen.“

„Az lehetetlen uram.“

„Semmi lehetetlenséget sem látok.“

„Igen, de olly komisz ember tetszhetik önnek?“

„Uram, nem tehetek róla, ha önnek más gusztusa van, — de csak nem lehet kifogása, ha én magam magamnak tetszem.“ Tudnillik ő volt a kérdéses administrator.

Tudjuk, hogy a régi világban megvolt az a szokás, hogy a párt emberek seregesen mentek át a szomszéd-megyei gyűlésekbe, tudniillik, a kinek a szomszéd megyében is volt birtoka.

Egy bizonyos megyei administratort nagyon bosszantott ez a dolog, hogy a szomszéd megyei ellenzékeik rendesen megjelennek, pártja által kivitte, hogy azok elől minden szobát elfoglaltak egyen kívül, melylyet utóbb ők is kibéreltek.

Urfiak levén vagy tizenketten, a koránkelést nem szokták meg, s midőn a gyűlési óra közelgett, nyakra-főre rohantak öltözéshez. De minthogy a korcsmáros egynél több mosdóedényt nem adott, az elsőséget mindig annak engedték, ki az indítványt tette valamelly pártbeli dologban.

Utána tüstint az következett, ki „*az előtte szólónak*“ nézeteit pártolta, s így tovább; megjegyezvén, hogy az

elsőnek legalább is olyan hosszúra kellett nyújtani a beszédet, hogy a másik még beszédben találja, s az elvet megértse.

Z... megyében volt egy híres kortes, kit mindig igen nagy áldozatokkal lehetett megnyerni, minthogy a köznemességre legfőbb befolyása volt.

Elvről persze szó sem volt, hanem a ki birta pénzzel, annak embere volt.

Megunták a megyebeliek a zsarnokoskodást, — különösen egy olyan kérdés fordulván elő, hol a megyének összes értelmisége ugyszólván egyetértett, kevesek kivételével; — igen szerették volna az embert megbuktatni, de ez majdnem lehetetlennek látszék.

Szájról szájra menvén ez a közkívánság, utóbb akadt egy kurta nemes ember, ki megígérte, hogy ő véget vet ezen harambasa uralkodásának, és bizonyossá tette az urakat, hogy az az ember többet nem megy a megyeházba.

Hetvenkedésnek vették a dolgot, azonban mégis kíváncsiak valának az eredményre.

A megye udvarán összegyűlt a nemesség, és mint a szentirást, hallgatta a megszokott vezér dühös beszédét; mert az ugy szólván kézzel is kaparászott a légben.

Az ablakból boszorkodva nézték az urak ezen embernek osztatlan hatalmát, azonban észreveszik, hogy éppen körülötte van azon ember is, ki megígérte, hogy hatalmát szétzuzza.

Csakugyan ugy lett; — lármáz javában a kortes vezér, kezei a levegőben járnak, — amaz pedig egy

éles késsel elvágja hátul a g.... madzagját, — mire az ijedten ugrott a tömegbe vissza, ezer meg ezer torok irtóztató nevetése közt, s többet nem mert a tömeg elé állni.

J..... Zsigát megyegyülésen a zöld asztal mellett ekkép akarta valami nagy fejű letorkolni.

„Hát azt gondolja az ur, hogy most is makaó mellett ül?”

„A világért sem; — viszonzá J....., mert ha ott ülnék, mondja, végig nézven a mellette ülő hét makacs fejű táblabíró, — mindjárt azt mondanám: *Sibene brennen!*“

Egy jó kedvű ösmerősünk a mágnásokat per Gyula, Feri, Laczi, Mimi; — szokván nevezgetni, a szó néha önkénytelenül a nyelvére jő.

Történt valaha, hogy hasonló kedélyben csak az illető keresztneveket használván, a magyar operák jövőn szóba, azt mondja valaki:

„De már van egy két jó magyar operánk is!”

„Na; nem lehet tagadni, — mondja ösmerősünk gyors gondolatmenettel: Hunyadi *Laczi* (!) mindenesetre jó opera.”

„Hunyadi *Laczi*? — mondja nevetve a másik, akkor az [apja] mindenesetre: Hunyadi *Muki*.”

Mint a legközelebb multnak emlékezete álljon, P....nak azon ötlete, hogy a királyi táblai ülnökök egyenkint *nagyságosak* voltak, együtt véve valameny. nyien, a királyi tábla csak *tekintetes*.

Mindenesetre sok jeles szónok volt a megyei életben, hanem voltak olyanok is, kikről hámlott az ostobaság. Volt egy megyének egy alispánja, kit tulajdonképen „izé“ viczeispánynak hívtak; mert vagy azt nem tudta, mit akar mondani? vagy hogy nem tudta elmondani; olyankor tehát az „izé“-vel segített magán.

Tekintetes karok és rendek!

Ha ezt az *izét* meg*izéli* az ember, akár mint csavarja idestova az *izét*, akár ilyen, akár olyan *izét* mondjon, végre is ott van, hogy *izé*.’

Vagy :

Tekintetes karok és rendek !

Igaz, hogy jogom volna véleményemet hosszabban is előterjeszteni, de bölcsen belátván, hogy a teins rendek türelmét tovább is fárasztani kiméletlenség volna, — ámbátor őseim, eleim, apáim vérével szerzett jogom, nekem is adott szólásszabadságot annyit, mint akárkinek, — tudnék is számtalan okot fölhozni a szönyegen levő tárgy megdöntésére; de minthogy már előbb is mondtam, nem akarom a teins rendeket fárasztani, minthogy már dél is elmúlt, pedig utánam van még harmincz is fölírva, aztán ha én most elejétől végig újra meghányom — vetem ezt a dolgot, nem

lesz vége estig: pedig az idő drága (nem venné ki árendába? kiált közbe valaki.)

Tessék megengedni, hogy éljek szólásszabadsági jogommal; mert én is vagyok olyan nemes ember mint az ur, azért beszélek (Tessék.)..... Ugy megzavarják az embert, hogy azt sem tudja, hol hagyta el a beszédet, pedig ilyen fontos tárgy, ha meg akarjuk vitatni sat. sat. *Oh boldog boldogtalanság a kutyabőrben.*

IGAZ IS, NEM IS.

Házi úr. Mit akar maga, szegénységi bizonyítványt? én nem adhatok.

Özvegy asszony. Hát ki adjon? hisz a házi úr legjobban tudja, minő nyomorult állapotban vagyok. Aztán oda föl, az emeleten lakik egy asszonyság, kinek 900 ft. nyugpénze van, — annak tudott adni, ugy-e?

Házi úr. A már más, azon asszonyság olyan lakó, ki a házbért rendesen fizeti, arra aztán van tekintet. Fizesse az asszony rendesen a házbért, azonnal kikapja a szegénységi bizonyítványt értette?

„János! mondja a mester a praeceptornak, a plébánosnak van évenként 1800 pengő ft. jövedelme, ebből a káplánnak kosztra és fizetésül ad 400 pftot, maga szükségére kell neki 1000 pft, — tehát még mennyi marad neki?”

„Még négyszáz pengő forint!” feleli János.

„Jól van! jegyzi meg a mester. Hanem már most János azt is szeretném tudni: ha a mesternek keservesen keresett 200 pftja van, és hetenkint 4 ftra szüksége van, mi marad neki?”

„Az marad neki, hogy a plébánostól kérjen 8 ftot — kölcsön.“

Két fiatal ember sétált a vácsi utcán, fényes kirakatu boltok, fényes jövőmenők közt.

„Barátom! — szólamlik meg az egyik, — ha ugy vaktában most ötvenezer pengő ftot találnál, mit csinálnál?“

„Ötszáz pengő ft. jutalmat adnék annak, ki elvesztette.“

„Na, Jakab, hallotta már? hogy Berger orvos ur is megkeresztelkedett, pedig zsidó volt!“

„Hagyjon, — mondja Jakab — had menjen, a mi vallásunk egészséges, annak nem kell doctor.“

Egy dombon négy szamar legelészett és egy ló. A szamarak az oroszlánhoz, mint az állatok királyához panaszra mentek, kérvén, hogy a lovat verje ki közülök.

„De miért? — kérdé az orosz lány — bánt benne-teket?“

„Azt nem teszi!“ felelének a fülesek.

„Vagy ellegeli a füvet előletek?“

„Azt sem teszi!“

„Hát mi az ördögért üzzem el?“

„Jaj uram! — felelé az egyik — ha a ló köztünk van, nagyon meglátszik, hogy mi szamarak vagyunk.“

Sebész. Tisztelt barátom, írja csak :

A kérdésben levő embernek sebét megvizsgálván, egy ütésnyomot találtam, lehetett körülbelől akkora, mint egy koronás-tallér.

Irnok. (leírja.) A kérdésben levő embernek sebét megvizsgálván, az illető sebész ur egy ütés-nyomot talált, melly lehetett körülbelől akkora mint **2 forint 12 kr. pengő.**

„Ugyan szomszéduram, mi lelte, hogy ilyen átkozott halavány!”

„Furcsa história az!” mondja a másik.

„Tán nem kapott enni?”

„Dehogy nem, hanem az akasztani való borbély, ez a mienk, már álló esztendeje adósom két forinttal, de csak nem tudtam megvenni rajta. Azért azt gondoltam, legjobb lesz, ha ledolgoztatom vele.”

„Hát annál borotváltatja magát.”

„Magam is megtudom borotválni magamat, hát azt mért tétessem vele; hanem eret vágattam vele magamon, még tiz pióczát tett föl, hát *azok szíttak meg olly nagyon.*”

„Te Jancesi! — mondja az egyik testvér a másiknak, — látod azt az ökröt?”

„Látom hát!”

„Van-e az akkora, mint én vagy te?”

„Óh te csacsi! — talán akkora ha van, mint a bácsi.”

„Mint a bácsi? ismétlé amaz — akkora ökörnincs is.“

A régi jó idő.

„Nemde atyus! — mondja az egyik fiu apjának — mikor maga olly kicsiny volt mint én, akkor volt a régi jó idő, mit mindig einleget?“

„Nem gyermekem, azt nem mondhatom; hanem az én apám idejében, akkor lehetett az.“

„Ne hidd fiacskám — kiált közbe a nagyapa, akkor is épen úgy kellett vesződni a világon, mint most, hanem az én apám idejében“

„No hisz még csak akkor volt a hadd el hadd, — kiáltja a dédapa, — izzadtunk, mint akármi napszamos ló; s a ki egy pár garast gyűjtött, török, tatár hordta el mindenét.“

„No, ugy hát az „a régi jó idő“ még csak ezután lesz, végzé be a kis fiu.

„Tisztelendő urhoz jöttem letenni végső akaratomat,“ — mondja egy fiatal ember, ki épen házasodni akart.

„Mi lelte önt? hisz holnap esküszik, és ma már utolsó akarataról beszél?“

„Igen természetesen, tisztelendő ur! mert ma még van akaratom, hanem holnap, — holnap már az aeszony akarata parancsoló.

Pengett a pohár, szikrázott a szem, a kedv határt sem ismert csapongásaiban, és az ész szépen elbucsúzott már a fejekből. Egy illy zajos mulatságban bizonyos bölcs férfiú fogadkozék, hogy ő kiissza a tengert.

— A tengert-e? — kérde egyik — Eszed ment-e el, vagy csak bolond vagy?

— Eh, mit értesz te ahhoz? — viszonzá a fogadkozó — ha nem fér tökfejedbe, hát fogadjál velem, és én megmutatom, hogy akár holnap kiiszom a tengert.

— Mennyiben fogadjunk?

— Fele vagyonomban!

— Jól van atyámfia! ha épen nagy a kedved megválni vagyonodtól, én szinte olly kedvet érzek magaméhoz csatlani az általad elvetettet. Legalább nem dobod sárba pénzed; egy barátoddal tész jót.

— Hehehe! koránse hidd — viszonzá a vállalkozó, mert én szavamnak ura leszek.

— Áll a fogadás. Ime, itt e társak bizonyosság, hogy te fele vagyonodat nekem adod.

— Majd csak akkor szólj, ha fogadásom elvesztettem.

— Mintha zsebembe volna a pénz.

— Az ám! korpa fejedben.

— Jó határozz napot.

— Tehát holnap délben fogok a munkához. — Kezem írását adom.

És ugy történt. Ezzel a társak eloszlottak.

Másnap inasa kelti a bölcset, hogy odaki várnakrá.

— Kicsodák? — kérde a mámorából most már kiőzanodott.

— Kikkel fogadott.

— Micsoda fogadás?

— Fele vagyónát kötötte le, hogy a tengert kiírsza. — Ma délben kell hozzá kezdeni : vagy elveszti fele vagyónát.

— Megbolondultál szolga? vagy engem tartasz annak, hogy illy képtelenséggel izetlenkedel.

— Uram, poharak között történt : de nem én fogadtam. Tessék visszaemlékezni, hogy keze irását adta.

— Emlékszem, emlékszem ! — szóla megrettenve a fölocsúdott ur — de hát mit tegyek, hogy szégyent ne valljak.

— Tudja mit? uram! bizza rám a dolgot, — mond a furfangos eszü szolga, — majd végzek én az urfiakkal.

— Eredj, eredj, szólj velük.

A szolga kiment a várakozókhoz, kik nevetve lesték a bölcs érkezését, s azért fölugrálva helyeikből mind a szolgálhoz tolakodtak :

— Nos — urad beteg talán? — Ismerem betegségét.

— Vagy tán megszökött : de csak itt hagyá vagyónát?

— Bizonnyal a szégyen elől menekült, melly e kudarcznál éri őt.

— Mindezekből semmi! — mond a szolga. — Uram egészséges, vidám. Tiszteli az urfiakat.

— És kéret engem ugy-e — vágott közbe a fogadó — hogy álljak el fogadásomtól. Abból semmi sem lesz.

— Szóba se jött — válaszolt a szolga — a visszalépés.

— Tehát egyezkedni akar ugy-e? hogy felezzünk, és ne hieszteljem ki a fogadást. No az igaz, igaz, ostoba gondolat volt a tengernek esnie. Eszem ágában sem volt volna a fogadás, de ő maga erőtetett. — Nehéz, nehéz lesz az egyezkedés.

— Semmi egyezkedés! — szólt mosolyogva a szolga — mert uram kész a munkához fogni mindjárt, csak

— Nos csak?

— Ugye, — mondá kérdőleg a szolga — hogy uram csak a tenger kiivására vállalkozott?

— Arra, arra! — viszonzák kaczagva — a tavakról nincs említés a kontraktusban. És akár a tengerből is elengedjünk neki egy darabot. Hahaha!

— Uram nem fogad el semmi kedvezést.

— Megörült?

— Épen nem! szólt a szolga. De hát mivel csak a tenger kiivására vállalkozott, igazságtalan volna egyéb vizet is itatni vele.

— Világos!

— Azért kéreti az urfiakat

— Ugy-e megmondtam, utóbb is ez lesz a vége!

— Kéreti az urfiakat, hogy a tengertől zárjanak el minden folyót, mert ez nem tartozik a tenger vizéhez.

— Ő pedig csak a tengert issza meg.

— Hahaha! — neveték a czimborák — böcsületünkre igaza van. — Ez már elmés föltalálás.

Ezzel eltakarodtak.

A bölcsek pedig megölelé, megajándékozása inasát, ki illy elmésen vágta ki őt.

Ha egy pohárborba légy esett, s úgy hozza fel a korcsmáros azt, a különféle nemzetbeli megösmerhetni arról, hogy mit csinál mindegyik azzal.

Az angol fogai között szürcsölve issza meg a bort, s a legyet ott hagyja pohara fenekén.

A francia kicsipi ujjaival előbb a legyet, és úgy hajtja föl a poharat.

Ipa után gazdagon öröklött egy szélkergető.

Egykor a boldogultnak egyik öreg barátját ebédre hívá.

Az öreg jó barát valahányszor poharat emelt : ezt kiáltá :

Éljen az atyus!

— Miért épen csak az atyus, a ki már meghalt? — kérdezé mosolyogva a fecsérő örökös — és miért nem én?

— Azért, — viszonzá fejét csóválva, s hamisan nevetve az öreg — mert, ha atyus nem élt volna, most bizonyynyal vizet innánk.

— De hát megtisztetem a tekintetes urat — aggatódzék az ember — miért nem irt sürűbben, miért állnak egymástól olly messze a sorok?

— Hát nem tudja kend — rivalt rá az eskütt, — hogy ez hivatalos iromány?

Az ember ebben megnyugvék, és kifizette az öt pengőt.

Történt, hogy ugyanez embert fölfogadta eskütt ur, hogy szántsa meg földét vető alá.

Öt pengőben alkuttak meg.

Eskütt ur a munka bevégezte után kiment meg nézni a szántást.

-- Micsoda — mondá haragra gyultan — ezért fizessenek én öt pengőt? hiszen minden barázda egy-egy lépés egymástól.

— Soha se akadjon ezen fön tekintetés ur, — viszonzá mosolyogva a paraszt — hát nem tudja, hogy ez hivatalos szántás.

Bizonyos urnak inassa értette az esztergályosságot. Urának tehát majd ezt, majd amazt esztergályozta, hogy a napból alig maradt egy órája szabad.

Az inasnak fia szinte megakarta tanulni apja mesterségét, mire a tüzes apa fölpattanván, így szóla fiához!

— Mit? te esztergályosságot tanulnál? Fiam, hagyj föl e gondolattal. Mert tudd meg, ha sokat tudsz, sokat kell dolgoznod.

A cserepes leesvén a tetőről, orvos után szaladtak, hogy segítsen.

Az orvos, tulajdonképen horbély, tüstént ott termett. Megvizsgálta a leesettet, s midőn tapasztalná, hogy se meg nem szakadt, se csontja nem törött, bosszusan kiálta föl:

— Az akasztófára való, fájdalom! egész épségben hullott alá.

Elküldte az apa fiát, hogy utazásában tanulja meg az okszerű gazdálkodást, s a mi jót lát, írja föl, nehogy elfeledje.

Egy vendéglőben azt hallá a fogadóstól, hogy ma vendégei számára egy egész fertály borjut vágott le, és főzött, sütött meg.

A korpafejű fiú ezt írta apjának.

— Édes apám, itt, honnan e levelet irom, ugyan csak okosan gazdálkodnak a hussal. Hogy a nagy hőségben el ne romoljon a hus, a borjuból csak egy fertályt vágnak le, a többi három fertályt életben hagyják.

Hires volt az orvos, kihez egy beteges ember tanácsért folyamodott.

— Barátom — mondá neki az orvos, miután tetőtől talpig megvizsgálta volna — betegsége csupa képzelgés. Többet járjon, és meggyógyul.

— Még többet uram? — kérdezé csodálkozólag a beteg — hisz husz esztendeje, hogy gyalog posta vagyok.

A spanyolok egész a nevetségig kevélyek.

E gögös urak egyszer elfogtak a hadban egy fejedelmet, kitől azt kívánták, hajtsa meg előttük magát. A fejedelem megtagadta e bolond kívánatát a felfuvalkodottaknak.

Ezek tehát fortélylyal akarták kicsikarni a meghajlást. Összegyültek egy szobába, mellynek ajtaja nagyon alacsony, hogy majd azon bejöttekor, akarja vagy sem, meghajtja magát a fogoly fejedelem.

Vigyorogva lesték a megaláztatás e pillanatát : azonban, mikor a fejedelem az ajtóhoz ért, rögtön átlátta, mit akarnak vele ; azért hát sarkán egyet fordult, és háttal ment a szobába.

Egy ájtatos asszonyság keményen megtiltá cselédeknek a káromkodást.

Egyszer bálba ment az asszonyság. Lovai a pocsoltyából sehogy sem akarták kirántani a hintót. Eleget nógatta őket a kocsis : ki végre fejkavarva hátrafordult, s monda :

— Teins asszony ; ha kicsit nem káromkodom , itt maradunk ám a pocsoltyában.

— Maradunk biz a fenét — pattant föl az asszony-
ság — a bálból el nem késhetem, azért csak ördög hi-
rével káromkodjál.

Egykor azon kérdést veté föl valaki, valljon meg
kell-e szivelni az országban az orvosokat, midőn nélkü-
lök olly sokáig el tudtak lenni az emberek?

— Igen ám — szólott közre egy dévaj fő — de az-
óta, ha orvosok nincsenek, úgy megszorodott volna
az ember, hogy a föld se bírná meg a számát.

Egy fősvény fölakasztotta magát. Szolgája azonban
észrevevén a dolgot, elmentszé a kötelet, és megmenté
fősvény gazdája életét.

Mikor ugyane szolga a fősvénytől elkövetkeznék,
fizetéséből 2 garast lehuzott gazdája.

— Hát ez a köszönet, hogy életét megmentettem?

— Haj fiam! — monda a fősvény — a kötél uj
volt, és te ketté inetszeted, holott szépen felbonthattad
volna a csomóját. Az uj kötélben te nekem 2 garas ára
kárt okoztál, azt le kell huznom.

Valaki elfecsérlé minden javait, miért őt a bíró
tömlöczbe zárata :

— Szörnyü ember ez a bíró — kiálta föl a pazarló

— azért zárat be, hogy saját jószágomat fecsérlettem el : valljon hát akkor mit nem tesz velem, ha az övét pazarlottam volna el?

E tréfa úgy megnyerte a bíró tetszését, hogy azonnal szabadon bocsáttatá a pazarlót.

Bizonyos adakozó, ki élteben sokat osztogatott ki vagyonából a szegényeknek, illy irást hagyott holtá után asztala fiókjában :

— Mit a szegényeknek adtam, az most is az enyém : de mit hátrahagyok vagyonomból, azt egészen elvesztettem.

— Nos, hogy megy a kereset? — kérdezé egyik vendéglős a pajtását.

— Bizony jobban is mehetne — kapá válaszul — néha téved be hozzám egy-egy vendég, az is alig hagy nálam egypár garast.

— Na én már e részben nem panaszkodhatom. Mert ha új vendég érkezik, megkoppasztom isten igazában.

— Hát másodszor?

— Akkor is azt tartom : nyúzd, a mig lehet.

— És ha az ilyen megkoppasztott végkép elmarad?

— Azzal vigasztalom magamat, hogy a mennyire tölem telett, legalább megfejem őt.

Egy házasuló ifju paphoz ment megvizsgáltatás végett, s mondá neki a pap :

— Mondj egy reggeli könyörgést.

— Nem tudok én — felelt az ifju, — nem jártam soha iskolába.

— De mégis csak tudsz valamit?

— Adjon isten jó reggelt édes apám uramnak, anyám asszonynak, János bátyámnak, Erzsa nénémnek, Kati húgomnak, tiszteletes uramnak, meg magamnak is Amen.

Bizonyos asszony már kilenczedik férjét temeté el. Ez gyanut gerjesztvén, törvény elé vonatott. Azonban semmit nem bizonyíthattak ellene, s így fölmentették, de a bíró nem állhatá meg, hogy ne kérdezze !

— Ugyan a sok közül melyik férjét szerette legjobban ?

— Az élőt mindig jobban — vallá egész őszinteséggel a nő, — mint a sirban fekvőt.

A falu borbélyja meghalván, helyét egy igazi orvos foglalta el. Egyszer egy odavaló eret vágatott magán, kitől az orvos egy huszast követelt ezért.

— Egy huszas ! uram bocsá ! — sopánkodék az ember — a meghalt öreg borbély hat annyi vért is eresztett volna egy huszasért.

Télközben néhány hétre mulatság kedvéért magához hivatott egy falábu embert a földes ur.

A furfangós falábu már másnap, mivel fütetlen szobába hálatták, elhagyni készült a kastélyt.

— Mi baja barátom? — tudakolá a földesur — ebédem vagy borom nem tetszik, hogy már elhagyni akar?

— Nekem minden tetszenék — felelé a vendég — de félek, hogy majd nem állhatok lábamon.

— Ej, mit! — csak nem iszszuk annyira le magunkat.

— Nem is attól tartok, — monda újra a vendég — hanem attól, hogy az itteni nagy faszükségben egy reggelre lábammal fűtnek be az inasok.

Angolországban ököltre kelnek az emberek, ha másként nem boldogulnak egymással. Ott még az urak is üzik ezt a mesterséget.

Egyszer egy nagy ur egy goromba taligással szinte ököltusára kelt, és ez utóbbit jól eldöngeté.

Tudod-e — szólítá meg a taligást egyik társa, — hogy a kivel ököltre keltél, az egy nagy ur?

— Már akárki legyen ő most — viszonzá az eldöngetett — de ütlegei után ítélve, apja bizonynyal taligás volt.

Egy sebesítettthez hivatván a borbély, vele ment

legényének a beteg előtt parancsolá, hogy fusson hamar, és nagy sietve hozza el a balzamot.

— Az istenért — kiálta sápadtan a sebesült — hát olly veszedelmes a bajom, hogy annyira kell siettetni az orvosságért.

— Ne aggódjék — felelé a borbély — csak azért siettetem legényemet, mert félek, ha nem jár szaporán, mielőtt ide érne, balzamom nélküli is beheged a seb.

Egy híres hadvezér sokszor megszalasztott a csatán egy másik vezért, ki végre boszorkodva kiáltott föl :

— Az még is szörnyűség, hogy egy pupos ember ver és kerget meg engem annyiszor.

A vezér ezen mondását megvitték a másik hadvezérnek, és ez csak annyit monda szárazan :

— Honnan tudja, hogy én pupos hátú vagyok, mikor engem hátat fordítani sohasem látott?

Ejnye hugom asszony, hát már gyászt öltött? pedig néhány nap előtt még friss egészségben láttam az urát. Hogy lehetett hát hugom asszony olly hirtelen özvegygyé?

— Hja, édes bátyám, már az úgy van, — viszonzá a gyászos nő, — tegnap még ép egészséges volt az uram, és én ma már özvegy vagyok.

— De az istenért, miképtörténhetett az olly hirtelen?

— Jól mondja kedves bátyám, hogy hirtelen történt. Képzeld csak, férjem halála után még két álló óráig feleseltek az orvosok, valljon veszedelmesen beteg-e vagy sem?

— Tehát Miska ütötte meg először a kelmed feleségét? — kérdezetgeté panaszosát az ügyvéd.

— Igenis, teins uram, ő ütött először, s ezt akarom én panaszképen a bíróság elé terjeszteni.

— Jól van, jól, — biztatá az ügyvéd panaszosát — beszélje csak tovább.

— Hát ugy volt a dolog teins uram — szóla fejét vakarva a panaszos — hogy tulajdonképen a feleségem

— Ne kereteljen kelmed — vágott szavába az ügyvéd — csak a tiszta valóságot mondja el, a hazugságot hagyja rám; az az én dolgom.

Három marhakereskedő együtt menvén a vásárra, este, kinél megszállottak, a fogadósnak adták pénzüket, hogy vigyázna reá.

Másnap délelőtt egyik sürgetve kérte a pénzt, mert — ugymond — épen jó vásáruk van, mihez társai már várják őt a pénzzel.

A fogadós semmi rosszat nem gyanítván, odaadta ez egynek az egész erszényt mindenestől.

Lehet gondolni, mint nem fogyott el csodája, mikor a másik kettő megint kérte a gondviselésére bizott erszényt : és erősíték, hogy társuk megszökött, kinek hát nem kellett volna kezébe adni a pénzt, melly mindhármut illeté.

A fogadás szabódott, de a megczáfolt két kereskedő nem tágita, hanem követelte a fogadósón pénzt.

Törvényre került a dolog. És a fogadás az első bíróságnál elveszté pörét, mert a két kereskedő bebizonyítá, hogy olly kikötés mellett adták a kocsmáros kezébe erszényüket, miként csak ha mindhárman együtt kérik, ugy bocsáthatja ki kezei közül. Már pedig a kocsmáros csak egyiknek adta, a más kettőnek hire tudta, megegyezése nélkül : tehát köteles ezeknek vesztességét megtéríteni.

Mondom, ez oknál fogva az első bíróság a kocsmárost elmarasztalta a fizetésben.

A fogadás már fizetni akart, mikor egy fiatal ügyvéd hozzá betoppan, és kitudakolván a dolog állását, tanácsolja, hogy vigye fölebb a pört, a felsőbb bíróság majd mást ítél.

A fogadás megfogadta az ügyvéd szavát. A fiatal ügyvéd pedig a fogadás nevében ezt mondá a fölsőbb bíróság előtt :

A fogadás ugy van kötelezve, a mint a két kereskedő szájából érthették, hogy a nála letett pénzt csak akkor ereszse ki kezeiből, ha a letevők mindhárman együtt és egyszerre kérik vissza azt. — Ő tehát kész viszszaszolgáltatni a pénzt, melly nála minden pillanat-

ban felvehető, ha a kereskedők mindhárman együtt és egyszerre jönnek hozzá visszakövetelni azt.“

Bezzeg szemük szájuk elállott erre. A főbb bíróság igazat adott a fiatal ügyvédnek, és a kereskedők hoppon maradtak, mert megszökött társukat biz sohasem kerithették elő.

Fejükre szóltak, és a furfangos eszü prókátor ez által hirre kapott: meg a fogadós is kilábolt a bajból.

Egy adakozásairól híres urat háza előtt szólita meg a koldus egy ital-csigerért. Mit? mióta válogatósak a koldusok? Azért is egy pint erős bort kell meginnod.“ Válaszolá az indulatba jött jószivü ur.

Bizonyos puskás dicsekvék, hogy ő ketszáz lépésről akárkinek ujjai közül kilövi a garast, a nélkül, hogy ujjait megsértené. „Ez semmi! viszonzá egy másik — azt én ablakon keresztül is megteszem, s az üvegen csak akkora lyuk támad, mint a kilőtt golyó.“

Egy uzsoráskodásaiból felettébb meggazdagodott ember így gunyolá az erkölcsös jámbor életü szegényt: „Bizonyynyal sok lélekerő kellett ahhoz, hogy megvesse a világ javait.“ „Oh nem — viszonzá a szegény —

csak az ön piszkos kezeire kelle néznem, hogy ezt te gyem.“

Két fiatal a szemközt jövő molnárt meg akarván tréfálni, közbe vették, s így szólítá meg egyikök :

Ugy-e gazda! rossz idők járnak; az embernek, hogy élhessen, biz egy kicsit kell csipnie a vámhoz?

— Ugy, ugy! — ordítá a másik — ha a molnár több vámot vesz, gazember; ha nem vesz, akkor meg ostoba. Mellyik ebből most már molnár gazda? — szóljon.

En biz meg nem mondhatom — felelé hamisan a molnár, — hanem ugy gondolom : egy a kettő között.

Bizonyos uri ember sokszor feleselt egy tudóssal a kísértetek felől. Az uri ember hitt bennük, a tudós pedig tagadta lételüket.

Történt egyszer, hogy a tudós azt mondá : ő is látott kísértetet.

— Na ennek örülök — mondá a kísértethívő, — hogy valahára ön is hitemre tért. Tehát kézzelfoghatólag meggyőződött a kísértetekről.

— Meg bizony kézzelfoghatólag.

— Ugyan beszélje el — nógatá kíváncsian a babonás ur — hogyan történt az egész?

— Csak ugy, hogy a mult éjjel, midőn már javában aluszom, egyszerre zörejt hallok, és a lépcsőkön lábkopogást.

— Azután?

— Megdöbbenve fölvetem szemeimet, és félkönyökre támaszkodva nézek, nézek. . . .

Nos? tovább —

Hát az ajtóhasadékon valami gyöngye világosság lopódzott szobámba.

Bizonyosan kékes láng.

— Alkalmasint olyan. Világosság után szobámba lép egy nagy, magas halványképű, szikár ember. Lehetett hetven esztendő, sűrű köpönyegbe takartan, dereka szíjjal övezve, sűrű ősz szakállá térdét verte, csuklaja alól néhány hajszál csüggött homlokára, kezében meg szörnyű dárdát emelt. — Ijedtemben remegett minden izem, szólni nem bírtam, s hideg verőtéki ütött ki rajtam. Ekkor a kisértet lassuméltósággal közeledett.

— Megszólítá őt? Bizonyosan ön házában kincs vagy agyonütött ember van elásva.

— Megszólítottam, és istenre, minden szentekre, a pokol hatalmára kényszerítve kérdeztem, mit akar?

— Ugyan az istenért! kérdé faggatva a kisértethívő csodálkozásában — hát mit felelt?

Háromszor megüté dárdájával a padozatot, hogy szinte rengett belé a ház, aztán orrom elé tartván lámpáját, mondá: hogy ő a bakter jelenteni jött, mikép kapumat nyitva lelé, csukjam be, ha azt nem akarom, hogy meglopjanak.

A kisértethívő ez elbeszélésre olly néma lett, mint a fa, és szégyeltében elkotródott, soha többé nem merén kérdezősködni, feleselni a kisértetetről.

Bizonyos tékozló hegyke urfi azt mondá a töle kéregetőnek :

— Ha nem tisztulsz előlem, azonnal pokolba küldelek.

— Jól van tekintetes uram — válaszolá jámboran a kéregető — akkor legalább elmondom ura atyjának ott, hogy miként fecserlé el az urfi minden apai jussát.

Mikor még nem ismerték a dohányt, s a pipának hirtelen sem volt : egy angol tudós már élt azzal; és ő terjeszté el e szokást világrésziünkön.

Ezen angol tudós urhoz egyszer bemenvén egy inas, a mint megpillantá, hogy csak úgy dül a füst szájából, szörnyen megijedt, és hamarjában fölkapván a vízzeltele korszót, a tudósra loccsantá, egyre kiabálván :

— Segítség, segítség ! a tudós urnak feje a sok tanulásban lobbót vetett.

A pogány tengeri rablók elfogván egy gyenge testű angol tisztviselőt, kérdezik tőle, micsoda mesterségben jártas ? mert rabságában majd ahhoz alkalmas munkát mérnek reá.

A tisztviselő azt mondá, hogy ő leginkább „ülő munkához“ szokott. — A tengeri rabló megértvén, hogy ez a rabja nem igen szokott kijárni, hanem csak ott ült folyvást, fölkiálta :

— Na jól van, majd tojásokra ültetlek, hogy csibéket költs.

Egy uri asszony tanácsot kért ügyvédétől, miként vihetné véghez, hogy azon hordó sört, melyet ajándékba kapott, cselédei ne dézmálják meg.

— Hm, — válaszolá az ügyvéd — semmi sem könnyebb ennél. A sörös hordó mellett egy átalag tokaji t kell csapra ütni, fogadom, a sörből egy csöpp sem fog hiányzani.

Az öles granatéros regrutát csak egy könyöknyi tiszt egyengeté, hogy a fejét föltartsa és balra nézzen.

Az öles regruta kérdezé :

— Azután vitéz hadnagy uram, mindig így tegyek?

— Ugy hát, szedte vettét — rivalt vissza a piczi hadnagy.

— No akkor — mondá a regruta — isten áldja meg hadnagy urat, mert az életben többé nem látjuk egymást.

Sokáig törte fejét Istók azon, miért van a torony-nak mind a négy oldalán óramutató? sehogy se találta el az okát.

Egy csizmadia legény fejtette meg neki :

— Hát biz az azért van atyandia, hogy ha négyen akarják megnézni az órát, ne kelljen egyiknek a másakra várni, hanem egyszerre láthassák meg hány óra?

Istók erre nagyot bólintott, hogy megértette már.

— Szegény égett ember vagyok!

A könyörületes kalmár vetett egypár garast a boldogtalannak.

— Szegény égett ember vagyok ! — mondá még egyszer a kéregető.

— No mit akar még — rivalt rá a kalmár , — hát nem adtam már egyszer?

Igenis, igenis egyszer, de én kétszer égtem meg.

— Hogy röfe a gyócsnak Mózes?

— Tudja mit lelkem keveset mondok, magának odadom 25 garasért.

— Huszonötért, ezt a rongyot pattogta a menyecske.

— Micsoda? rongy? — habatolá Mózes, — ez a gyócs örökké eltart, és még azután is varhatnak belőle egy kis zubbonyt.

— Teins uram — jelenté az inas — ott kinn egy vak ember áll. Beereszszem?

— Mit akar zsémbelődék az ur — bizonynal kéregető. Eredj, kérdezd meg tőle mit akar?

— Kérdeztem én már teins uram, hanem csak azt mondja az a vak, hogy magát a teins urat szeretné látni.

Az uzsorás egyik adósát többször keresvén, mivel soha nem találta otthon, egyszer boszuságában ajtajára azt írta : hogy „csaló hunczut.“

Keze szennye után megtudta az adós, ki járt háza körül : azért legott megkereste az uzsorást.

— Hát mi baj? kérdezé tőle mérgesen.

— Se semmi! — mondá a megijedt uzsorás.

— Pedig azt hittem — dörmögé az adós, — hogy valami baja támadt, és azért írta ajtóm fölé a nevét.

— Isten hozta, isten hozta komám asszony! — No egyszer valahára eljött, van már száz esztendeje, hogy nem láttuk egymást. Hát hogy miként vannak, mit csinál otthon az apjuk?

— Hej édes komámasszony, nem fáj már annak többé a feje?

Ugy-e bizony, ez aztán már bor, illyet nem minden kurta csapszékben ihatik az ember!

Igy dicsérte a csaplár legujabban csapolt borát.

Vendége a dicséretet következőleg kísérteszavával.

— Az igaz, csaplár uram, a viz olyan friss, mintha jégben hűtötték volna, csak az kár, hogy kissé több bort nem öntött bele.

— Koczczantsunk egyet a feleséged egészségeért.

— Nem tudsz okosabb köszöntést?

— Ej, ej! feleségedért csak iszol. Hisz ő olly szép, olly jó. ...

— Megállj csak — vágott közbe a boldog férj — mond meg hogyan tetszik a csizmám?

— Igen csinos munka, bőre is jónak látszik.

— Azt hiszed ugy-e? — mert nem tudod, hol szoritja a lábamat. Így vagyunk feleségemmel is.

Egy vig kedvü ficzkót megakarván tréfálni bizonyos asszony, gombostüket szurdalt azon székbe, hova a dévajkodó ülni szokott. Azonban ez észrevevén a cselt, úgy ült le, hogy kikerülte a gombostük bökését. Az asszonynak bolond férje, ki a rászedésről értesítve volt, alig várta, hogy a gunyolón kiröhöghesse magát, és miután várakozása meghiusult, boszankodva kérde a fiatal embertől : — hol legvastagabb az ember bőre?

— Bizonyyal a homlokán — viszonzá mosolyogva a fiatal ember — mert ha olly vastag nem volna, régen kiütötte volna magát egy pár szarv az urén.

Egy nőtelen, de már jó idős ur megtakarítás által egy kis pénzecskét gyűjtött s mindenütt úgy hordozta magát, hogy ezüst huszasokkal fizették, ő a huszasokat külön-külön osztályozva kis ládlájába élire rakta, s midőn azt naponként nézegetné, egykor véletlenül a szobában még pár perczig mással bibelődve nyitva felejtvén a ládát, betoppan egy cigánynő, kártyavetési szolgálatát legnagyobb mértékben ajánlandó; de a nőtelen urnak az illy féle soha nem tetszett, s bár miképen tuszkolta is ki a kormos mindentudót, megpillantván a láda tartalmát, nem igen akaródzott addig tovább állni, mig abból nem részesül. Látván a nőtelen, hogy vele lágy módon nem boldogulhat, jó vastag nádpálczáját vevén

elő, s avval simogatta meg egy kicsit, míg végre kiküszöbölhette.

A cigánynő nem igen könnyen felejtette el a nád-pálczasimogatást, s fajt a szive mindig a láda tartalmára eltökélte tehát azt bármi módon teljes épségében elmulasztani; de miután sok nemü kísérletek után sem érhetett célra az okos ur örököse mellett, a kályhán bebújt s azt szépen kitörvén akart a szobába bejutni, midőn egy kemény férfihang megdördül : „ki vagy, mit akarsz?”

Mire a cigánynő csak úgy egykedvűleg feleli :
Uram pipapiszkálót árulok — vegyen belőle.

Nincs itthon az ur.

A tudós ember jól látta a játékot, de úgy tett, mintha nem venne észre, és hinne a szolgáló szavának. A mint jött, szépen eltakarodott.

Nem sokára ezután a tudóst ment látogatni ezen ismerőse. Ekkor meg a tudós csapta be vendége előtt az ajtót, és maga kiáltá fönhangon :

— Nincs itthon az ur.

Hogy hogy? — mondá a látogató nevetve — hát nem magad vagy-e te, kinek a szavát hallom, hogy nincs itthon az ur?

— De ha mondom, hogy nincs itthon, — viszonzá megint a tudós.

Ejnye, hát nem te magad vagy? Hisz hangod elárulja, hogy itthon vagy.

Ej, ej, — mondá a tudós — micsoda szemtelenség

az tőled, hogy saját szavamnak sem adsz hitelt, mikor én szolgálód szavára elhittem, hogy nem vagy otthon.

Ekkor vette észre magát a jó barát, és szégyenfejjel kotródott el az elmés tudóstól.

— Mikor hagysz föl te szerencsétlen a játékkal?
— kérdezé a hug bátyját.

A báty viszont azt kérdezé :

— Hát te mikor fogsz fölhagyni a szerető-tartással?

— Ah — viszonzá a kérdező huga — már látom, téged a játék örökre megront.

A férje halálán kesergő özvegyet vigasztalगतák a szomszédasszonyok.

— Jaj édes véreim — szóla nekik a gyászos nő — mind ezen vigasztalás annyi mint a semmi, ha nem férfi vigasztalás.

Egy furfangos udvari ember dicsekvék, hogy még élteben soha igazat nem mondott.

— Tehát most legelőször egyet mégis mond. Jegyzé meg egy elmés fő.

— Illik-e tudósnak mézes-kalácsot enni? — Így korholódék valaki.

A tudós rá csak hamar így válaszolt :

— Hát azt gondolja az ur, hogy a méhek csak bolondok, és tudatlanok számára gyűjtik a mézet?

Egy vendégség alkalmával sok víz s kevés bor volt az asztalon. A vendégek egyike folyvást szaporán beszélt, hogy a gazda nem juthatott szóhoz. Egyszer aztán mérgében felkiálta ám :

— Öcsém, mikor áll meg az a malom?

— Ha vize nem lesz.

Erre a vendégek nevetni kezdettek, a gazda is észre jöven, több bort parancsolt föl.

Az udvari bolond látta, hogy fejedelme könyvet forgat.

— Forgasd, forgasd — biztatá őt — és hallgass ama némára, melly neked több igazat mond, mint udvari embereid, kik az igazság eltakarásában fáradoznak.

Bizonyos fejedelem ezt szokta mondani :

— Többet használ egy tudós tollával, mint száz tanulatlan kardjával.

Igaz, de kevesen követik.

Bizonyos apát azt mondá : hogy boldog lehessen az ember, ezeket kell megtartania.

— Hogy jól lásson, gyakran csukja be szemeit; hogy igazán halljon, dugja be fülét : hogy jól egyék,

minél többször bötöljön; hogy jól alhassék, sokat viraszszon.

Midőn a vár új birtokosa parancsnokot nevezne, keserűn panaszkodék a vár átadója, hogy nem neki adják a parancsnokságot.

— Barátom — felelé a vár megvevője — én e várba védelmezőt akarok tenni, nem pedig árulót.

A tudós megunván az izetlen kérdezkedést, így válaszolt :

— Jaj uram, a természet nem mindenkinek ad meg mindent. Némellyiktől megtagadja a kezét, mástól a lábát, sőt van olyan, kitől megtagadta az egész velőt is.

A bűnös azzal mentekezett, hogy akaratlanul vétkezék.

— Tehát — ugymond a bíró — viseld akaratlanul a büntetést is.

Bizonyos fejedelem pénzdolgában megszorult : tanácsosai ajánlák, vetne adót a kutakra; ez majd megtöltené kincses kamaráját :

— Barátim — felelé a fejedelem — azt magának tartotta az ur isten, hogy a vizet borrá, vagy aranynyá változtassa.

Egy bölcsét kérdeztek :

— Mennyire esik az igazság a hazudságtól ?

A bölcsek így felelt :

— Mennyire szem a fültől.

— Igyál — kínálgatá egy bérkocsis szeretőjét —
 igyál, vagy nyakad közé öntöm a bort.

— Én nem iszom egy csöppöt is — viszonzá a lány
 — jobb, ha te is föl hagysz az ivással; vagy azt akarod,
 hogy megint a hátamon czipeljelek haza, mint multkor,
 midőn elittad az eszedet?

Hallgass, és igyál — zsörtölődék a kocsis — vagy
 hát szólj, miért nem iszol?

— Mert nem szomjazom.

— No megadtad neki — szóla nevetve a kocsis —
 ha én csak akkor innám, mikor szomjas vagyok! hát
 akkor mi különbség volna az ember és barom között?

Egy fiatal arszlánnak nagy kedve levén a napfogyatkozást csillagvizsgáló toronyból megnézni, e végett
 egy előkelő hölgyet felbízottatott, hogy együtt nézik
 meg a napfogyatkozást. A napfogyatkozás napján meg-
 jelent a hölgynél, de míg a hölgy magát felciczizomázta,
 azalatt a napfogyatkozás elmúlt s már későn érkeztek.

A fiatal arszlán egész finomsággal a csillagászhoz
 megyen s kéri, szíveségből kezdené újra a napfogyat-
 kozást.

Egy bizonyos társaságban szó volt egy történet év-
 számán, midőn az egész társaság azon törte a fejét,
 hogy melyik évben is történhetett, hirtelen felszólal
 egy a társaságból :

Én már tudom : bizonyosan akkor még a zabot nem aratták.

Egy igen híres tőzsér, kinek roppant vagyona, de ki minden vagyona mellett is igen ostoba volt, eltökélte magában, hogy magát márványból kifaragtatja.

Midőn a szobor készen volt, mondá neki a szobrász, hogy soha vésűje jobban nem találta : mert ezen szobor mind testre, mind lélekre a tőzsérhez hasonlít.

Nem régen egy arszlán egy igen gazdag tőzsérhez bemegy s tőle 1000 pftot kamatra kér. A tőzsér tüstént kijelenté szivességét, hanem az arszlántól biztosítékot kért. Az arszlán tüstént viszonzá : itt van személyem.

Jól van, felelt a tőzsér, tessék velem jönni s benyitott egy szobába, mellyben vaspántokkal erősített láda volt. Hát tessék személyét ezen ládába tenni, mert én az adósaimtól adott biztosítékot e ládába szoktam zárni.

Egy ácsmester a ház tetején foglalkozván, a mint fel s alá járt volna, lábai megcsuszamodtak és ő a háztetőről leesett, s az épen akkor ott menő emberek körül egyet agyonütött, a nélkül, hogy nekie veszedelmes sérülése lett volna.

Biróság elébe idézteték s embergyilkolással vádoltatik. Midőn védbeszédében magát ártatlannak tartotta, arra kérte a bírót : hogy ártatlanságáról meggyőződendő, próbálna meg a bíró a háztetőről leugrani.

FÉLREÉRTÉSEK.

Tekintetes karok és rendek!

„Én alázatosan indítványozom, — mondja egy tekintetes ur, hogy a megye teremében levő képeknek új aranyráma készíttessék.“

„Éljen!“ zugának a tekintetes karok és rendek, s a végzés meg lön hozva, meghagyatván a megyei pénztárnoknak, hogy az *aranyrámákat* minél előbb elkészítesse.

Eljö a legközelebbi gyűlés, az indítványozó kérdést teszen :

„Tekintetes karok és rendek!“

„Halljuk!“

„Meglesznek-e már az aranyrámák?“

„Még nincs annyi pénz!“ felel a pénztárnok, és a tárgy marad jövőre, csakhogy a jövő gyűlésen szinte semmi sincs.

„Tekintetes karok és rendek!“ zörget újra a tekintetes ur, és borzasztó beszédet tart, mi közben a pénztárnok egykedvűen a tollat rágja.

„Talán elfeledte pénztárnok ur, — kérdi az indítványozó — hogy én mit indítványoztam, s annak folytán, mit határozott a tekintetes vármegye?“

„A világért sem feledtem el!“ mondja a kérdett.

„Hát mit indítványoztam?“ kérdi dühödten az indítvány apja.

„*Aranyrámákat*,‘ volt az újabb felelet.

„Nohát, mért nincsenek meg? tán száz esztendő kell neki?“

„Legalább is.“

„Itt van, tekintetes karok és rendek, hisz minket bolonddá tart a pénztárnok ur, — még azt mondja, hogy száz esztendő kell legalább három *aranyrámához*.

„De kell ám ismétlé amaz újra — ha már azt akarják a tekintetes karok és rendek, hogy a rámaik aranyból legyenek; mert akkor egy pár millió forint kell.“

„Hohó, — riadt föl az első, — hát aranyból akarja csináltatni pénztárnok ur, hát hol hallotta azt?“

„Hallottam is, láttam is, — itt a teremben a tekintetes urtól, a végzést pedig ime megmutatom, hogy *aranyrámákat* kell csináltatnom.“

„Aranyozottat!“ kiáltják mások.

„Az már más! mondja a pénztárnok, ki mindent szóról szóra vett — azt még a gyűlés alatt készítették — hát mért nem szóltak előbb.“

A tudós társaság titoknoka is rendesen úgy szokta fölteni a jegyzőkönyvet, hogy N. N. ur, bokros érde-meinek következtében ezen, és ezen hónapban és napon tagul *elválasztatott*.

Jött Helmeçzy haraggal az ülésből, és nagy lármával mondja :

„Azok a boldogtalanok — a tudós társaságot értvén, — mikor tanulnak meg már magyarul? már megint azt mondák, hogy ez meg ez tagul *elválasztott*. — Mire egész indulattal jegyzé meg végre, hogy : *A borjut szokás elválasztani!*

Megvolt a szent beszéd, haza mentek a gyerekek, ebéd után pedig ismét a tanodába mentek.

Rector ur sorba nézett a fiukon, hogy mellyiket vegye elő kikérdezés végett.

Kiszólit egy husos pófókat, kin nagyon meglát-szott, hogy nem csak az ígével él, hanem még egyébbel is; kérdi tőle :

„Hallgattad-e fiam figyelemmel a szent beszédet?”

„Igen is.”

„Na, — hát mondjál nekünk valamit belőle.”

A gyerek hallgat.

„Na, hát ha a beszédből semmit sem tudsz, legalább azt mond meg, mi volt a föltétel (textus).”

„Apró gombócz hussal!” feleli a gyerek, azt gondol-ván, hogy rektor ur a föltt ételt gondolja.

Tehenet vett a paraszt ember vásáron, még pedig jó drágán; de a tehén szemre igen szép volt, tehát nem sajnálta a pénzt.

„Kedves atyámfia — szólítá meg a vevő az eladót, — a tehénnek árát lefizettem, ott van a kelmed kezében a pénz, — én meg a tehenet tartom; hanem már ha megadtam az árát, mondja meg ked nekem, hogy nincsen-e valami kutyasága ennek az állatnak?”

A másik vakaródzani kezdett, de a vevő addig ké-regette, hogy végtére azt mondja :

„Mi tagadás benne, — biz ennek az a rossz szokása, hogy mikor már tele a tögye tejjel, nem viszi haza, hanem maga magát megszopja.”

„Egyéb baja nincs?” mondja vidáman a vevő.

„Egyéb nincs,” feleli a másik.

„Azon mindjárt segíthetünk — szól a vevő, legalább kedet is megtanítom valamire.”

„Bizony megköszönöm.”

„Nohát vigyázzon ked rám, hogy mit mondok, aztán a szerint tegyen ked.”

„Vigyázok.”

„A tehennek két első lába közt dugja át ked a pénzt, a mit adtam, — én azzal megkerülöm a tehenet, és a kötelével rácsapok hármat; — folytatja odább — aztán sohasem szopja meg magát.”

„Ha csak ennyi az egész — mondja a másik, — ezzel mindjárt készen leszünk!” mondja, s a pénzt átadja a vevőnek.

A mint a vevő átvette a pénzt, megörülvén, hogy pénzét visszakapta, azt mondja :

Édes atyámfia; ha a ked tehenének olyan gonosz természete van, hogy maga magát megszopja, — szopja meg ezután ked maga! Jó egészséget!”

Most értette a másik, hogy miért kellett átadni a pénzt.

Czintányéron halakat melegített egy asszony, — az az, hogy a czintányért izzó parázsra tette, maga meg kiment a kertbe.

A czintányér hirtelen megmelegedett, s elolvadt, — szétfutván a hamuban, hol végre összeégett.

Megjött a gazda a munkából, — kéri a vacsorát, — az asszony besiet, gondolván, hogy a hal is megmelegedett eddig, de ime, a halak a rostélyon vannak, a tányérnak pedig semmi nyoma.

„De csak bolond állat ez a mi „*Tiszánk*“ a czintányérat fölfalja, a halat meg itt hagyja.

Veszprém-ben ösmertem valaha egy fűszeres boltost, kinek inasai végtelen kordában voltak; de lett is belőlük kereskedő.

Ha valami új vevő érkezett, beszédbe eredt vele.

„Czukrot kérek, egy süveggel!“ szól a vendég.

„Gyerek, siess — lármáz a boltos — a legjobb-ból, L. és pont a jegy, tudod.“

A gyerek nagyon jól tudta, hogy mit tesz az, elment, a gazda pedig beszélt a vendéggel, s gyanítani kezdvén, hogy ennek valamivel olcsóbb czukor is jó lesz, mikor a gyerek följö, oda kiáltja.

„Szamár! nem mondtam, hogy a legjobb-ból hozdál,“ és visszakergeti.

A vendég sajnálja a gyereket, — és tovább beszél, mi alatt a gazda még inkább gyanítja, hogy a vendégnek kár volna, valami finom czukrot adni; azért a gyereket újra visszakergeti :

„Nem mondtam, — hogy ennek az urnak valami igen jót hozdál, gaz kölyök?“ mire a fiu magában nevetve elfut, — a vendég pedig végkép elárulja magát beszéd közben, hogy szamár.

Itt van a gyerek, — a gazda szinlett méregbe fő, egy ütleget mér a fiura, de az elugrik.

„Már látom, hogy magamnak kell mennem.“ S ekkor ő hozza a legroszabbat, — a fiu egy garast kap, és rendes vendége a kereskedésnek, hol a vendégre ennyi figyelem van.

TALÁLKÁK.

Mért irt szent Pál levelet a corinthusoknak?

Felelet : Mert maga nem beszélhetett velük.

Mellyik lát elől úgy, mint hátul?

Felelet : A vak.

Mit kell annak előbb tenni, a ki a földről föl akar kelni?

Felelet : Előbb le kell ülni vagy fekünni.

Ha egy fán száz veréb ülne, s kétszáz puskával beléjük lövén az ember, kilenczvenkilenczet lelőne : hány marad a fán?

Felelet : Egy sem, mert a századik elrepül.

Kik játszanak egész éjel, és mikor elmennek mégis valamennyien nyerne?

Felelet : A zenészek.

1816-ban mikor az a nagy gabonadrágaság volt, hogy egy mérő buza 60 ft is volt, kérdés, ha egy mérő 59 ft 59 kr volt, hogy lehetett akkor egy garasos cipő.

Felelet : Egy garas.

A pap hugostól, a mester feleségestől elmentek sétálni, három almájuk volt, s mégis mindeniknek egy egész jutott; mikép lehetett az?

Felelet : A pap huga volt a mester felesége.

Mi hiba és mégsem bűn?

Felelet : Mikor a jobb kézrevaló keztyűt balkézre huzza valaki.

Meddig fut a nyul az erdőbe?

Felelet : A közepéig; mert azután nem be, hanem ki fut.

Magasról szállt alá, sokat türt s szenvedett, magán hideget, meleget és megmetélést s még többet is szenvedett, nem sokáig hevert vagy feküdt otthon. Ágya nem volt lágy párna, semmi gyönyörüséget s örömet soha nem kívánt, harminczhárom ezüst pénzért adatott el; megfogattatott, megkötöztetett s igen nagyon megverettetett, sokfélekép hordoztatott, reá kereszt is csináltatott és felveretett, a mitsoha senki nem ellenzett, oldala megsebesítettett és tagja sehol nem kiméltetett; egészséges forrás foly belőle, minden embernek hasznos és javára szolgál, ha hozzá tudja magát alkalmazni.

Megfejtés : Boros hordó, melly a fáról szállott alá, hideget, meleget türt, megkötöztetett s a kádár által megmetéltetett. Nem sokáig áll egy helyben; mert elvitetik idegen országra; fekvése igen kemény. Egy kis hordócska 33 ezüst pénzt ér, megfogják mikor az abroncsot ráütik, megverik s ide s tova hordozzák; kereszt a heveder, sebe a csapfurás, mellyből folyik a bor; ki vele él, javára s hasznára szolgál.

Ollyan mint egy egér és négy ló még sem vonhatja fel a hegyre.

Megfejtés : Egy gombolyag fonal, mert csak a fonal megy utána, a gombolyag meg hátra mászik.

A szentek között kik a feljebbvalók és tiszteletesbek.

Felelet : Sz. Márton és Sz. György, mert ezek lóháton járnak, de a többinek gyalog kell járni.

Micsoda víz megy fel minden hegyek felett az égig.

Megfejtés : A nyomorgatottak siránkozása és az inségben levők siralma.

Mellyik a legjobb madár s leggonoszabb pecsenyéjü.

Megfejtés : A méhecske.

Tíz madár együtt : Az elsőnek nincs semmi vig kedve, a másiknak semmi gyomra, a harmadiknak nyaka hja, a negyediknek semmi nyelve, az ötödik a fiait szopja, a hatodiknak nincs epéje, a hetedik mindenek felett énekel, a nyolczadik jövőendő időt hirdet, a kilenczedik legfelebb repül, a tizedik 3 esztendei eledelt eszik.

Megfejtés : Első madár gerlicze, társa halála után szomoru és bús, második s harmadik a méhecske, negyedik a gólya, ötödik a denevér, hatodik a bagoly, hetedik a fűlmile, nyolczadik a kakas, kilenczedik a fecske, tizedik a fenyőmadár.

Hol áll négy rud sem eget sem földet nem érő.

Megfejtés : Tehén tögyén a négy csecs.

Mért vakarják meg a turót.

Megfejtés : Azért, mert nincs tolla, hogy azt szaggassák s tépjék ki.

Mentül többet adnak hozzá, annál kisebb, mentül többet vesznek el belőle, annál nagyobb.

Megfejtés : Verem.

Nekem nincs, de nem is kívánom, sok pénzt nem vennék fel azért, hogy az lenne, de ha volna, nem adnám a világ jószágaért.

Megfejtés : Két feje az embernek.

Mellyek a legdrágább s leghaszontalanabb seprők.

Megfejtés : Az asszonyok hosszú ruhája, melly a földet söpri.

Ha tele van is olly nehéz, mint mikor üres.

Megfejtés : Hólyag. Igen sok lélekzetnek kell bele jönni, hogy egy mázsza nehézségű legyen.

Ha megcselekszik, megleszen, ha meg nem cselekszik is, megleszen.

Megfejtés : Mikor az ember a kezét megmossa s meg nem szárítja, hanem magától megszárad.

Egy igen szoros szekérbe befér, s egy széles szekérenben vagy széles teknőben nem fér meg.

Megfejtés : Egy hosszú nyárs.

Mellyik a legjobb s leghasznosabb eszközük a csizmadiáknak.

Megfejtés : A foguk, mert azzal vonják nyujtják a bőrt.

Mellyik az igazabb s jámborabb mesterség, mellyben semmi csalárdság és elrejtés nincs.

Megfejtés : A hóhéré, mert ő mindenki előtt cselekszi mesterségét s mindenki láthatja.

Mellyik mesterség a legtisztább?

Megfejtés : A fazekasoké, mert ha szükségére megy, előbb megmossa kezét.

A ki csinálja, annak nem kell, a ki megveszi az nem kívánja, a ki azzal él, az nem tudja.

Megfejtés : Sz. Mihály lova, vagyis halott vivő gyalog hintó.

Mért nem borotváltatják az asszonyok szakállukat.

Megfejtés : Mert nem hallgatnának annyi ideig, míg megborotválnák őket.

Kik a leghatalmasabbak a városban?

Megfejtés : A borbélyok, mert azok az ember szájához s szakállához nyulnak, mellyet más embertől nem szenvedne el.

Mellyik mesterségen nem akasztják s nem kötik fel a lopókat.

Megfejtés : A molnármesterségen, mert ha a tolvajokat mind felkötnék, attól lehetne tartani, hogy nem örülhetnénk.

Mikor van a molnár a malomban és a lopó künn a malmon kívül.

Mikor a molnár a malomban egy ablakban áll fenn és kezét kidugja az ablakon.

Hátul szőrös, elől sima.

Megfejtés : A mogyoró és a haja.

Mellyik országban vannak legmagasabb hegyek.

Megfejtés : A hol legmélyebb völgyek vannak.

Mellyik asszony a legvigabb ?

Megfejtés : A szoptatós, mert ő gyakorta énekel akkor, mikor más alszik.

Ki kiáltott oly nagyot, hogy az egész világ meghalotta ?

Megfejtés : Noé bárkájában a szamár.

Mellyik asszony leghasznosabb férjének és segítőbb ?

Megfejtés : A gazdag, ha hamar meghal s gazdagsága férjére marad.

Ki vágott fát az anyján ?

Megfejtés : Ádám, a földszinén, melyből teremtetett.

Annyi szép asszony áll a Dunaparton, a mennyi csepp víz van benne s neked azokat híd nélkül száraz lábon kell átvinned.

Megfejtés : Adj mindeniknek egy egy cseppet, akkor semmi víz nem marad benne.

Minden ember szereti, maga nem sokat ér, hahogy valaki egy filléren vehetné is meg, nem cselekszi.

Megfejtés : Vénség.

Mellyik ganaj ártalmas a földnek ?

Megf.: Az, mit a tehén a vízbe ejt, mert az nem zsirozhatja a földet.

A betük között melyek a legerősebbek.

Megf.: Az O és H, mert az O-val megtarthatja az ember a szekeret s lovat, H-val pedig két személyt egybekötnek míg élnek a házasságban.

Mi-e nincs az Istennek; a pápának ritkán, a közönséges embernek naponta.

Megf.: Hasonmása.

Mit nem teremtett az isten, és a természet mit nem adott?

Megf.: Hogy a férfi asszony legyen, s az asszony férfi.

Mivel szerettetik az ebek önmagukat?

Megf.: A farkukkal.

Egy apácza egy nemes embernek ebet adott ajándékba, s mivel onnan sietve távoznia kellett, elfelejtvén az ebnek nevét megkérdezni, visszaküldi a szolgáját a zárdába az ebnek nevét megkérdezendő, s midőn az apáczák közül hármat együtt beszélgetve találta, mondá: Ugyan kérlek titeket: mellyik az, ki nekem megmondhatná: micsoda a neve annak, jól tudja az, kinek. Ketteje elcsudálkozék az idegen beszéden, úgy tett az is, ki az ajándékot adta és mondá: Ezt a szamarat elbocsátom, mert a balgatag beszédre nem kell eszes bölcs felelet. Mondá tehát a szolgának: Nekem úgy van, mint neked, annak hiják azt, hiszem, tudod azt, azt mond meg neki, azt jól tudod, kinek. Az a kérdés, mi volt neve az ebnek?

Megf.: Félelem, rettegés, mert mind az apácza, mind a szolga félelemben s rettegésben voltak.

Mellyik állat leghasonlóbb a másikhoz?

Megf. : Az emse az ártányhoz.

Honnan jön minden dolog s hová megy?

Megf. : Az ifjuságtól jön s megy a vénségbe.

Egy ifju szerelmesének jó bort küldött üveg s más egyéb eszköz nélkül, kérdés : miben volt a bor?

Megf. : Szőlőgerezdekben.

Mit hordoz és visel a test s erőteti a testet, holott ő maga se test, se vér.

Megf. : A lóhátáni nyereg.

Mi fut az uton át mormogva, minek se vére se zsirja nincs?

Megf. : A golyóbis.

Milly erdő létezik levél nélkül, mellyik ut por nélkül, mellyik ház füst nélkül, milly nép ló nélkül, s melly ország tolvaj nélkül, s társaság szeretet nélkül?

Megf. : Veresfenyő erdő, az ut, melly nem poros, a vizeni hajók nyoma; a paradicsom; a nép Enok és Ilés, az ország lopó nélkül a mennyország, a barátság szeretet nélkül azok, kik pokolban vannak.

A vizen átmegy és még sem nedvesül meg.

Megf. : Verőfény.

Száz mázsányit tesznek hozzá és meg sem lesz nagyobb, s ha belőle bár mennyit elvesznek, nem lesz kisebb.

Megf. : A nagy víz.

Mellyik mesterség a legnagyobb e földön.?

Megf.: Az orvosé, mert csaknem minden ember orvos, csaknem minden ember tud tanácsot adni a betegeknek.

Mellyik mesterségnek segít inkább az ördög?

Megf.: A képirónak, mert mikor az ördögöt lerajzolja, pénzt ad neki munkájáért.

Mellyik mesterség és munka a legistenfélőbb és jámborabb?

Megf.: A szántás-vetés és mezei munka, miután a megváltó is az atyát szántóembernek mondta.

Mellyek a leghosszabb napok az évben.

Megf.: Azok, melyeknek legrövidebb éjszakájok van.

Mi vándorolhat egyik világrészből legrövidebb idő alatt a másikba?

Megf.: Az ember gondolatja.

Mellyik bünnös ember holt meg és nem rothadt el?

Megf.: Lóthnak felesége, mert ő sóbálványnya változott.

Ki kiáltott az Istenhez nyelv nélkül?

Megf.: Az igaz, mikor büntelen megöletett.

Egy szép, tiszta, kicsinyes mű, melly befedez nagy dolgokat, se keze, se lába, mégis a világban az igazságot tanusítja, hazugságot távoztat és ellenez, vagdalást, vérontást megőriz, s noha egy szót ki nem ejthet, mégis minden embernek segítségére van.

Megf.: Pecsét a levelen.

Éltében igen gyenge, halála után megerősödik, nem ritkán nagy jószágokat szerez; jóra s gonoszra egyformán kész; egynek örömére, másnak bánatára szolgál?

Megf. : Író-penna. Mig a ludszárnyában van, igen erőtlen, ha a lud elvesz, kemény és erős, jóra, gonoszra az emberek egyaránt használják.

Három nagy s erős, mik szüntelen működnek, az egyik azt mondja : akarnám, hogy sötét lenne, a másik : én a világosságot kívánom; a harmadik : akár sötét, akár világosság legyen, én semmi nyugodalmat nem kívánok.

Megf. : Nap, hold és szél.

Ékes fákkal rakott hely, gyümölcsük valamint az egészségeseket, úgy a bennákat is felélesztik, reggel s este egyformán élvezhetni, sőt a böjt sem tilalmazza.

Megf. : Orgona.

Megf. : Régente mindenki elvetette, most városoknak, faluknak egyformán szolgál; kiterjesztetett, megvonattatott, általa sokan felindíttatnak, vele az élő úgy mint a holt egyaránt vigad.

Megf. : Hegedű hurja.

Mikor él, élteti az élőket, mikor meghalt, oltalmazza az élőket, viseli, hordozza az élőket és jár az élőkön.

Megf. : Cserfa, gyümölcsét a sertés emészt meg, s mikor az kivágatik, házra is használják, s ekkor oltalmazza az embereket; ha pedig hajót csinálnak belőle, az embereket viseli, hordozza és a halakon jár.

Nagy kinnal s nyomorusággal jött létre, a tűzben nagy kárt szenvedett, sok ütést, verést békével szenved; kiált, ordít fülhasítólag s még sem akar rajta senki is könyörölni.

Megf.: Harang, melly nagy nehezen hozatik létre, mind a földből mind a tűzből.

E földön a legerősebb és legkisebb, mindamellet azzal az emberek keveset gondolnak?

Megf.: Enyv, a két vastag deszka között, mit az ember nem lát, mindamellet erősen s keményen összeszorítja úgy, hogy tiz ember sem nyomhatná úgy össze.

Ma van, és azt elvesztvén, soha de soha nem lesz többé.

Megf.: Sz. ég.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár